

DIN PUBLICAȚIUNILE
MINISTERULUI INȘTRUCȚIUNII ȘI AL CULTELOR
CU PRILEJUL
JUBILEULUI DE 40 DE ANI DE DOMNIE
A
M. S. REGELUI CAROL I

GRAIUL NOSTRU

TEXTE DIN TOATE PĂRȚILE LOCUIȚE DE ROMÂNI

PUBLICATE DE

I.-A. CANDREA OV. DENSUSIANU TH. D. SPERANȚIA

VOL. I
ROMÂNIA

BUCUREȘTI
ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co., SOCIETATE ANONIMĂ
1906—1907

GRAIUL NOSTRU

*Volumul II, cuprinzînd texte din țările în
afară de Regat și indicele general, va apărea
în Februar.*

DIN PUBLICAȚIUNILE
MINISTERULUI INȘTRUCȚIUNII ȘI AL CULTELOR
CU PRILEJUL
JUBILEULUI DE 40 DE ȂNI DE DOMNIE

M. S. RECELUI CAROL I

GRAIUL NOSTRU

TEXTE DIN TOATE PĂRȚILE LOCUIȚE DE ROMȂNI

PUBLICATE DE

I.-A. CANDREA OV. DENSUSIANU TH. D. SPERANȚIA-

BUCUREȘTI
ATELIERELE GRAFICE SOCEC & CO., STRADA BERZEI, 59
1906

P R E F A Ț A

Pentru că în anul acesta se sărbătoresc evenimente însemnate din istoria noastră și s'a căutat să se înfățișeze vieța trecută și de azi a poporului, D. Ministru Vlădescu a avut frumoasa idee să se dea și o icoană a graiului nostru, o colecțiune de texte din toate părțile locuite de Români. Cu executarea acestei lucrări D-sa a însărcinat pe trei membri ai „Societății filologice“, și colecțiunea de față cuprinde rezultatul călătoriilor întreprinse de fiecare din ei și materialul care li s'a comunicat — și pentru care li se aduc mulțumiri aici — de D-nii I. Benteoiu, Ilie Constantinescu, V. Vircol și Celarian; pentru unele regiuni s'a recurs și la textele tipărite de alții, când ofereau garanții de transcriere exactă.

Dacă din unele părți ale domeniului nostru lingvistic se tipăresc mai puține texte decât din altele, aceasta se datorește întâi împrejurării că nu s'a crezut necesar să se dea o extensiune prea mare regiunilor în care se vorbește o limbă mai apropiată de cea literară; de altă parte, pentru că monografiile speciale vor apărea asupra graiului din unele părți, s'a ales din materialul adunat numai ce părea mai caracteristic, ce se credea suficient să dea o idee de limba din acele părți; uneori inegalitatea aceasta

vine și din timpul scurt în care s'a făcut lucrarea — a fost începută în Maiu — și din greutățile pe care le-au întâmpinat uneori culegătorii de a face pe țărani să vorbească.

Nu e de sigur așa de greu să se culeagă, cum se face de obicei, poezii ori basme; de acestea țăranul e mai curând gata să-și împărtășească. Dar în culegerea de față s'a căutat să se dea și altfel de texte — mărturisiri de ale țărănilor despre traiul lor, păreri asupra unor lucruri care-i privesc, amintiri istorice ș. a. Și se știe cu câtă neîncredere e privit cineva când îl întreabă pe țăran cum trăește, ce crede despre cutare împrejurări — e lăsat drept un trimes al stăpânirii să-l spioneze ori să-l încarce cu dări nouă. Când este vorba de amintiri istorice, se întâmplă iarăși să nu prea găsești pe mulți care să-și povestească, cu vioiciune și legătură, ce au auzit dela alții sau li s'a întâmplat lor. E o idee mai mult exagerată că oamenii dela țară păstrează bine amintirea trecutului; sunt atâția țărani care au fost în războiul dela 1877 și cu toate acestea prea puțini își mai aduc bine aminte sau pot să lege într'o povestire mai lungă ce au văzut.

Deși mai puțin numeroase decât s'ar fi dorit poate, textele de felul acesta vor putea folosi și celor care voesc să cunoască mai de aproape viața, chipul de a gândi și simți al țăranului, nu numai așa cum îl resfrâng, și prea vag, prea de departe, colecțiunile obișnuite de folclor. Multe din textele care se dau în acest volum pot fi socotite ca documente sufletești, culturale și, în parte, istorice, așa că colecțiunea nu va avea numai interes lingvistic.

Chiar textele mai scurte care se dau prezintă interes din acest punct de vedere; în câteva cuvinte țăranul știe să-și spuie suferințele și să caracterizeze situațiuni. Unele texte vor părea poate chiar prea

scurte, dar pe lângă această considerațiune o alta îndreptățește tipărirea lor: cuvinte interesante au fost surprinse în convorbiri scurte, în două-trei fraze, și ar fi fost păcat să fie înlăturate pentru singurul motiv că nu se găsiu într'o povestire mai lungă.

O culegere în felul acesteia nu s'a încercat încă la noi; nici în alte părți nu s'a dat ceva analog; s'au adunat, e adevărat, în Franța, Italia și alte câteva țări specimene de limbă din diferite dialecte, dar fără să se caute o mai mare varietate de texte; uneori s'a luat chiar acelaș text și s'a transcris în vorbirea deosebită după regiuni. E deci numai un început care se face în această direcțiune, și cu vremea colecțiuni speciale vor putea completa cadrele generale ale acesteia.

În ce privește transcrierea, nu s'au introdus decât puține semne în afară de cele obișnuite, și numai acelea care erau absolut indispensabile. De aceea nu s'a putut țineă seamă de mici nuanțe fonetice, din care unele chiar în transcrierile cele mai fidele nu pot fi redată; astfel în unele părți, în Mehedinți și Gorj d. e., se întâlnesc sunete intermediare între a și ă, mai apropiate când de una când de cealaltă din aceste vocale; de asemenea dz variază foarte mult în unele părți muntoase, în sensul că d e pronunțat când mai tare când mai slab; tot așa e apare când mai mult când mai puțin deschis; și s'ar mai putea aminti că forma un își pierde pe n dinaintea unor cuvinte sau se reduce la un u urmat de o slabă nazalizare. Pentru a nu îngreuiă prea mult cetirea — lucrarea adresându-se în prima linie publicului mare — nu s'a crezut necesar să se însemneze și aceste valori fonetice; introducerea lor ar fi dat colecțiunii un caracter prea special, prea filologic.

Se vor găsi uneori mici inconsecuențe în acelaș text; dar să nu se creadă că sunt datorite in-

VIII

exactității transcrierii; nu o singură dată se întâmplă ca aceeaș persoană să pronunțe acelaș cuvînt în două feluri: pe și pă, de și dă, a și o (a venit, o venit), etc.

Textele au fost în general culese dela persoane neștiutoare de carte, dela bătrâni care, cum se știe, au păstrat graiul mai puțin influențat de cuvintele nouă; e surprinzător cât de multe neologisme au pătruns în limba dela țară, și încă uneori într'o formă așă de alterată, așă de barbară, încât abia se poate recunoaște forma lor primitivă.

La fiecare text s'a arătat localitatea din care a fost luat, precum și numele și vârsta persoanei dela care s'a cules.

TRANSCRIEREA SUNETELOR SPECIALE

a, sunet intermediar între *a* și *o* deschis, cum se întâlnește în Istria și în câteva sate din Bănat.

č, sunet intermediar între *ti* și *ki* (ca în serbo-croată).

č = *c(e)*, *c(i)*, în forme ca *čară*, *pičor*.

đ, sunetul identic grecesc (în aromână).

dž, sunetul intermediar între *dz* și *g(e)*: *džeal* – *deal*.

é = *e* deschis.

ę = *e* deschis din istro-română care corespunde lui *ă* final daco-român.

ǰ = *g(e)*, *g(i)*, în forme cu *ǰană*, *ǰoc*.

ɣ, sunetul identic grecesc (în aromână).

ñ, sunetul corespunzător francezului și italianului *gn* :
ñel = *miel*.

ó = *o* deschis.

ø, sunetul din meglenită corespunzător lui *i* și *ă* accentuați din daco-română.

ř = *ri*.

ś, sunetul intermediar între *s* și *ș*, ca în Bănat, Moldova:
śinś = *cinci*, *dulśe* = *dulce*.

tś, sunetul intermediar între *ț* și *c(e)*: *tśe duś* = *te duci*.

θ, sunetul identic grecesc (în aromână).

ž, sunetul intermediar între *z* și *j*: *žoi* = *joi*, *žinere* = *ginere*.

y, sunetul rezultat din palatalizarea lui *v* dinaintea lui *i*:
yin = *vin*.

MEHEDIŢI

MEHEDIŢI

I

Ni-am dus cin cu răzbelu în țara turșască la Ghighiu; dzela Ghighiu am miers la Ostroveni; dze-acolo am porniit la Vădzin; acolo ni-am luptat șe ni-am luptat, citșea¹ focuri. Dze-acolo am miers la Racova; acolo s'o'nșeput, dzimi-niață pe niegură, lupta, s'o² ținut toată dziuliica până noaptșea tirdziu, la dóșosprădzése. Turșii o'nșeput să dzea focuri si pe urmă am inșeput si noi a traže foc asupra Turcului. Turșii aũ fužit si s'aũ dus int'o șetatșe si noi am intrat în Racova. Acolo am măi stat mult, si dze-acolo am porniit apoi la Podu Hirlețului; acolo a fos căpitan Merișăscu c'un bătălion. Turșii i-o loviit noaptșea pe la coșii; o prins a da 'nt' ai noști pân'aũ sărit toț în apa Hirlețului, si pe urmă aũ dat fuga care măi scăpase dzintre ieii vii. Si dze-așia aũ dat fuga la Lom-Palanca; acolo or stătat v'o dóșo luni. Noi am rămas la Racova s'am îngropat toț Rumini și Turșii. Dze-acolo ni-am dus la Arșer-Palanca si acolo 'nt'o dzi s'o făcut un hătac cu Turșii, în făcut dze dzi. La Dziu am stat o lună dze dzile; lupta o ținut toată dzua si noaptșea. După o lună s'o predat Suliman-Pașa. Pe urmă ni-o veniit ordin să nie puniem la defilare pintru primirea zeneralului Suliman. L-am primit

---

¹Citeva.

²Avem aici s pentru ș cum se pronunță în unele părți din nordul județului, dar cel dela care s'a cules textul așea o pronunțare neconsecuentă, numai în conjuncțiunea și rostia s.

acolo ca pî-un réze. Dze-așiia a mîers cu noi, înt'o uniire, pân ni-am băgat în șetățse și ni-o dat-o 'n primire. Noi am rămas acolo dzela zăpostitu¹ păresimilor pân la șasă dze-aprilie. Si pe urmă ni-am liberat s' am veniit acasă.

Izvernîa — Pătru Mojnîanu, 55.

II

Am fos la București pe obdzeși, cîn s'o 'ncoronat Rézele. Dze dóño brî am esit a fașe 'ncoronarea Rézclui si nu să putșea fașe dzin prișina ploii, ploia greū. Al treilea am esit binie; am făcut si iăū defilarea; Rézele merza năintse si șeria sănățatse la băieț; Rézele merza c'un escladon dze rosiorî. Am vădzut multse mindrețuri în oras; am fos si pe podu Mogșsoaielei; am vădzut trăsuri, căsi frumoasă, fămei frumoasă.

Obirsia—Nicolai Popescu, 47.

III

M'am pomeniit că mă dușea tata la șicoală; ne 'ncherbam copii ciț să putșea, aldată ăria măi mult, aldată măi puțini. N'ăria atunși ca să ne dzea cu sila, și diecă ăria preotu ca să vîină și pă noi nu ne găsa, nîe 'ncherbam aldată, cîn să putșea. Păpa să schimba cu fratse-său, păračlisier; cîn putșea hăla, cîn putșea hăla. N'aviam cărț, aviam niștse hele... niștse slove măi mărișoare; și ăria niștse sămisercuri dze fier trimése dze-acolo, dzela ministru; ăria oable, și care nu știia-l băga acolo și-l ținia la ariest.

Bala de jos — Costache Sirbu, 49.

---

¹Lăsarea de post.

IV

Tudor punia 'n jug pe ăia care nu să dușa la biserică; jugu eria făcut die blane die fag, dóúo, ș'ntre iele eria crestături la cap și la mină; punia cui pe blană să nu poată scăpa. Îi ținia până-î judeca, dóúozăși și patru die șasuri.

Balta—Mihaî Aniițăscu, 71.

V

Dze moare șineva, adușe pe popa dze-l cuminică și-î punie luminiile 'n mină că să moară cu lumini. După ș-a murit, chiamă pe popă să-î șetșească săltșirile¹ ș'atunșa-î fașe liemnu², il bagă 'n liemn și-l ținie trei dzile, după liéze, ie liézea să ștșeie un mort trei dzile. La groapă-l duc cu caru or dze-a păringa³. La groapă-î șetșește popă; după șe l-a'ngropat i fașe pomană. La trei dzile-î tașe parastas; la nóúo dzile-î fașe al parastas; la șasă săptămini-î fașe al parastas; dze-atunșa la anu-î fașe pomană iar, cum să cadze, cum i-o făcut la'mmormintare.

Bagna—Ghîorghie Moacă, 35.

VI

Știú vrémea cind ăria numa treișăși die casă 'n Șiu-reșu. Pe-atunșa lumea trăia răú că eșă Turșii, prindia muiérea, fața, de-ș bătia joc die ia. La muncă, dăcă punia omu o curățură să săpe, punia o strajă 'n cucă⁴ ca cîn vedă pe șineva veniind pe drum niégru da viéstă la oa-

¹Psaltirile.

²Cosciugul.

³Cu targa.

⁴Deal.

menii care munșia și o luva la pădure die fugă. Ȃria și hoț în vrémea véche. Dăeă simța că ai v'un ban, venia de-ț spărza casa. Chiar pe mine m'au călcat hoșii; baba mia a dintii au murit de mina lor.

Șiureșu (Cireșu) — Dumitru Lazăr, 86.

VII

Amărită turturîa
 Cîn rămînie singurîa
 Punie cuiibu 'nt'o nuia,
 Batie vîntu și i-l ia,
 Cîn soșioara-i răpunie
 Niș alta nu-ș măi 'mbună¹,
 Triése frumoașă liviéde
 Și să dușe die să piérde,
 Să lasă parc'o să cadă
 Și pe liemn viérde nu șade;
 Cîn șade citi-odată,
 Pe citi-o zmicea uscată;
 Să bagă 'n dumbrav' adincă,
 Niș nu bea, niș nu mănîncă;
 Unie viéde apă riése
 O turburiésește și triése;
 Unie viéde apă ra
 O turburiésește ș'o bea
 Să-ș diiriagă iniîma;
 Unie ulmă² vînătoriu
 Acolo mî-o dușe doru,
 Ca să dia să mî-o loviască
 Să nu să măi pediepsască,
 Diestul s'o pediepsit:
 Șî-o piérdut n'o măi găsît.

Cloșani—Ion Dinoiu, 80.

¹Nu mai gîndește, nu mai speră să aibă.

²Simte.

VIII

Am stat în Bucureşti trei luni de zile, în loagăr, cînd iera Cuza domn. Făseam muştră, îi zisea pe-atunşi osénie, închipuieri de răzbel, că dac' ar veni şineva să ştim cum să ne ţinem. A stat şi Cuza 'n loagăr, a făcut bisercă de pinză cu sfinţ de ne duşeam dumineca-dumineca. În noaptea Cristovului¹ Cuza s'a dus din loagăr la casa lui din Bucureşti. După şe-a plecat dumnialui oşfirea s'a dat la locu iei pin judeţuri.

Iupca — Petrache Şchiopan,²78.

IX

Săliştea a fos sat. Biserică erea 'n sudoame²; hăi bătrîni aũ mutat-o 'n sat. Ieũ am pomenit-o la locu iei, un să găseşte acu. Aldată să duca la biserică hăi bătrîni de voie, da acu măi siliţ o ţiră, pin tobă. Lumea trăga măi mult la biserică, acu gaba-s mult, că-s necăjiţ răũ; nu pot oamenii ca să să supţină.

Imoasa — Gligorfe Codiţă, 73.

X

Luniţă, luniţă,
Glas die porumbiţă,
Fă-mi-ţ luminiţă
Sara pe uliţă;
Iăũ am însărat
Dieparte die sat
Cu doi căluşei
Vinăţ-porumbei,

¹La 14 septemvre.

²Ripe.

Țău nu i-am furat,
 Și i-am cumpărat
 Din sat
 Din Bănat.
 Ței că mă 'ntreba
 Die dovezi pe cine am
 Cind i-am cumpărat;
 Dovezile mele:
 Ușa grajdului,
 Grajdul cailor.

Albina—Ghîorghie Margine, 70.

XI

Sus la poala muntelui
 Cade smoala codrului;
 Surioară căprioară,
 Roade poala codrului
 Să văz raza soarelui
 Și coifu pistolului
 Și dălogu friului;
 Indîamnă murguleț la pas,
 Că ne prindie zîua 'n sat
 Și ie murgu die furat,
 Mă dau sîngur vinovat.

Albina—Ghîorghie Margine, 70.

XII

Alexandru Ghica a fos domn, și frate-său Costache avea treabă cu oștirea, de-aia-i zicea Spătaru. Din Alexandru Ghica a 'nceput șicoale în Țara rumînească. Să cam stricase 'nt'o vreme, sta cășile pustii, și pe urmă veni Cuza și să 'nfurmă șicoalele. Dupe Cuza veni Regele

Carol și măi bine le desfăcu, le 'nfurmă măi bine de cum a fost; și puse oameni învățați, profesori voinici; un copil învață acu bine, nu măi sin vremurile cum au fost odată.

Oprișor—Stan Tuturigă, 92.

XIII

Cin naște un copil dela o muiere, să duce moașa și-i face molivdă la popa, și la trei zile o fată mare face o turtă de pîine, pune masa și pune un pahar cu apă și pune acolo un fir roșu pe pîinea aia, ș'o așază acolo 'n casa aia și spune că vin ursătorile și-l ursază pe pruncu ăla care l-a făcut.

La zăce zile, la cinsprece zile să face botez, vine la primăriie, ia un certificat de botez și-l dă popii și-l botează; îi pune lumele¹ dupe cum o zice nașu-său. Dupe ce l-a botezat popa, a venit nașu-său cu iel acasă, a pus masa; a șăzut la masă, a mîncat, a beut ceva, ș'a făcut dar ca să aibă și finu o mulțumire dupe urma nașului și a părinților și a zilei care s'a creștinat.

Dirvari—Oprea Răbonsu,

XIV

Cin venia Turcii, oamenii să stringea, să ducea fuga cite cincî-șasă săptămîni măi bine, lăsa pătule, lopata 'n-fiptă 'n griu. Turcii lăa boi, vaci, găină, lăa și muierea de lingă tine, lăa fata cui-i plăcea, iș făcea ris de iele între om.

Era oameni hăineni²; acu am scăpat, slavă Domnului, de giji³ aia care ne mînce; să-i mulțumim lu Căról că ne depărtă vrăjmașii dela noi.

¹Numele.

²Haini.

³Lighioane.

Acu mă culc cu aznaŭa¹ 'n bătătură și nu vine nima, habar n'am; da atunci lăa desagii pe umăr mama mea și să•ducea 'n boji și durmăia 'n baltă; aia era odina ieii, cu lupii. De ce să nu mulțumesc lu Căról? Nu mai are nima treabă cu mine, nu mai sare cu biciu pe spinare.

Vrata — Stan Tutunariu, 90.

---

¹Lada de bani.

G O R J

G O R J

I

A veniit p' aici un sfint, sfintu Micòdin. A fos să facă intr'altă parte sălaşu hăsta, cășile héstea. A niimerit aici la un om, omu hăla avea un copil și umbla cu caprăle. Așa, sara l-o 'ntrebat ta-său pe unî-a fos cu caprăle și a răspuns c'o fos pi la pișitori¹; așa că sfintu o audzit diin hodaie die diincolo; atunci o ieșit sfintu, afară și o 'ntrebat pe copil că minie miérge iar pe-acolo. Ș'o răspuns copilu că „mierg“; așa că diiminița o plecat ș'o veniit aici, ș'aici o fost o țiră poiană, padlină, și dac'o vădzut că cură apa di-aiča, o'nceput să curețe pădurea aici, să facă loc ca să s'apuce die lucru, așa că măi la vriémea prindzuluî i-o veniit foame copiluluî, acela care venia cu caprăle ș'o dzis: „mie mi-î foame“. Dzice: „băiete, aștiaptă să toace'n ceri“. Așa că la douăsprădzéce dzis-a sfintu: „băiete, punie piçoru pe-al mieu“, așa c'o pus piçoru pe-al slintuluî ș'o audzit toaca'n ceri. Dupe ci-o audzit, i-o trăcut die foame ș'or lucrat amindoî merieû aici, și caprăle s'o dus acasă singure.

Tismana — Costândrin Tomoniu, 65.

---

¹Cascade.

II

Satu țigănesc a fost în vrieșea véche su coastă, die cătră Pocruia. Eria puținî Țigani, și după ce-a doborit la linie¹ s'a 'mmulțit. Cind eria mănăstierea 'ntriagă, eria v'o cindzăci die fâmelî.

Tismana — Mătief Costăndiiniescu 61.

III

Cin s'a ars mănăstierea eria un Niamț Văsile care eria maistor die măturat coșurile, una alta; eria 'ngrijitori acolo cu liafă, și cin s'a ars mănăstierea s'a aprins diela brutărie; s'a aprins noaptia și nu s'a băgat samă până cin s'a 'ntins die nu s'a măi putut potolî. Am adus patru¹ satfe, o săptămînă die dzile a stîns merieû. Focu s'a 'ntimplat la șaidzăci și unu, cam pe primăvară.

Tismana— Mătief Costăndiiniescu, 61.

IV

Sin die loc diin Dobrița, am fos ginerit aici. Îu nu țiu mintie céle die diemult. Sin die obzăci fără doi die anî. Țin la puțin, c'am fos bolnav, am avut un beteșug și diin aia am to dzăcut; am avut la pintiece cuî; n'am fos nicăiurea, n'am beut niș o doptorie, am beut di pe néștie cuie die brad, néștie hélea, mî-o venit măi bine dintr'alea.

Runcu—Mătief Stoiconiu, 80.

V

Vérde frundză die liipan,
Cin ieram copil di-un an

---

¹Stradă.

Furam calu diin poivan¹,
 Și cîn ieram die doi
 Îl furam di pe zăvoi.

Runcu—Jon Băiu, 32.

VI

Plecam cu oile toamna diin muntie, ne dučam până la Marea Niagră, doboram pe plaū Novacilor, o lūam pe Dealu Muierii și ieșam tomna la Craiova; acolo lūam drūmu 'n jos, trečam Oltu la vale 'n jos și mergam pe malu Dunării; trečam Dunărea pe la Oltenița in țara turcască; cit îi Dobroğa și cit îi Bulgaria pe-acolo umblam. Dacă trečam Dunărea nu ne 'ntreba niminea de une vii și un te duci; la Turc plătiam o sfânțuică pintru o oaiē. Iera di-aī, noști die știia turcēste și așa ne 'nțalegam.

Mergam citie șasă săptămīni, ș'acolo șădiam până pe la Sfintu Ghiorghie.

Runcu—Dumitru Prodan, 60.

VII

Eriam die șasă ani la Tudor. Boierii o trecut p'ici și Arnăuții lu Ispilat i-o ajuns in muntiele Porcenilor; i-o jăluit și i-o legat și i-o dus la tirg; o veniit Turcii 'n urmă, o lovit dupe Arnăuț să-i prindă; pandurii lu Tudor diin plaū Novacilor s'o priedat și s'o dus cu Turcii și o lovit pe pandurii diin plaū Vilcan. O rămas țara Turcului apoi; venia Turcii ș'apuca oamenii die bani, die bir și cinie n'avia-i punia la gard și-l diesculța, il lega și-i da fum die ardiei.

Nu știu cît ani o stăpinii Turcu, o veniit Muscalu și l-o scos diin țară.

Bumbești de Ji—Toma Moștiniică, 92.

¹Pripon Ța căl.

VIII

Laptiele să mulge diela çapre, să punie 'nt'un hirdău, pe urmă aruncăm un fiel die chiag, pe urmă {dacă să 'nchiagă-l lom cu lîngura diin ciubăr și-l puniem în straichină.

Bumbești de Jiț—Antonie Surdu, 70.

IX

Lă noi sin mulț care nu să 'nsoară diin pricină .că n'au pămînt. Iău sint unu diin hăia, cinie-m dă mie pămînt die pomană? Părinții a fost oameni săraci. Îm parie binie că nu m'am însurat, măi binie trăiesc io numa, singur cu capu, dect s'am gloată die copiî după minie. Mă sin v'o cincî-șasă ca minie.

Bumbești de Jiț—Antonie Surdu, 70.

X

Cin să 'nsoară punie o masă și vinie lumea albă, care lii-i chief. Le punie bucate pe masă și beuturi, să cinstiește unu pe altu. Pe urmă plătiește fiiccare om cit o vria să dia; la ospăt, la botiedz, tot așa.

Bumbești de Jiț—Antonie Surdu, 70.

XI

Ginerile 'mpeștește fata, mierge cu oameni după iel la tatal fietii, o scoatie afară și-i prindie 'n hură, dă ocol așa cu toții, o punie 'n căruță și pliacă cū ia la biserică și di-acolo mierg acasă liimpedz.

Pe la noi nunta să face măi diin iuțime, rar să 'ntimplă să triacă mult, citi-o dzi, dōto; să nu să laudie die rău unu pe altu, di-aia fac în scurt.

Bumbești de Jiț—Antonie Surdu, 70.

XII

Foae v erde m ar  i prun,
 De cin a n ascut P aun
 Nu m ai sin boeri p a drum,
 M ai ie unu Nesp alatu,
 Mi-l bate cu biltacu
  i-  ia bani cu com anacu
  i r au tr e te s aracu.

C arpini u — Ion F asui, 86.

XIII

Foae v erde pelini a,
 P a cel deal, p a  a culmi a,
 M erge Ghi a Columi a
 C u-a lui dalb a m indru a;
 N'are Ghi a ce f a a:
 „M indr a, m indruleana mea,
 D a cin i a  c a mi te-am l uat
 Nici-o sclujb a nu  -am dat;
 S a-m cin  un cintece i
 Cu cuvinte voinic e ti,
 Cu v iersuri fomei e ti“.
 Da Ilinca ce f a a?
 Prin livez s'ab atea
  i ni te flori cule a,
 C atr  Ghi ' a a zi a:
 „Ghi a, Ghi a, tinde mina,
 Na-  o floare
  i m ai m a pune c alare,
 C a fu drumu ars d a soare.
 — M indr a, m indruleana mea,
 Da nu vez  i dumn iata

Că mi-î murgu tinerel,
 D'abi-m duce trupu miău?»
 Da Ilinca ce ziča?
 „Aude arămbaşa,
 Arămbaşa dă haïducî
 Pestă patruzăci şi cincî,
 Tot călări pă cai d'eî murgî“.
 Da Ghiţă ce-m ziča?
 „Dă cin iău mi te-am lăat
 To pin codru mi-am crescut
 Ca un puşor dă lup,
 Frică de-alţii n'am avut.
 Mindră, mindruleana mea,
 Iău gindiam că ieş' a mea,
 Si tū-ai fost a multora,
 Vin dă răsfringe brînaşu,
 Că mă omoară vrăjmaşu.
 — Ghiţă, Ghiţă Columiţă,
 Care pă care v'î răzbi
 Bun bărbat mie mi-a fi“.
 Toată ziua să luptară,
 Zi dă vară până'n sară.
 Da Ghiţă ce fača?
 Odat cin să năcăja
 P'arămbaşa-l aduča,
 Pă stinga-l invirlia,
 Pă direapta-l intorča,
 Dă pămîn cin-il da,
 Fiérea 'n iel că pleznia,
 Mina pă cizmă punea,
 Iataganu şi-l scotea,
 P'arămbaşa mi-l tăia
 Şi din gur' aşa ziča:
 „Cum o să-m ieî muieirea
 Cu de-a sila?“

Cărpinişu — Ion Făsuî, 86.

XIV

Foae vërde tref lalale,
 Stare-î pustîie dă vale,
 Cum rămăseî tu dă jale,
 Făr dă glas dă fată mare,
 Fără voînicel călare!
 Că becherîi de pin tine
 Mi î-a 'nchis la mănăstire
 În haîne săîne,
 Săîne și mohorîte
 Cum arată măî urite.

Cărpinișu—Ion Făsuî, 86.

XV

Cin îeram îo haîduc băgam pă boerî 'n dracî. Cin iera luna la amîaz mă puneam cu bolovanî pă polata cășîi, și boerîi tremura dă frică cin tunam¹ la ieî 'n casă. La unu Niculaie Bădoî am găsit poli și n'am putut să-î duc. Îera unu 'n Cărbuneștî și mî-a dat șaizăcî dă miî dă poli, dóo puștî ș'un pistol. M'am dus la Tirgu-Jiû la unu Bărbučan; l-am găsit cu calu pin obor și î-am zis:

- De tine dorîam, Domnule Bărbucene.
- Da, ă-ai cu mine?
- Să mă 'mprumuți și pă mine.
- Dă mulț banî?
- Cit oî putea duce iău 'n circă.

Cărpinișu—Ion Făsuî, 86.

---

¹Intram.

XVI

Să povestește din bătrini c' aici a fos cincî oameni, ș'apoî de-acolo s'a 'mmulțit, până la o mîie. Să mustrează¹ c'ar fi venit di pestă munte, dela Jina, poate să fiie de-atuncia d'oo sute de ani. Acei oameni s'a hrănit² cu vite.

Cărpinișu—Niță Crețoiu, 70.

XVII

Cîn i săcetă nimic să face, cîn i ploaie să face dacă să pune gunoi. Oamenii trăiesc bine cîn să face bucate bișag³; cîn să face lipsă măi fomează⁴.

Cărpinișu—Niță Crețoiu, 70.

XVIII

Nespălatu a fos hăiduc mare. Înt'o zi s'a făcut fomeiște — n'avea barbă — și s'o dus la pluguri și s'a făcut o proastă; o zis că-i bolindatică⁵. Și s'o dus sara cu plugurile la curția lu baron, în haia țară⁶. După ce s'a 'nnoptat, a tras drugurile ș'a mers ieî toț tovarășii di-a 'ntrat la baron. Și i-a 'ntrebat:

— Ce cătaț?

— Ană⁷ bani, ziseră ieî.

Și a luat diîn casa baronului aur mult ș'argint, ș-a umplut poverile.

¹Se spune, se bănueste.

²S'au hrănit, s'au ocupat.

³În belșug.

⁴Rabdă de foame.

⁵Nebună.

⁶Peste munți.

⁷Adu-ne.

Da o slugă diedeasă larmă și baronu o pus o păcură die harmată¹ ș'a 'mpresurat curția.

Și atunci hoții ziseră lu Nespălatu:

— Tu ne-ai adus, tu să ne scapi.

— Sufletiele s'o duce, da baniș nu, zise Nespălatu. Iău v'am adus, tot iău o să vă scot.

Ș'atunța Nespălatu a lăut un copil di-ai lu baronu în brață, și harmata n'a putut să dia 'n ieș, și așa o scăpat. Și după č-a plecat s'o dus, înt'o vale, înt'o țigănie, și s'a pus die i-a topit acolo pă toț Țiganii.

Radoși — Anghel Mărăcine, 80.

XIX

I die mult taina².

Numele satului să trage di la unu Radu, om bătrîn ca și mine, iel l-a amiruit³ pămîntu; auzam și iău vorbe c'a venit dila Jiș. Iel a făcut tri fičori și s'a 'mpărțit pă ieș: unu la Cărpiniș, altu la Radoși și altu la Aniniș. Poatiș să fiie trei sute die ani di-atunci. Aninișu să chiamă așa, basam⁴ că iera anini; la Cărpiniș a fos carpini cîn s'a făcut hodăile⁵.

Radoși — Anghel Mărăcine, 80.

XX

DĂ IZDAT

Fugiț, datine curate,
La ăl di-are plată pă spate;
Tie du în văi,

¹Armată multă, de părea neagră ca păcura.

²Povestea.

³Čiștigat, luat în stăpinire.

⁴Bag' samă.

⁵Casele.

În scorobăi,
 La copii tăi,
 La colțații tăi,
 La fetele tale,
 Despletitiele tale,
 Acolo să lăcuiești,
 Acolo să vecuiești,
 Dila [cutare] din trup să ieși.

Radoși — Marica Sirboaița, 80.

XXI

DĂ VIVÓR (DĂ MĂSĂLE)

Vivór vivorat,
 Nu umbla ca un cine turbat.
 Cu usturoi ti-oî ustura,
 Cu sare ti-oî săra,
 În mare ti-oî arunca,
 Petri negri-oî arunca,
 Dila [cutare] din gură ti-oî depărta.

Radoși — Marica Sirboaița, 80

XXII

DĂ METRICE

Tu metrice mătriculată,
 Nu umbla cu coada ridicată
 Ca o căța turbată.
 Am nōo čobani
 Cu nōo găvani¹,
 Cu găvanu ț-or sparge burta
 Și cu coasele ț-or scoatie oichii.
 Metrice mătriculată,

¹Linguri mari.

Să nu umbli cu coada ridicată
Ca o căța turbată.

Radoși — Marica Sirboaița, 80.

XXIII

Am umblat čoban v'o șapte-opt ai, ieram de v'o d'ouăzeci de ai cin am început să mă duc cu oile, ieram tinăr, nensurat; după ce m'am însurat m'am lăsat de oi și m'am apucat de muncă.

Vara stam aici la munte, iarna plecam departe. Am fos până 'n țara turcăscă, în Dobroğa, cu oile, éstă péstă patruzăci de ani. Am fos pân la marea. İera lume măi puțină pe-acolo și d'aia ne dučam; nu da zăpadă ca pe iča, puținică, az o da, mine o lăa. Acu s'a 'mmulțit lumea și Turcii nu ne mai lasă. Plecam toamna dila munte, de-aici d'acasă; măi iera Ungureni de dincolo și merġam cu oile acolo, cu toții; merġam cîte trei-patru čiopoară¹ de oi la un loc; merġam cam până 'n dreptu Bucureștilor și pe urmă trečam Dunărea pi la schile; puneam oile 'n pod și trečam dincolo și umblam pe cimp pe-acolo, în țara turcăscă. Pășunam de toamna până primăvara.

Cernădiia—Ion Dungan, 75.

XXIV

Pe-alocuri să face porumb. Să făcea bine'nt'o vreme. nu măi ploăo nici că ziua, nici că noaptea; estimp² nu să face nimic. Măi de mult munča unu și minca șapte, acușa muncim cîte cinci-șapte și n'avem pentru hrana vitelor.

Uite și io n'am bani—tiuci.

Săcel—Petre Grigoraș, 60

¹Turme de cîte o mie de oi.

²Anul acesta.

XXV

Su poală de codru verde
 Mititel foc mi să vede;
 Nu știu focu-î potolit
 Saū de voînici ocolit,
 Nu știu zăce saū cinsprece,
 Pestî-o sută ciṭ măi trece;
 Parcă frig la un berbece,
 Un berbece mitutel,
 Sugătorel,
 Și mi-l frige prin cîrlige
 Ca să-î fie carnea dulce.

Săcel—Petre Grigoraș, 60.

XXVI

Cîn văzuî că nu măi ninge
 Prinsei armele a stringe
 Și pistoalele a unge
 Să tragă drept la semn;
 Văzuî frunza fagului,
 Am pus gîndu dracului
 Asupra bogatului.

Săcel—Petre Grigoraș, 60.

XXVII

Spune maică taicului
 Să dea feru dracului
 Din mîna Țiganului,
 Că nu face sapa bună;
 Sapa lată, coada lungă
 Mă bagă 'n pădure 'n umbră
 Și mi-î ziua cincî parale,
 Sara le beau din picioare.

Săcel—Petre Grigoraș, 60.

XXVIII

Frunzuliță mărgărit,
 Fusei pe une-am iubit,
 Găsi pămîntu pirlit,
 Iarba n'a măi otăvit;
 Amîndoi ne-am bolnăvit
 Ș'amîndoi zăcem di-o boală
 Ș'amîndoi sintem în lume
 Di-o făptură și di-un nume,
 În amîndoi un suflet bate
 Di-o făptură și di-un lapte.

Săcel—Petre Grigoraș, 60.

XXIX

Frunzuliță spic de griu,
 Ară lumea, pune griu,
 Iău port pistoale la briu,
 Ară lumea, pune orji
 Și iău sin gazdă de hoji.
 Chiar la fagu din cărare
 Zacî-un voinic de lungoare,
 Și mindruța-i la picioare.
 Zacî, voînice, saū te scoală;
 De-i zăca de doru mieu
 Să te scoale Dumnezeu,
 De-i zăca de-al alția¹
 Să-ț dea Dumnezeu măi ra,
 Că m'am iubit cu dumnîata
 Din dalba copilărea².

Săcel—Petre Grigoraș, 60.

¹Alteia.

²Copilărie.

XXX

Între Olt și 'ntre Olteț
 Răsărit-a un nuculeț;
 Nucu-i mare, frunza rară,
 Și să string cucii din țară
 Și cintă de să omoară.
 La tulpina nucului
 Cintă muma cucului
 Și mai jos pe lămurele¹
 Cintă dăo turturele.

Săcel—Vasile Vasilescu, 84.

XXXI

DE FRIGURÎ

Fugî, muroi² deoîchetori.
 Rămnitori,
 Cine-a rămnit
 Ochiu i-a pleznit,
 Cine-a deoîchiât
 Ochiu i-a crăpat,
 Fugî cu frigurile și cu boalele
 Și cu durerile,
 Duceț-vă une cocoș nu cintă,
 Fată mare coadă nu 'mpletește
 Și voinic ieșche³ nu scoate,
 Și duceț-vă la fetele 'mpăratului,
 Că-s cu mese 'ntinse,
 Cu ficlii aprinse,
 Iele beaū și mănincă
 Și [cutare] să vaită de dureri,

¹Rămurele.

²Moroi.

³Așchie.

De friguri că tremură.
 Și Maica preceastă-l auza plingin
 Ș'a trimis fetele cu furcile,
 Cu cusăturile și cu leacurile,
 Furcile și cu cusăturile lăară
 Și leacu-l lăsară 'n criierii capului,
 Și 'n fața obrazului,
 În moalile capului,
 Și 'n inima lui;
 L-o lăsat curat,
 Luminat,
 Din Dumnezeu dat,
 Din Maica preceastă lăsat.

Săcel—Ioana Ticoci, 70.

XXXIII

DE BUBĂ

Bubă albă,
 Bubă neagră,
 Bubă cinească,
 Bubă tătărască,
 Bubă nemțască,
 Bubă de nóozăș și nóo feluri,
 Bubă cu izbitori,
 Bubă cu fulgerători,
 Bubă din somn,
 Din sculare,
 Nu umfla,
 Nu durea,
 Nu junghia,
 Nu facereț¹ carne ra
 În inima [cutăruia],
 Că io te trag,

¹Nu faceți.

Îo te mut;
 Cum nu ştii cîn ai venit,
 Aşa să nu ştii cîn-îi pleca;
 Cu cuşitu tî-oî tăia,
 Cu mătura tî-oî mătura,
 Cu sufletu tî-oî sufla,
 Cu dreapta tî-oî descînta,
 Dela [cutare] tî-oî muta
 Din inimă, din fîcaş.

Săcel — Ioana Ticoci, 70.

XXXIII

DE SPURC

Fugî, spurc spurcat,
 De porcî mîncat,
 Cu urlăturile
 Şi cu bumniturile
 Şi cu cuşitele,
 Cu umflăturile,
 Cu durerile
 Şi cu junghîurile,
 Cum fuge dracu de tămîie
 Şi Turcu de untură,
 Aşa să fugă spurcurile
 Din oasăle [cutăruia];
 Tu argintule, cum ştii
 De umbli pin toate cutiile
 Şi pin toate prăvăliile,
 Să umbli pin încheieturile [cutăruia],
 Să-i scoţ durerile
 Şi să-i vindecî rănile.

Săcel — IoanaTicoci, 70.

VÎLCEA

VÎLCEA

I

Întîi a venit Turcii la minăstirea Urezului, la Cri-zanti, Grec, ș'a vorbit cu ieii turcește și s'a dus la mină-stirea Bistriții și i-a dat foc, c'a gindit că-i sfintu Gligorie acolo cu trupu. Ș'a dat foc și péșterii, c'a gindit că sint amaneturile minăstirii acolo. Acuma, după ce déteră foc, i-a spus tat-so lu sfintu Gligorie să-l însoare. Și iel a fugit în piatră, ie o piatră tăiată, poa să hiie o sută de stin-jeni și ie loc numa cit a băga un om singur. Ș'a șăzut iel în piatră acolo cit o hi șăzut, trei-patru zile, pe-acolo. Ș'a strigat tat-so 'n vale și iel nu 'nțalegea ce zicea tat-so, fîncă erea apă. Ș'a zis sfintu Gligorie apii să tacă ș'a tă-cut, și az tace. A zis:

— Ce vrei, tată, cu mine?

— Vino 'ncoa să te 'nsor.

Și iel a fugit în țara turcească. Acolo s'a băgat la vaci. Iel nu mîncea, nu bea; vacile singure să 'nchidea, singure ș'a deșchidea. La urmă ș'a dat sufletu, și trupu ie și acuș cu inel în dești, de aur, cu mîinile pă piept, de le sărutăm noi. Și l-a loat un Turc și l-a pus pin cas pi la el. Și un domn—nu știu cum îi zice — s'a dus să-l cumpere de-acolo. Domnu ăla a avut banii puțini ș'a zis Turcu, ice: „să-m dai banii aur cit o atîrna Gligorie al vostu, că-i al vostu“. Cîn colo, iel a atîrnat banii puțini, i-a ajuns, i-a mai rămas din ieii. L-a loat

ș'a plecat cu iel să-l aducă 'n țara asta. L-a pus în car, a pornit să-l ducă la cutare minăstire. A pus boi, a pus biveli și n'a vrut să meargă. Și la alte minăstiri n'a vrut, și cîn a zîs la Bistrița, odat a pornit, s'a făcut ușor, putea să-l ia cineva 'n mînă.

Turcu, cîn erea sfintu Gligorie la iel, erea bogat și iel. Să gîndiră ieî, să sfătuiră Turcii să apuce pe domnu ăla, și l-a apucat. L-a băgat la ieî 'n temniță și l-a legat cu lanțuri în temniță. Și 'n zoăa cîn erea sorocu să-l taie, s'a rugat lu Dumnezău. Noaptea s'a pomenit în bisărică la Bistrița cu lanțu la iel. Veni popa dimineața, ușa bisăricii 'ncuiată. Întră 'năuntru. Acolo văzu o măgăoană¹ și s'a spăriiat popa.

Rimești—Păun Andronescu, 60.

II

Detă frunza, detă iarba,
 Dacă nu e neica, jeaba.
 Pe desupra casî méle
 Trécî-un stol de rîdunéle,
 Nu e stol de rîdunéle
 Sin dragostile méle.
 Uite dealu, uite vyița
 Unde vorbîam cu Mărița,
 Uite dealu, uite vyia
 Unde vorbîam cu Măriia.
 Uite plopû râtezat
 Unde sta murgu legat
 Nebăut și nemîncat;
 Îi dam fin nuelile
 Și grăunțe stelile.
 — Di ce stai, murgule, trist?
 — Am auzit că mă vînz
 Și io mul bine ț-am prins,

¹Măiăbală.

Și pă mine 'ncălicai,
 Unde-aveai gînd te duceai;
 La circiumă cîn mergeai
 Dă mine că nu 'ngrijaî,
 În circiumă că intraî,
 Cu mindrele te-așazaî;
 Cîn erea ocaua plină
 Te ținea puica pă mină,
 Și cîn da la jumătate .
 Te da mindra după spate.

Birlogu — Ion N. Petrescu, 24.

III

Foaie verde foi ș'o fragă,
 Cîntă cucu dă mă sacă.
 Foaie verde dă năut,
 Cîntă cucu să mă duc
 Și mierluța să mă 'ntorc,
 Să-î dau rûgetului¹ foc
 Pă trei părț cu liemne verz.
 Și p'o parte cu uscate,
 Să-m arză mindrele toate.
 Arză-te-ar focu, pădure,
 Să să facă drum pîn tine
 Să mă uit la minăstire,
 Să văz cîrdurî dă copile,
 Să văz și copila mea
 Cum o bate maică-sa
 C'o chită dă busuïoc
 Pestă piept, pestă mijloc,
 Pestă gitu cu mărgele
 Pestă oiçhî, pestă sprincéne.

Birlogu — Ion N. Petrescu, 24.

¹Loc acoperit cu rîgi.

IV

Îm spunea tată-mio c'a venit Muscalii. A șazut șapte ani'n țară d'a gonit Turcii, că fusasără Turcii'n țară și oamenii erea supuș Turcilor. Moși-mio a fost în fugă pestă Olt și a șazut, cît o hi șazut nu țiū minte. Erea supuș Turcului. Dăc'a venit, l-a prins; il prădasă Turcului. Il loa cu—cum să-ī zic? — cu slugă la Pașa. Acolo să ducea la iel cu hirtia pusă'n prăjină să nu măi viie altu la iel, să-l vază că-ī prădat. Și iel, ala, Turcu ala, l-a rugat pă moși-mio să schimbe calu`cu iel, și n'a vrut să schimbe calu cu iel. S'a dus ș'a spus lu solului ăluia, care erea, Turcului ăluī măi mare. Dăcă i-a spus, i-a spus să nu schimbe calu cu iel că-ī ia calu, și p'al lui și p'al Turcului. L-a măi rugat încă aldată și n'a vrut dă loc. Și dăcă n'a vrut, calu a fos mergînd im buestru, a scos tesacu, sabie saū ce-a avut, nu să știe, și i-aū tăiat pulpa dă dîndărăt. Atuncea s'a dus la Turcu ăl măi mare, unde-a fos prădat iel. Calu l-a lăsat năpustit cu pulpa tăiată, pin porumbi. Dăcă s'a dus la Turcu ăl mare, a mînat alș Turci după iel și l-aū prins. L-a adus și i-a tăiat gitu. A dat odată cu sabia, i-a tăiat gitu; corpu n'a măi fos picînd jos, a fos mergînd to'năinte. A sărit la iel și i-a dat bringi`n Olt. Și așa a venit indărăt moși-mio acas. A șazut calu trei lunī dă zile. La trei lunī dă zile s'a dus ș'a găsit calu vindecat. L-a loat acas, da tot a fost amerințînd dîn picior; șchiopăta pușinel, nu măi putea mērge; n'a măi putut ținea im buestru bine, cum l-a avut.

Pretrari — Ion Dumitru Popescu, 47.

V

În vrēmea vēlche cîn oamenii mērgea la bisărică după datoriiile lor, nu ișa dîn bisărică până nu ișa popa măi 'năinte. Ișînd popa afar, oamenii toș mērgea și-ī sāruta

mina, păcum și fomeile, și zicea unu la altu: „bună dimineața“, și să 'ntreba unu pă altu de-ale lor, și toate pricinile ce erea 'n sat să domolia 'n stoboriu bisăricii. Oamenii să domolia cu cearta 'ntră ieși. Care nu să putea dumeri, mergea la Aleși, la Logofătu satului și spunea pricina lor acolo. Aleșii-i aducea și-î cerceta și care-l găsa cu vina-l bătea și-î da cuvînt: „să nu măi faci așa“.

Oamenii toț să jăluia la oameni bătrini. Bătrini chiema pe prigonitori 'n fața stoboriului: „di ce ai făcut dumnăata așa? Să nu măi faci așa, că ie rușine“.

Az nu măi șliie oamenii dă bisărică. Merg la bisărică și nu ascultă nici la slujba popii, și măi mult zice că la bisărică la ce să meargă, că bisărica lui ie 'n cas. Îo l-am întreat:

— Di ce nu mergi dumnăata la bisărică?

— Apăi îo n'am icoană 'n cas? Cîp mă culc, mă 'nchin.

Îo le-am zis ca să meargă la bisărică; că „'n casa dumitale multe nezdrevenii faci; jaba te 'nchină, jaba te rogi, că Dumnezău nu-ț iartă greșala. Să mergi la bisărică, să te rogi la bisărică, sin sfînt mult“.

Pentru ce au făcut Dumnezău bisărică, au închipuit-o c'au făcut-o lumea? Pentru să mergem acolo, să ascultăm sfînta liturghie, să facem și noi rugăciunea, cum face popa. Apăi ieși spune că popa merge la bisărică că-i trebue parale. Multă lume vine la bisărică și nu ascultă nici un cuvînt despră credință. Așa și Dumnezău s'a depărtat de noi — și asta.

Ocnele-Marî — Din Enache, 76.

VI

Régele dipă ce l-a făcut Domn, a venit odată aici în sat și de aici a mers la Riu-Vadului, la vamă. Sara aream la gardă supt un șop dă frunză, umbrari, nu l-am

cunoscut, șădeam jos. Trecu pă dinaintea noastră cu Țancu Brătianu, s'a dus pă pod. Ia otar ș'a stat pă pod acolo, in mijlocu podului. Vine un căprari la noi:

— Mă, n'aț văz't cin a trecut Domnitoriu pe-aicea ?

— Noi am văz't doi oameni trecin, da n'am știut cine ie.

— Domnitoriu nost cu Țancu Brătianu, șad pă pod, tăinuesc acolo amindoi.

Apăi a ven't la gazdă, la casa vameșului, s'a's' in cas, apăi s'a culcat. Apăi in cas acolo o hi durmit, n'o hi durmit, Dumnezău să-l știie, noi l-am păzit acolo. Țrea și doftoru Dăvila. A ven't dimineața'n jos, călare. A'mpărțit apăi cercei la fete, inele la copii, la muieri și nu-ș ce le-a măi dat. Țrea tinăr, Doamne, tinăr măi Țrea, infiera mustața o țiră! Țo nu-ș di ce a 'mbătrinit așa.

A măi ven't odată aicea, nu știu in ce an, și ne-a dat nește cărț, nu știu ce cărț, că ne-a dat citi-o carte la fiecare, un potret, mi să pare. Păi a plecat de-aiçi. A umblat pă dă rind țara toată to cu doftoru Dăvila și cu Țancu Brătianu.

Ciineni — Constandin Diaconu, 77.

VII

Plec sara până cind intunecă cu plașca² după păstrăvi. Dipă aia fac foc și mă culc. Cin văz cu oichiș pă vale, până iesă soarele, daŭ cu plașca. Plașca are o tirsină³ lungă, o țin pă cot ș'o daŭ in baltă la unda bolovanului. O trag de tirsină incet-incet până vine lingă mine. Cin sin pești, mișcă 'n sinu plășchi. Cin pun mina 'n fundu sinului și văz că nu-i nimica iaŭ iar și daŭ al doile

¹S'a dus.

²Plasa.

³Sfoară.

la altă undă dă bolovan. Acolo iară, dacă văz că mișcă, îl iaă și-l bag în traistă. Tot așa fac până dă soarele, să face zio. Atunci iaă plașca, o bag în traistă și vin acas. Acas mînc di prînz și iaă coasa la spinare și mă duc la livadiē și cosăsc până sara. Sara vin acas, ciu și mă culc. A dooa zi mă duc la 'polog, il string, îl fac copița, pă urmă mă duc la clădiș, adun toate copițalile la un loc și le fac claie. După aia vin acas. Claia rămîine 'n virf, in deal. O 'nchiz, fac țarc pi lingă ia să n'o mince vitile. Iarna duc vitile la țarc, le daă finu ala de-l mîncă acolo lingă țarc.

Cîneni—Constantin Tăbacu, 56.

VIII

Foae vērde nucă sacă,
 Unde văd cîtî-o nevastă
 Mî, să face dor d'acasă;
 D'o fi dor dela nevastă,
 Să las calu să-m mai pască;
 D'o fi dor dela copiț,
 Să puî șația și să miî;
 D'o fi dor dela vr-o mumă,
 Să-m fac calu numa spumă.

Govora—Nicolaie Ghebirța, 35.

IX

Frunză vērde izmă creață,
 Am o mindră cam isteață,
 Todăună-m dă povață.
 Să mă duc de vrēme-acasă,
 Că s'o făcut lumea hoăță,
 Î fură dragostea din brață.

Govora—Constantin Anghel, 22.

X

A fos lipsă mare acu patruzăci de ani. Am plecat cu oile din Țroapa Mălăii și ne-am dus cu oile pân în Bornaz, moșia Cerevenilor. Am stat acolo și nu ne-a dat drumu să tréceți Dunărea, zicea că să face răzbel pe-acolo și nî-o prăpădi vitele. Am stat până pela Sfintu Nicolaie; era vr'o miie de oi mari, vr'o șasă sute de noatinî. De-acolo ne-am întors la munte 'ndărăt, tomna 'n dîlalu Bóuluț, în Negrila, dila Rîmnic în sus, că nu măi era fin, venise strinătate' multă și cuprinsése locu.

Mihăiești—Nicolaie Toitan, 70.

XI

PĂTRU LETINU-BOGAT

În oraș în București,
 L'ele³ casă mari domnești,
 Mare masă mi-estă 'ntînsă
 Și de boferi mi-e cuprinsă,
 Că să 'nsoară Îancu-Vodă
 Și-l cunună Ștefan-Vodă.
 Mireasa de unî-o ia?
 Din oraș din Dobrogea;
 Îar socru cine-m erea?
 Pătru Letinu-bogat,
 Va! ciînile și spurcat
 Și de lége lăpădat
 Ș'in cruce nebotezat
 Și cu lutu dupe cap,
 Par'că-m ăestă solz de crap

³Oameni din alte părți,
 La acete

Pleca nunta la Sim-Pietru
Și-m ajungea la Simietru.
Îară nunta c'ajungea,
Și Letinu ce-m făcea?
Sus pă casă să suia
Strig'odată ruminéște,
De trei orî dobrogenéște:
„Care-m iestă ginerile.
Ginerile, mirile,
Ca să-m saie porțile
Să-i văz vitejile?“
Îar ginerile c'auza,
Foarte rău că sî 'ntrista
Și la nași-so mergea.
Dară nașu ce-m zicea?
„Taci, fine, nu te 'ntrista,
Te roagă la Dumnezău
Să trăiască nași-to,
Și la Maica precista
Să trăiască nași-ta“.
Pă vinătu 'ncălica,
Puțintel inficrbinta,
Pă sus porțile săria,
Zăvoarăle le tăia,
Nunta 'n curte că intra.
Îar Pătru Letinu-bogat,
Vai! ciinile și spurcat
Și de lege lăpădat
Și 'n cruce nebotezat
Și cu lutu dupe cap,
Parcă-m iestă solz de crap,
Nici p'aia nu s'a lăsat:
Noo buț' în rind punea,
Sus pă casă să suia,
Strig' odată ruminéște,
De trei orî dobrogenéște:

„Care-m ăestă ginerile,
Ginerile, mirile,
Să s'aleagă din nuntaș,
Din nuntaș, din călăraș,
Să-m saie bușile,
Să-ă văz vitejiile?“
Ăar ginerile c'auza,
Foarte răă că să 'ntrista.
La nași-so că mergea,
Ăar nași-so că zicea:
„Taci, fine, nu te 'ntrista,
Te roagă la Dumnezeuă
Să trăiască nași-to,
Și la Maica precista
Să-m trăiască nași-ta“.
Pă vinătu 'ncălica,
Pușintel infierbinta,
Pă sus bușile săria,
Cercurile le tăia
Și vinurile că curgea,
Nuntaș caiă adăpa.
Ăar Pătru Letinu-bogat,
Vai! ciinile și spurcat,
Nici p'ăia nu s'a lăsat:
Noo postavuri că loa,
Toate 'n rind că le punea
Și din gur'așa striga:
„Care-m ăestă ginerile,
Ginerile, mirile,
Să-m taie postavurile,
Să-ă văz vitejiile?“
Ăară iel că le săria,
Postavurile le tăia,
La nuntaș că le 'mpărța,
Cum erea nuntașu
Așa-ă da și postavu.

Pătru Letinu-bogat,
Vai! cîinile și spurcat,
Nici p'aia nu s'a lăsat:
Treî fete că-m aducea,
Tot un port și tot un stat
Și'nainte le puhea:
„Care-m țieșă ginerile,
Ginerile, mirile?
Să-ș aleagă mireasa
Și să nu ia pe alta,
I să va scurta viața“.
Iară nașu ce-m făcea?
Treî mere de aur loa
Și pe tavă le punea,
Sabia lingă ele sta:
„Care țieșă fină-mea?
Să să 'ntinză ca să ia,
Iară să nu viie alta,
Că frumos capu-i l-oî loa“.
Mireasa să cunoștea,
Ochișorii-i lacrăma
Și la mere să 'ntindea.
Iară nașu ce-i făcea?
De suptiori că mi-o loa
Și'n trășur'o arunca
Și 'nspre casă apuca.
Pătru Letinu-bogat,
Vai! cîinile și spurcat,
Nici p'aia nu s'a lăsat:
Sus pă casă să suia
Și din gură blestema;
Iară blestemu-i ajungea
Și pe cale să 'ntimpla,
Singe ginerilui curgea
Și viața i să scurgea.

Pă frati-so că-l chiema,
Mireasa `de min'o loa
Și'n mina frățin-so o da.

Popești (Măcfuca) — Ion Costantinescu, 75.

XII

A fost unu odată sărac de tot, avea număi o miță ș'un boū ș'un bordei. Sădeă 'n bordei, și'n bordei avea o groapă 'n mijlocu bordeiului. Mița-î prindea păsări, carnea o minca și penele le punea și să culca pă iele. Odată-î zice mița:

— Stăpîne, să vindem bou, vreaū să te procopsăsc, nu te măi poț hărăni.

— Du-te și-l vinde.

Mița s'a dat pestă cap, s'a făcut un voinic, s'a dus ș'a vindut bou și ș-a făcut salbă ș'a plecat pin pădure cu salba la git. S'a dat pestă cap, s'a făcut iar miță. S'a 'ntilnit cu iepurile:

— Ei, surioară-miță, cin ț-a făcut ție salba asta frumoasă?

— Stăpînu-mio; să mergi tu cu mine, ț-ar face măi frumoasă ca a mea.

Iepurile s'a loat dipă ia. A mers măi 'năinte, s'a 'ntilnit cu vulpea. Iar așa a 'ntrebat-o, a zis: „să mergi tu cu mine, ț-ar face salbă și măi bună ca a mea“. S'a 'ntilnit cu lupu, și iar așa s'a loat după ia și lupu. S'a 'ntilnit cu ursu, iar așa s'a loat după ia. Ia a mers cu iele până la un împărat. Cîn le-a băgat în curte, s'a dat pestă cap, s'a făcut voinic. A șăzut lîngă iele. A ișit împăratu afar și le-a văzut ș'a'ntrebat că cine a trimis astfeli de plocon frumos. Ia a răspuns:

— Peneș Împărat.

— Cine ăestă aceala Peneș Împărat?

— Un voinic frumos și nensurat.

— Zi-î să viie la minc, să-l văz, a zis împăratu.

— Nu poate veni, împărate, c'a avut trăsura cu patru telegari, a plecat pi-un cîmp mare să să plimbe; caii ținut¹ l-a băgat înt'o baltă mare și s'a'necat tot, a ișit numă cu trupu afar gol.

Împăratu a trimes, i-a cumpărat trăsura, cai, aine, număi să să ducă acolo. Mița a loatu-le și s'a dus cu iele la Peneș Împărat. Iar iel cîn le-a văzut s'a spăriat. Mița a zis: „nu te spăria, ai cu mine c'o să te procopsăsc“.

S'a dus la 'mpăratu. Mița-l învăța toate cùm să urmēze acolo. Iel neștind cum să poarte Țoalele, să uita pă iel. Împăratu a'ntrebat pă mița că di ce să uită pă iel. Mița-i zisă că nu-i sin Țoalele ca ele de le-a pierdut. Împăratu i-a cumpărat altele. Mița s'a dus și i-a zis: „să nu te mări uîț pă tine, că te pricepe 'mpăratu.“ Nu s'a mări uîtat. Ș'a făcut nuntă cu fața 'mpăratulu¹.

Împăratu-a zis că să să ducă să vează ș'impăratu pālaturile unde stă iel. Iel a ișit la miț' afar ș'a zis: „une-l ducem noi acu, că noi n'avem une-l duce?“ Miț'a zis: „grija mea iestă, ce-i auzi să zici așa; ce-i auzi că-s ale lu Peneș Împărat să zici: „da, ale méle, ale méle.“

Mița pleacă'năinte și ieî vin pă urmă. Mița dă pest'o turmă de oi multe ș'intreabă cîobanii:

— Ale cui sin vitele éstea?

— Ale ălor nóo zmei.

— Să nu mări ziceț că sint ale ălor nóo zmei. să ziceț că sint ale lu Peneș Împărat, pentrucă vine Sfete Ilic cu trăznete, cu pléznete și vă piérde pe toț.

Vine'mpăratu pă urmă și 'ntreabă:

— Ale cui sin vitele?

Ieî spun: „ale lu Peneș Împărat“.

— Ale dumitale, Domnule?

— Ale méle, ale méle.

Mérge mări'năinte. Găsăște o cireadă dă boi, o stavă²

¹Grași, nepuși la muncă.
²Herghelie.

dă cai, o stavă dă bivoli, nește casă de marmure. Mița'n-treabă:

— Ale cui sînt?

— Ale ălor nóo zmei?

— Să nu măi spuneț, că vine Sfete Iliie cu trăznete; cu pléznete și vă piérde pe toț.

— Da noi ce să ne facem?

— Așcunde-vă-ț înt'o șiră cu paie.

S'a dus zmei acolo, și ia a loat un tăciune și i-a ars. Vind împăratu, a deșchis porțile și i-a băgat în curte, i-a primit în cas. Casăle avea masă de să punea singură, să ridica singură. Aă petrecut acolo și s'aă întors îndărăt. Iar Péneș Împărat, cu'mpărâteasa și cu mița aă rămas singuri.

„Ei, stăpine, te'mbogății, te făcuî din péne împărat, din bordei în casă de marmure, acuș te las și mă duc“, zise mița. „Desară vine să-ț dai lozinca Stata-Cot cu barba di-un cõt, cãlare pi-o jumătat de iepure șchiop. Dacă n'ăi ghici, te omoară“. Iel să rugă de mița ca să-l scape și de asta. Mița-l ascultă.

Sara veni la fereastră și strigă dila fereastră:

— Dă-ț lozinca.

— Ce vrei ?

— Ce-i una?

— La lună, mulț nebuni s'adună.

— Ce-i dóo?

— Omu cu doi oichi, cu dóo mîini, cu dóo picioare, bine véde, bine méрге.

— Ce-i trei?

— Sabiia cu trei tăușuri bine méрге, bine taie.

— Ce-i patru?

— Caru cu patru roate, patru boi, bine méрге. bine umblă.

— Ce-i cincî?

— Căvalu cu cincî găuri bine méрге, bine cîntă.

— Ce-i șasă?

- Floieru cu șasă găuri, bine merge, bine cîntă.
 — Ce-î șapte?
 — Omu cu șapte fete'n cas — claca'ntreagă.
 — Ce-î opt?
 — Plugu cu opt boi. bine merge, bine ară.
 — Ce-î nóo?
 — Omu cu nóo ficiorî'n cas: nu bagî coada, c'o scoț
 cîoantă.
 — Ce-î zăce?
 — Din zăce nu măi tréce.
 Pleznesc ghiavoliî la părăte.

Popești (Măciuca) — Ion Costantinescu, 76.

XIII

Erea un om odată dus la margina mărilor. Așa, umblin să-ș facă hărăna lui, dovedește că vine o pasăre mare cît nu să măi putea și loa oamenii 'n ghiară și trecea marea cu ieî. Și-î punea jos și 'ncepea să-î mănince. Da iel ce s'a gîndit, că ce pasăre să fiic aia de mănincă la oameni. Așa, ș-a loat un etăgan la briu și c'un pistol și să duce și iel pă margina mării ca să privează cum ia acei oameni. Și cîn l-a văzut pasărea, s'a răpezit, ș'odată l-a vâlmăcit cu hărpile¹ și l-a răpit și pă iel. Cîn l-a lăsat pestă mare pă pămîn jos, l-a și lăsat din ghiară ș'a scos limba ș'a plecat încolo, ostănită, pă pămînt. Acel om, cîn iș vine 'n fire, să ultă și văzu cîmpu plin de căpățîni de oameni, ș'o văzu și pă ia, după ce s'a hodinit, vind d'a dreptu și la iel să-l mănince și pă iel, ca ceîlanț. Număi decît scoate pistolu, cîn văzu că vine la iel să-l mănince, și trasă 'n ia. Îa să'mputernici, că n'o lovi bine, să saie pă 'el. Atuncea băgă și etăganu 'n ia ș'o tocă ș'o 'mpărți pă poiană, cum a 'mpărțit ia căpățînila oa-

¹Aripile.

menilor. Îel să gindi că cum să măi treacă 'ndărăt această mare. Gîndindu-să și mergin pin a pustietate, să 'ntîlnește c'o sălbatica, și sălbatica să jălui la ia ce-a pățit și să văicăra mult că ce să să facă. Sălbatica zisă că-l hărănește ia cu hărăna un an dă zile, da la un an: „am tot io să te 'nvăț cum să treci marea 'ndărăt“. Și-l lo. Îl dusă acas la sălbatic. Îi da o rădăcioară ș'o mînca și ținea citi-o săptămînă dă foame, păn a 'mplinit anu. Atuncea vinc sălbatica și-l întrebă că măi are poftă să măi stea, și îel zisă că i s'a urit foarte rău. Sălbatica zise: „număi decit îț daū drumu de te duci dincolo, unde-ai fost, la locu tăū“. Număi decit făcu sămn corăbierilor c'o hramă¹ pusă 'nt'o prăjină, și număi decit veniră corăbierii ca să véze ce sămn fi ăla. Și dăteră pestă îel acolo. Îel să plinsă la corăbieri că d'atita n'a măi putut vedea casa. Corăbierii-l întrebă că cum a trecut acolo. Îel, dă plins, nu putea să le spuie, așa, uite, de frică că nu-l măi trec dincolo. Lor li să făcură milă și-l pusără 'n corabie și-l trecură marea dincolo, la locu său, unde-a fost îel.

Glăvile — Ion Radu Lăzăroșu, 50.

¹Năframă.

D O L J

D O L J

I

Păi de ce nu faceț dumnăvoastră ceva cu oamenii strini? Cîn vin Talieni la noi avem suferință din pricina lor; unde trebuie să fiie Rumîn cuprind ieî cu munca. •

Da de ce nu faceț dumnăvoastră o lege să nu fiie strini, d'aia sinterî noi strimtorat, toată Rumîniia. Și statu de ce ar deveni să dea moșii la arindaș și ru să dă la locuitorî, plătim și noi ca arindașii?

Mai bine ierea pã vremea Turcului, făceam 12 zile pe an și dam dijmă la porumb; încolo nimic. Durmîam cu boii pã livez pînă 'n Sfintu Ghîorghe și pînă să făcea la loc și niminî nu mă 'ntreba. Mă apuca namîazu pã cîmp și nu mă 'ntreba niminî de unde viū și unde mă duc.

Aduceam lemne cu traga¹ și așa că nu mă 'ntreba niminî. Aveam de cosam fin ș'aram pe unde vream. Ne-a cuprins statu de peste tot, n'avem nici o mișcare.

Turcu a fos credinșos: iel a fos, sirîacu, bun; cum da îndreptări așa le șinea.

Plînge inima'n mine cîn văz că stă griu pã livez și trebuie să muncim la arindaș.

Ar trebui Regele or statu, să'nchiriēze pãmîntu la locuitorî, ar fi și avantu² lui și al nostru. Am plăti mai mult ca arindașii.

¹Sanie de transportat lemne.

²Folosul.

Da, uite, am ajuns de ris.

Noi Ruminiî ne furăm unu pe altu, ie frumos? În
loc să ne povăţuim unu pe altu, ne mîncăm.

Statu ar fi bun, da sin căţăii care mîncă.

Mofleni. — Sandu Dina Duţă, 52.

II

Am auzit că la Pleşoiu¹ s'a găsit şuşaia lu Domnu
de rîuă. Ala s'a fos ducînd pin ţara turcască ş'a fos
vind noaptea'n ţară, ca cirtiţa, să nu-l vadă soarele. Aciia
i-a fîs starea lui. Înt'o dimineaţă l-a cuprins soarele şi
s'o virit su pođ, da tot s'a topit de soare ş'a murit.

Să zice acu cin să bolnăveşte cineva: „tiu! că parcă
eşti ca domnu de rîuă“.

Tirpeziţa — Radu Şoancă, 75.

III

La fintina Tirpeziţii erea govie^{*} la Paşti. Acuma, a
venit o čoară şi „gar, gar“ în marginea drumului. Cin
s'a uitat lumea, a fos vind Turciî ca frunza şi ca iarba.
Atunča a lăut pă una Bibeasca a noastră 'n Ţara tur-
cască ş'a scos-o din robiie unu Vercea şi s'a întors grea
şi l-a făcut pă Bibescu al nostru.

Tirpeziţa — Radu Şoancă, 75.

IV

Cînd erea Ghica
Răsuča bătrînii chica;
Cînd erea Ştirbei
'Puneaî plugu unde vreî.

Tirpeziţa — Radu Şoancă, 75.

¹Nedeie, petrecere.

V

Anu ăsta ie raiu lu Dumnezeu, e bișag¹. S'aũ făcut porumbi și griũ, intri'n porumbi ca'n pădure. Numa vin nu-ĩ, le-a lĩat Dumnezeu viile. Īnt'o vreme erca bișag și de vin; lĩam buũle de pe la Cirstov² și le deregam. Făcam cĩte dũã sute hirdae. Cĩn slobozam un tróc erca numa o horă.

Tirpezița — Radu Șoancă, 75.

VI

Aũ văzut cum aũ venit lăcustele; ercam copilan'lrũ, păzam vitele. Ș'a venit ĩn otaru Sălcușii și s'aũ așăzat de s'aũ frint crengile cu ele, s'aũ făcut leasă. Le lĩam cu fĩară, cu clopote, și le minam spre Dunăre.

Tirpezița — Radu Șoancă, 75.

VII

PĂTRU HAIDUCU

„Ale! cistite de Petre,
 Aĩ, de-ț boteaz' un finișor,
 Fĩe-ț ĩn codru de-ajutor“.
 Dale! Pătru ce-m făcca?
 Armele și le 'ngropa
 La o butureă³ de fag
 Unde trage Pătru cu drag.
 Și la ĩel ce mi-ș oprĩa?
 Oprĩa o luce săbioară,
 Ghemuită, ghem făcută,

¹Beșug.

²14 Septemvrc..

³Buturugă.

Adus virfu la mărunchi.
 Dale! Pătru ce-m făcea?
 La 'mpăratu că pleca,
 Pe poarta mică intra,
 Pe 'mpăratu că-l vedea,
 Buza 'n patru că-î pleznă.
 Singe negru că-î pica,
 Pe caftan că să sleia:
 „Luminate de 'mpărat,
 Trupşurel fără păcat,
 Leagă miinile 'ndărăt
 Cu trei frimbăi¹ de mătasă
 Şi cu trei de ibrişin,
 Aleasă din Sighidin,
 Şi dă-m drumu 'n oastea ta,
 D'oî scăpa scăpat să fiu“.
 Miini 'ndărăt că-î lega
 Cu trei frimbii de mătasă,
 Alea din Braşov aleasă,
 Şi cu trei de ibrişin,
 Aleasă din Seghedin.
 Da la iel ce mi-ş oprîa?
 Oprîa o luce săbioară
 Ghemuită, ghem făcută,
 Adus virfu la mărunchi.
 La 'mpăratu că-m pleca,
 Împăratu că-l vedea,
 Miini 'ndărăt că-î lega,
 Drumu 'n oastea lui că-î da.
 Dale! Pătru ce-m făcea?
 Odată că-m chiotia,
 Văi adinci că răsună,
 Toate sfoarele-î pleznă,
 Drumu 'n oastea lui că-î da.

---

¹Fringhi.

Dale! Pătru ce-m făcea?
 Scottea luce săbioară
 Și dî-un zid că mî-o trîntia,
 De rugin' o scutura,
 Sus la cer că-m fulgera
 Și pin Turc că-m abătea
 Ca un vîntu vîforit
 Pint' un pomet înflorit,
 Și cum cădea florile
 Așa cădea celmelele.
 Și cîn fu soarele 'n chîndiie
 Tăie Pătru șapte miie,
 Și cîn fu soarele-a scăpăta
 N'avea Pătru ce lucra,
 „Numa sta de-i buldușa¹,
 Și mul puțin ce scöfelîa²
 Trei catiri că 'mpovăra
 La 'mpăratu că pleca:
 „Luminate de 'mpărate,
 Truşurel plin de păcate“.
 Da 'mpăratu ce-m zicea?
 „Du-te, Petre, 'n-haiduciie,
 Fost-aũ dăruiță țic,
 Cit-oî sta ieũ în domniie
 Să stai și tu 'n haiduciie,
 Fost-aũ dăruiță ție
 Din mica copilăriie.

Plenița — Stan Cîurezu, 80

VIII

CHERA

Verde ca mazlina,
 Maî din coa de Schila,

¹Îi căuta de banî.

²Aduna.

Din jos de Brăila,
 Încarcă, mi-să 'ncarcă
 Dôuă-trei sandale¹,
 Nôuă galaoane²;
 Da cin le'ncărca?
 Al Arap sanġap,
 Negru și buzat,
 Cu rip după cap
 Ca solzu de crap,
 Cu ripu pe burtă
 Ca solzu de știucă;
 La chiept găvănat,
 Cu mustăț de raç,
 Negru și buzat,
 Par'că-m iest'un drac,
 Ūnde-l vez pe dinsu
 Nu-ț poț ține risu.
 Da ce fel de marfă?
 Bumbac și mătasă,
 Marfă fomeiască,
 Că ie mai bănoasă,
 Valuri de bumbac,
 Tutun de-al tocat,
 Tutun iniġa,
 De-al de bea Pașa,
 Fir și ibrișin,
 Megadi³ de-al bun.
 Da cin le'ncărca?
 Al Arap sanġap,
 Negru și buzat,
 Cin te uiț la dinsu
 Nu-ț poț ține risu.
 Arapu ziça:

¹Bărci.²Corăbii.³Marfă.

„Chero, Cheralină,
 Tinărahă copilă,
 Frumușiță zină,
 Floare din grădină,
 Vină după mine,
 Că ț-o fi mai bine;
 Așternutu tău
 Parale mărunte,
 Pe sirmă țasute,
 Sin la Arap multe;
 Căpățîtu tău,
 Coporișu¹ tău,
 Galbină venetică,
 De-ai de cite cincă,
 Sin la Arap mult*.
 Chera răspundea:
 „Fugi, Arape, fugi:
 De uritu tău
 Și de-al tat-tău
 Îm vine să fug.
 Unde s'a văzut
 Și s'a pomenit
 Arăpoaică albă
 'N țar' arăpească,
 Să-ț fiu de nevastă,
 Surorile tele
 Cumnatele mele,
 Frațiorii tăi
 Cumnățăii miei,
 Tăiculiț'al tău
 Fiie socru-mieū,
 Muiculița ta
 Fiie soacră-mea?
 Și ieū că mai am

---

¹Invelitoarea.

Tot doi frățiori,
 Din și Costandin,
 Oșii Brăilii,
 Șarpii Dunării,
 Și ieși mi-or veni
 La al miez de noapte
 Cu fiori de moarte
 Să descuie poarta,
 Să bage aznaua¹.
 Chero, Cheralină,
 Tinăra copilă,
 Frumușică zină,
 Floare din grădină,
 Vino după mine
 Că ț-o fi mai bine“.
 Făca cum făca,
 Pe Cher' o'nșela
 Și cu ia pleca,
 În vale cobora,
 Din gură-m grăia:
 „Voi cîrmacilor,
 Șaluparilor,
 Și voi să-m minaț
 De az până miine
 Cale ție cincî zile,
 Că voi plăti bine“.
 Cu Chera pleca,
 Pe Dunăre'n jos
 Mul merğa frumos,
 Noaptea că-m venia.
 Frații cîn venia
 La poartă striga:
 „Chero, Cheralino,
 Descuie poarta,

---

¹Lada cu bani.

Să băgăm aznaŭa,
Ne-apucă ziŭa“.
Chera nu răspunde,
Că n'are de unde.
Da ieŭ ce-m făca?
Pe mă-sa'ntreba:
„Mamă, mama noastră
Unde e Chera?“
Din umeri 'nălŭa.
Da ieŭ ce-m ziŭa?
„De nu poŭ cu gura
Arată cu mina“.
Cu min'arăta,
Pe Dunăre'n jos
Mul merŭăŭ frumos.
Îar ieŭ ce-m făca?
'N vale-m cobora,
Din gură-m ziŭa:
„Voŭ cărmacilor,
Şaluparilor,
Şi voŭ să-m minăŭ
De az până miŭne
Cale de ob zile,
Că voŭ plăti bine“.
În barcă să suŭa
Şi cu ieŭ pleca,
Pe Dunăre'n jos
Merŭa de folos.
Merŭăŭ ce merŭăŭ,
Ochian aruncaŭ,
Pe Chera vedeăŭ,
Buzdugan trăŭăŭ.
Cîrmaciu-l loviaŭ,
În loc că să'nvirtŭa,
Până-m ajunŭa,
Acolo ajunŭa,

Din gură-m zîca:
 „Chero, Cheralină,
 Tinăra copilă,
 Frumușică zînă,
 Floare din grădină,
 Cu cine-ai vorbit
 Cîn te-ai logodit,
 Pe cine-ai 'ntrebat
 Cîn te-ai măritat“?
 Chera răspundea:
 „Neica, neic'al mieu,
 Din și Costandin,
 Cu nim n'am vorbit
 Cîn m'am logodit,
 Pe nim n'am 'trebat
 Cîn m'am măritat;
 Pe mine m'a lăat
 Aļ cîine de-Arap,
 Cu mine-a plecat
 În țar'arăpească
 Să-i fiu de nevestă“.
 Iar ieî îi zîca:
 „Chero, Cheralină,
 Pitește capu
 Să-m tai Arapu“.
 Arapu-l tăia,
 Pe Chera o lăa,
 'Ndărăt să'ntorča,
 'N țara rumînească,
 Să să pomenească.

Plenița—Ionică Mărinică, 37

IX

CĂLIN CURCĂ

Foaie verde di-un pelin,
 N'aț auzit de Călin?

De Călin omu ăl cu minte
 Care a ținut moșii multe:
 Moșii multe
 Și lumite¹,
 Risipițu, Cetatea,
 Poiana și Plenița,
 Poiana cu finurile,
 Plenița cu vinurile.
 Frunză verde peliniță,
 Pleca Călin din Pleniță
 Cu patru cai la căruță.
 Frunză verde buruiănă,
 Pleca Călin la Poiană,
 Da'n gazdă unde trăgea?
 La logofătu Neța,
 Că cu ie'l știia vorba,
 Și din gură-l întreba:
 „Logofete, dumniata,
 Ai socotit Poiana,
 Poiana cu finurile
 Plenița cu vinurile“?
 Logofătu-i răspundea:
 „Am socotit Poiana,
 Poiana și Plenița,
 Pe toț ciț i-am socolit
 Trei calici nu mi-a plătit;
 Și de nu mă crez pe mine
 Ieu ț-oî șpune pe lume²:
 Unu iese Văsilan,
 N'a plătit claca di-un an,
 Ș' unu-m iese Chiriș,
 Nu-m dă banii nici de cuș,
 Să uită la mine ghioldiș³;

¹Renumito.

²Nume.

³Chiriș.

Unu iese Ion al mare,
 Nu mi-a dat nici trei pârale*.
 Călin Curc' așa zița:
 „Logofete, dumnița,
 Să te duci la Ion al mare
 Și să mi-l trimeț încoa,
 Viie să plătească claca
 Și toată obăciia“.
 Logofătu-î răspundea:
 „Daū pin apă și mă 'nnec,
 Și pin mărăcină de-a drept,
 La Ion al mare nu merg;
 Să-m dai cinci-șasă catane,
 Să mă duc la Ion al mare,
 Pe Andrei isprăvnicelu
 De bea vin ca mieluşelu
 Și mănincă ca purcelu,
 Și să-m dai și pe Andrei
 Că știie sama'n bordei“.
 Cinci-șasă catane-î da,
 La Ion al mare merğa.
 Ion al mare mi-î vedea,
 Mina pe lance punea
 Și din gură întreba:
 „Ce cătaț voi pi la mine,
 Ce mai sin dator la tine?
 De clacă mă știu plătīt
 Și de dijmă curățīt“.
 Iar nevast' așa-î zița:
 „Stai, Ioane, nu face-așa,
 Ia na-ț tu colea punga,
 Du de-ț plătește claca
 Și toată obăciia“.
 Ion al mare ce făca?

*Iobăgia.

Punga la gît că-ș lăa,
 La Călin Curcă mergă:
 „Bună zăta, măi Căline.
 — Nu-ț mulțumesc, porc de ciine.
 Ciț pindarî trimit la tine
 Ca să te plătești de mine!
 — Aleoleo, sărdar Căline,
 De ce mă faci porc de ciine,
 Ce măi sin dator la tinc?“
 Catastivu `n mină-l lăa
 Nici bine nu socotă,
 Cu cincî lei mi-l ajungă;
 Scotea banii și-i plătă,
 Nici fitanță¹ nu-ș măi lăa.
 Îel din gur' așa zăca:
 „Aleoleo, sărdar Căline,
 Aști bani care sin la tine
 Az ț-i daū,
 Măine ț-i iau;
 Măini-o să te rogî de mine,
 C'am să te tai ca pî-un ciine“.
 Călin Curcă de-auza,
 Isprăvniceii chema
 Și din gur' așa zăca:
 „Puneț mina de-l legaț,
 Și-l legaț să-l ferecaț“.
 Ion al mare răspundea:
 „Aleoleo, sărdar Căline,
 Ce măi sin dator la tine?“
 Îel pe ușă că ieșă
 Și acas mi să duca,
 La Chiriș mi să duca
 Și din gur' așa zăca:
 „Măi Chirișo, dumniata,

---

¹Chitanță.

Scoală frate nu şădea ;
 Vez al cîine de çocoi?
 Cît o sta ăsta pe noi
 Nu mai facem car şi boi,
 Nicî 'n obor zece oi.
 Aîde să-l prăpădim noi,
 Aîd să tăiem cîinele,
 Ne-a mincat cu clăcile
 Şi ne ia şi zilele“,
 Da Chiriş așa-î zîca :
 „Neică Ioane, dumniata,
 Nu vez c'a'm îmbătrînit,
 Nu-ţ mai sîn buş de slujit?
 Îţ daŭ copii-amîndoi
 Că ŭin bine la război,
 Îţ daŭ pe Dobric' al mic,
 Face potera colnic,
 Îţ daŭ pe Dobric' al mare,
 Face potera răscoale,
 La briŭ cu şapte pistoale,
 Patru pline şi trei goale“.
 Ion al mare ce zîca?
 „Mulţumesc iu Dumnezăŭ,
 Făcuî doî cu miŭne trei.
 Foate verde ca spanacu,
 Un să găsăsc pe-al de patru?“
 Să duca la Văsilan
 Şi din gur' așa-î zîca :
 „Văsilane, dumniata,
 Scoal frate, nu şădea ;
 Vez al cîine de çocoi
 C'a supt singele din noi?
 Aîd să tăiem cîincle,
 Ne-a mincat cu clăcile
 Şi ne ia şi zilele“.
 Văsilan așa-î zîca :

„Neică Ioane, dumnăata,
Nu vez c'am' îmbătrinit,
Nu mai sin bun de slujit?
Da-ț daū copilū-al mai mare,
Face potera răscoale,
Cin prinde omu bătrîn
Ț-il face de roade fin
Și-î trintește călī-un pumn
Și-l îndreptează pe drum“.
Ion al mare ce ziča?
„Mulțumesc lu Dumnezeu,
Făcui trei cu mine patru;
Cind ai zice de sporiș,
Un să gășasc pe-al de cincī,
Să păzască la cirligi?“
La vāru-sāū să duča:
„Scoal vere, de nu șādea,
Ai să tăiem eiīnele,
Ne-a mīncat cu clācile
Și ne ia și zilele“.
Cālin Curcă ce-m făča?
Punea caiī la căruță,
Īar copii lu Chiriș
Ținea calea la nāsip,
Cā treča Cālin la Pisc,
Īar in Pisc unde trăga?
La Māriia vāduva,
Cā cu ia știia vorba
Și toată 'nvățătura.
Fečoru lu Vāsīlan
Pāza la Cruča lu Dan,
Și copii lu Chiriș
Sā făcurā puī de miță,
Sā suīa din spiță 'n spiță,
Pānā sā suīa 'n căruță;
Īar in Pisc cīnd ajunga

Mi să făcă cocoloș,
 Să pitula lingă coș.
 Cin soarele scăpăta
 Și Ion al mare sosa,
 Să plimba pe-bătătură
 Să-ș facă inima bună,
 Că-l apucase la mină;
 De pătul să răzma,
 Călin Curcă mi-l vedea:
 „Cine-î răzmat de pătul?
 Ala nu iese om bun.
 Ia, 'nchideț voi ușile,
 Întăriț zăvoarele,
 Sloboziț perdelele“.
 Punea masha și minca.
 Ion al mare ce-m făcă?
 La ușă cin merğa
 Cu pumnu 'n ușă cin da
 Ușa paică¹ fu de spumă,
 Așa sări din țitiță;
 Cin da cu picorū-al sting
 Săria ușa și c'un stilp.
 La Călin Curcă merğa
 Și la masă mi-l gasa:
 „Bună sara, măi Căline.
 — Mulțumescu-ț, frate Ioane;
 Vino, frate, de mănincă
 Ale bucate frașonite²
 Pentru dumniata gătite.
 — Acu sin frate cu tine,
 Îeri mă făcăi porc de çîine.
 Ale bucate frașonite
 O să le văz pingănite³.

¹Parcă.

²Alese.

³Pingărite.

Pentrŭ-o oală de urzicŭ
 Prinsăş fata la Ghidici,
 Îi lŭaş salba dela git,
 Toată vara a jălnicit;
 Pentru şira din obor,
 Îm lŭaş dijma de trei orŭ;
 Pentru cincŭ zile de clacă,
 Îm lŭaş un minzat ş'o vacă;
 Am şi ieŭ copii mărunţăi,
 Numa cit bobu de mei,
 Cu ĉ-o să-ŭ cresc ieŭ pe ieŭ?
 Pling copii pe bordei
 Că n'aŭ lapte 'n putineŭ".
 Odată să opintŭa,
 Lanĉa'n buric ŭ-o'nfiĝa,
 Din guriĝa-l judeĉa,
 Cu paloşu-l ĉocirtŭa,
 Iar copii lu Chiriş
 Venŭa pe coş tăvăliş
 Şi-l tăia şi-l isprăvia.
 Cŭn ziŭa că să făĉa
 Toĝ sătenŭi să stringă
 Şi din gur' aşa ziĉa:
 „Neică Ioane, dumniata,
 Ai băgat satu'n belea".
 Ion al mare aşa ziĉa:
 „Nu vă temeĝ, sperŭia,
 N'am băgât satu'n belea;
 Singurel oi răminea
 De mi-oi face osŭnda,
 C'aşa scriie pravila".

De cŭn Călin mi-a murit
 Poŭana s'a 'nveselit,
 Pleniĝa a 'mbobocit,
 Risipiĝu-a odrăslit.

Pleniĝa—Ionică Mărinĉă, 37.

X

Foaie verde fir mărari,
 Pe dealu dela stejari
 Mni-aulesti-un pacurari
 Din fluier si din calval.
 Da iel frate ce-aulia?
 „Uiuu“ si „iaiaia“,
 De uritu oilor,
 De dragu nevestelor
 Si de iubu¹ fetelor.
 Da iel frate ce-m facea?
 La un stejar sa culca,
 Oitele le pierdea
 Si cind iel mi sa scula,
 Sta pe loc si sa gindia
 Pe ce colnice s'o ia.
 Mni-apuca pi-un colnicel,
 Pi-un colnicel strimticel
 Cu troscot verde pe el.
 Iel cu lupu sa'ntilnia
 Si din gur' asa-i graia:
 -- Buna ziua, lupule.
 — It multumesc, ciobanule.
 — Da tu frate, lupule,
 Nu mni-ai vazut oile?
 — Ba ieu, frate, le-am vazut,
 Le-am vazut si le-am pascut;
 Pe dirèle, pin vilcele,
 Pasc sarmanele de ele,
 Pin vilcele
 Cornitele,
 Pin gunoaie
 Tot cotoaie²,

---

¹Dragostea.

²Ciolane.

Pin fintini,
 Tot căpățini,
 Dar în vârful dealului,
 Samaru măgarului,
 Arana ciobanului¹.

Dobridor — Marin Lungulescu, 19.

XI

Foaie verde sălcioară,
 La Ploiești pe mărgioară
 Esti-un nuc cu frunza rară,
 Să fac nucile amară,
 Să strâng cucii de pin țară
 Și cîntă de să omoară;
 Cîntă, cuce, limba-ț pice
 S'o ia daica¹ s'o dumice,
 S'o dumice 'n lapte dulce
 S'o dea neicăi s'o mănince;
 Da mai sus pe rămurele
 Cîntă două turturele,
 Nu sîn două turturele,
 Ci sîn dragostele mele.

Dobridor — Ghîorghe Manea, 22

XII

Foaie verde di-un areu,
 Niță, pentru Dumnezeu,
 Și pentru lumele² mieu,
 Să nu mă măi ții de rău
 Dila sinișoru tău;

¹Telea.

²Numele.

Că m'ai măi ținut odată
 Ș'am zăcut o vară toată.
 Niță, Niță copiliță,
 Dila chiept pîn la guriță
 Pareă ieșt' o iconiță,
 Iconiță jugrăvită
 Dila Țaligrad venită;
 Cin ț-a pus lumele Nița
 Sfîntă să-î fiie gurița.

Dobridor — Gligore Florea Negreț 45.

XIII

Foaie verde viță viie,
 Drăguță Sintă Măriie
 Nu lăsa toamna să viie,
 Că mă ia bacîu 'n miliție,
 Rămin stînele pustie,
 Tirlîța fără oiță,
 Scăunel fără băciță
 Care face brînza dulce
 S'o dea la ciobani s'o mînce.
 Foaie verde mărgărit.
 Merg vitele pascănd
 Și ciobanii fluierînd
 Si mielusei vghierînd¹
 Și mamele lor plîngînd.

Șigarcea — Ion Alecu Virvorea, 25.

XIV

Foaie verde trei zmicele,
 Asară pi la o vreme

¹Sbierînd.

Visai niște visă grele,
 Visai pistoalele mele
 Șad în cui fără de oțale,
 Și șad pline ghintuite,
 De șapte poterī gătite
 Și unsă cu undelemn
 Să tragă bine la sămn.

Șigarcea—Dumitru Vilvoī, 20.

XV

Foale verde di-o răchită,
 Cite păsări sin pin luncă
 Bine ca cucu nu cîntă;
 De-ar fi cucu di-un voinic,
 L-aș prinde di-un ibovmic.
 Și nî-e cucu păsărea
 Și nu știie dragostea.
 Ș'alta verde de măr creț,
 Între Olt, între Olteț,
 Răsărit-a un nuculeț,
 Nuculeț cu frunza rară,
 S'a strîns cucii toț din țară,
 Și cîntă de să omoară.
 La trupina nucului
 Cîntă tatal cucului;
 Sus pi vîrfu nucului
 Cîntă mama cucului,
 Jos pe două rămurele,
 Cîntă două turturele;
 Și nu cîntă cum să cîntă:
 Una fliuștîură din cioc
 Tot ca Lina din mijloc,
 Ș'alta fliuștîură din pene
 Tot ca Lina din sprîncene.

Șigarcea—Dumitru Vilvoī, 20.

XVI

Cit fu vara de văroasă
 Și ținăna de degeroasă
 Nu pusăi picior la coasă,
 Cătai umbrelor de deasă¹
 Și mindrelor de frumoasă.

Șigarcea — Ion Alecu Virvorea, 25.

XVII

— Foaie verde trei zmicele,
 Despăgubește-mă, lele,
 De părăluțele mele,
 Că sin bune, nu sin rele,
 Nî-a muncit neica pe iele,
 Pe coaste și pe vâlcele.
 — Țaica² te-ar despăgubi,
 Da nî-e bărbățulăci,
 Așteaptă pin'oa adurmi;
 Să nu vii sara pin' curte,
 Că am dușmane multe,
 Să vii măi amînat³,
 Cîn dușmanii s'a culcat.

Șigarcea — Ion Alecu Virvorea, 25.

XVIII

Pe dealu Comoștenilor venia Turcii tulumbe-tulumbe⁴
 călări cite zăce-oișprăzăce și dedea cu girete⁵ pe sus. Fe-

¹Cătaia care umbră era mai deasă.

²Lelea.

³Măi tîrziu.

⁴Grămezi-grămezi.

⁵Bețe scurte.

tele cîn auza, da fuga 'n cring, să minja cu cărbune pe ochi. Să uita pin sat, dacă erea niște cocirle nu trăgea^{*} acolo, unde vedea casa mai ridicată acolo trăgea. Ghietele neveste le ținea caii de căpăstru și-i împlimba, armăsarul să 'ncondura și necheza pe lingă fomei. Și sta Turcu cu cebuc și să uita, parcă-l văd ș'acuma.

Șigarcea — Done Micu, „de șase ani în timpu lu Tudorin¹⁴.”

XIX

ANTOFIȚĂ A LU VGHIOARĂ.

În oraș în Fildişoara,
 La casăle lu Vghioară,
 Lu Vghioară vătaū mare,
 Vătaū mare de nevoade,
 Frumoasă masă ie 'ntinsă,
 C'o făcliie dalb' aprinsă.
 Da la masă cine-m șade?
 Ai cinzăci de nevodari
 Cū-ai doispree vătaș mari.
 Iar în capu mesii stă
 Moș Vghioară al bătrîn,
 Cu bărbuța pân la briū;
 Da la masă ce mănincă?
 Numa cigă și postrungă
 Și nisătru de-l mărunt,
 C'a ieșit pustiiu înmult,
 Că e lezne de prinzare
 Și ușurel la purtare
 Și e dulce la mincare.
 Iei beaū și să veselesc,
 De niminia nu gijăsc,
 Numa unu nu mi-ș bea,

---

¹Tudor, Vlașimirescu.

Dor stă cu inima ra,
 Niș nu bea, niș nu mănincă,
 Numa cu ochii să uită.
 Da pe lume cum îl chîamă ?
 Antofiț' a lu Vghioară,
 Cu mina la inimioară,
 Parc'ar fi lovit di-o boală.
 Niș nu bea, niș nu mănincă,
 Numa cu ochii să uită;
 Îar Vghioară-l întreba:
 „Antofiță, fiu taicăi,
 Noi toț bem și toț mîncăm
 Și cu bine petrecem,
 Numa tu, taică, nu bei,
 Niș nu bei, niș-nu mîncîci,
 Numa cu ochii te uîți.
 Or de chelçug¹ ai firșit,
 Or aîne c'ai ponosit,
 Or fetele nu te-a vrut,
 Or calu ț-a 'mbătrînit,
 Or ție că ț-a venit
 Vreamea de căsătorit?
 — Să vez, taică, dragă taică,
 Îău de chelçug n'am firșit,
 Nici aîne n'am ponosit,
 Toate fetele m'a vrut,
 Calu nu ni-a 'mbătrînit,
 Da miie că ni-a venit
 Vreamea de căsătorit,
 Ni-a venit și ni-a trecut;
 Să-m faci, taică, nuntișoară,
 Până măi ai zilișoare,
 Și miie, taică, să-m dai
 P'ai cinzăci de nevodari,

---

¹Cheltuială.

Că-ai doisprece vătaș mari,
 Cu toate nevoadele,
 Cu toate luntrile,
 Că ȳău, taică, am văzut
 În Vidròs pește frumos,
 Șapte cete de morun,
 Tot morun pește de-l bun,
 Știucile ca vacile,
 Mrenele ca grinzile.
 Taică, ȳău de i-aș vina,
 Mare bine nî-ar prindea,
 Vez, cú carnea peștelui
 Peștelui morunului,
 Nunta, taică, nî-aș nunti,
 Pe tine te-aș pomeni;
 Da să vez, cu oasăle
 Că nî-aș zidi casăle,
 Cu solz le-aș șindili,
 Cu sînge le-aș jugrăvi,
 Pe tine te-aș pomeni“.
 Da Vghioară ce-m ziča?
 Îel din gur' așa-i grăia:
 „Antofiță, fiu taicăi,
 ȳău de cin m'am pomenit,
 Cu pește m'am arinit¹,
 Cu pește am negustorit,
 Toate bălțile-am vînat
 Și 'n Vidròs n'am căutat,
 Că Vidròs iese adînc
 Cît din ceri până 'n pămînt,
 Atît e Vidròs de-adînc“.
 Antofiță ce-m făča?
 Îel de ta-său n'asculta,
 Nevoadele le lăa;

---

¹Hrănit.

Și lăa nevoadele,
 Toate catravasăle¹,
 Pe-î cinzăci de nevodarî,
 Cū-ăi doisprece vătași mari.
 Și iel frate să duca
 La apa Vidrosului,
 Unde-î toana peștelui.
 Cîn la Vidrôs ajunğa,
 Luntrile le băga,
 Opăcini² că așăza,
 Nevodele le-arunca,
 Și 'ncepea a trăğa
 Unde s'alinește³ apa;
 Dete-o toană, dete dóúo,
 Și cîn fu l'a treia toană,
 Vez, în fundu mătii⁴
 Scoasă puîu İudii;
 Puîu İudii că-l scotea
 Și-l bătea și-l chinuia
 Și de prște-l suduia.
 Să vez, İuda ce făca?
 În fața apii că ieșa,
 La Antofișă striga:
 „Antofiș' a lu Vghioară,
 Ce-m baț puîu,-l chinuești,
 Și de pește-l suduești?
 Cum nu ț-e, frate, păcat
 Și frică de blestemat,
 C'az noapte l-am ciștigat?
 Iău în Vidrôs m'am născut
 Și 'n Vidrôs am crescut,
 Nici io nu i-am dat de fund,
 Că Vidrôs ieste adînc

---

¹Uneltele.

²Lopeți.

³Curge mai lin.

⁴Partea din fund a năvodului împletită mai des.

Cit din ceri până'n pământ,
Atit e Vidròs de-adînc;
Îar tu, frate, să te duci
La coada Vidrosului,
Unde-î toana peştelui".
Antofiţa ce făca?
Drumu puîului că-î da,
Şi iel frate să duca,
La coada Vidrosului,
Unde-î toana peştelui,
Luntrile le băga,
Opăcinile-aşaza,
Nevoadele le-arunca,
Şi'ncepea a trăga.
Îel trăga, da nu putea,
Nevoadele de peşte să'ncărca
Cosacu să şindilia.
Cosacu să şindileşte,
Nici apa nu măi răzbeşte.
Apoi un vînt mare'ncepea,
Un tălaz mare făca,
Toţ nevodarii 'nneca,
Numa unu rămînea,
Antofiţ' a lu Vghioară
Înt'un pisc de luntrioară,
Şi mi-l bate vînt de vară;
Un tălaz mare-l izbeşte,
Ochii din cap îi plezneşte,
Şi iel, frate, rămînea
Tot ca un buştean pirlit,
Ca niminea pe pământ.
Vghioară cînd il vedea,
Din gur' așa-î ziça:
„Antofiţa, fiu taicăi,
N'ascuţaş de vorba mea,
Să-ţ fiie rău, nu așa“?

Gingîova—Dănilă Stănescu, 55.

XX

- Barză, barză ă-ai în ăoc?
- Un boboc.
- Da în gușă?
- O căpușă.
- Da în chiept?
- Lapte schiert¹.
- Da'n piçoare?
- Năuă rișchitoare.
- Da'n pene?
- Frigurile mele.
- Să te duci năuă miî de ani
cu iele.

◀Gingiova—Ioana Floarea, 13.

XXI

Cînd eream micșor, copilandru dupe boî de-î minam cu strămurărea, erea din cînci una la arindaș, și alta nu erea nimic, decît dijma. Togmelile vechi erea togma² vitelor la arindaș, citi-o sfânțuică de vacă, oaia erea doă-zăci și doă de părăle cu mînelu, porcu erea un sfanț.

Acu am înjugat boiî de cin s'a dăjghiețat pămîntu și-î ținem până 'nghiață. Acu tot dăm la arindaș, ne dă șasă pogoane de muncă, le muncim noi, din ale șasă ia doă și aștelante le facem în desăvirșire, un pogon i-l copoim³, i tăem buruenile, îl rălîțăm⁴, îl culegem, îl curăm și-l ducem la măgăziie; și doă de secerat tot ale lui. Din ale șasă ne rămîne trei năuă, încă ne ia și d'acolo trei coșuri, patru, pîndăritu. Și facem trei zile cu caru cu boî;

¹Fiert.

²Tocmeala.

³Prășim.

⁴Arăm.

ziua trei lei o plătim dacă n'am faci-o; și trei cu miinile, și-i dăm și doi puî de găină; nu i-om da, i plătim doi lei. Boii nu sîn scutiț la erbărit, plătim cite șasă franci de boū, oaia, mnelu un franc jumătate.

Nedeia—Ion Radu Șarpe, 60.

XXII

Poate s'aib păste obzăci de ani.

Cin s'a lūat Oreava ne-a gonit muscalu la Gingiova. Ca cită vreme o fi de-atunci nu știū, eriam micșor, aduceam păducele; erea pădure alături cu Gingiova. Muscalu zicea că ne tae Turcii păidum, păidum. Sta călare cu pilu¹. Nu-ș cit om fi stătuț la Gingiova, e vreme de-atunci. Dacă s'a potolit rezbelu ala, după ce s'a spart Oreava ne-am întors iar la Nedeia.

Nedeia—Dinu Iordache, 80.

---

¹Bici cu „coderăia scurtă”.

ROMANAȚI

ROMANATI

I

Arde focu 'n paște ude,
Strig la puica nu m'aude;
Auz puică or n'auz,
Or n'ai gură să-m răspunz ?
Auzi-te-ar stelele,
Că mi-ai săcat zilele,
Auzi-te-ar, puica mea,
Că mi-ai săcat inima!
Arde focu 'n București
Și dogoarea la Ploiești
Și lumina 'n Slatina
La Măriia văduva
Care m'am iubit cu ia
Din copilăria mea.

Ghizdăvești — Constantin Ghican, 21

II

Floriți, floricelelor,
Da-v'ar daica¹ relelor;
Cind یرهات de trebuială
Vă făceaț neagră cerneală;

---

¹Lelea.

'Nfloriț de staț ca culmea,
 Că daicăi i-a trecut lumea;
 'Nfloriț de staț ca macu,
 Că daicăi i-a trecut vacu,
 Că daica s'a măritat,
 Florile i-s'a uscat.

Ghizdăvești — Constantin Ghican, 21.

III

Frunzuliță d'afion,
 Îeū, murgule, oi să mor;
 Dupe Paști 'n sîrbători
 Să-m facă bradu cu flori.
 Pe tine cui să te las?
 Să te las la taică-mieū?
 Taică-mieū e om bătrîn,
 Nu cosăște vara fin.
 Să te las la frate-mieū?
 Frate-mieū e om bogat,
 Om bogat și dipotat,
 Îa bastonu pleacă'n sat,
 Tu, murgule, mori legat.
 Să te las la maică-mea?
 Maică-mea e vrăjitoare,
 Îa disagii pe spinare,
 Tu, murgule, mori de foame.

Sorenî — Mărin Preda, 45.

IV

DE DIOCHETE

Păsărică albă, codalbă,
 Pică'n ceri, pică'n pămînt,

Pică'n piatră nestrămată¹;
 Piatra nu putea răbda
 Ș'in patru crăpa,
 Așa să crăpe ochii
 Diochetorilor,
 Gînditorilor,
 Strigoilor,
 Strigoaicilor,
 Moroaicilor,
 Să rămîie [cutare] curat,
 Luminat
 Ca roûa 'n cîmp,
 Ca steaûa 'n ceri.

Sorenî — Măriîa Mărin Preda, 60.

V

Să vaietă un păcurar
 Din floer și din caval
 Că ș-a pierdut oile:
 „Uîuîu și iaîaîa,
 Frunzuliță, unt topit,
 Pusăi capû-am adurmit,
 Oițale le-am pierdut,
 Uîuîu și iaîaîa;
 Cu lupu m'am întilnit:
 — Bună ziûa, lupule.
 — Mulțumim, voinicule.
 — Mî-aî văzut oițale?
 Uîuîu și iaîaîa.
 — Le-am văzut și le-am păscut;
 Pi la fintîni
 Căpățîni,

¹Nestimată.

Pin pîrloage¹
 Staî sîrloage²,
 La capu pîrlogului,
 Plotogu³ măgarului⁴.

Celar — Ion Nuță, 45.

VI

Cecă Dumnezeu a pus cărcîumar pe iepure, și puindu-l cărcîumar, iel a băut vinu cu mindrele lui, ș-așa bindu-l și cîn a venit să-i dea socoteala, iel fugi și fugi ca un iepure, fiind băut atîta vin; mirosîndu-l, a pus pe ogar socotitor ca să-l găscă, și cum l-a găsit l-a și trîntit, și de-atunci iepurile fuge de frica ogarului ce-a fost socotitor.

Celar — Ion Nuță, 45.

VII

Frunză verde salbă moale,
 Mai pe valea Galbinii
 Și pe-a Gălbînușii
 Vin Tătarii Crîmului
 Și cu ai Buzducului.
 Sîn trei saie apusate⁴, nevăzute,
 Și de agi⁵ neștiute;
 Da sătenii ce făcea?
 Cu săcuri și cu topoară
 Lăa pe agi 'n goană.

Celar — Ion Nuță, 45.

---

¹Loc de muncă lăsat în părăsire.

²Bucăți, sîrcuri.

³Pielea.

⁴Dosite.

⁵«Căpeteniile Turcilor».

VIII

A fost odată un om foarte leneș. Îel ce să facă de atîta lene mare ce ierea căzută pe trupu lui? În timpul ăla, atunci cînd trăia iel, să făcea război de pasări. Toată lumea care ierea atunci aducea pasări, care cu arpi¹, cu picere frînte. Acuma, nevasta lui l-a minat și pe iel: „du-te și tu, bă Stane, de ado și tu f-o² pasăre“. Ce să facă iel? Dî-o lene mare ce avea, nici boii nu-î putea înjuga. Acuma iel i-a zis ieî: „injugă boii, fa!“ Înjuga nevasta boii și-l suia 'n car, il pornia către război.

S'apropiie și iel acolo dî-~~o~~ margine. Ce să vez? Găsi și iel o gadină mare c'o arpă frîntă. Îl lîuă și-l adusă să-l puie 'n car, și-l pusă 'n car. Cînd plecă 'ndărăt și veni acas, spusă nevestii: „vez, fa nevastă, ce-am adus ieû? Astă păsărică, is place or nu?“ Cînd văzu ia: „vai de mine, Doamne, ci ci-oi face cu as vultur?“ Îel zisă atunci: „ce, fa, nu ie de folos?“ Acuma iel, de necaz cînd auzi că nu e de mîncare, pusă mina pe topor și-l dete la proțap, rădică toporu-'n sus, să-l omoare. Ia strigă: „da, ce-ai mă cu a pasăre?“ Îel îș lăsă mina la vale, iel iar rădică înc'odată pîn la a de trei și l-a iertat. „Acuma ce să-î facem, fa? trebuie să-l arînim³, să-î tăiem un boi, ca să-l mînince“. Și i-a tăiat și l-a mîncat. Și i-a tăiat și pe'lilalt. Acuma, dupe ce a mîncat boii, iel acuma la arpă s'a vindecat, a zburat în slava ceriului. Îel a 'nceput să să bată cu mîinile peste ochi și să s'amărască; în loc să să folosască, măi rău a sărăcit. Acum, vulturu ce-a făcut? S'a dus și s'a dus și s'a 'ntors îndărăt, s'a lăsat la iel jos și i-a zis: „stăpîne, stăpîne, sui în spate la mine“. Îel ce să facă? S'a suit. A zburat vulturu cu iel, s'a suit în slava ceriului. Odată s'a scuturat, și pe iel l-a aruncat.

---

¹Aripi.

²Vre-o.

³Hrănim.

Îel striga: „m'am dus, m'am dus“. Cîn să cază jos, s'a dat pe supt iel și l-a lăut iar. Păn la a de trei ori tot așa i-a făcut. „Ci știi tu, stăpine, cîn aduceai cu toporu să mă tai? tot așa ț-am făcut și ieū. Acuma, ai să mergem la maica mea.“ S'a dus, s'a dus cale de trei zile și trei nopt, păn a ajuns la o cruce. Acolo s'a pus pe cruce.

— Vez, mă stăpine, ceva de aice?

— Ce? nu văz nimic.

— Ia sama bine!

— Parcă să zărește niște albituri.

— E! Acolo sîn frații miei și muma mea. Cîn tî-or vedea ieī, de bucuriie că m'ai scăpat dila război, muma o să te 'nghiță ș'o să te verse. Tu să nu te spei. Ia o să zică: „ce să-ț daū de binele ce mi l-ai făcut?“ Ia o să zică, ca să-ț dea boi, vaci și cai, bani, da tu să cei nuca din căpătii.

Mergînd ieī așa nainte, văzură că ieșiră naintea lor o negreață. Îel întrebă: „ce iese aia?“ Îel răspunsă: „aia ie muma mea; un' să te bag? să te bag su mine“. Așa-i și făcu, și iacătă mă-sa sosi.

— Cine, muică, te-a scăpat? Cine bine mi-a făcut miie?

— Ioite, un om!

— Încotro a lăut-o?

— S'a dus sus incolo.

O lău la fugă 'ntr'acolo, goni goni, și nimic nu găsi. Să'ntoarsă 'ndărăt.

— Spune-m încotro a lăut-o?

— Ite, a lăut-o la scăpătat¹.

O lău 'ntr'acolo, a fugit, a fugit și tot nimic n'a găsit. Să'ntoarsă 'ndărăt binisor.

— E, maică, dacă l-ai mai vedea ce i-ai face?

— Acu ce să-i mai fac? acu am ostenit.

Îl scoasă de supt iel și cîn il văzu, repede-l înghiți, și mai frumos il vărsă. Și, ia mi-l întrebă:

¹Apus.

— Ce vrei să-ț dau eu ție drept plată, că mi-ai scăpat ficioru din bătlăie? Îț dau cai, îț dau boi, îț dau bani, orce vrei tu.

— Nu, vreaū să-m dai nuca din căpătii.

— Cin te-a 'nvățat?

„Acuș“, zisă vulturu, „iacă tacii tu diņ gură maică, că o să să ducă pân mai încolo și o să te ieii dupe iel și o să i-o ieii“.

Acuma ce să facă? Scoasă nuca și i-o dete și-i spusă: „mă băiețaș, pân acas să nu spargi nuca. Cin ti-i duce acas cu ia să-ț tomnești cai, boi, casă, mașini; cit de mare avere, așa să faci“.

Ce să facă? Îș lăă drumu 'ndărăt, să dusă, să dusă cale de trei ani, să gîndi iel: „mache! ci-o fi 'n nuca asta? s'o sparg“. Cin o sparsă, să vez neiculiță ce n'ai văzut! Ieșiră cirez de vaci, de cai, mașini, casă, averi nepomenite. Umplură cimpu. Acuma, iel să mai gîndi, să mai 'nvirti, să pomeni cu Tartacot¹, călare pi-un vătărog², în loc de sabie o țastă de albie.

— Ci ce-ai făcut, mă; de ce ai dat drumu ăstora pe aici?

— Nu știū, neiculiță, nu știū nimic, a ieșit din nuca asta.

— Ce-m dai să ți le string.

— N'am nimită, neiculiță; ci-o să-ț dau?

— Dă-m pe nimica.

— Să-ț fiie nimica dăruit.

Să 'nvirti Tartacot pi lîngă ele și le băgă 'n nucă. Dupe ce le băgă 'n nucă incheie nuca: „na, și bago 'n sin și te du acas s'o desfaci“.

Îel plecă pe drum, să dusă, să dusă; să'ntilni c'un voinic:

— Un te duci, mă băiețete?

¹Dracul.

²Iepure mic.

— Mă duc un m'a dăruit tata.

Trecu ăla 'ncolo și nici nu s'a gindit la ce făcuse. Cîn a ajuns acas deșcheie nuca și 'ncepură să iese ave-rile, lucru nepomenit. Îel cîn pleasă de-acas lăsase ne-vasta 'nsărcinată. În atita timp cit iel a stat pe-acolo i-a prăsit, și să făcuse băiatu mare și să dusă un l-a făgă-duit iel.

— Bine mă, zice ia, cîn ai venit cu băiatu nu te-ai întilnit?

— Ce vorbești tu, fa, ce băiat?

— Ce, nu știi tu? cîn ai plecat am rămas grea și s'a dus un l-ai făgăduit tu.

— Aoleo! n'o fi fos băiatu ala cu care m'am întil-nit ieū.

— Ba ala a fost.

— E! cî-o să-î faci acuș? S'a dus, s'a dus.

Acuma, lăsăm aci și trecem la Tartacot. Băiatu s'a dus și l-a băgat sârvisor la iel. Dracu ma avea și iel o fată. Acuma, ăl băiat dupe ce a stat atita timp de mult, s'a 'ngîrluit cu fața dracului și a vorbit să fugă cu ia.

Acuma, ia ierea mai meșteră ca mă-sa cu una.

Îa cîn vorbiră să fugă, spusă sara vătraului, zice: „vătraî, tu dimineață cîn o striga mama: „ci tu, fată, scoal de fă focu“, tu să suni, să troncâni pe vatră. Așa tu, căldare, cîn mama o zice; „tu, fată, du-te de ado apă“, tu să suni; cînd o zice: „tu, fată, fă de mămăligă“, tu, ciurelule, să suni pin căpistere“. Așa a și făcut toate la rînd ș'a plecat. Cîn a plecat a lăut cu iei gresia, chieptinu, și a plecat și s'a dus, s'a dus.

„Ci, ia zăuite-te¹, mă, să vede ceva 'n urma noastră?“

Mai mearsără ce mai mearsără și:

— Mai zăuite-te odată, mă.

— Să vede o negureață.

---

¹Uite-te.

— Aoleo, ăla e tata, fugi, fugi; mai uită-te înc'odată ce să mai vede?

— Fleacăra de foc neapropiată.

— Fă-te tu un loc de mei și ieu un băiat să-l păzesc de păsărici. Cîn o veni cineva și ti-o 'ntreba: „a trecut cineva pe-aici?“ tu să spui că n'a trecut niminea. Acuma, și ti-o'ntreba: „tu ce păzăști aci“, să zici: „păzesc locu ăsta de mei să nu-l mănince păsăricile“.

Așa a și făcut, și iacătă-l că a și venit.

➤ Ce faci, măi băiete, aci? ai văzut pe cine-va trecînd pe-aci?

— N'am văzut pe niminea, moșule.

— Tiu! lasă-l să ducă un a ouat coțofenile.

Și să'ntoarsă 'ndărăt.

E! acum ajunsă acas la drăcoaică.

— Ce ai făcut, mă; i-ai găsit?

— De un să-i mai găsăști, fa!

— N'ai găsit nimica pe drum?

— Am găsit un copilaș, păza un loc de mei și l-am întreat și a zis că nu i-a văzut trecînd.

— Aoleo! ce mitocan ești! Aia a fos locu de mei, a fost ia, și copilu de păza mei ie iel. Staî să mă duc ieu.

Și plecă a bătrînă.

Băiatu o văzu și zisă: „ia zăuîte-te, că vine o bătrînă“. Mai mearsă ce mai mearsă, să mai zăuîtă și văzu că a bătrînă să apropia de tot. Aruncă gresia nainte, să făcu stei de piatră și tot trecu, aruncă chieptinu și făcu pădure deasă ca dinții chieptinului. Trecu și pin aia; să făcu ia o baltă și iel rățoi în mijlocu bălții.

„Să vez tu că ia cîn o veni o să zică: „mani cu muica, mani cu muica“; tu să nu te 'ntorci cu ochii la ia, că-ț ia ochii“.

Acuma, ia veni pe margini și 'ncepu să strige: „mani cu muica“. Rățoiu „mac! mac!“ și cu coada spre ia. Acuma, ia văzin că n'o să-l poată înșala, trasă balta

'n ia și veni rățoiu cu coada la ia, îl prinsă și-i lăă ochii și-i băă sup limbă și plecă 'ndărăt. Acuma, să dusă să dusă pân ajunsă la umbra unui copac și să dusă de să culcă la umbră ostenită. Acuma fata să făcu fată și rățoiu băiat. Ce zisă fata: „stai să mă iaă ieă dupe ia“; și cînd o ajunsă o găsi culcată cu fața la deal și cu gura căscată. Lăă o piatră, o băă sup limbă și-i lăă ochii și plecă 'ndărăt; îi pusă la loc și plecară pe drum amîndoi iar.

E! acuma cin s'a sculat ia a plecat și a ajuns acas.

— Ce, vez mă? ieă zici că sîn ca tine prost, ce ieă sîn sdravîn, i-am luat ochii.

— Nu sîn, fa nevoiașo; cască gura.

Și cin aruncă, în loc de ochi găsi o piatră.

Îi! să dea D-zăă să să ducă, să să tot ducă un a dus nanu cîrlanu; și trecui pin iesle și nu mai iese.

Celar — Vașile Tonea, 25.

IX

DE IZDAT

Izdat întîmpinat,
 Nu-ț dau sînge de nevinovat,
 Și-ț dau cruce și biserică;
 La cap, cap de lighian¹,
 La inimă, inimă de vidră,
 La picere, picere de urs.
 - Îeș izdat întîmpinat,
 Scoate-ț ghierațele²,
 Pirafele³,

¹Lighioană?

²Ghiare marî.

³Pinoane.

Din inimă, de supt inimă,
Din rărunchi, de supt rărunchi
Că ieș cu crucea ți-o bătea,
Cu cuțitul ți-o tăia,
La cîini ți-o arunca,
Nefript, nesărat;
Cu limbă te-am descîntat,
Peste mări te-am aruncat
Unde popă nu toacă,
Cocoș nu cîntă,
Fată mare cosiță nu'mpletește,
Topor nu ciocănește;
Acolo să șazi, să vâcuiești,
În coadele mărilor,
În coarnele caprălor.
Izdat întîmpinat
Îeș dila [cutare] din inimă,
Cu limbă te-am descîntat,
De boale te-am curățat,
Maica Sintă Măriie
Leac lui [cutare] să fie.

Celar — Măriia Alexe, 65

X

Și iar verde ș'o lalea
Ș'o creacă de micșunea,
De unde vii Marișo, fa?
— Din oraș din Dobrogea.
— Și dealdată trei lămăi.
Da la neica ce să-m spui?
— Da la neica ieș spui bine
Arde inimioara'n mine,

To gîndindu-mă la tine,
 Ca un cuptoraș de pîine;
 Cuptorașu să răcește
 Inima să prăpădește.

. . . . .
 Foaie verde dă săcară,
 Dă săcară, dă năgară,
 Mî-a plecat neica de-asară
 Și m'a lăsat tot oftînd,
 Din ochi negri lăcrămînd,
 Lacrămile pică jos,
 Obrazu ie tot frumos.

Celar — Vasile Toma, 25.

XI

— Cuculeț de Topolog,
 Mai, cobori din deal în Olt
 De mai potolește-ăl foc.
 — Da cu ce să-l potolesc?
 Că n'am frunză să-l pleznesc
 Nici glas vesel să-l aulesc.

Marotinu de jos — Moș Măndache, 70

XII

Foaie verde bob năut,
 N'am gîndit, n'am socotit
 Că doru s'aibă sfîrșit
 Și dragostea scăzămînt.
 Cine n'are dor pē lume
 Știie luna cîn apune

Și cloța¹ 'n amiază² cîn vine,
 Cine-m are dor pe vale
 Știie luna cîn răsare.
 Și de aldată trei grănate,
 Dragostea ce-aveam noi frate,
 Credeam moartea c'o desparte;
 Îacă moartea n'a venit
 Și 'ncă noi ne-am despărțit
 Pintr'un lucru de nimic,
 Pintr'un inel de argint,
 Mi l-a dat și i l-am frint.
 Cine a lăsat iubit
 Nu i-ar putrezi trupu,
 Mînce-î carnea ciorile,
 Vintu oșiorăle³.

Marotinu de jos — Ion Dumitru, 17.

XIII

Și iar verde de trei mure,
 Pe sup deal, pe su pădure,
 Să duci-o copilă 'n lume,
 Dupe dorî și dupe milă.
 Strină, strină, strinătate,
 Să nu mă strinaț⁴ departe,
 Că n'am tată să mă cate;
 Muma e bălrină, nu poate,
 Frățiorii sîn departe,
 N'aũ pãrale să mă cate.

Marotinu de sus — Ion Neațu, 50

¹Cloșca (constelație).

²Miezul nopții.

³Oscioarele.

⁴Instreinați.

XIV

Foaie verde ș'un dudău,
 La crișma din Făgădău
 Unde bea și bun și rău,
 Bea săracu și bogatu
 Până cînd o să-î ia dracu;
 Îar bogatu ce-m grăia?
 „Măi sărace, nu mai bea,
 Ce tot bei 'mpotriva mea?
 Că n'ai cară ferecate
 Nici pătule cu bucate“.
 Foaie verde ș'o lalea,
 Da săracu ce-m grăia?
 „Să-m dai două-trei parale
 Să iaū la copii nițică sare,
 Copii mi-aū leșinat
 Mincînd mălai sărat;
 Ș'am să trag o brazdă lungă
 Pi la bogat pi la pungă,
 Ș'am să trag o brazdă lată
 Pi la bogat pi la vatră,
 Că port nume de haiduc,
 D'unde iaū ieū nu mai duc,
 Și țin calea la strîmtori
 Să despoi la negustori;
 Pe negustoru bogat
 Să mi-l iau să-l bag su pat
 Să-m dea bani de chîeltuială
 Și aîne de premeneală,
 Ca să ies în primăvară
 Cîn să 'ndeasă codrii iară,
 Cîn iel geme de aîduci,
 La toț fagii cîte cincî.

Marotinu de sus — Iancu Vijuliie, 45.

XV

A fost odată ca niciodată, a fost odată un domn, și palatu lui ierea 'n vîrfu muntelui, și a avut o ibomnică în țara sirbească, și iel cîn vrea să să ducă la ia punea caii la carită și să ducea la ia, și tot noaptea să'ntorcea. Cîn cînta cocoșii iel pleca dela ia la paiatu lui în munte. Odată ibomnica 'nchisă cocoșii, și iel tot aștepta să cînte, și așa că l-a apucat zîua pe drum la satu Potopin, și iel s'a băgat să nu-l vadă soarele supt un pod, și s'a topit de soare. Lui îi zice Domnu de roûă, fin-că s'a topit, și drumu lui să vede și până astăz dila Dunăre până la munte, pe lingă Olt.

Zvorsca — Ana Ionescu, 17.

XVI

DE IZDAT

Fugi, izdate veninate,
 Din tălpî, de sup tălpî,
 Din genunchi, de sup genunchi,
 Din inimă de supt inimă,
 Din rărunchi, de sup rărunchi,
 Din cap să saî cum a sărit
 Așchia din copaci,
 Că ieû cu crucea ti-oî descînta,
 Cu picerele ti-oî arunca,
 În Mare Neagră ti-oî arunca
 C'acolo-i casa ta,
 La [cutare] să rămîie
 Cruce și biserică.

Amărăștiu-de-jos — Zoița Dumitru, 80.

XVII

DE MĂTRICE (DOR DE INIMĂ)

Mătrice, mătrăgună,
 O capră neagră te făcuș,
 Înt'un vir de munte te suiș,
 Nouă ciobani negri te găsiră,
 Cu miini negre te lăară,
 Cu cuțite negre te tăiară,
 Cu sare neagră te sărară,
 Cu foc negru te fripsără,
 Cu gurii negre te mincară.
 Maica Sintă Măriie
 Leac lui [cutare] să fiie,
 Să să prinză cum să prinde
 Pomu'n viie.

Amărăștii-de-jos – Zoița Dumitru, 80

XVIII

Și iar verde trei migdale,
 Dila București la vale
 Mi-s'a 'mpușcat trei cocoane,
 Trei cocoane domnișoare.
 Și iar verde de pelin,
 Că le-a omorit Mărin,
 Mărin și cu Costandin;
 Pe Mărin că mi-l prindea,
 La temniță mi-l băga,
 Mi-l băga, mi-l judeca.
 Și iar verde de pelin,
 Pe deal pe la Severin
 Vine mama lu Mărin
 Cu paisprăzăce buț de vin,
 Detc vinu-a doăa parte,
 Pe Mărin nu-l poate scoate.

Și iar verde de pelin,
 Pe deal pi la Severin
 Vine tata lu Mărin
 Cu doisprăzăce boi bătrini,
 Dete boi a două parte,
 Pe Mărin nu-l poate scoate.
 Și iar verde de pelin,
 Pe deal pi la Severin
 Vine-amanta lu Mărin
 Cu f-o' două sălbi 'n sin,
 Dete salba a mai mică
 Mărin nu știie de frică,
 Dete salba a mai mare
 Scoasă pe Mărin afară.

Dobrotești — Florea I. Popa, 19.

XIX

Îndeamnă, 'ndeamnă, murguleț,
 Până'n vale la Cerneț,
 Să face di-un bilcîuleț
 Să-ț cumpăr di-un friuleț,
 Friulețu de arnică
 Împletit de puica'n cincî;
 Friulețu de mătasă,
 Împletit de puica'n șasă;
 Friulețu de bumbac
 Să șază bine pe cap;
 Friulețu cu zăbale,
 Amărită ursătoare,
 Drum la deal și drum la vale,
 Te zării la luminare
 Cu cămașa albă floare.

Dobrotești — Ștefan David, 25.

---

¹Vre-o.

XX

A fos trei fete 'n cînepă.

Înșiră-te mărgărite.

A trecut un logofăt, ș'a zis a mare: „să mă îei pe mine că-ț satur casa dintr'o pită“. A mijlociie a zis: „ba să mă îei pe mine că-ț umplu curtea și casa de pinză dintr'un fus de tort și de trimbe de pinză.“ A mică: „să mă îei pe mine că-ț fac doi feț-logofeț cu totu și cu totu de aur“.

Și a pornit grea și a făcut doi feț; și a avut logofātu țiiitoare 'n curte. Cind a abătut fata să facă, sârvi-toarea a aruncat copii ș'a pus. cățăi, și copii i-a 'ngropat în bălegar și a eșit doi meri cu totu și cu totu de aur. Logofātu cind a venit acas, sârvi-toarea i-a zis: „uîte mă ce ț-a făcut nevasta: a făcut doi cățăi, 'ceai' că face feț-lo-gofeț cu totu și cu totu de aur“.

Logofātu a lăsat-o pe soțîia lui și a lăat pe sârvi-toarea, iar pe soțîia dintîi a pus-o curcăreasă 'n curte. Curcăreasa a zis să taie merii, s'astupe coșu să nu iasă f'o² schintae; ș'a ieșit două schintăi ș'a răsărit două stebles de busuîoc cu toțu și cu totu de aur. A venit un miel și le-a ros și s'a făcut mielu ala cu totu și cu totu de aur. Nevasta lui, țiiitoare, l-a văzut ș'a zis să-l taie: „că ce facem cu iel? că îei cu tine nu măi staū aici“. Și logofātu a zis: „da la ce să-l tăiem“? Și dupe ce l-a tăiat s'a dus sârvi-toarea, adică soțîia de-a două. cu mațale la pirăū să le spele și a scăpat două căpătiie de mață pe apă și s'a făcut un băiat ș'o fată cu totu și cu totu de aur; și îei sta pe apă, nu-î putea prinde niminî. Ce să facă? O babă- bătrînă, spunea lumea că doi copii strălucesc pe apă, nu-î poate prinde niminî, baba a zis să facă un toieșel ș'o furculiță; s'a dus la marginea apii baba cu furculița și cu toeșgelu, fata a tras la furcă și băiatu la toieșel și a văzut care e băiat și care fată, și i-a

¹Ziceal.

²Vre-o.

crescut baba pân a venit timpu de-a strins logofătu clacă la curte de fete și de băeț, și s'a dus și ăi doi copii de-î prinsăse baba pe apă, ș'atunci' ieî știia că logofătu le e tată și curcăreasa mamă. A venit timpu, a spus toț care ce-a știut, pân a venit de a spus și ieî. Băiatu a zis fetiî: „spune, soru-mea, și tu“; iar ia a zis: „spune tu, frate-mieū“. Băiatu a 'nceput a spune ce a pășit cu mă-sa a vitregă și pe mă-sa lui a bună a gonit-o. Cînd a început a spune vorbele ăstea, a adus pe mumă-sa a dintiî, pe curcăreasa, și a cunoscut pe copii ieî, și ieî s'a despuiat și i-a văzut că sin de aur; și pe mumă-sa a vitregă a legat-o de coada calului și i-a dat drumu, și pe mumă-sa a bună a lăat-o 'ndărăt.

Cacaleți — Ilie Ion, 18.

A R G E Ş

ARGEȘ

I

După ce-a isprăvit mănăstirea, a'nvălit-o cu șită¹, a'n-
trebat Neagoe pă Manole că mai face v'o biserică ca asta.
Manole a răspuns după bolta bisericii că asta-i dă'nvă-
țatură: „o să fac altele mai bune decât asta“. Neagoe cîn
a- auzit, a poruncit să ia scările dăla biserică : „mult o să
sărăcești tu ca mine?“ Și Manole s'a sfătuit cu ăilalț
dulgheri: „ce-i dă făcut să scăpăm d'aastă osîndă?“ Micu,
unu din tîmplari, a zis cătră Manole: „ia să ne facem
haripi, să zburăm ca să scăpăm“. Ș-a'ă făcut haripi dă șită.

„Care din voi aveț coraj să faceț porneală să zbu-
raț?“ Ș'a zis Radu: „io o să zbor întii“. Ș'a zburat până
'n Cîmpu Rădovanului ș'acolo s'a lăsat jos, și ostașii care
erea sosiț capu i-a tăiat. Ș'a zburat Sasu la Valea Sa-
sului, ș'acolo ostașu l-a sosiț și l-a omorit. Ș'a zburat Micu
în Valea lu Micu și l-a tăiat și pă ăla. A zburat și Manole
mai pă urmă până 'n Dealu Negrului, acolo l-a isprăvit
și pă iel. Ș'a pus sămn ș'a făcut fintină și-i zice până az
„la Fintina lu Manole“. A zburat și Dan până 'n Valea
Danului, și i să dă numele până az' „Valea Danului“.

Curtea-de-Arges — Tudor Ștefănescu, 72.

---

¹Șindilă.

. II

Așa cînd erea biserica 'n stare bună și domnîa Ghiorghe Bibescu a venit aici în mănăstire ș'a șăzut patru zile; și mereu s'a-'mplimbat pîn prejur ș'a văzut dinaintea bisericii pă piatră scris cum erea datu ieî, cum lăsasă Neagoe, și iel a citit acolo pă săpătura aia dă pisanie, și, ce i s'o fi prins lui, a strigat vr-o doî robî d'ai mănăstirii s'aducă o scară lungă; a pus scara acolo ș'a chemat un pietrar ș'a lăut-o-dă sus în jos cu dalta, a săpat scrisorile, a lăsat numa nițal. Și d'aciia s'a dus pîn ograda mănăstirii ș'a venit înapoi spre apus, la paraclisu din spre miază-zî, ș'acolo erea un domn ș'o doamnă jugrăviț, ș'a citit acolo titulușu lor ș'a chemat iar d'a adus scară ș'a stricat numele lor. A mers la paraclisu din spre miază-noapte; acolo a șters iară slovele alea, și vorbîa cu spătaru și cu boerii lui că „voi strica șapte mănăstiri și voi răspunde șapte drumuri“. A și pus la stricarea hodăilor¹ ș'a poruncit să găsască cărămizari să facă alte palaturi, și le-a lăsat pă urmă neisprăvite ș'a fugit din țară.

A venit domn în locu lui frate-său Barbu Știrbei ș'a stăt aici șasă zile, la patruzăci și șapte. Și pleca dă dimineața până sara pă dealuri, cu Goleșcu și cu Tudor Brătianu. S'auza că vrea să cerceteze locu pentru răzbel. Î-am văzut io înt'o sară; închisăsam vitele ș'am aruncat un lemn ș'a trecut tomna pă la gura lu Știrbei. Am sărit dinaintea lui și m'am pus în ghenunchi:

„Să mă iertaț, c'am greșit“.

M'a dus până la gura văii și m'a 'ntrebat:

— P'aici, spre răsărit, mai ie sat?

— Nu mai ie, să trăiț Măriia Voastră.

Ș'a mers mai departe la Ion Căluț. Acolo iar a stătut și m'a 'ntrebat unde duce drumu: „haîț să mergem înainte“.

---

¹Caselor.

Am mers înainte, am mers până la o dăspărțire dă uliță. Pă urmă s'a'ntors spre mănăstire, și cînd a sărit și aghiotanții după dinșii am croit-o și io pă vale. Am șăzut acolo ca vr'un čas ș'am plecat pă urmă acasă.

Curtea-de-Arges — Tudor Ștefănescu, 72.

III

Spunea Pătru Capac c'a venit Turcii la treizăci și doi ș'a scos călugării d'aciia. A fugit episcopu Grigorie 'n Aūstria ș'a rămas numa călugării, ș'a rămas numa unu, și Turcii a băgat caii 'n biserică, și caii, ai Turcilor ai mari, mînca fin după prastol. A 'nceput pă urmă să strice jugrăveala, a dat cu spăngile 'n ochii sfinților, și s'a dus un călugăr la București, la Grigorie Ghica, ș'a spus acolo că Turcii le-a prăpădit biserică, și s'a trimes d'acolo un boer cu putere dăla Pitești și din Argeș ș'a căutat cheia bisericii ș'a scos caii din biserică.

Curtea-de-Arges — Tudor Ștefănescu, 72.

IV

Aldată era mai bine ca acuma. Nu merșai la șorț¹ ca acuș; la șaizăci a ieșit cu șorții 'ntii.

Țara era pă mîna Turcului. Am văzut și ieū oștire turcăscă. Am venit odată cu mama la riū să spălam rufele și ne-am spăriat ș'am fugit; Turcii mînea 'n sat la Rumîni, aldată plecaū mai departe, să plimbaū pîn țară.

La patruzăș și opt a bătut Unguru pă Neamț dă l-a topit, ș'a cerut ajutor dăla Muscal, și Muscalu aū ernat aici. Erea oameni buni, să închina la Dumnezăū mai bine ca noi, avea și cruce la piept.

¹Sorți.

A venit toamna, ș'a bătut pă Ungurî, la ieî năuntru.
După ă-a bătut pă Ungurî a venit dăla Sibii ș'a ernat
ăici, cite unu dă casă.

Alimănești-Poenari — Ghîorghe Ologu, 72.

V

Foae verde-a bobilor,
Sus pă dealu Grecilor,
Starostea haîducilor
La cel fag mare dîn coastă
Șade Radu ca'nt'o casă
Cu carabina pă masă,
Cu ocaña plină rasă,
Nu știu plină or m-e goală,
Șapte poterî bagă 'n boală,
Nu știu goală or m-e plină,
Bagă potera 'n izină¹.
Foae verde micșonea,
N'avea dracu ce lucra,
Pă Radu mi-l învăța,
Dă ghetе să dăscălța,
Cu opincî că să 'ncălța,
Opincă cu cataramă,
Și nu-i bagă nimin samă.
Foae vērde ș'o lalea,
Da după ce să 'ncălța
În picere să scula,
La picere să uita,
Bine, mări, zău că-i sta,
Treî dește 'n gură că punea
Și 'ncepea dă șuera,

---

¹Primejdie.

Tovaroșii că-i venia,
Șapte inși că mi-ș venia,
Cu Radu opt că-m făca,
Armele că le găta,
La căprar Ion merğa,
„Bună sara“ că mi-ș da:
— Bună sara, căprar Ioane.
— Mulțumescu-ț, căpitane.
Dară Radu ce-m ziča?
Lu căprar Ion i spunea:
„Căprar Ioane, dumniata,
Nu-m mai zice „căpitane“,
Că pui mina pă pistoale,
Vez dă dă ceva mincare,
Că n'avem dă cheltuială,
Mine sară oi veni,
Până 'ntr'una ț-oî plăti“.
Dară Radu ce făca?
La masă că mi-ș șădea
Și băeții și-i chema,
D'o junincă că-m tăia,
Patru čozvirț o făca,
La frigări că mi-o punea,
Șasă inși că mi-o friğa,
Nu mi-o frige cum să frige,
Ci mi-o frige din cirlige
Ca să-i fiie carnea dulce,
Și-i mai dă cu saramură
Să să facă to mai bună,
S'aibă gust la băutura.
Dară Radu ce-m făca?
Dăla masă să scula,
Pă cai că-m încălica,
Mina pă durdă punea
Și cu durda cînd im da
Să dăspica pădurea.

La popa Stan că merġa,
 Dăla denie mi-l lăa
 Ș'acasă că mi-l duġa,
 Trei măġuci 'n spate-ı da
 Ș'una 'n pġept dă-l îndrepta,
 To dă banı-l întreba:
 „Părinte, simțıia sa,
 ıa, vez dă ceva parale
 Că n'avem dă cheltuială,
 C'am copilaș făr dă minte,
 Prăpădesc la gloanțe multe,
 Bagă praf cu chivăra,
 Gloanțele cu banița,
 Rău-m sacă inima,
 Că mi-a golit ġantaıa¹“.
 Dară popa ce-m făġa?
 To pă barbă să jura
 Că n'are cruce dă para.
 Dară Radu ce-m făġa?
 „Părinte, simțıia sa,
 Acuma mi tı-oı lega,
 Scoate banı cu banița“.
 Dară popa ce făġa?
 Dă Radu nicı nu ġrija.
 Dară Radu ce-m făġa?
 O funie că-m scotea
 Și pă popa mi-l lega,
 De ġrindă mi-l spınzura.
 Dară popa ce-m făġa?
 Dă moarte să speria
 Și lu Radu că-ı ziġa:
 „Căpitane, dumniata,
 Mai slăbăște-mă nițal
 C'o să-ț cınt d'un cıntecel

---

¹ġanta.

Dă cind eream băețel“.
 Radu mi-l slăbia,
 Dară popa ce-m făca?
 Din guriță grai grăia:
 „Căpitane, dumniata,
 Du-te tată, la țordei,
 C'avem d'un putineî,
 Erea plin dă gălbeneî,
 Dobînda banilor miei“.
 Dară Radu ce-m făca?
 Mina pă paloș punea,
 La țordei că mi-ș merğa,
 Putineîu mi-l găsa,
 Dă manta să dăzbrăca,
 Putineîu-l dășarta
 Și preotesii-i ziča: ✓
 „Prioteșică, dumniata,
 Adu un cîntari încoa
 Să-ț cîntăresc rugina
 Ca să-ț dau dijma din ia“.
 Da preoteasa ce-m făca?
 Cîntariu mi-l aduča
 Și lu Radu 'n mină-l da;
 Dară Radu ce-m făca?
 Baniî mi și-i cîntăria,
 Obzăci dă oca-m găsa,
 La dășagi că mi-i punea,
 Patru cai că încărca,
 Îar la popa că-m merğa
 Și dă barbă că mi-l lăa.
 Dară popa ce-m făca?
 Dă moarte să speria,
 Din guriță grai grăia:
 „Cată, tată, după ușă
 Că mai am d'o găletușă,
 Ș'aia plină dă rublițe“.

Dară Radu ce făca?
 După ușă că-m căta,
 Găleata că mi-o găsa,
 În dāsagī mi-o punea,
 Patru cai mai încărca,
 Țar la popa că merğa,
 Țar dă git că mi-l stringă.
 Da preoteasa ce-m zică?
 „Căpitane, dumniata,
 Mai slăbește pă popa
 Că ț-om da din Ț-om avea;
 Ța ascultă, măiculiță,
 Pune mina pă poliță
 Că mai am d'o sălbuliță
 Dă cind eream copiliță
 Dă suğam la maica țiță“.
 Radu mina pă poliță punea
 Și salba că mi-o găsa
 Și la git că mi-o punea,
 La picere-m ajunğa,
 Înc'odată o 'ndoia,
 La ghenunche-Ți răminea,
 A treia oară o 'ndoia,
 La briu că mi-o lăsa,
 Pă cai încălica
 Și la coastă că-m pleca.

Tutana — Constandin Dišaconu, 45.

VI

Foaę verde bob ca macu,
 Cintă cucu sāracu
 Și mindra ș-a urit bārbatu,
 Ța nu știie c'o Ța dracu.
 Foaę verde, foȚi trifoȚi,

Haï, mindro, să murim noi
Să ne'ngroape p'amîndoi
La biserică 'n zăvoi,
Să cînte cucu pă noi
Ca pă doi porumbieï.
Foaie verde bob năut,
Și să las cu jurămînt,
Cine m'o băga 'n pămînt
Să-m facă coșciug dă plumb
Și căpacu de argint,
Să nu putrăzăsc curînd,
Să putrăzăsc la cinci anï,
Să fac voia la dușmani.

Corbiï-Ungureni — Marin Gîorgescu, 25.

VII

— Foaie verde maghiran,
Ionel du peste deal,
N'ai venit la noi di-un an.
— N'am venit, că n'am putut;
Mîi-a fos murgu ostenit,
De șapte mindre gonit,
Dar acuma mîi-am venit
Ș'am lăut un cal împrumut,
Șapte șai mîi-am ponosit
Și trei bice-am despletit
Și la puica c'am venit.
Ce folos dac'am venit?
Văzuï pă mindra 'n mormînt.
Foaie verde, foaie lată,
Îa o sapă ș'o lopată
Și haideț la ia la groapă,
Dăm țărîna la o parte

Și iarba pă jumătate,
Să v'arăt pă mîndra moartă
Cu osșoarele¹-î 'nșirate.

Băbana — Miu Bădoî, 25

VIII

Foae verde mărăcine,
Striior sin, vai dă mine,
N'am nici tată, n'am nici mumă,
Cine mă scoală mă 'njură.
Foae verde, foae lată,
N'am nici mumă, n'am nici tată,
Cine să scoală mă bate,
Parc'aș fi născut din piatră;
Și călcai din urmă 'n urmă
Să-m fac din striin o mumă,
Și călcai din piatră 'n piatră
Să-m fac din striin și tată.
Cine e striin ca mine?
Numa mierla din pădure,
Da nici ia nu e striină,
Mai are d'o surioară,
Pă mica privigătoare,
Cintă noaptea pă răcoare,
Scoală voinicii din țoale
Și mă scoală și pă mine,
Cu inima tristă 'n mine.

Băbana — Miu Bădoî, 26

IX

Foae verde ruguleț,
La un cap dă pisculeț

---

¹Oscioarele.

Mi-a eșit un nuculeț,
Nucu mare, frunza rară,
S'a strins cucii dintr'o țară
Și cîntă dă să omoară;
Mai la virfu nucului
Cîntă tatal cucului,
La mijlocu nucului
Cîntă mama cucului,
Mai pă jos, pă rămurle,
Cînt 'un stol dă turturele,
Ș'ascultă lumea la ele,
Că să 'ngînă 'n glăsurrele.
Îa, mai cîntă-m cucule
În toate diminețile
Și resfiră penile
Ca mindra sprincenile,
Să te-auză mindrele,
Să-m pornească vitele
Pă toate vâlcelele.

Cîmăgeștii-dă-sus — Florea Marin Diaconu, 36

MUSCEL

MUSCEL

I

Tudor Vladimirescu și cu Popa Viteazu și cu Magheru a strins militari cu bani pînă la o vreme. Dăla o vreme 'ncolo i-a lăut cu sila ș'a făcut ob mii dă soldaț. S'a lăut pă urmă la luptă cu Turcii, la Tismana.

Cînd a mers să să ia la chiept, aștia, căpeteniile lor, a fos vînduț Turçilor, și Turcii i-a bătut și arvații lu Tudor a venit pînă aici ș'a lăut doi Ruminî să-i treacă dincolo, și Ruminii a mers pînă la un loc și Turcii a mers după ieî, i-a prins la Ruçar, la Valea Muierii, și i-a tocat pă toț.

Cîndești—Năstase Savu, 80

II

A vĕnit aiča trei fraț: doi oamenî, Ion și Îordache, și o fată Mariia, Cîndeștii; a venit dăla Dimboyița. Frații aștia a ayut ș'un frate Mihi ș'a fost hoț vestit; stăpinirea a pus potera pă frații aluia, ca să-l arăte pă Mihi, că ieî știie dă iel. Și ieî a lăut pă soru-sa ș'a fugit aici ș'a găsit moșia pustie ș'a făcut bordeie. Odată a venit apa mare ș'a 'nnecat bordeiele, și atunci a făcut case.

Sin patru neamuri dă oamenî d'atunci.

Cîndești — Năstase Savu, 80.

III

Cin m'am pomenit nu era domn în țară, era o comisie, cînd era Golești; nu știu cît o hi ținut comisia aia, ș'apăi dup'aia a venit Cuza.

P'atunci nu era ochenie care 'nvăța militarii muștra cu pușca. Cuza a pus plăiaș dă păza becheturile. Din Cuza s'a 'nceput muștra, ochenia; a pus întii pă Cindea, pă Bratu și pă Savu, i-a pus pă ieī să 'nvețe pîn'a scorocit¹ pricina. Pă urmă a pus și pă ai tineri. Az ne aflăm bine cu muștra aia.

Cindești — Năstase Savu, 80.

IV

Măi Stoiene, popă vechi,
 Popă vechi și dă dă mult,
 Ai urit biserica
 Ș'ai îndrăgit pă mindra.
 „Mindro, mindrulița mea,
 Cintă, mindro, cintecu
 Că mi-e drag ca sufletu“.
 Ia din gură că grăia:
 „Măi Stoiene, popă vechi,
 Dară iău cînd oi cînta
 Braz înalț s'o legăna
 Cetioara² mi-o cura³,
 Tarîmbașa m'o auzi,
 Tarîmbașa dă voinicî
 Pestă patruzăci și cincî.“
 Ia cînd cîntecu 'ncepea
 Fîntinele să surpa,

¹A pus la cale, a învățat.

²Cetina.

³Curge.

Văi adînci să 'mpreuna,
 Tarîmbaşa că-m venîa :
 „Or la luptă să ne lûăm
 Or în săbii să ne tăiem.“
 Da Stoian din gură grăia
 Că la luptă să sî ia:
 „În săbii să nu ne tăiem,
 Că lupta e mai dreaptă
 Dă Dumnezău lăsată“.
 Iei la luptă că să lûa,
 Şi luptară zi dă vară
 Pînă 'n sară;
 Da Stoian din gură grăia:
 „Mindră, mindruliţa mea,
 Ia apă 'n gurişoară
 Şi mă udă la feţişoară“.
 Ia din gură că grăia:
 „Mă Stoiene, popă vechi,
 Care mi-ţ birui
 Ala hărbăţal mi-ţ hi“.

Cindeşti — Ioniţă al Stoicăi, 70.

V

Cin s'a făcut satu a venit nişte boeri streini în vinătoare ş'a venit p'aici ş'a văzut loc pustiū, şi ce-a zisiei?
 „Să facem aici nişte acioale¹ dă vinătoare. Ş'am auzit
 aşa că Negru-Vodă a găsit pietrari şi oameni meşteşugari
 dă dogării şi le-a dăruit să facă pă munţ, unde-a fos
 găsîniei pădure, să facă doniţe, fără plată. Şi le-a dăruit
 trupu ăsta dă pămînt şi s'a 'ntrunat² ş'a făcut comune.

Albeşti — Nicolae Nap, 70.

¹Adăposturi, colibe.

²Intrunit, adunat.

VI

Cind am pomenit d'am intrat in școală era școala unde e casa lu Bizon acu, și era școala mare cu doo caturî, ș'in școală, uite cum era atunci. Ca cum ar hi p'ici, era patru cercuri, in fiișcare cerc să băgă cite patru copii și șădea 'n picioare și tabla era dă hfrtiie scorțată, pusă 'n părete. După ce ne asculta din cercuri, ne scotea și scriiam cu deștu pă năsip; slovele era marî puse pă tablă, le vedeam de departe ca p'o fată frumoasă.

Învățător era popa Ion.

Igzamăn nu era ca acu.

Albești — Nicolae Nap, 70.

VII

Foac verde foile,
 Pojni Costea oile
 Pă toate hobăile¹,
 Și umplu poenile
 Dă toate micleșălele.
 Az m-e luni,
 Mine m-e r arț,
 Pleacă Costea la Galaț
 Cu catirii 'nsămăraț,
 Daoleo, čobane măi,
 Să ne făcî, brinză dă oi
 Și opinci pă la čobani,
 Sare moale
 La mioarc,
 F'olovanî
 Pă la cirlanî;

¹Văi infundate.

Dară voi, čobaniŭ mieŭ
 Ūa s'aveŭ grijă dă oi,
 Că mi-s mieŭ mititeŭ
 Ŗi fură vilcan¹ din ieŭ.

BerevoeŖtiŭ-pămuntenŭ – Ion Neagoe, 35.

VIII

Am auzit c'a fost unu Bucur, čoban burlac. Ūel a făcut o tirlă dă oi în mijlocu cŭmpuluŭ. Ŗi după aŭa, după ce-a tirlit acolo, s'a 'nstatornicit, a făcut o biserecuŭă Ŗi 'mprejuru lui s'a prăsit unu Ŗi alt Ŗi din ieŭ să trage BucureŖtiŭ.

CetăŖeniŭ-din-vale — Ghŭorghe Mincŭnă, 63.

IX

Ne stringem pă la han Ŗi vorghim ce să- mai facem. Noi am munci, Ŗi mic Ŗi mare, dă n'avem ce munci. La noi nu să tae păduri, nu să cară piatră nicăŭri, nu face niminea nici un comers. Dac'ar hi un drum dă hŭar Ŗi pă Dimboyŭa noastră noi ne-am hăraŭi mai bine. Noi am ajuns în stare să nu mai plătim nici dăriŭe către StaŖ, că n'avem ce lăa.

Noi ne ridicăm cu mic Ŗi mare Ŗi ne ducem la PetroŖiŭa; acolo sin dă toate feluri dă muncă: păvrici², hŭarăstrae. Nu Ŗtiŭ dacă rămine 'n sat doŭăzăci dă oameni.

CetăŖeniŭ-din-vale — Ghŭorghe Mincŭnă, 63.

¹Vultur.
²Fabrică.

X

Schitu lu Negru-Vodă, după ce la gonit pã Negru-Vodă Tătarii, a rămas singur, dărimat pină la un timp dă ani. Dăla un timp dă vreme incolo s'a sculat doi bătrîni, unu Bucur Baciu și unu Ion Popa Neagoe; ie cînzăci dă ani d'atunci; după ce l-a tirnosit a adus călugări în iel din lume. A slujit v'o cițva ani dă zile. Dacă călugării a văzut că li s'a lăat moșia, s'a sărăcit. a fugit. Ș'a rămas schitu singur, s'a ruenit¹.

Cetățenii-din vale — Ghîorghe Mincîună, 63.

XI

Țara asta a fost o țară strină ș'a venit Tătari să robească pã Radu-Vodă. Gîrla a fost oprită dă Radu ș'a făcut stăilar. Cînd a văzut că yine Tătarii, a ridicat staila ș'a dat drum apii și apa i-a 'nnecat pã Tătari.

Cînd a venit odată Turcii, doamna lu Radu-Vodă a trecut pã podu dă piei care să 'ntinde piste apa Dimboyiții—Radu l-a făcut ca să poată trece la oștirea lui și să vază dacă nu yin dușmanii. Doamna a văzut pã Turci venind; Turcii voia s'o prindă, și ia s'a aruncat di-o stincă, și-i zice pină az Colțu-Doamnei. Și Radu ca să scape a potcoyit caii cu potcoava 'ndărăt ș'a trecut dincolo, în Traxivanîa.

Cetățenii-din-vale — Ghîorghe Mincîună, 63.

XII

Numa acu doi ani m'am lăsat dă oi. Merșam pã Bărăganu cite doūăzăci; plecam după Sintă Mărie și

¹Ruinat.

mergam cite trei săptămîni; era stăpîni dă dincolo, Sibieni, Săceleni. Acolo, dacă erea iarna grea, dam paie la oi or dărimam salcie. Ne 'ntorçam îndărăt pin mai.

Maî dă mult, cin a fos Mocaniî, erea soselife largi și nu-i globia; merğa 'n voe fără să-i supere nimînea.

Cetățeniî-din-vale — Constantin Diăconescu, 22.

DÎMBOVIȚA

DÎMBOVIȚA

I

Numele satului să trage din Cindea care a venit împreună cu frații lui, Voinea și Gemen. Cindea a ocolit o zi cu măgaru hotaru Cîndesc, Voinea a ocolit și iel iar o zi hotaru Voinesc; nu știu dacă unde or hi venit.

Locu Cîndeștilor ic cam dovincat¹. Cin a venit Cindea a împărțit, pă moși, dealurile. Dealu Mircea să chiamă așa dăla domnu Mircea; a lăut in bătaie coastele cind a venit Ungurii.

Cîndești — Lisandru Chirițescu, 30

II

Foae verde anason,
La fereastra din obor
Bate murgu din picior,
Mă scoală noaptea din somn,
Să-i dau fin și orzișor,
Să-i puî șaua binișor,
Să mă duc unde mi-î dor:
La fereastra c'un oblon,
La casa cu foișor,

---

¹Adîncat.

La nevastă fără de om.
 Scoală-te puică din somn,
 Să te sărut odată bine
 Să-m țină un an două zile.
 Dă ce ești, murgule, trist?
 — Am auzit că mă vinzi;
 Dă ce, stăpine, mă vinzi,
 Pă un ț-a plăcut te-am dus.

Gemenea — Sofia Rudăreasa, 19.

III

— Marin al țății iubit,
 La ce focu mi-ai slăbit?
 — Am o coasă da bătut¹
 Și două da vârguit².
 Tu, puică, da ce-ai slăbit?
 — Am o pinză da urzit
 Și două da năvădit;
 Cum dracu să nu slăbesc,
 Că războiu mi-i 'n București
 Și sulele în Ploești,
 Vătalesle 'n Dragomirești.

Gheboeni — Mariia Purcărea, 45.

IV

Mă uitați din deal pă lună,
 Ionică,
 Văzuți luna 'mbobocită,
 Ionică,

---

¹De bătut muchea.
 De pilit.

Ș'o nevestă tinerică,
 Să ceartă cu moartea furcă:
 „Stai, moarte, nu mă lăa,
 Că n'am fos femeie rea“.

Gheboeni — Mariia Purcărea, 45.

V

Auz, maică, cucu cîntă,
 Îeș afară și-l ascultă
 Dă vez, maică, dă ce cîntă,
 D'o cînta dă haiducie
 Intră 'n casă și-m spune miie;
 D'o cînta dă alceva,
 Ușuește-l' la naiba,
 Că-î daū una cu flinta.

Gheboeni — Mariia Purcărea, 45.

VI

Mama mă mină la sapă
 Și ieū staū, că nu mi-e dragă;
 Mama mă mină la muncă,
 Îeū puț coada la măciucă
 Și apuc la Valea-lungă
 Să păzesc pi la strimtori,
 Să ucid la negustori,
 Să iaū bani și gâlbiori,
 Că sîn la purtat ușori;
 Negustori bucureșteni,
 Trec la tirg la Riurenî.

Gheboeni — Mariia Purcărea, 45.

¹Zi-i: „uș uș; alungă-l“.

VII

Frunzuliță mărăcine,
 M'a făcut maica pă mine
 Și m'a făcut porc dă ciine,
 Nu-ș aude nici un bine;
 Da ce bine să-ș auză?
 Că d'o lună staū în frunză
 Dă trag creștinaș pin spuză,
 Copilașii pin cenușă;
 Să fi făcu și mai mulți
 Gemea codru dă haiduci,
 Dă tulpină cite cincî,
 Cite cincî și cite șase,
 Care 'ndrăznesc pă la case
 Și-m ia banii după masă,
 Cite doi și cite trei
 Care 'ndrăznesc pă la bordei
 Și-m ia banii din ulei¹.
 Foaie verde barlaboi,
 Ne-a făcut maica pă noi,
 Unu miercuri ș'altu joi,
 Să temea Giurgiu dă noi,
 Daca făcea și mai mulți
 Să ducea satu d'aici.

Dragomirești — Ion Gherghișan, 30.

VIII

Vară, vară, primăvară,
 Îa zăpada după coastă
 Și bruma dăla fereastă,
 Să văz mindra'n iisoară,

---

¹„Ulei“ înseamnă de obicei „coș de stupi“; aici înseamnă simplu „coș, ladă“.

Sărind ca o căprioară.
 Surioară căprioară,
 Nalță-te 'n doo picioare
 Și roade codru pă poale;
 Roade-m poala codrului
 Să-m văz matca Oltului,
 Unde Oltu să cotește,
 Voinicî caii-ș potcovește
 Cu potcoave dă argint
 Săvai¹ rabde la nisip,
 Cu caele dă oțal
 Săvai rabde la muscel,
 Cu caele dă sîrmă 'ntoarsă
 Să rabde la pulbere groasă.

Dragomirești — Ion Gherghișan, 30.

IX

Frunzuliță ghiorea,
 A focului este dragostea;
 Mai bine să fi murit
 Dă cînd eram copil mic,
 Că plecai dăla rimnic²,
 Lăsaî rimnicu 'nflorit,
 Și l-am găsit veștejit,
 Și dă chidă³ năpădit.

Gengoești — Ghîorghe Ciobanu, 25.

¹Forma aceasta, care apare și în vechia românească, lascămă aici, cum ne-a spus cel dela care s'a cules, „ca să”.

²Vale.

³Brumă.

X

Estă v'o cincî ani dă cînd am fos pã Baltã, pã moșie, la gura Ciulnișii. Am plecat între Sîntã Măriie cincî ciobani cu șasã sute dă oi, din Valea Speriatã; am trecut pin Tirgoviște, am ținut drumu pin Văleni; am făcut obzile pin'acolo. Acolo am păscut oile pînã 'n Crăciun și pe urmă le-am adus îndărăt, pã muscel. Primăvara ne-am dus în munte, la Măra.

Gengoești — Ghîorghe Ciobanu, 25.

O L T

O L T

I

Eream 'n armată la 'ncoronarea Regelui și m'am suit pă un zid d'am văzut petrecerea Regelui. Făca focuri, artișturi pă toate străzile. Regele erea cu Regina în caretă și Ferdinand erea 'n alta cu frate-său, și vine un domn și mă ia pă mine după zid: „ia vino 'ncoa, mă soldat, să ne ținem după caretă Regelui.“ Și domnu ăsta mă 'nvăța pă mine să zic așa: „hura, să trăiască Regele“ și fel dă fel dă moși. Și domnú ăsta a mers ținându-să dă caretă pînă la palat și pă urmă l-a lăut în palat; ce i-o fi zis nu știu.

Topana — Mărin Constantin, 46.

II

Pă cînd erea Turcu 'n țară erea țara mănoasă; da erea Turcu dușman, pentrucă trebuia să-i dai din zece o oaie, din toate o zecime.

Cînd a venit Muscalu să bată pă Turc la Potopinî, păste Olt, a vîndut Rumînu pă Muscal Turcului și a bătut pă Muscal Turcu. D'atunci Muscalu ie jurat să nu treacă Oltu; d'aia n'a trecut la șaptezeci și șapte Muscalu Oltu.

Alunișu dă sus — Ioniță Toma Stana, 61.

III

Pă șaițăci și patru, cin s'a delimitat moștile, eream în București. Am fos și cind a deșrădeat pă Cuzea. Domnu colonel Hert prubase că Cuzea umblă să vinză țara, să pue domn din Ovrei, și atuncia pă Cuzea l-aŭ prins, cu povața lu Hert, și l-aŭ pus într'o caretă, cu o scufă 'n cap; erea la șaptesprezăce țonoare¹, și l-aŭ plimbat toată strada și striga toată miliția că să trăiască domnu colonel Hert.

În anii Cuzii, la șaițăci și patru, am avut înec mare 'n București, că am cărat trei zile și trei nopt pține pă apă și mergea armata cu podurile pă apă și striga la fiecare casă:

— Țe om aici? te dai jos?

— Nu mă dau.

— Ța ascultă, mă, dacă nu te dai o să să surpe casa dă apă.

— Bine, bine.

— Primiț pține?

— Primum, că murim dă foame.

Într'o dimineață aruncîndu-ne ochii pă apă la deal, vedem că pă apă vine o albie. Poruncește Cuzea: „îndreptaț podurile pă apă dă vedeț ce vine.“ Văzîn că vine o albie, numai dăcît, prinzînd albîa, găsîrăm un copil și pisica la cap. L-aŭ oprit copilul, și domnu Cuzea a spus să-l dea la cutiie, la doici, să-l crească la școala lu Davila.

S'a 'ntîmplat pe-atunci și revolîție mare, cit omora Ovrei și-l da pă gîrlă, pă Dimbovița, și le-a spart lavra.

Dacă mai sta Cuzea erea ferice dă noi; dacă mai sta ne făcea pă noi Rumini, pă boeri Țigani

Alunișu dă Sus — Țoniță Toma Stana, 61.

¹Ianuar.

IV

DĂ BRINCĂ

Brinca brincilor,
Sora clumilor,
Nu junghia, nu cuțita,
Nu te 'ntinde,
Nu coprinde;
Brincă albă,
Brincă tutungiie,
Brincă căfeniie,
Brincă bășcată,
Brincă topsîcată,
Îeș cu junghiurile,
Cu cuțitile,
Dăla [cutare] din creerii capului,
Din zgirciu nasului,
Din fața obrazului,
Din jugu gitului,
Din umerii trupului,
Din fălcile dinților,
Din rostu măselilor.
Să ieș din os in carne,
Din carne 'n piele,
Să piei.
Să răspiei;
Brincă văcească,
Brincă boiască,
Brincă dă noozeci dă feluri,
Să te duci din vad în vad
Pină-î intra în mal.

Constantinești — Ancuța Ungureanu, 70.

V

DĂ MĂTRICE

Mătrice mătrăgună,
 Fă-te capră bătrână
 Și te sue 'n munte
 Cu noo ciobani,
 Ciobanii cu noo lănci;
 Și ciobanii 'nfipseră
 Lăncile 'n pământ,
 Și mătricea să iasă curînd
 Din inimă,
 Din cap.

Constantinești — Ancuța Ungureanu, 70.

VI

Te duci la fata Ruminului cu plosca și pă urmă te
 ajunge 'n vorbă, 'n zestruri, și d'acilea vin cu cinsturi,
 așază nuntă.

În sîmbătă, in spre duminică, începe nunta. Să duc
 băeții și fetele și joacă dă fedeleș. În ziua nunții mirele
 să ducă la mireasa cu nunu, cu lăutari la tatal-miresii,
 o ia cu cinste și să duc cu toții la biserică. După ce să
 cunună să duc la ginere acasă, dau oamenii daruri, mi-
 reasa dă nunului peșchire, șervete; s'așază la masă, dăla
 prînz pînă pă la nimiază.

Altădată nunta ținea mai mult, acu s'o mai scurtat.

Constantinești — Ancuța Ungureanu, 70.

TELEORMAN

TELEORMAN

I

Pă vremea aia-m spunea tata că arindașu scotea pă țaranî la muncă ca pă vite. În ajunu zilii dă muncă închidea satu cu gardă să nu ȳasă nimeni din sat și 'n ziua dă muncă-i lua dindărăt călărașii trimeș dă zapciū cu bicele, dă pă unde nemeria și eșă lumea cu totu din casă, ȳ scotea afară din sat, ȳ ducea la locu dă muncă unde șădea pină isprăvia și-i 'ndemna cu bicele. Dacă lipsa vr'unu din sat, cîn venia-l ducea 'n curtea boerului care-l trinia jos la falangă și de doūă părți cu bicele-i trăgea pină-i strivia pielea, apoi-l uda cu spirt și-i da'nainte, după care-l punea'n piei dă berbec proaspete, să nu moară. Atunci era dijma din zăce una și p'alocuri era din doūăzăci, d'aia era bilșug im bordeiu creștinului, c'avea'n bătătură turmă dă oi, cirez dă boi și vaci și herghelii dă cai, nu ca acu cîn copilu nu vede lapte dăcit la ția măsii și noi bătrini ȳ-am uitat gustu.

Poroschiia — Ion Dumitrescu, 45.

II

Cin eram copilandru era un zapciū, Ciocirlan, care cîn venia la primărie trebuia să găsască afară din primărie pă notar, primar cu toț conțilii la rind, dacă lipsa vr'un conțiliū da ordin să bată pă primar și zicea: „ȳa-l

călăraș, dă-l jos și dă-i la spete cu trăgătoarea; nu ți-am spus dă trei zile să fii toț la primărie?”.

Poroschița — Ion Dumitrescu, 45.

III

Cin eram în școală la Turnu-Măgurele aveam dascăl p'unu Leuneanu care bătea p'ai proști cu prăjina hîrdăului cu care aduce slugile apă la școală. Da cu ea dă-l dărîma jos, ca 'n vite, îl rănîa fără să zică ceva. Era mai bună cartea atunci că'nvăța copilu, da 'nvăța, nu să juca; vreaî—nu vreaî trebuîa să 'nveî.

Poroschița — Ion Dumitrescu, 45.

IV

Dăla Cuza a venit comîndu ăsta și ciocoi s'a făcut mai răi dă cum a fost ș'a ajuns vremea să dăm două părți ciocoiului și una nouă, care abîa ne-ajunge să plătim biru și fonciera, că noi umblăm ca Țigani cu trențe pă noi.

Poroschița — Ion Năbărogu, 90

V

Înainte vreme aveam vaci cu lapte, o sută, două dă oi, vr'o douăzeci dă stupi, cai ciț vrei; da acu n'am nici cu ce orbi un șoarece; dă lapte, dă mîere nu mai e pomeneală, și asta numa din libărtate [din 48] s'a făcut rău, da rău dă tot, și are să fii și mai rău dacă n'o băga dă samă comîndu ala din București.

Poroschița — Ion Năbărogu, 90.

VI

Bisărica noastră a fos făcută dă Giagîrtu, era maiur, și să vez mneata cum. Eū eram băiat, în libărtate [în 48], și am venit pă la Stavrești, așa-î zicea la Poroschiia atunci, și m'am însurat atunci. La doi ani am dobindit un fecior și cînd era fecioru meū dă doi ani tocm' atunci a făcut Giagîrtu și bisărica. Cînd a sfințit-o a adus vr'o patruzeci dă popi, pă toț ai din Lixandriia. A tăiat o vacă, a fiert-o 'n cazan, a dăsfundat o butie dă rachiū ș' una dă vin ș'a zis: „beț și mîncaț cit v'o lūa burta“.

Giagîrtu era boer mare, care'ntrecea pă toț în boerite; la trup era dă mijloc, cam măruntac, era om dă treabă, vorbîa și cu copii ș'avea drag dă noi, și doamna, cocoana lui, ô punea călare p'un cal mare dorobănțesc, d'aia să zmintise dă nu făcea copii. Cînd a lūat-o boeru, era 'nainte dă libărtate, cîn s'a făcut miliția'ntii; boeru nostru a făcut cazarma 'ntii în Zimnicea, parcă o știū ca azi. După ce s'a lūat, s'a făcut maiur ș'a mers ca maiur multă vreme. El era om tare¹, măi tare ca toț boerii. Apoi la cinzeci și patru a avut un răzbel la Măgurele; d'aci s'a dus cu melița lui toată 'n Rusia la Sevastopol, unde a stat fugit vr'o patru ani și d'acolo a venit ș'a făcut satu dă l-a numit Poroschiia.

Cîn era dă curîn lūat venia și el la horă și să uita la noi cum jucam, și la al dă juca bine îi da citi-o pătacică dă treisprezece, miie mi-a dat o pălăcică dă douăzeci, dă părere dă bine, ca să fac adălmașu, cînd i-am spus că viū în comuna lui. Am dat cincî sfanț arvună și la doi ani am dat toț banii pă locu unde am casă.

Cocoana venia la bisărică singură cu sluga, să'nchina și ea, aprindea luminare pă la sfinți, da parale la ai săraci și pleca'ncolo acasă.

Boeru Giagîrtu avea milă mare dă noi; odată mă

¹Deștept.

mușcase pă mine o jiganie pă cîmp și mă umflasem dă tot. Cit a auzit boeru dă pățania mea a chemat pă popa Marin și ȝ-a zis: „du-te, popo, la Lixandriia și cum-pără-ȝ rețică¹, că moare ruminu dă-ȝ rămine casa pustie“. S'a dus popa numa dă cit și mi-a adus: „na, Ioane, dă bea rețică să nu te'ntimpinez să mori, că asta te dăsfundă la burtă“. Pă sară a venit și boeru și mă mai făcusem sănătos și mi-a dat trei sfaņț să mă caūt.

Găgirtu a venit dă m'a dijmuıt intr'o toamnă, pă la șaizeci și trei, a intrat în bordeiu meu, a dășchis ușa și geamurile și mi-a zis: „fă-ȝ, Ioane, casă că aici 'n bordei vă mănincă broaștele“, și'n vara ailaltă mi-am făcut casă cum mi-a zis boeru — dijma am dat-o dîn șapte, și la trei ani am dat-o dîn șase una, care a ținut așa pină la moartea boerului, acum vr'o cinsprezece ani, și d'atunci ne urcă pă an pă an Bulgariȝ aștia.

Poroschiia — Ion Năbărogu, 90.

VII

Mi-aduc aminte ca az din Muscali. Ei era oameni mari și bea spirt dă le rușa nasu, apoi ne lăa la bătae; ce mi-este Zău al mare? că așa este, că nu aveam cui ne jălui, că dacă ne jăluiam ne bătea mai rău.

Turcii n'a fost oameni răi, mai răi a fos Muscali. Eū n'am văzut Rumin bătut dă Turci, da dă Muscali, n'am păr în cap.

Poroschiia — Ion Năbărogu, 90.

VIII

Știrbei-Vodă era domn mare dîn Cervenı. A venit odată pă la Cervenı ș'am fost și eū dă l-am văzut, mi-am lăat căciula la el și mi-a mulțamit cu zimbet.

¹Rețină.

În urma lu Știrbei-Vodă a venit Cuza, care era prietin bun cu Desiu din Brînceni și s'a vorbit amîndoi ce să facă, ce să dreagă, să facem oștirea noastră ca să mergem la ciocoi să dăm pămînt la țaranî, ș' atunci s'a făcut bolintiri¹. Ș'a mers întîi la Brîncoveanca de-a dez-robît Țiganiî ș'apoî a mers în București. Lui Desiu și Cuza le-a dat Împăratu ragaz șapte zile, că ce om o muri să hiie mort. Dacă a trecut șapte zile pă Desiu l-a 'nchis boerii și Cuza a mers înainte cu domniîa.

Poroschiîa — Ion Năbărogu, 90.

IX

Pă timpul războiului am fost și eu la Calafat d'am văzut pă Carul; era'n căruță cu cai mult, acolo 'n oștire aveam și pă fiîu-meu și pă gineri-meu. În timpul ala Turciî da cu ghiulele dă dîncolo ș'o ghiulea am văzut-o cu ochii cum a picat pă cafenea d'a prăpădit-o.

Poroschiîa — Ion Năbărogu, 90.

X

La bisărica noastră a fost întîi un popă, zis popa Niculcea, apoî a venit popa Marin care nu lîa dăla creștin nici porumb nici puî dă găină, da oțu asta nu să mai satură dă avere, ne ia'n fiie-ce an tîrna dă porumb și puîca dă găină; dă nu Ț-o dăm zice că nu ne mai cetește pomelnicu la slujbă — să fiie, iac'ășa dă bodaproste. La Paști-i dăm francu, dă'ngropat îi dăm zece, cinsprezece franci și un pol, la unu ca mine bătrîn, im ia un pol, la botezat ia doi franci și cinzeci, și la cununat cincî, șase franci. Să n'auză că Ț'am spus eu că nu mă mai'ngroapă.

Poroschiîa — Ion Năbărogu, 90.

¹Volintiri.

XI

Am văzut pă Domnitoru Știrbei cîn venise la Cervenî unde avea moșite hamnică¹, era 'n trăsură cu opt cai și era lingă el Gîgîrtu ca paharnic.

Pă la 63 am văzut pă Cuzea'n Lixandriia, era Domn bun, umbla pă jos și vorbea cu toț negustorii, și la țarași ne-a spus că ne dă delimitate².

Pă la 68 am văzut și pă Domnitoru Carol tot la Lixandriia, unde a venit la biserica Sf. Impărați, a ascultat la slujbă, s'a'nchinat ca noi ș'a pupat crucea.

Am văzut și pă Osman-Pașa cîn îl făcuse prizonier Domnitoru nostru, trecea'n trăsură pă la Cervenî spre București.

Poroschiia — Nicolae Susaî, 70.

XII

Zapciu Stamatie umbla călare și cîn venia'n primărie bătea din picior dă să dirdiia primăria și'njura pă dipotații satului dă să scutura țarina din pod. Asta era pă la 45, nainte dă libărtație.

Poroschiia — Nicolae Susaî, 70.

XIII

Claca era dă trei mîini: fruntașii, cu obzeci și ob dă lei vechi, mijlocașii cu șaizeci, și palmașii cu douăzeci și patru dă lei care toț îi da propitarului și'n locu lor făcea zile dă lucru; dijma era din zece și la finațuri din patru una; atunci aveam eū zece bioli, patru vite dă lapte, trei gonitori, trei minzate, patruzeci dă oi, patru-

¹Ohabnică, de moștenire.

²Pămînturi delimitate.

zecî dă stupi, da acu nu e vită, nu   nimica; copiii, fiu-
meia nu știu ce e laptele, dac  e negru or alb.

Poroschiia — Nicolae Susa , 70.

XIV

E  am inv at cartea la popa Vladu dtn Bei , avea
un b t g urit  'o fringhie; cin nu  tiam le ia-m punea
b tu d  picere  i m  b tea la t lpi pin  alb striam.

Poroschiia — Nicolae Susa , 70.

XV

Aldat iera 'n sat ale ii satului. Care iera d  vin 
 i face  r u, il b ga la pu c riie ca  'acu. Atuncia iera
b taie mult , d -i zno pia. S'a f cut mai  ea lumea ca
atunci, omoar  omu 'n drum. Vine la pr v liie  i d'ar
cheltui un franc,  i zece s -i fure. Dac -l prinde-l bate 'n
pung , nu 'n p lmi; il prad   i-  d  drumu. Miie m -a
furat caii; am umblat pin  'n noaptea Sim ilor ¹, da n'am
dat p sti ie .

Atuncia f meile fac bradoci² cu cap,  i 'n iap  cu
trestii  i-  minj ste cu miere. Pomene s  fac: stringe lume,
d  rachi   i mincare, c  a a a l sat apostolii — ci tig  popii;
ca ie  nu mai ie p  lume. Iera la noi un pop ; mai d  dimi-
nea  iera bun; p  urm  s  'mb ta, d  nu mai facea nimic.

Mirz ne ti — Mo  Naciu, 67.

XVI

   am f cut armata legat cu funia, p  vremea lu
Alixandu Ghica; la cinzeci d  case]loa unu. M  pome-
nesc cu doi doroban  la Sintu Niculae —    ieram cioban:

¹Sfin  li Mucenici.

²Colaci.

— Ai furat niște berbeci; ai! cu noi.

Dacă fugiai și nu te prindea, atunci scăpai; dacă nu, te loa cu funia și te puneă 'n fiare ca pă oți.

Îera trei iscadroane; cîn a venit Cuzea — să surpase Alixandu — s'a făcut lagăr la Florești. Am stat trii luni, p'ormă ne-a trimes pă la casile noastre.

Mirzânești — Moș Naciū, 67.

XVII

La București n'am fos la ispuziție; am fos la a dăla Lixândriia. Primaru ne-a lăat dă beilic, da ni-a dat apoi plug și vyite. Da unu îera cu patru măgari înămaț¹ și așa și iel; unu avea plug cu patru cai și coș dă pica boabe, trei, pat' boabe. Î-a dat și lui boi.

Așa ieste satu ăsta; ie vechi sat, mare, dă mult; ie mai dă mul ca Lixândriia — poa să fie o sută dă ani și mai bine. Pămîntu nostru ie al obștii.

Pă timpu Turcilor îeram mic, d'abi țiu minte. Cu Turcii o ducea lumea mai greū, da îera lumea mai domolă. Și ieî îera unii mai buni, alții mai răi; vez dumneata, să 'mpăca. La Giurgiu îera cetate pă lingă biserică, îera șiant larg și adinc dă două ori cît casa asta.

Atirnați — Stan Dumitru, 68.

XVIII

Ăi care a lăat moșiia asta la 'nceput nu mai sint. Aici a fost o cîmpie, nimic afară dă cîmp: fin, mărăcin și nimic alta. Oraș a fost Mavrodin. Ce ie drept că pă

---

¹Inhămațf.

vremea aia iera oamenii supuș arindașului ; iera clăci, n'avea vreme să să 'ntinză la negoț, circiună.

İei ce-a făcut? S'a unit fo¹ șapte inși, d'aici, dăla Zimnice, dăla Ruși, ca să cumpere loc dă oraș. Așa, să aude c'aũ cumpărat moșiie; pă timpul ăla iera Alisandru Ghica.

— Ce-aț lăat și ce vreț să faceț cu locu?

— Uite, așa ș'așa.

— Să facem schimb, să vă daũ eũ moșiia mea, între Zimnicea și Mavrodin. Duceț-vă dă vedeț-o, și dă vă place, spuneți-mi.

Să vedeț mneavoastră: ăștia care a vrut să facă moșiia iera Bulgari. Ce-a făcut iei, vez dumneata: iei, negustori bulgari, s'a unit să nu între ciocoi între iei, pen'că iei iera epitropiie; trebunala n'avea treabă cu iei.

Pe-atunci să făcea ușor cineva Rumîn:

— Ce ieșli tu, ce cei?

— Sin rotar, sin negustor — da nu iera.

İi da loc și să făcea orașan.

Atirnați — Stan Dumitru, 68.

XIX

Dă l-aș fi apucat pă Cuzea l-aș fi iubit, că iera om bun; dacă trăia, n'ai mai fi văzũt ciocoi. Cu timpul dăscoperia iel toate.

Atirnați — Stan Dumitru, 68.

¹Vre-o.

XX

Și pe la noi sin vetiranî; uîte, a 'mplinit zece zile
dă cin a plecat unii la Dobrogea; a adăstat pînă cin a
venit orden. Ama¹ ie tirziū acu să mai plece alții.

Puținței — Marin Geană, 58.

XXI

Un țaran are comună pântru care plătește. Îel țipă
dă pămîntu ăsta, că n'are dă un să plătească. Vara lu-
crează; da iarna să stringe zece, douăzeci, iese pã uliță dă
să 'ntilnesc; vine să mănince, pã urmă iar pã uliță pînă să
culcă. Uite'ășa-ș pierde vremea omu toată ziua.

La șezători vin mulț copii, fete; flăcăi, fămei; să
stringe, joacă, cîntă or povestesc.

Puținței — Marin Geană, 58.

XXII

Pã la sat sintără dă toate: și dofturi și babe. Om
fără boală nu să poate. Doftoru nu ie Dumnezeu; și mai
oprește pã bolnav și dă mincare și mai rău să bolnăveș e
Baba: „mănincă, măculiță, dă care-ț place“.

Puținței — Marin Geană, 58.

XXIII

Apoi ieū am trei băeți: doi sint în armată.
P'al mai mic l-am dat la meșteșug, să'nvețe și'iel
cum să s'arănească².

Unu ie 'n concet³, că ie bolnav.

¹Insă.

²Să se hrănească.

³Concediu.

Am un vecin, are cinci fete, cinci băceți; unii sîn mari, unii micșori. Cum î-o ține, nu știu. Șă hiie vrednic numa, că ăla izbește treaba.

Puținței — Marin Geană, 58.

XXIV

Păi vez mneata, cică oamenii dintii din satu ăsta a fost adunîndu-să prea puțini pă vremea cîn s'o făcut cătunu, și le-a zis „Puținței“, dă le-a rămas numele pîn'acu.

Puținței — Mariș Geană, 58.

VLAȘCA

VLAȘCA

I

Să chiam' așa fincă 'nainte vrieme, cin s'a publicat Frăsinetu, jicea părinții miei, iera o baltă cu frăsinii multe. Nu mai trăiește oamenii dă pă vriemea cin s'a făcut. La patușopt am fos dă patru anî și m'a pierdut părinții 'n pădure. M'a găsit un pădurar, care-a ochiat ș'a dat cu pușca 'n mine: a zis că sint o fiară, fincă a văzut că-mașa că să mișca. Alicele, vez 'mniata, m'a șters numa, ș'acu mai am semne — uite, tomite ¹ 'n criștet. M'a lăat in brațe că iău ieram chielălăind.

Frăsinet — Mialache Păun, 64.

II

Propitaru ohavnic ² să lumia ³ Slătineanu; d'acușica-i Domnu Costică Distorian. Era arindată la un Grec, Dumitru Steriade, ăsta s'a ștrampordat la țara lui ș'a lăsat incondratu ⁴ lu Domnu Părtinescu din Giurgiu.

Merenii-dă-Jos — Marin Pătrașcu, 62.

¹Ticmai.

²Care avea moșia din moștenire veche.

³Să numia.

⁴Contractul.

III

Avui trei feciori. Al mai mare cind are răpaos face strapoarte cu căruța cu negustori.

P'al mezîn ¹ l-am mînat la Cîmpulung cu al mic, acușica trei ani, ca să intre 'n școală acolo să iasă 'nvățător. Hei, și pă drum a fos răpus dă cai ș'atunci mî-am luat dă samă, n'am mai lăsat p'al mai mic să intre'n școală; l-am lăat pă lîngă mine.

Merenii-dă-Jos — Preda Coimîdac, 6

IV

A mai fos pă la noi unu ca dumneata cu niște irtii și cărț. Țsta ne spunea să ne sucităm ² cu partidu țărănesc la unu Domnu Gogălniceanu din București; apoi nu știu cî-o hi făcut.

Merenii-dă-Jos — Dumitrache Marcu, 52.

V

Anu ăsta fu prăpăd dă șoareci. Mișuna pă cîmp ca furnicile. A dat gata griulețu. Vez dumneata, că șoarecele-î blestemat dă Dumnezeu să facă dor rău.

Cin fuse lat ³ dă Noe 'n corabie, orătania ⁴, s'apucasă să roază fundu corăbii ca s'afunde pă Noe. Și s'a necăjit Dumnezeu și l-a blestemat să fiie uricios și stricător și lumea să-l omoare.

Merenii-dă-Jos — Ilie Nedelcu, 62.

¹Mijlociu.

²Să ne asociem.

³Luat.

⁴De obicei înseamnă „pasăre”, aici „dihanie”; sau poate e un derivat din „urli”?

VI

As toamnă-m răsărise griu, mai mare mindreța. Să vez dumнета ce pradă făcu șoarecii, plîngi dă milă.

Mă ustură la hicaț, cin mă gîndesc că dă nu era pacostea asta scăpam dă multe nevoi.

Clejanî — Ion Dumitrache, 56.

VII

Să vede că ești din altă parte, că nu prea dai vorba ca noi.

Ăi fi vr'un taxidar?

Clejanî -- Ion Dumitrache, 56.

VIII

Cum o ieși 'n primăvară griu nu știu; da mă tem că procopseală n'o s'avem că l-a ros șoarecii d'un cap.

Cin treceam noaptea cu caii la cîmp, pîn șanțu soseliî alergău ca telegariî.

Clejanî — Ioniță Stan, 43.

IX

Mihaî Ghiteazu spuneaŭ bătriniî că s'a 'nvrăjbit cu Turcu și Turcu a intrat în țară ș'a fos băjenie. Da Mihaî i-a răpus pă Turci și numa așa a venit oamenii la căsile lor.

Crevenicu-Mare — Stan Măgineață, 78.

X

Adică, cum spuî dumнета, să gîndesc boerii cum vorbim noi? De, noi vorbim mai din topor, c'ășa am

apucat din bătrîni. Mă uit la ai dă vin din meliște. Țștia
aũ vorba supțire, nu-ĩ pricepe orcine.

Crevenicu-Mare — Ion Pășărică, 65.

XI

Păi n'ai văzut? Avem școală și biserică la felu ei.
La noi sîn numa Ruminĩ. Pin Epurești sîn Bulgari; da
vorbesc dor bulgărește. Sin și costorarĩ d'ai dă spoesc;
d'ai noștri, Ruminĩ, nu prea sint.

Bulbucata — Stoica Costache Tufă, 53.

XII

Dă Barbură¹ fãmeile 'mbãrburează² copii cu miere
sor³ cu apă zãhãrită ca să nu-ĩ apuce frigurile dă Bar-
bură, cã sîn rele; imbãrburează la frunte și pã obraji.

Gorneni — Ion Gorneanu, 62.

XIII

In zi dă Barbură fac fãmeile turtă și-ĩ pun nucă
pisată ș'o unge pã d'asupra cu miere sor⁶ cu apă zãhã-
rită. Asta-ĩ turta Barburii.

Gorneni — Ion Gorneanu, 62.

XIV

La noi n'avem dăcit Ruminĩ. Pã⁴ la Bila și Singu-
reni, in jos, sîn mai mult Bulgari. Țștia-s impeștrițaț cu

¹S-ta Varvara.

²Desuintă (de S-ta Varvara).

³Sau,

Rumini, ș'a trebuit Ruminiî să 'nvețe bulgărește. Aû și
popă bulgăresc.

Gorneni — Vasile Grădinaru, 53.

XV

Foaie verdie dă moor,
La fereasta din obor
Batie murgu din picior,
Și nu batie ca s'adorm
Și batie ca să mă scol
Să-î daû fin și orzișor;
Să mi-l țesal frumușel,
Să scoț șiaua din cămări,
Să mi-o așez binișor,
Să mă duc unie mi-e dor.

Popești — Ștefan Ungureanu, 21.

XVI

Foaie verdie trei costrei,
Vrei, mindruțo, or nu vei,
Că și colea mă roagă trei,
Trei dă logofetei,
Cite trei știie condiei,
Cite trei știură cartie,
Dă nici unu n'avui partie,
N'avui partie nici noroc
Să iubesc un puî-boboc,
Iubii bocu¹, lăsaî p'altu,
Și mă 'ndragostiî cu altu.

Popești — Ștefan Ungureanu, 21.

---

¹Bobocul.

XVII

Foaie verdie arțaraș,
 Puîu dadii băiețaș,
 Drag ț'a fos drumu la Iăș
 Cu marfă dă Călăraș.
 Verdie, verdie dă pelin,
 Puîu dadii, măi Marin,
 Drag ț'a fos drumu la trin
 Cu marfă dă Severin.
 Verdie, verdie dă urmuz,
 Și s'a dus puîu, s'a dus
 Trei zile cu trinu 'n sus
 Și găicuții nu i-a spus.
 Foaie verdie, salbă moale,
 Ș'oi să fac d'o azimioară
 Frământată 'n lăcrimioare,
 Cu laptie din țiișoare,
 Dospită la inimioară,
 S'o trimet la neica 'n cale.

Popești — Ștefan Ungureanu, 21.

XVIII

Foaie verdie, foi dă foi,
 Să vii, mamă, pă la noi
 Să vez cum ne pune cite doi,
 Și ne pune cot la cot,
 Și ne plimbă Giurgiu tot,
 Giurgiu tot și jumătatie,
 Bucureștii-a treia partie.

Popești — Ștefan Ungureanu, 21.

XIX

Păi ăă sîn din Chiriac. A stăruit¹ p'acolo un Turc mare și după ce s'a tras d'acolo a făcut satu după numele lui. Acu vez că ie greū, că arindează moșiile greū propitarii; dă ia moșiia c'un pol dă parale, ăă ia doi poli; ăă face două părț, numa după oasile noastre. De, ăă oi vorbi și proaste și bune; ăă să facă o lege: nu măi arin-
Jaț moșiile la arindași, să le daț la țarană.

Propitaru să duce la Austria or Merica² lui, ce-ă pasă dă țară? Tot din spinarea noastră și tot noi dă ris sîntem. Vez că Rumînu ie ca pyiatra, că să sparge, da nu să 'ndoaie.

Ăă am zece băieț; unu ie 'n antilerie³, unu aici; da nu ie bogăție; că dacă ie pămînt, d'acolo muncim, d'acolo 'mpărțim; dă nu ie, ce să faci?

Chiriac — Marin Radu, 50.

XX

Am fos la spuziția⁴ ăă, la zece măi. Frumusețuri, ce să spuă? Regele, conțiliă ăă. A ișit suprefectu ăă cu camenă frumoș, nalț, cu cămeș, nu știă dă pă unde, dă pîn Gorj. În Vlașca ieșă și primaru cu oamenii lui; cîn iera singuri vorbea, da cîn a ișit Regele și moștenitoru, tăcea.

Chiriac — Marin Radu, 50.

XXI

Am fost în răzbel, da n'am intrat la război. Cîn dădea atacu noaptea, numa ce auziăi țipînd și răcînd,

¹Stat.

²America.

³Artilerie.

⁴Expoziția.

mai dă dai dosu dă groază. Rumîniî s'a luptat mai bine, Turcii a fugit și Muscalii s'a sucit încoa. Răzbelu a ținut din toamnă, dăla aūgust pînă la martie; șădeam pîn găuri pitiș zi și noapte, că dă vedea Turcu te și curăța.

Chiriac — Marin Radu, 50.

XXII

Sin și la noi d'ăi din răzbel, da-i mină la Dobrogea; acolo a rămas numa pămîntu ăl rău, pyiatră goală, ce să faci cu iel? Nu-i bine, nu-i; nu-i cioban să poarte turma. Cuza a dat comună cît a avut nevoie Rumînu, după boi. Cică acu ie la noroc; le dă la ăi tineri; da ăi bătrîni să moară? La Bulgarî ie bine. Nu să poate 'n altă parte ciocoi ca la noi. Bulgarîi n'ău ciocoi; iel pleacă, al dracului, dă gras d'acolo și vine la noi și muncește. Da noi! dă primăvara pînă iarna, la ciocoi: fă-i zile, fă-i arătură. Nu-i bine, nu-i bine, da un' să te mai duci?

Chiriac — Marin Radu, 50.

XXIII

Am fostără cu băiatu ăl mare la dispoziția ' aia 'n București. Era frumusașile dă pă lume. N'am văzutără dă cîn trăiesc așa mîndrețe. İera lumea luminată adunată acolo.

Mihălești — Ion al Lianchiî, 56.

XXIV

Foaie verdie mărgărit,
Spune, puică, m'ăi dorit
Cît am fos călătorit,
Iău dă tine m'am topit.

---

¹Expoziția.

S'a topit carniă pă mine
To gîndind, puică, la tine;
S'a topit inima 'n mine
Puținică cî-a rămas
Ș'aia s'a fript și s'a ars.
Oî să te las, puică, plingin
Dăla inimă oftin,
Că iar mă călătoresc
Și mă duc, puică, pîn lume,
Nu mă duc dă rușine
Și mă duc dă frica ta
Și dă pasu murgului
Și dă doru drumului.

Novaci — İoniță Radu State, 48.

XXV

Luncă, luncă,
Mul mî-ești lungă,
Și n'am cal bun să tî-ajungă.
Că cal bun ce mî-am avut
M'a pus naiba l-am vîndut,
Baniî î-am dat pă iubit.
Cine știie goana luncilor?
Numa muma cailor,
Bătrina cirlanilor
Știie goana luncilor.
Aruncaî ochiî pă plai,
Văz un car cu șiasse cai.
Sileștie, murgule, sileștie,
Că dă gazdă nu-î nădejdie,
Că iar gazdă mî-am avut,
Să vez, puica mî-a murit.
Frunză verdie, foi dă baltă
Haî să vez une-î 'ngropată.

Dacă nu-m credieț cuvintu,
 Aidiē să v'arăt mormintu,
 Cat'o sapă ș'o lopată
 Să mī-o vez cum ie 'ngropată.

Novaci — Ioniță Radu State, 48.

XXVI

Foaie verdie, salbă moale,
 Batie vintu dăla vale,
 Vez, mă frige și mă ardie,
 Vez, dă străinătate,
 Fără mamă, fără tată,
 Fără fraț, fără surorī,
 Fără inimă cu dor.
 Nene, calu mi-l goneșc,
 Iău nevestă nu găseșc.
 Să las calu să mai pască,
 Și iău să mă hodinesc
 Că nevestie mai găseșc.

Novaci — Ioniță Radu State, 48.

XXVII

Sileștie, murgule, sileștie
 Că dă gazdă nu-ī nădejdie,
 Că ninge și viscoleștie
 Și seara ne-a apucat,
 Nu-ī voie să intru 'n sat;
 M'oi trage și iău ling'un gard
 Să dorm ca un creștin sărac.
 Dacă văzui și văzui
 Dădui iar și tăbării,
 Pusei șiaua căpătii
 Cu mantaūa mă 'nvelii,
 Dă somn că mă îngrijii.

Novaci — Ioniță Radu State, 48.

XXVIII

Vara mă mai duc pă la București; alte orî cu peni, alte orî cu castraveț, alte orî cu buturugi. Cîn putem, mă duc cu citi-un băiat, cîn dobîndim marfă. Ciștig nu prea facem. Îa, mergem și noi să cumpărăm citi-o căciulă, bumbac, doûo-trei perechi dă opinci.

Comana — Ion Birsan, 40.

XXIX

Cică Rumînu cîn doarme, iese sufletu din iel și să ducе acolo, la lună, cîn o mînincă pă lună, și să face zvircolac.

Am văzut cîn o mînincă pă lună; o mînincă ca cîn tai singe din Rumîn, rușește luna.

Comana — Ion Birsan, 40.

XXX

Am ales un primar care nici n'am avut pină'n ziua dă astăz altu mai bun, și l-a suspendat și l-am votat iar și nu vrea să ni-l dea; pricina numa din partea so-cității, că ieî nu-l vrea, ca să ne frece ieî cum vrea ieî.

Comana — Ion Birsan, 40.

XXXI

Mănăstirea dăla Comana ie făcută dă niște călugări, Greci a fos mi să pare; s'a dărîmat, n'a mai 'ngrijit niminî dă ia. Aud și io că Cuzea i-a alungat. Acum văz că mănăstirea s'a pus în lucrare, s'o facă al doilea, acuș pă anu ăsta. Mănăstirea are ocol mare cu zid înalt, în mijloc ie biserică.

Comana — Ion Birsan, 40.

XXXII

Aia-î moartea noastră — arindașii. Moșia noastră s'a lăat dă niște socitari, Ruminî d'ai noștri, ș'acuma trăim mai rău cu aștia ca cu aia care a fost înainte, ca cu Grecii. Uite ce 'ntocmeală: ieî a lăat pămîntu ăl bun și nouă, la niște săraci, a rămas pămîntu pă unde nu le-a plăcut, și prețu tot ala; nu vor să ne dea din ce-a apucat ieî 'nainte. S'ar putea face 'ndreptare, da nu vor ieî, a apucat ieî putere.

Plătim pogonu doūozeș și cincî dă lei; am făcut plingere am fos și pă la domnu ministu și ne-a tremes anchietă, și nu ne-a făcut nici un drept. Pă urmă a venit altu și a zis să 'mpărțească și la sărac și la bogat, tot-dăuna să fie. Și pă urmă a venit altu, ș'a rămas tot cum a zis ieî, ăi cu bani.

Comana — Ion Bîrsan, 40

XXXIII

Aldată dăla noi pină dăparte iera cîmp pustiu, numa găinuș sălbatice; acu ie cîori. numa că mănîncă bine din spinarea noastră; ș'a 'nfipt clonțu adînc. Iera aicea cîmpii aștia dă ținea pin la Comasca; acolo te tăvăliai așa și iera căpșuni dă te minca lupu'n căpșuni.

Aldată făceam vin dă-l bea giștele'n bătătură.

Est-an dac'a fos vacu¹ bun s'a făcut.

Am avut doi băieț: unu a făcut slujbă, casă; n'a avut parte să intre 'n ia, l-a lăat Dumnezeu, ce să-î faci! Astalalt are caseș 'nfipte, cu rostu lor. Cu plugu muncește la ciocoi, că asta ie robiia noastră.

Stănești — Ion Cucuruzu, 78.

¹ Timpul.

XXXIV

La cinzeșpatru a venit Muscalii¹ dă toamnă și s'a bătut colea 'ntr'un tirlog¹ și i-a tocat ca pă ciuperci, cu ghinărari cu tot. Ai care a scăpat punea foc la poduri pă un trecea; iț minca bou dă lingă tine.

Cin trecu plota², aveam butoaie cu apă la cimp. Unu s'a 'nnecat acolo 'n butoi, că de unī-o fi venit ieī, iera coț dă sete; unu ținea așa să-i pice ailalț în gură apa dīn butoi; altu gāsi donița cu brīnză și supse, dă sete, zāru, dă lāsă brīnza numa. Pă care-l auziāi:

— Ai vodiț, vodiț?

— Nīet, nīet.

Stānești — Ion Cucuruзу, 78.

XXXV

Cum să nu știu dă haiduci? aīa-s panduri, Tātari, Cīrjaliī. Une afla omu cu parale veniā să-l jāfue. Tata lu tetea³ a stat aci la Nazīru, a știut cin-șāse limbī, a avut doi salcimi blană dă copac. Balamalele a fost innodate așa și bāgate 'n stīlp. Noaptea a venit să-l calce Cīrjaliī, da iel avea sabie, pușcă și lance — cum o fi fost, mă! A venit noaptea doisprāzece Cīrjaliī Turci, Tātari, alte nații; s'a pus să spargă ușile zovorite; a bătut la fereastă — nu iera ca acu, iera citi-o burtă dă vacă — a legat caii dă salcimiū aīa, a loat o grindă și s'a pus șāse inș p'o parte și șāse p'o parte și s'a nāpustit în ușe, da ia nu s'a clintit. Tata lu tetea iera bogat și ieī veniā pă vorbă; iel stātea'n gīrlici⁴ și putea să-i taie unu cite unu. Spunea bietu tetea că ieī iera micī și s'a bāgat dă fricā 'n ieslea boiler.

¹Vale.

²Infanteria.

³Tata.

⁴Pivniță.

Tetea asculta să vadă cum o fi vorbind, da n'a fos vorbind nici unu. O babă a ieșit în poiană. Unu ajunge pă babă, ia strigă lu tetea să dășchidă ușa că n'o mai lăsa Tătarii aia: „nene Ivane, dășchide ușa că-s niște oameni călători să-î găzduiești“.

Și auziră conțillii, ipotaț¹ d'aia cum iera pă vremea aia, nu ca acu primar — să strinsără zece, doozeci, treizeci dă oameni. Mătușa din casă dășchise: „Moș Dobre nu ie aciia?“

Pasă-mi-te iel iera 'n iesle. Le făcu turtă, puî, le coapse porumb; cin să mănince crăpa dă ziună. Unu a ieșit¹ afară și dete cu pușca. Ailalt, p'aci ț'e drumu. Așa n'a putut să jăfue pă tata lu tetea.

Am mai auzit dă vitej, dă Corbea, dă Miai Viteazu, da aia a fost dă mult, nu știu să spuî.

Stănești — Ion Cucuruzu, 78.

XXXVI

Satu nostru ie jumăta Bulgari, jumăta Rumini; vorbim și ruminește și bulgărește. Sin din răzbelu alantu, am avut tată beteag ș', am scăpat dă asta.

A fos Muscalu la noi în pădure dă n'avea loc — poa să fi fost o miie dă Muscali.

Pă un iera casile noastre le dărîma, uite-așa, și făcea pintru iel bordeie. Tunuri, cică ținea pă marginea Dunării, da pă noi nu ne lăsa să ne apropiem. Poa să să fi dus unu din noi, da iău n'am fost.

Sloboziia — Iordan Necula, 50.

XXXVII

Cin m'am născut iău a fos răzbieluri multe. A rămas Gîurgiu pustiu. P'aici ierea strada asta, a margini;

¹Deputați, delegați.

p'aici ierea tabie dăla Turci, șianț ca puțu dă adinc, cu gropyi dă prindeam ștuci ca mina. Biserca Adurmñirea ierea'n pyimniță jos, înt're rareie¹, dă frica Turcilor; aicia ierea poșta, duduie² mari. Tată-mñeu a cumpărat pămint cu doi lei vechi stințenu dă pămint. Tot iel spunia dă cin cu Turcii, jice că trăgea cu tunu dă făcea ghiuleața: fyir, fyir, fyir.

— Mamă, mamă, i-auz, Turcii!

Btata mamă-mea, fugia cu mina tiriș pă dial. Pă la patușopt, Giurgiu iera 'nnecat, iău ieream băiat dă cinspece-șaispece ani. Mai sin și alți cu porecla Bobrec; muma țor a fos sor cu tata.

Giurgiu — Ilife Bobrec, 72.

---

¹Bălării.

²Burueni.

PRAHOVA

PRAHOVA

I

Dumnezeu a urzit pământu mare c'a avut pământ prea mult și n'a fos cer mare ca să cuprinză tot pământu; a fos mai mic ceru ca pământu, și a vrut să 'ntrebe pă cineva cum să-l facă și n'a avut pă cine să 'ntrebe, ș'a 'ntrebat: „muscă, zice, pă cine să găsim să ne 'nvețe cum să facem pământu, că prea l-am urzit mare“? Îa s'a dus la arici să-l întrebe. Āla n'a voit să-i spue d'odată, a fos șiret. Îa s'a 'ntors înapoi și ia n'a voit nici ia ca să fugă și s'a pus afară pă părete și āla a voit ca s'o vorbească dă rău pă ia. „Ei, zice, dă ce a minat-o pă ia să mă 'ntrebe ce să facă; dă ce n'a minat pă altu mai infasonat¹, saū să mă hi 'ntrebat pă mine mai 'nainte cîn s'a 'nceput? Zice acuma, da iel să să hi gindit mai 'nainte ca să urzească numai cit are să cuprinză și a minat la mine, la un ghemuț, să le dau povață“. Și aia asculta, l-a furat pă iel. „Dă ce nu s'a gindit să-l hi făcut d'atuncia maluri și văi, să-l stringă?“ Iel cum a zis vorba asta și ia atuncia a zburat după părete, s'a dus acolo dă unde a minat-o. Și ia a spus acolo, zice: „Dă ce nu l-ai întrebat întâi, că ariciu a zis așa, așa, așa“. Dumnezeu a strins pământu și atunci cînd a văzut ariciu că l-a pă-

---

¹Mai priceput.

călit musca a zis: „Nu știam ieū că iești hoată să mă cumperi pă mine“. Și iel s'a necăjit și s'a ghemuit mai rău, s'a făcut mototol dă năcaz.

Telega — Moș Ion, 70.

II

Pă vremi, cutare s'a 'ntimplat ș'a pierdut săminătura, și daca s'a găsit un om bătrîn, i-a zis: Ce facem acuma, că nu mai avem săminătură noi?

— Atunci nu putem să facem nimică, a zis moșu, dar să arăm drumu morii, că acolo trece cu semințe cu caru, sar-care¹ ar hi, și acolo putem să dobîndim sămința ca să nu pierdem sămința. Daca s'a arat astea, a răsărit și nu s'a mai pierdut.

Telega — Moș Ioan, 65.

III

Foaie verde dă lipan
 N'aț auzit d'un Jiian
 Și d'un hoț dă căpchitan
 Care umblă pin păduri
 Cu șaisprezece panduri
 Cu ghetе și cu pături²
 Numa găitan cusături.
 Cu pchistoale înarmaț
 Cu puști, finte³ încărcăț,
 Umblă ca niște turbaț
 Seacă oamini la hicaț,
 Că ia miei dă la ciobani

¹Ori-care.

²Poturi.

³Flinte.

Armăsari dă la mocani,
Fără plată, fără bani,
Măiculiță, ce dușmani.
Că păzesc pă la strimtori,
Să dăsपोаie negustori,
Să ia tot la gălbiori,
Că sin la purtat ușori.
Fără frică dă păcat,
Jiianu-umblind din sat in sat,
Multe case a călcat.
Pă cine 'ntilnia zmulgia,
Mădua la toț sugia.
Lumea dă iel că fugia,
Da jalbă la Caragea.
Domnia, cit măi curind,
Potera la iel minind,
Da Jiianu 'nțelegind
Să opri la Olt fugind,
Călare p'un armăsar.
Strigă: „Măi frate podar,
Trage podișca dă car
Nu-ț măi hie 'ntru zadar.
Trage podu măi d'a-drept
Nu mă face să te-aștept
Că-ț trintesc un glonț in chiept
Și te culc or te deștept.
Podaru sta prăvia,
Să făcea că să gindea
Voind poterii să-l dea.
Dar Jiianu 'nțelegind,
Dete drept in Olt zicind:
— Dă cit să mă rog dă prost
Pină să dea podu 'n rost,
Oī hi voinic cum am fost.
Și voi trece 'n adăpost.
Dă cit să staū să mă smeresc,

La toț să mă căciulesc.
 Haide murgule, haideț,
 Te silește, murguleț,
 Nu-ț mai face păru creț,
 Hai la Slatina 'n județ,
 Stai, murgulețule, stai,
 Nu sufla, nu te umfla,
 La gazdă te-oî răsufila,
 Gazda-mi iese 'n Valea-rea.
 Da murgu cind imi săria
 Poștia-un sfert îi părea.
 Cîn la gazdă-ajungind
 Așa a auzit țipînd,
 Potera gazda legînd,
 Și dă Jiianu întrebînd.
 Atuncia că se deșteptă
 Și la murguleț strigă:
 Stai, murgulețule, stai,
 Să fugim dă chin și vai,
 Țin'te, gazdă, nu mă da
 Că ț-oî da o malotea,
 Cu florile cit palma,
 Luată din Slatina.

. . . . .
 . . . . .
 Seara cam pă la apus
 Cînd iel la curte fu dus
 Cu tovarășii 'n rînd pus
 Așa cînta cu glasu sus:
 — Staū în drum și mă gîndesc
 Ce să m'apuc să muncesc,
 Că nădejdea mi-a răpus
 Ședeam pă gînduri pus,
 Aminte ce mi-am adus,
 Mă uitam în jos pă luncî,
 Văzui oamenî, muierî, pruncî,

Cu plugurile la munci,
 Că toț îmbrăzda meretii.
 Că doi boi ce avusei,
 Dă vremi rele-î răpusei,
 M'am miluit și m'am rugat
 Dă chiabur și dă bogat
 În seamă nu m'a băgat.
 Î-am cerut boii 'ntr'un ceas
 Să-mi ar și ieū preț d'un pas,
 Nevoi să nu mă las.
 Dar nilă n'a mai rămas,
 Atunci mă'ntorsei și ieū
 Și zisei în gîndu mieū:
 D'o vrea bunul Dumnezeu
 Să umble și plugu mieū
 Săbghioara să-mi fac plug
 Pchistoalele să le 'njug
 Să puî într'o parte fesu
 Să trag parte dintr'ales
 Unde-o hi crîngu mai des
 Să trag brazda dracului
 Dă mai susu dealului,
 Dealului Ardealului,
 Pin' la capu satului,
 In dreptu ș'al bogatului.
 A spus Jiianu legat
 A stătut dă mî-a cîntat.

Telega — Moș Ioan, 65.

IV

Foaie verde, foaie lată,
 La cruciulița dă piatră
 Să 'ntilni fată cu fată:
 — Ce-oî să ne facem noi, surată?

C'am rămas nemăritată,
 C'a luat flăcăii 'n armată;
 Să dea satu 'n judecată,
 Să dea drumu la flăcăi,
 Să ne mărităm și noi.

Slănic — Voicu Dragomirescu, 21.

V

Cuzea, iel a dat pământ la clăcași. Ierea boer de neam, care nu plăteau bir, ierea sudiți austrieni,ăștia plătia un galben pă an la conțu nemțesc¹. Și boerii avia robî Țigani, și Cuzea i-a pus la bir pă toț, și pă boeri și pă Rumini și pă Țigani, d'opotrivă pă toț la toate dările; după cit pământ a avut a plătit foncieră, care n'a avut dă loc n'a plătit, da contribuție a dat.

Așa a făcut Cuzea atunci, da n'a putut trăi mult, din pricina boerilor, căci le-a lăut moșiile.

Izvoară — Ion Pisău, 70.

VI

Nunta boerească dar nu dă, iei fac joacă; beău mă-nincă, și nunta rumînească a oamenilorăștia dă jos să face cu dar și plătește fiiecare om doi franci, altu trei, după cum sint și iei.

Întîi să 'nțelege ai tineri, mireasa și ginerica, pă urmă să duce ai bătrini și să 'nțelege din zestre, ban dacă are îi dă, pământ, yite. După ce s'a 'nțeles pă urmă fac masă, cincî, șase, douăzeci dă inși, asta-i masă fără dar, dă la logodnă. Să isprăyește apoi pînă la nuntă; la două, la trei săptămîni să duce și tirguește la tirg. Pă urmă yine sorocu nunții și face nuntă. La nuntă pune lăutari,

¹Consulul.

yin oameni cu pocloane; pîine, țurte, mere, pere, ce are Rumînu. Ginerica cu mireasa odată merge la biserică; cîn merge la biserică dau pistoale cînd iese afară dă trage un pistol, două. Ș'apoi după ce yin acasă dau mai multe pistoale, ș'apoi să face nunta la casa ginerichii. Acolo părinții stau pă scaun și le toarnă apă pă mîini mireasa, și să spală și pă urmă-î dă un pahar dă yin socru miresii, și-l pune în pahar un franc. După ce merge dăla biserică acasă pune masa, ziua, seara apoi iar pune masă, ș'atunci dă dar, plătește doi franci, trei franci, ai mai dă jos dă mai puțin, ai frunțaș mai mult.

Izvoară — Ion Pisău, 70.

VII

Îera numa v'o cincizeci dă case; acuma sint aproape dă patru sute; streini nu sint; stăpînirea a crăpat satu 'n două, iera doi pîrcălabi, unu lăa părăle pă Ungurenî, alălat pă pămîntenî. Satu s'a despărțit acum d'o șaizeci dă ani, în zilele lu Știrbei. Am intrat atunci în slujbă, iera la 51, atunci s'a 'nceput cu granița pă munte: am ieșit din slujbă la 60; mî-am văzut dă necaz, dă tirla mea, dă casa mea.

Minecii pămîntenî — Neculaî Ion al lu David, 74.

VIII

Cînd a croit a face armată intîi cu funia-î prindea; dacă nu-l putea prinde pă flăcău, nici nu-l punea.

Îe șaizăci dă ani d'atunci; nu știu cine iera domn p'atunci; m-e teamă că iera unu Caragea; ala a vindut robî pă Țigani la boeri; cum a ieșit Cuzea i-a dăsrobit pă Țigani dă pin curți.

Cuzea iera om bun, galanton, dulce la cuvînt, la

treabă; la oameni a dat pământuri, i-a inlesnit. Să-i ușureze Dumnezeu țarina.

Cerașu — Sănache Spătaru, 70.

IX

A fost un părat, și 'mpărătița făca numa fete, ș' acușa 'mpăratu s'a supărat pă ia. După ce face numa fete, iel i-a zis „numa fete faci, flăcăi nu-m faci?“ Acu iel plecînd într'o călătorie departe, ce a zis: „Să nu te găsesc că mi-ai făcut iar fată, că-ț tai gitu.“ Acușa a venit timpul ș'a făcut tot fată. Ce să facă ia? S'a tînguit, cînd o veni împăratu, îi taie gitu. S'a vorghit cu moașa care a moșit fata că nu s'o găsi un băiat să știimbe: „Să dăm fata și să luăm băiatu.“ A dat vorbă pă coala ș'a găsit la un vecin, coala aproape dă curte, la un olar care face oale. Ș'a dat vorbă că „să poate să știimbăm?“—„Să poate.“ Î-a dat ceva parale că avea parale păratu ș'a știimbat. Și pă cînd a venit împăratu a găsit-o cu băiat. Apoi părerea bună a 'mpăratului că a găsit-o cu băiat. Da numa 'mpărătița și cu moașa știia. Acu ce face 'mpăratu dă dragostea copilului? Numa 'n trăsura cu iel mergeaș ii iera drag dă băiat. Ș'a venit vremea plimbîndu-se 'mpăratu cu iel, după ce s'a făcut băiatu mare, de zece doisprezece ani, așa mergînd pă drum în trăsura, ce-a zis băiatu? „Tată, ce mai pămînt dă oale tată, aicia, zice.—„Dacă ie pămînt bun, cine să facă oale?—Îeu fac oale, a zis băiatu.“ Nu s'a supărat împăratu, a stat în loc, ș'a lăut un știuc¹ dă pămînt și l-a sucit, l-a 'nvîrtit, ș'a dat oala gata. Păratu nu s'a supărat, zice „asta-i meșteșug, trebe în lume și oale.“—Îel nu știia că-i neam dă olar.

Mai trece un timp dă vreme și să face mare băiatu dă 'nsurat. După ce să face dă 'nsurat a 'ndrăgit fata ola-

¹Bucată.

rului pă care a dat-o 'mpărătița de-a știimbat-o. Împăratu s'a supărat pă băiat, zice: „Măi băiete, dă ce puî ochii pă dă cel săraçi, zice, să lūām dă sama noastră fiete“. Băiatu zice: „asta-m place mie, nu-m trebe alta“. A și lūat-o. După ce a lūat-o nu prea ținea 'mpăratu samă dă ia. Așa, ce să facă 'mpăratu? Avea 'o judecată grea la o o parte dă loc: scăpase un mocan oile într'o viie și le-a prins ăl cu viia și le-a inchis. Ș'acusa ăl cu viia cî-a zis? A zis că să le ia dă cotrobont¹, să le cotropească pă toate. Acusa s'a dus împăratu la 'nfățoșare; nu s'a putut despica lesne judecata, hin-că iera grea. Mocanu nu să mulțumia așa să ia oile dă cotrobont. Așa s'a dat cu idilea² 'mpăratu, s'a gîndit așa: „ia să iaū pă noru-mea la judecată, să vād ia ce grăește.“ Merseră cu dinsa la judecată. Dăpă-ce a mers la judecată, ia a 'nceput a vorbi. P'ăl cu viia a 'ntrebat acolo ce-a stricat oile, dac' a intrat pin viie. Și ăla a zis: „A mîncat frunza dă pă viță și strugurii.—Dac' a mîncat frunza și strugurii, vița n'a mîncat-o? — N'a mîncat-o, zice, pă viță.“ Așa nemîncîndă vița, uite ce-a zis ia acolea: Vița face alț struguri la anu; să ia rodul dă la oi ce-a rodit oile 'ntr'o vară; oile face alț miei d'alt an; vița face alț struguri. Și s'a mulțumit și mocanu și ăl cu viia dă judecata nurorii împăratului.

D'acia 'ncolo a lūat-o tot pă dinsa la judecată apoi; ia știia ce să vorbească. N'a mai urit-o 'mpăratu, a ținut sama dă ia. İera neam dă boier, d'ăia știia ce să vorbească. Neamu dă olar știia să facă numa la oale; nu știia să judece.

Cerașu — Sănache Spătaru, 70.

¹Contrabandă.

²Idcea.

X

La noi rău trăim, că n'avem pământuri d'ajuns; pădurile care am avut s'a mîntuit, s'o tocit; yiță numa v-o zăce pogoane; să făcea prune pin' acuma; le-a lăut Dumnezău, le-a mîncat iermit¹; ie puțin și fin; ie loc sărac, munte, muchii; mai lesne nu crește nici o alimană² dă pom ca salcia și aninu și mesteacănu; cin să făcea, să făcea mere și nuci; cîreș cite unîcu singur și cite un sișeu.

Bătrîni—Neculai Stanciu, 56.

---

¹Viermii.

²Fel (probabil alterat din „animal“).

ILFOV

I L F O V

I

Sîmbătă seara joacă flăcăii și fetele bradu la mireasă. Să strînge apoi toți acolo la mireasă; iar ginerica aduce pã nuni și staî la masa fãrã dar. Duminica dimineața sã duce la un puț spre rãsarit dã casa miresii și scoate mireasa o doniță dã apã ș'o joacã cu un bãiat care are pãrinții 'n yiață¹. Pune un șervet pîn coada doniții și pune ciț-va bologani² în doniță și dupã ce joacã apa pîn'acasă la toate rispintiile, o varsã și banii i ia lãutarii. Pã la nãmezî yîp fetele și femeile cu plocon la mireasă. Și 'nainte dã plecare la bisericã iar joacã bradu și ia flãcãu ce-a jucat bradu un șervet mare, aduce un pahar dã yin ș'o turtã și frînge turta, ș'o aruncã 'n patru pãrț, și yinu-l aruncã tot așa. Soacra mare pune 'n sinu ginerichii cevașilea cu ce-l dãruiește; iar ginerica-i pune 'n sinu soacrii tot la fel. Ș'apoi plcacã la bisericã. Cîn yîne dã la bisericã îi trage 'n casã p'amîndoi c'un șervet dã git.

Luceanca-Butimanu — Ioniță Ovãzaru, 63.

---

¹Viață.

²Bani.

II

La Măcinici femeile fac colindețe mici, le dă pin cuptor ș'apoi le pune 'n căldare dă le fierbe. Le pune pă urmă 'n cenace și toarnă miez dă nucă și cu zacăr pisat, ș'apoi împărțește la vecini. Oamenii fac noță grămez dă gunoaie și le dă foc: ci-că să'ncălzesc morții, ș'apoi să-dește pomii.

Poienarii-Vulpești — Ion Stan Birligiu, 59.

III

Am rămas singur acasă și tare-i rău. Mă dor picioarele dă la ghenunchi în jos dă nu mai pot. Baba s'a dus la schit pă la nepot'-sa că biata fată-i bolnavă dă cîn s'a acioat acolo ș'ar avea nevoie să-i dăscinte baba, că pricepe nevoie mare.

Movila — Alecu Chiriță, 62.

IV

La Simbăta morților femeile să duc la chimitiru, tămiiază la morminte, înghenunche dă trei ori ș'apoi ghine și'mparte pomnețele.

Cocîoc — Ene Voicu, 58.

V

În Joia furnicilor, femeile fac turtă și ia brînză și să duc cu copii pă băligar și dă dă mănăncă acolo așa, și aruncă firimiturile, ci-că pentru furnici să nu ghie în casă, să stea dor pă băligar.

Brătulești — Ioniță Dobre, 72.

VI

Noi ducem predustu¹ dă la ghite acilea la lăptăria Coroanii. Unii mai smecheri, mai pun apă ș'apoi o pat rău când il grăduște domnu lăptar. Le dă amendă ca să-i invețe minte să mai umble cu hoșii.

Periș — Ion Rădoi, 63.

VII

O yinit anu trecut o cocoană dăla București cu premaru și cu siglitaru dī-o strins țoale d'ale noastre, ci-că să le ducă la dispoziție² să le vază boerii, adică după cum ni-i portu nostru p'acilea.

Da nu'ș ce păcatele or hi făcut cu iele că nu ni le-a mai adus. Te trezești că li-o hi dus pîn alte țări streine.

Vălenii-Buriasă — Ion Gligore Conțiliu, 58.

VIII

Cin fată vaca, daca vrei să ai lapte, duce laptele și-l toarnă la rădăcina unui măceș iar p'ormă-l duce dă-l dă pă gîrlă ca s'aibă lapte meretă ca apa la gîrlă. Unele fămei dă necaz pă altele să duc și jumule din griu dăla cîmp și-l duce acasă și-l fierbe și-l mai dăscintă și vaca pierde rodu, nu mai dă lapte.

Tincăbești — Nae Snagoveanu, 68.

¹Productul.

²Expoziție.

IX

Dă cîn Ghîorghe-al meŭ s'a dus
 Trei garoaje'n poart-am pus,
 Şi niciuna nu s'a prins,
 Cite trele mi s'a stins.
 Arză-te-ar focu dă trin
 Cîn te-auz, mereŭ suspin;
 Pă Ghîorghe mi-l ocoleşti
 Şi mi-l duci la Bucureşti.
 Vai surată, vai surată,
 S'a dus băeţii 'n armată,
 Ş'a rămas tigorile,
 Să 'nvîrtească horile.
 Să ne rugăm dă ciocoi
 Să dea drumu la flăcăi
 Să ne mărităm şi noi.

Fierbinţii-de-Sus — Sandu Ioniţă, 56.

X

Cînd o da cinevaşilea cenuşă cu cărbunî în noaptea
 dă Pilipi, atunci vine lupu şi-i mîncă cevaşilea dă pă
 lingă casă; dă n'are ce mînca, atunci-l mîncă pă el. Aşa
 s'a'ntîmplat cu sora lu Dinu Bailă din Meri Petchi. Dînsa
 s'a semeţit ş'a dat cenuşa cu cărbunî afară 'n noaptea dă
 Pilipi şi cînd a ieşit afară', a sărit lupu la ia ş'a omorît-o.

Fierbinţii-de-Sus. — Sandu Ioniţă, 56.

XI

Foaie verde dă dudău,
 Calule, căluţu neŭ,

Ce té-abaț din drum mereū?
 Or ț-e greū trupșoru néū?
 — Nu m-e greū trupșoru tăū
 Și m-e greū năravu tăū:
 Pă la cite circiūmī trecī
 Pă mine dă gard mă legī
 Și-n dai fin nuielele
 Și grăunță-n beaū balile.

Berceni — Sterea Lixandru Conțeanu, 29.

XII

Cu boerīi trăim greū dă tot, ne dă cite doo pogoane dă loc, im parte: unu al mīeū și unu al boerului. Apăi ne cere zile dă facem cu caru, o zi cu căruța la un iectar, și doo cu mīinile. Apăi facem străpost ¹ citī-o chilă la pogon, la gară saū la București. Ii dăm și trei puī dă găină; pă urmă douăzeci dă oo, dă lume, dă om. Și dijma ieste im parte cu arindașu. Aminterea ne ia și coceni, doozeci dă znopī dă pogon, și cincī bani ² dă pogon dă pindărit dă-l silvește ³ la curtea dīnsului cīn sin bucațele strinse la tabără.

Berceni — Dumitru Drăghici, 45.

XIII

S'a bolnăvit Țiganca Țiganului ș'a trimes un copil mic la popă: „Du-te, zice, tată, să viie popa s'o oțălească și pă mă-ta, că i-o oțali și tata f'un ⁴ topor“.

Popa s'a dus la streășina casii ș'a prins un ghiespar ⁵

¹Transport.

²Cinci gologani (50 de bani).

³Il „servește“, il duce.

⁴Vre-un.

⁵Viespe.

și l-a dat în mîna Țiganului ș'a zis: „Să nu'njurî, că pierz anafura din mînă“.

Țiganu a strîns mîna pin'acasă; ghîesparu l-a su-părat tare la mînă, l-a mușcat. Cum a ajuns acasă: „A na, mamă, cască gura, că anafura mî-a spart mîna; d'o umbla și 'n burta ta cum a umblat în mîna mea, toț dracii te ia“.

Pă urmă a murit mă-sa ș'a venit popa.

Berceni — Dumitru Drăghici, 45.

XIV

Pă cer să schimbă ceru dă să face un drum, să nu-mește că ie drumu robilor; ala-i drumu nostru, c'am rămas noi robi la boeri, robim noi toată vara și toată iarna. S'a dăzrobit Țiganii ș'am rămas noi Rumîni.

Berceni — Dumitru Drăghici, 45.

XV

La bobotează, flăcării fac steag dintr'o băsmă mare și-l pun în virfu unei prăjinî. Prăjina e'mbrăcată cu bete. Steagu ăsta să chîașmă iordan. Să duc la popă și-i pun francu jos și iaū căldărușa cu aiasmă. În ziua dă Sfintu Ion pleacă pin sat. Pă care 'l întilnește-l iordănește. Îl ridică de trei ori în sus și-l stropește cu aiasmă. Trebuie să cinstească pă flăcăi.

Dacă ie cineva cu trăsura saū cu sania, îl ridică cu totu. Păla case umblă cu frigarea ș'adună carne ș'apoī o vinde și 'mpărțesc banii.

Gruīu — Nicolae Mititelu, 61.

XVI

Îeū sîn plugar az: îeū mă duc la boeri și mă 'n-voiesc — dijma una ș'una; dup'aia cum ni-om putea 'nvoi.

Afară dă una ș'una făcem arătură, seceră, dăm pui dă găină, oo, transport, la fiecare pogon o chilă, la fiecare pogon o zi cu caru, o zi cu mîinile.

Berceni-Dobreni — Petrea Ivan, 40.

XVII

Porumbu-l culegem și-l ducem la tabără, tabăra ie un cîmp mare a boerului, ie pîndaru boerului acolo și păzește; pîn nu terminează boeru la plug nu le dijmuește la nici unu, nu le dă voie să ia un porum.

Berceni-Dobreni — Petrea Ivan, 40.

IALOMIȚA

IALOMIȚA

I

Greu tată, greu dă tot ierea pă vremea Turcilor!.. O hi fos ghine și 'n țara asta alte dată, da atunci ghinele-l lăa Turcu. Of! plățiam dajdie cincî sfaņț la sferț pă an. Plățiam șaizăci dă lei claca la ghionoile dă arindași, scoghi-i-ar coțofenile, și nu ne lăa parale, munciam pînă vedeam verde și tot nu ne plățiam. Īerbărit dă yita mare un sfaņț. Of! sārăcan dă noi! Cîn vinia cîrpălabu¹ pîntru ghir și cu dorobanții cu călcete², ba mai avea și așcheri³ cu ieī... țin'te chieptule să nu crăchi, iț vinia să ieī lumea 'n cap, dă n'aveai să dai în ceasu ăla. Punea ghiciu pă noi și din pămînt, din iarbă verde, trebuia să-i dai.

Apîi cîn pornia Turcu cu război și ne lăa dă beilic, p'acolo rămîneau. Rămînea ghietele neveste văduve și ghieții cochilaș pă drumuri și puțin îi păsa stăpînirii dă noi. Vinia Turci negustori dă stringea yite pă ce apă nu curge și ne punea dă le plimbam caii pînă să usca nădușala după ieī; iar Turcu intra 'n casă și punea pă ghiata nevestă să-i facă plăcinte. Of! Doamne! rău mai ierea!... Cîn mă gîndesc par'că să cutremură carnea pă mine.

---

¹Pircălabul.

²Cizme răsfrînte și cusute cu găitane.

³Soldați turci.

Dă multe orî ne trecea decindea¹, cărîndu-le cine știie ce. Fel dă fel dă belele— s'ă isprăyit. Ș'am dus-o, așa, tiriș-grăchiș pînă la vinirea Domnitorului² Cuzea, hi-i-ar țărîna ușoară, p'acolo pă undi-o hi! cin toate cele ce-ț spusei să duse, par'că li-a lăat zăporu³. Ni-a dat pămînt, a făcut oștire, școli, a gonit Grecii și li-a lăat moșile, a oprit ghiru Turcilor și multe, multe... Ocaăa lui pă undi-o hi! Drept om a fost și tare mîndru ierea 'n haînele lui dă Domn cu apaleturi³. L-am văzut în trei rînduri. Și n'a trecut mul și spurcații dă cîcoi l-a mîncat fript, mîncă-i-ar răznirița să-i mănince! Bree! par'că fost ieri! Ce repede trece vremea, în pohida noastră.

Văldomir — Pandele Stan, 83.

II

Īeream în oștire, grănicer d'ăi dă pă marne⁴. Făceam parte dîn cumpania dă călărași și ĩeream op sute obzăci dă omeni, cu un maĭur, un căchitan și trei ofițeri. Cînd am ajuns la București, nĭ-a ieșit 'nainte trei ghinărari la Cotroceni. Pă Domnitoru Carol l-am priñit pă ulița Gijmigiului. A trecut pîntre cumpania noastră în trăsură cu Brătianu și l-am dus la Nitropolie d'a jurat ca să ne hie Domn.

Nu ț'am spus cum am jurat noi cînd am intrat în oștire: „Jurăm să ne vărsăm sîngele pă marne⁴“. Pă noi, dă pă lingă Dunăre, nu ne putea duce 'n război, în altă parte, că păzeam granița. Așa jurasem.

Văldomir — Pandele Stan, 83.

¹Dincolo de Dunăre.

²Revărsare de apă.

³Epolet.

⁴Margine.

III

Ținem și noi că așa am apucat din vacu dă dă mult, cin lumea erea mai bună la Dumnezeu. Nu ie ghine să măninci măr nou pină 'n ziua dă Sfintu Iliie, cică atunci Dumnezeu pune dă scutură 'n raî măru cu mere dă aur și nu lasă pă morț să să aprochie dacă mă-sa or ta-so a mincat aici mere. Nu ie ghine să s'arunce măru 'n sus pină la Sfintu Iliie, că din bătrini am apucat așa, cic, atunci bate chiatra bucatele.

Da unde mai ține toată lumea acum, doar ăi mai bătrini să mai gindesc la Dumnezeu!

Cin tună și sfulgeră Sfintu Iliie umblă cu căruța și caii dă foc pîn cer și gonește necurații. Și cin trăznește din ghici atunci sfulgeră.

Nu ie ghine atunci să ții ușa casii dășchisă, nici fe-reasta, și să gonești ciinele dipă prispa casii.

S'aprinz tămîie 'n casă și să te rogi la Maica Dom-nului să ierte toate și să să ducă pă pustii, dăparte d'ăst loc.

Ceacu — Mariia Tudor, 72.

IV

Hi, hi... apii ieu știu c'a fos Turcii. Stăi să spui din cap. Turcii a 'nnebunit pă oameni. Nu putea să ia lemne din pădure, că Turcii-i bătea, le lăa ochincile și-i omora.

Oamenii a trimes carte la Muscal, nî-a spus nîie moș Stoian al babil Cula. Și Muscalu a trimis lăz cu haîne multe, ș'un om s'a 'mbrăcat cu haîne d'alea și s'ă dus la horă și Turcii cum l-a văzut l-a tăiat.

Toț oamenii s'a 'mbrăcat atunci cu haine ș'a 'nceput să taie pă Turci, că și ieî tăia cochiiî noștri.

Uitî-așa știu ieû dăla Plevna.

Ceacu — Chirana Petcu Simion, 80.

V

Hi! . . . ieû vez, ieram nîcă, nî-a rămas un laț la război. Taman mă duceam la ușa să intru să țes, cînd auz ciț, ciț, ciț, ciț, ușa; am dășchis, ițele, vatalele și spata iera rupte drept în două. Ieû strig: „mamă!“ ia nî-a zis: „fugi d'acolo să nu mai 'ntraț la război, că sîn Rusaliile“.

Mama a lăat un braț dă pelin verde ș'a aruncat peste război, ș'o săptămînă n'am dășchis ușa la război unde iera. Cîn nî-am dus dipă cî-a trecut Rusaliile, și ițele și vatalele toate iera bune. Rusaliile sîn zile dă primedie — d'aia le ținem noi.

Ceacu — Chirana Petcu Simion, 80.

VI

Boierule, cî-o hi gîndindă cu noi ăl dă sus? Ai vă-zut dumneata gîrla? yine apa gros! Uite frate, ieste mai ghine dă zece ani dă cîn n'am mai văzut așa nînune. Cî-o hi făcîndă ghițîi ciobani pin baltă! Da ghietele yite! Da o hi vinită soldaț să spargă ghița?

Călăraș — Petre Rădulescu, 37.

VII

Ei! Domnule profisor, nunțile țaranilor înainte vreme să făcea cu mare alaîu și curat rumînești. Începea tîmbălau dă joi seara și să isprăyia taman la săptămînă. Joi

incepea nuntașii cu bradu flăcăului la socru al mare, iar simbăta 'n vreme ce ginerica să spăla și tunde și lăutarii cînta cîntece dă jale și maică-sa-l bocea și plîngea, la socru al nîc, la fată, să juca cit îi bătătura dă mare bradu și 'n capu nîresii să frîngea turta spoită pã d'asupra cu nîiere, dă care p'atunci iera mai din belșug în țara asta. Noaptea să juca la fată cununile, iar la flăcău socru mare avea masă și iera veselie mare, că și oamenii avea buluc mare dăla Dumnezeu. Duminica după ce 'ncărcam zestrea etii pã care, o purtam pin tot satu, ne duceam la primărie și d'acolo la biserică și cînd ieșam d'aciia să hi văzut chiote: „păzește soacre mare“, strigam așa ca să-i dăm dă veste c'am isprăyit și să gătească ploștile cu yin și buriile cu rachiū. Și cînd ajungeam acasă soacra mare ne ieșă 'n prag 'naintē și 'nfășura pã tineri cu un ștergăr pã după git și după ce le punea florî la urechi îi băga 'n casă. Să dădea daruri la neamuri și pã bătătura casii să juca hori mindre și bătute, nu 'n virtuturi d'astea nimțeștile ca acum. Lunea o 'ncepeam cu uncropu, cu rachiū și cu toate ghiduşiile lui. Marțea iera plăcintele, nîercurea rufele, și tot așa ntindeam danțu pină joi seara cîn tinerii să ducea la socru al nîc ca să-i ierte. Așa ierea pã vremea veche, și oghiceșurile astea 'a 'nvechit ca și noi, acum a ieșit alte alea și sîn și necazuri mai multe.

.Șocariciu — Dima Ghîorghe, 75.

VIII

Cînd am ajuns intii la Plevina am făcut rādute dă tunuri pintru trei baterii și după ce li-am firșit nî-a simțit Turcii ș'a 'nceput să dea focuri ș'a rānit trei inși din compania noastră, ierea cu noi și sārjāntu Staņ din comuna Rasa, și trāgindu-ne 'ndārāt nî-am supus unor șanțuri dă yii părăsite, ș'a doia zi am mers în Valea Plîngerli 'n care am așāzat bivūacu acolo ș'am

început a intra 'n gardă pă șanțu răduții. Noi am mai lucrat cu rădutele, pînă cînd am vînit aproape dă răduta Turcilor și ieram așa dă aproape că unii dă știia turcește, puș dă ofițerii noștri, întreba pă Turci că aū ce mai mînca, și ieî răspundea că aū pîine dăstulă, ș'ofițeri i li-arunca citi-o pîine, ș'așa le ceream și noi pîine crezîn că n'are dă loc, și ne răspundea c'a doūa zi la opt yine ș'a lor caldă.

Ș'am stat în gardă 'n rădută cam nouăzeci dă zile fără să 'ntrăm în foc. Într'una din zile pă la ceasu șapte dă dimineață am auzit c'a fugit Turcii din rădutele Plevinii și ieșind și noi din rădutele noastre pă unde s'auzea împușcături ni-am pomînit c'un ofițer rus călare care dă o irtie cătră domnu colonel, care ne spune că Ozman Pașa s'a predat și că noi cu voia lu Dumnezeu o să ne 'napoîem la casele noastre.

Șocariciu — Marin Dudă, 64.

IX

Teiule cu frunza lată,
 Ce ghine ni-ai prins odată,
 Cînd dă poteră fugeam
 Supt umbra ta ni-ascundeam,
 Dă poteră că scăpam.
 Foaie verde matostat,
 Staū pă gînduri rezemat
 C'oi să plec la Calafat,
 La cel ciolpan¹ dărimat
 Dă scumpe harme 'ncărcat.
 La umbra ciolpanului
 Dorm stăpîniî harmelor,
 Da pă nume cum îi chîamă?

¹Trunchi.

Unu-nî iese Stăniloî,
 Stăniloî din Brăילוî,
 Ş'altu-nî iese Macovei,
 Ş'altu-nî iese Neculai,
 Arabagiû dă cai,
 Face pîn Craiova vai!

Şocari ciu — Marin Deacu, 35.

X

Foaie verde bob năut
 Ş'am să plec la Cimpulung,
 Cimpulung la Asan turc,
 Să-î măsor grajdu dă lung
 Şi chivnița dă adinc,
 Să-nî aleg d'un cal porumb,
 Lung în trup şi scurt în git
 Cum ie bun dă zurbalic.

Şocariciu — Marin Deacu, 35.

XI

Maî vorghim şi noi pîn sat dă pirdalnica asta dă răzvoluție din țară; cică s'a sculat oaminiî şi cere să le dea stăpinirea pămînt. Îe rău acum. Vez dumneata, ieû în vremea mea am apucat timpurî grele. Nî-aduc aminte, ieram űingău¹ la patruzeşopt cînd a fos libertatea, ş'umbla cuconu Tache cu steagu şi' ndemna pă oamini să meargă la Bucureşti. Că vez dumneata, ciocoiî atunci iera dă maî multe felurî: uniî boieri dă neam, alűii postelnici şi uniî mazilî. Dă childă vorghesc ieû cu dumneata, dăca vreaî să ieî boierîia, o plătîiaî cu banî şi nu maî

¹Copilandru.

plătiaî ghir și nu făciaî nici miliție. Și trebuia să stai naintea boierilor zmirna și stîrceaî căciula sup suptioară dă crăpa. Dă cîn cu libertatea a căzut boieriile și s'a pus ghiru p' avere; da oaminiî n'a făcut atunci ce zice că fac acum.

Maltezi— Stan Dragomir, 77.

XII

Ni-aduc aminte că la cinzeșpatru a vinit și Rușii aici, cari-avea forma¹ ca la călărașii noștri. Atunci am mers salaor la Muscal d'am cosit fin, că ieram otăriț a face hiteș-care citi-un număr dă căchițe. Da la Cireșar Muscalii a plecat dăla Silistra 'n țara lor dă s'a bătut cu Franțuzu și Inglezu. Atunci Rusu, taman la Ovideniie, a fos ghiruit, cîn dăduse un yifor mare. Să vorghea că Bunaparte a fos prins dă Muscal și 'nchis, și cică s'a făcut bolnav, și cînd a dat în dîrdură să moară i-a adus un duhovnic să-l spovedească. Bunaparte l-a omorît și după ce l-a dăzbrăcat Ț-a lăut ainele dă s'a 'mbrăcat cu ieie ș'a fugit în țara lui fără să-l bănuască. Și cică după cî-a ajuns în țară a trimis vorbă Muscalului că: „rîndu trecut Dumnezeu l-a bătut, da acuma vreaș să te bat ieu“.

Maltezi — Stan Dragomir, 77.

XIII

A fos domn-unu Ghica cari-a pribegit, și după iel a vinit Știrbei. Țsta a stat șapte ai, și după iel a vinit Cuzea din Moldova. Atunci stăpinea Turcu și noi ieram clăcaș. Clăcuia² la prochietar două zile pă hiteș-care săptămîină cu mîncarea noastră și ne plătea și șaizeci dă

¹Uniforma.

²Făceam clacă.

banî pã ziua dã lucru. La Turc cîn munceam ca salaor în Dobrogea ne plãtea numa cîte cinzeci dã banî pã zi, citi-odatã dã loc. Cînd a vinit Cuzea la șaizeșpatru, am scãpat dã obãgiie și dã strãpoarte¹. Dam dijma din zece una, adicã nouã la om ș'a d'a zecea la ciocoli, și fãceam un pogon dã hiteș-care om. Pii unde mai puî c'a dat și pãmînt!

Maltezi — Stan Dragomir, 77.

XIV

Am fãcut armatã cu schimbu șapte ai. Bechetu-l² aveam la Dunãre, ș'acolo soldașii fãcea 'n vac dã caraulã. Pã mine mã grãdase cãprar, și știi cum aveam funcția asta, duceam mare grijã sã nu mã gãseascã v'o stãpinire în nerãgulã, cîn vinia dãla cãntãlare sã ne cotroleze. Stãpinirea vinia mai des noaptea și trebuia sã dai lozinca, c'alfel sã fãcea bucluc mare, dã nu te mai cotoroseai dã daravelã, și d'aia noi stam toatã noaptea dã povesturi.

Maltezi—Stan Dragomir, 77.

XV

Din vechime am apucat pã pircãlabu dã stringea dãjdiile pã rãboj. Atunci nu iera cãntãlare; iera niște juraș, adicã dipotaș aleș dã comunã și iei fãcea tot ce sã cerea dã stãpinire. Da le iera fricã grozav cîn vinia zapciu, cã-î bãtea pinã-î znopea.

Da cum vãz, povesturile mele o s'ajungã la București, cã sã vede treaba cã d'aia le tot slomnești³ pã irtiie.

Maltezi — Stan Dragomir, 77.

¹Transporturi.

²Pichetul.

³Insemni.

XVI

Pă vremea mea fetele purta în chicioare hilerî și flăcăii și bătrînii purta pantohî și cizme turcești. Ce, ca acum? Acum jumea-î fodulă rău, cu toate că-s vremurile mai grele. Îeu aveam patru, cincî sute dă francî, îi băgam în pămînt și nu-î dam pă fleacurile astea dă az! Acum s'a luxit lumea, Domnule. Ocaûa dă yin iera și cu două parale. P'atunci oamenii purta poturi¹. Nu să purta p'atuncea ghete. Cine să'mbrăca nemțește trebuia să știic carte. Fetele pui ta pistolci dinainte și dinapoi, nu ca az doamne ferește!

Bordușanî — Tudor Glăvan, 76.

XVII

Cind a lûat Moscalu Brăila — că 'nainte vreme Brăila iera a Turculuî — a stat la noi Moscalii șapte ai dă zile. Ș'atuncia tăia yița d'aici dăla noi ș'o duceaû. Ș'așa s'a 'mputinat yiile la noi. În timpul războiului toată lumea a fugit dă Turci, numa satu nostru a rămas. Îeu n'am fugit. Doar am trimes nevasta și băiatu', cu calabalicu la Cosîmbeștu pă Îalomîță, iar ieu m'ascundeam și durîiam pîn pod dă frică. Toț oamenii ieșa seara din sat, să ducea pă cîmp. Aici vinia Cazacii și fura d'ale mîncării. Vinia și Cerchezi dăla Turc pîn baltă și fura toate yitele care le găsia 'n baltă.

Bordușanî — Tudor Glăvan, 76.

XVIII

Îera o nevastă și i s'a bolnăyitû bărbatu. A tras ia cu dînsu v'o lună, două, daca nu mai ghine, și dac'a vâ-

¹Șalvari.

zută ci n'o si măi să'ndrepte, l-a 'ntrebată: „mă omule, zice, văzū ci nu măi mergi spre ghine și tu ai si te chierz; da ieū ce si faci, si mă mărītū dca lī-oī chierde?”

Așa, omu să gindi: „apī de, nevastă, zice, si te măriș, da si caș omū, zice, totū cam di itatea mea“ — İera omū ca di cinzeci di anī.

Dar ia ce-ī răsponde? „Apī dca n'oi găsi unu di cinzeci, si nu iaū doi di cīte douăzeci și cincī“?

Cīnd aude iel așa, i s'a firșitū yiața curīndū, curīndū. Și să petrece ielū și-l gătește dipă oghiciū mortulū. Acuma, di unde... și nuntă 'ntimplată totu 'n ziua aia piste ulișă. Ce si faci ia? La mortū si să ducă, or la nuntă si să ducă? Zice: „mă ducū si catū o babă si meargă dipă ielū și ieū mă ducū-la nuntă, ci scapū nunta, zice, pīnă l-oī immorminta“.

Ș' așa merge și găsește o babă cum sin babile: „mātușă, zice, si stai la coșciugū pīnă yine popa și si-lū duceș la groapă, zice, ci ieu-ș plătescū; iș daū un găvanū di făină ș'o bucată di slānină“.

Ș'asa baba să bucură și vini. Femiia, dac'a vinitū baba, a mersu'n casă și s'a priminitū și s'a dusū la nuntă. Dipă aia n'a măi trecutū multū ș'a vinitū popa ș'a pornitū mortu la groapă. Tuma pī lingă nuntă İera drumu. Așa, baba-l plīngea dipă cumu să legase; da ia-ș plīngea păcatu iei:

„Sāracu di mine!
Or nī-o da, or nī-o da,
Or oi plīnge di giaba...?“

Da femiia 'n oră¹, cīnd aude:

„Ba ț-oī da, ț-oī da,
Și slānină și făină.
Zi mă!..“

İa-ī da coraj Țiganulū.

Găița — Ion Burnache, 77.

¹Horă.

XIX

— Du-te neică, du-te,
 Du-te di te culcă;
 Nu-ț mai chierde somnu,
 Ci nî-a vintū omu,
 Ș'a vinitū cam beatū,
 Șade 'n patū culcatū
 Și cată 'ncruntatū
 Ca un leū turbatū.
 — Unde si mă ducū
 Singurū ca un cucū?
 — Verde peliniță,
 Du-te 'n grădiniță,
 Ci ț-am așternutū
 Foițe di nucū,
 Căpătîiū ț-am pusū
 Foițe di fagū,
 C'asa nî-aî fos dragū;
 Așternutu tăū
 Chieptisoru nēū,
 Pernișoara ta
 Țițișoara mea.

Găița — Ion Burnache, 77

XX

Verde foaie di mohorū, dorū și iar dorū,
 La fereasta din oborū „
 Bate murgu din chiciorū, „
 Da nu bate ca s'adormū „
 Și bate ca si mă scolū, „
 Si-i daū finū și orzișorū, „
 Si-i puū șaua ghinișorū, „
 Si mă plimbū pî un' nî-i dorū: „

Pi la fraț, pi la surori, dorū și iar dorū,
 Mai cu focū pi la puica, „
 Care nî-a friptū iniņa „
 Și nîie și multora. „

Găița — Ion Burnache, 77.

XXI

Trei dofturi a plecatu'n țară si să ărnească. Și unde li s'a 'mplinitū beleturile, lorū a statū di li-a 'nnoitū. Așa, innoindū iei beleturile i-a văzutū stăpinirea. Iei-ș arătā drepturile lorū și omu stăpinirii li-a dat vōie. Zice:

— Sloboz si hiț in țară, da si-n spuneț hiiecare ce doftoriie știț.

Așa, spune unu — ăl dintiū:

— Ieū taiū mina omului din umărū și la lună îi puū mina la locū și-lū facū omū cum a fostū.

Ilū lūă 'n scrisū și-l ajunse rindu pā altu:

— Da ce doftoriie ai?

Zice:

— Ieū îi scoțū omului ochiū din capū și la lună i-l puū la locū di-l facū omū cum a fostū.

Așa, il ia și p'ala 'n'crisū.

Mai rimine unu. Ȃsta zice:

— Doftoriia mea, ieū îi scoțū inima omului din coșu chieptului și la lună-l facū omū cum a fostū.

Și-l ia și p'ala 'n'crisū.

Vāzu stăpinirea ci meșteri oamini trebuie si hiie ăștia și i-a lūatū di i-a dusū la unū spitalū si facā 'ncercare. Și dac'a ajunsū acolo, a tras unu la un patū și unu la un patū și unu la un patū. A tăiatū la un bolnavū mina din umărū, i-a scosū la altu ochiū cu briceagu și la altu i-a lūat inima.

Dipā aia, iei a pornitu'n țară cu gîndū ci si yiie la lună, cum a vorghitū — da lucrurile astea la iei 'n dāsagi.

A mers îei cîtî o hi mersă ș'a ajunsu 'ntr'un sat unde avea o gazdă. S'a datî la vorbă cu omu, s'a cistitî¹ și cin si plece:

— Nene cutare, zice, noi'avemî niște scule la noi și li-am lăsa la dumneata.

Omu prinse bucurosî. A pusî scara la gura podului și li-a așăzatî pă dipă'coșî.

Așa, dipă cî-a plecatî negustoriî, a vinitî și nevasta omului — cî ia nu fusese acasă. Di unde, cătîndî ia pîn podî, a datî piste mîna di omî. Cîndî a văzutî, a rămasî di lemnî:

— Îa te uită nînune! Astea nî-a făcutî di pagubă cineva. Ș'a lăatî lucrurile dofturilorî și li-a zvirlitu'n focî. Seara cîndî a vinitî omî-acasă, i-a spusî femîia cî-a făcutî: „bărbate, iotî-așa ș'așa, am găsitî'n podî niște fermice și li-am zvirlitu'n focî.

— Tîi! zice omu, cî-ai făcutî?“

Da femîia ce yînă si aibă, daca nu-î spusese îel nînica? Îel a văzutî c'a greșit-o, ș'a rîmasî lucrî-așa.

Așa, la lună a vinitî 'ndărătî dofturiî si-ș' ia sculile și si pornească la stăpinire, cum să legase. A cistitî, a mîncatî, da omu hîerbea singile'n ielî! La urmă li-a spusî dreptî toată păjaniîa.

O dată să uită îei cite trei unu la altu. Tac îei, tacî, da al di tăiese inima spune gazdiî si-î aducă un căruțașî. Gazda să duce di chiamă pă vecinî. A vinit omu numai di cîtî, c'avea meseriîa aîa. A pornitî doftoru cu ielu'n goana cailorî ș'a ajunsî tuma la marnea² orașului unde îerea un oșî spînzuratî. Î-a tăiatî mîna și pînă dimineața a fostî 'ndărătî la tovarișî:

— Îeî am scăpatî, zice îelî.

Al cu ochîu îese'n tindă la focî, pune chîcîoru pă capu pisiciî, îi scoate ochîu și-l bagă 'n baltonî. Cîndî yine 'n casă, zice:

¹Cînstî.

²Margînea.

— Am scăpată și ieșu.

Ăl d'al treilea să duce 'n curte la cocina unde ținea omu porcu di crăciunū, scoate inima porcului ș'o bagă 'n dăsași.

Așa, a pornitū ieș cite trei iar la spitalū la bolnayii di-ș slujise. Li-a pusū la hiecare ce-ș lipsea — la unu mîna, la altu ochiu și la ălilantū inima — și i-a făcutū sănătoș. Și daca i-a făcutū sănătoș, i-a trimesū stăpînirea pi la casile lorū.

A trecutū dipă asta cităva vreme. Di unde, yine timpu di să'ntilnescū ieș la moară — ăi trei bolnayi:

— Par'că tî-aș cunoaște ieș pă dumneata.

— Și ieș pă dumneata.

— Ei! d'apî cum` vă mîaș ieș?

— Mă, zice ăl cu mîna, ieș mă ducū cu nevasta la tîrgū și cu mîna di nî-a pus-o ăla îni yine si mă repezū mereū și si tragū totū ce vîzū.

Aia iera'nvățată si fure, cicî fusese mîna di oșū.

Ăl cu ochiu zice:

— Ieș, c'un ochiū vîzū cumū vîzū, da vîzū cu ochiū di nî l-a pusū atunci di par'c'aș avea luminări in ielū.

Ăsta vedea noaptea ca pisicile.

Da al treilea zice:

— Ieș nu mă pocî scula dimineața nici di cumū. Ce nu-m face nevasta... și ieș pace!

Vez, ielū atîrna ca porcu'n streatū¹.

Găița — Ion Burnache, 77.

XXII

A fostū odată o femiie, care iera văduvă, și pleacă ia 'ntr'o zi la tîrgū si ia un măgarū. Pă drumū să 'ntil-

¹Paiete pe care se culcă porcii.

nește c'o pretină. Asta o 'ntreabă ce mai face și un' să ducе.

— Unde si mă ducū, zice femiia văduvă, mă ducū la tirgū si iaū un măgarū ca si ducū cu iel la moară și s'aducū lemne din pădure.

— Nu lăa măgarū, surățică, zice ailantă, ci măgaru trebuie si-l ducī di nasū; ia-ț mai ghine un bărbatū, ci bărbatu să ducе singurū.

Făcăieni — Costandinū Neculaiū, 50.

XXIII

A fostū odată doi fraț care nu să potriyia la norocū. Partea care le rimisese dila părinț unu din iei a 'mmulțit-o, ba încă făcuse moșii și ailantū nu putea si lege doūo 'ntr'un teiū.

Al bogatū văzin citū nenorocū căzuse pă ghietu frati-so, merge la un podū și pune la un capătū di podū o pungă mare cu bani, ca si vază daca are fratile lui norocū s'o găsească. Iar ielū s'a ascunsū sup podū.

Cin yine ăla, zice: „mă, da iei di cindū m'am pominittū, podu ăsta a fostū pă moșia lu tata și niciodată nu l-am trecutū cu ochii 'nchiș; ia, si-l trecū acumū cu ochii 'nchiș“.

Și trece cu ochii 'nchiș pă podū și nu vede punga cu bani. Fratile lui cind aude vorbile-astea l-a lăsatū 'n plata sfintului, ci distul să căsnise si-l pricopsească.

Cine n'are norocū, n'are, di cin naște pină moare.

Făcăieni — Costandinū Neculaiū, 50.

XXIV

Cuza, sireacu, ăla domn! Iel a făcut multe bunătăț pintru noi și ni-a iubit mai abitir ca un părinte. Dă nu

iera iel, nu mai aveam az pământ și tot clăcași iera să murim.

Bora — Toader Rotaru, 78.

XXV

Pin multe războaie a mai trecut și țara noastră. Țst din urmă, barem, ne feri Dumnezău sfintu și să făcu 'n țară străină. Of!... Atunci să prăpădi și ghietu Stan, hi-nio. Sărmanu, ce băiat bun iera! Al mai bun ni } să prăpădi și ni-a rămas dracii, ca să-ni măninc amaru cu iei.

Bora — Toader Rotaru, 78.

XXVI

Turcii, arză-i un foc din cer! multe necazuri ni-a mai adus. Pă vremea lor, nu ieraî stăpin pă niinic. Îț lăa di'nainte și bucătura și n'aveaî gură să zici o vorbă măcar, că te minca gaia. Pă loc te lăa la bătaie. Ba te și ucidea și habar n'avea dă nimerea. Ghine c'a dat Dumnezău dă ni-am cortorosit dă iei.

Bora — Toader Rotaru, 78.

XXVII

Arindașii ne mănincă pă noi. Toată munculița, toată sudoarea noastră la iei să duce. Dă cum ieșim în primăvară și pini iarna, la iei ne chierdem timpul. Ale noastre le bate Dumnezău pă cîmp. Întrăm in iarnă goi și fără nici dă unele! Vai dă măiculița noastră!

Bora — Toader Rotaru, 78.

XXVIII

Propchietaru nostru nu l-am mai văzut dă cînd iera copchil. Cică-î dus naîbiî, Doamne iartă-mă, tocma . . . tocma . . . nî-umblă pîn gură . . . tocma . . . la Vena, bat'o pîrdalnicu! Ghietu tă-so nu să nișca dîn sat. Doar pîn la isprăvnicie cîn să ducea, ș'atuncea rar. Ș'apîî nu iera fodul ca ăsta; vorghea cu noi și ne 'ntreba mai dă una, mai dă alta. Îî spuneam dă multe orî citi-o brașoavă și să-l hi văzut cum mai ridea dă să prăpădea. Hi-so ăsta cică nu știie nici rumînește, yine pă la noi dîn an în Paște ș'atunci stă cite pușin, acolo la cîmp, unde are case. Dacă să 'ntîmplă să-l vază d'ai noștri, nici nu să [uîță la iei; nici măcar nu moșăie dîn cap cînd iș ia căciula la iel. Sărmanu ta-so, unde ie să-l vază!

Bora — Toader Rotaru, 78.

XXIX

Boierii dă mai 'nainte, pă vremea cînd avea roghi, ie drept că ne bătea, da tot iei te 'ntorcea cu vorba. Aști dă az nu te bate cu bățu, da te frige cu fapta. Aia te bătea, da te nîluia; ai dă az habar n'are dă tine și dă nevoile tale.

Bora — Toader Rotaru, 78.

XXX

Sfîntu Iliie, vara, umblă 'n car dă foc pă nori și vrea să omoare dracii. Iel nu știie cînd îi ieste zîua lui, căci ar omori pă toș diavoliî. În zîua asta, i-a dat Dumnezău putere să-î omoare.

Bora — Toader Rotaru, 78.

XXXI

Rusaliile să țin pîntrucă-i rău dă boale. Îe mare sărbătoare. Ghietu Marin alde Budu îi rămăsese o bucată dă loc dă porumb nesăpat ș'a vrut să-l isprăyiască tocma'n zîua dă Rusalii. Noaptea i-a și strîmbat gura și i-a lăut o mină ș'un chicior.

Bora — Toader Rôtaru, 78.

XXXII

Negustoriia ie mai bună ca plugăriia noastră; măi! ia te uită la chir Țani, or și la Tudorachi-al nostru. Mai nînica nu iera dă capu lor și poftim dă-i vez az! S'a boierit. Da par'că nu nî-ar vini să crez că umblă cu lucru cistit.

Bora — Toader Rotaru, 78.

XXXIII

Tiii! mă frate, că mare dandana mai ie și moda asta. Nu mai cuoști copchii noștri din ai boierilor. S'a dus androcu ș'altele care ținea cite doi, trei ani; acum stămburile și putrigaiurile dăla străini; ne ia toț banii ce putem agonisi.

— Tăicuțule, ia și nîie o bălărină¹ d'alea. Nu vez că toate proastele are?

„Dăiculiță fa, leliță Radă, că multe mai fuserăm orînduite să vedem! Fa, a ieșit dracu pă pămînt! Ia te uită colo, fata pindarului cu mănuş și ghete 'ngaloșate și

---

¹Pelerină.

cu păru măciucă 'n frunte! — Na-na-naaa! Uite Tuta cu umbrea și mălai n'arc nici cit să orghești un șoarice. — S'a dus boii dracului! Să vede că nu mai ie mult pin la sfirșitu pământului"!

Bora — Toader Rotaru, 78.

B U Z Ă U

B U Z A Ū

I

Dă răzbel știū c'a trecut Muscalii p'aici și iera cîmpu ăsta alb dă corturi pînă piste drumu dă hier; și treča Muscalii la Plegna ca să roghească pă Turci și Ruminii ținea cu Muscalii. S'a bătut' cică un an dă zile și citi-un porumb pă zi minca un soldat, că nu avea dămîncare. Și cîn s'a 'ntors Muscalii după un an a loat pă toț Turcii din Plegna, i-a loat în roghiie cu trinurile și i-a dus în țara rusască roghiț. P'aci, Muscalii a stat dor dă s'a odinit și să duča rînduri după rînduri. Ūniū pleca az, miine vinea alții, și toț să duča 'n Plegna la răzbel. Săracii, iera răū dă iei că nu iera dămîncare d'ajuns.

Mizil — Uța Anton Manole, 67.

II

Dă Cuzea știū c'a vinit odată iča la pod la Brăileanu și iera o frumuseță mare. Cuzea ăsta a dat pămînt la lume. Ș'atunča a ieșit fata lu Iordăchiță Zapciu, că tat-su iera boier mare și fata iera gătită numa'n hir dă frumoasă ce iera. Și iera acolo frumuseța din toată lumea: cînta lăutarii; piste o sută dă scoarțe iera pă jos așternute. Și iera un umbrar frumos făcut acolo dă n'oi mai

uŃta nu-Ń'cit oi mai trăi. Cuzea ăsta dac'a vinit, a făcut mul ghine 'n țară, că iel a dat la toț oaminiŃ pămînturŃ. Ferice Ńi halal să-i hiie dă sufletu lui!

Mizil — Uța Anton Manole, 67.

III

BoierŃ iera p'atunța: unu Ghinăraru Mavru, a lui Ńi grădina aŃa dă pă Ńușa. Fata lu Mavru ăsta a loat pă Cantacuzin, care ține Mizilu. Mai iera Ńordăchița Zapciu, cari-avea nevastă pă fata lu boier Ispas dŃn Grindu. Fata lu Ńordăchița a loat pă unu Paul căpitan, maior, nuș'ce iera. Mai iera GhŃorghe Taciu, Spirea Taciu dă az, Ștefan Băcanu, unu Brăileanu dăla pod, Ńi alțiŃ care nu-Ń mai țin minte.

Mizil — Uța Anton Manole, 67.

IV

HapŃi Ńote ce-i: Sfintu Iliie l-a loat melitar Ń' a făcut melița treŃ anŃ, Ńi după ce s'a liberat, iel iera 'nsurat Ń'avea o nevastă dă treabă, a vinit acasă Ńi cŃn să Ńntre 'n sat i-a ișit diavolu 'nainte cu chip dă Ńom Ńi i-a zis: „mă Iliie, mă!” Da Sfintu Iliie zice: „ce zici, mă?” Da diavolu i-a zis: „dă unde yii tu?” Și Sfintu Iliie i-a zis: „uŃte acuma mă liberaŃi Ńi Ńo dŃn armată”. Și diavolu i-a zis: „mă Iliie, tu nŃ ŃtiŃ una, mă, nevastă-ta să ține cu tat-tu.— Ce vorghești tu, mă?” i-a zis Sfintu Iliie. Ńar diavolu i-a zis: „da, să ŃtiŃ tu că nevastă-ta nu-Ń fată curată”. Și s'a dus diavolu. Pă urmă Sfintu Iliie cŃnd iera aproape dă casă, s'a 'ntilnit Ńar cu diavolu, Ńi iera seară Ńi i-a zis diavolu: „mă Iliie, mă, nevastă-ta să ține cu tat-tu Ńi ai s'o vez culcată 'ntr'un păt cu iel”. Sfintu Iliie Ńntră 'n casă Ńi necăjit dă vorbele diavolului, scoate saghŃa Ńi dă cu sete mare 'n capu pa-

tului unde iera culcaț mă-sa și tat-su și li-a tăiat la amîndoi capu, și nevasta s'a dat speriată jos, că iera 'ntr'alt pat și i-a zis: „Iliie, Iliie, d'aghia acum ai vinit ș' ai omorit pă mă-ta și pă tat-tu“. Iar sfintu Iliie, zăpăcit dă omoru ăsta, s'a pominit odată cu-o mină ș'un chičor secate, adică uscate. Și i-a zis nevasta că 'nțelese dă ce a dat sfintu Iliie cu saghia, i-a zis: „Iliie, Iliie, sîn fată curată, sîn fată curată, și ăla a fos diavolu dă tî-a amăgit“. Și sfintu Iliie a căzut în ghenuchi și s'a rugat lu Dumnezeu să-i dea ceva să pedepsească pă diavol, și Dumnezeu i-a dat pă mina lui norii ca drum, și i-a dat un car dă foc cu doi cai cu un ghici și care s' alerge după diavol să-l prăpădească și să-l trăznească.

Și d'atunța pînă la sfîrșit, or-cin s'aude duruind pă cer după fulger, să știi dăla mine că ie sfintu Iliie cu caru dă foc, cari-aleargă meretū după diavol să-l trăznească cu săgata lui, și cîn fulgeră acolo pă cer trăznește ghiciu lui, cîn dă în cai să fugă iute. Și d'ăia ie rău cîn ploūă și fulgeră, să nu ții 'n casă doghitoace d'alea, ciini, pisici, c'întră diavolu 'n iele și sfintu Iliie dă acolo cu săgata și trăznește locu ăla.

Mizil — Uța Anton Manole, 67.

V

La noi a fos boieri dă niam, mazili. Avea pîcetluri, sipeturi, ș'alte cite. Ăștia nu plătea nič-o dajdie, numa ai dă jos plătea. Da cînd a vinit Cuzea, li s'a 'nfundat ș' lor, li-a dat și lor grijă.

Vintileanca — Dobre Dinu, 76.

V I

Ei, păcatele mele! Ce să știū, Domnule profisor? Că uitc, am rămas io dă duc păcatele, nî-a murit trii fičori

și nî-a rămas nepoții, să-î îngrijăsc io acuma. Uite, fetița ce vez, tat-so î-a rămas casă, magaziiie bună, coșar pă lălchi, dă care io trebuie să 'ngrijăsc acuma, păcatele mele.

Glodeanu-Sărat — Costandin Tudorache, 85.

VII

Dăspre asta nî-aduc aminte că 'n timpul nîu am apucat dijma din zăce, și pă urmă, poate sîn păste cinzăci și șasă dă ani dă cin m'am cāsătorit, s'a făcut dijma din ūopt, apoi din șasă, din cincî, și două pogoane resfet, ș'a-poi din patru și patru pogoane resfet. Acuma ie una și una, un pogon resfet, apoi pindărit, cocărit (o baniță dă pogon, că ia ūomu și coace din iel pină la cules), puî dă găină, zile cu caru și cite halea toate.

Maî ghine iera aldată, că aram cit vream; aveam, cite cincî vaci dă ūom fătate, cite douăzăci dă boi și cite treizăci, patruzăci dă cai în erghiliie. Și-nî aduc aminte că moș Ioniță Sitaru avea șaizăci dă cai în erghiliia lui. Suaturile iera otărite cu Jilavele, Dudeasca, Cazota și pină 'n drumu Cirligului. Și cirez iera două 'n sātucu nostru, dă cite unsprece sute dă yite 'n cireadă. Si paza dă yitā iera citi-o sfānțoaică. Sfanțu iera nouăzăș-cincî dă parale. Apîi mai 'n urmă s'a mai scunchit. Cînd iera călugării, pă lingă plata ierbăritului, mai făcam și șasă zile clacă și daca nu le putea să le facă, să dea șasă baniț dă ūorz. Cin m'am însurat aveam patfu boi, trei vaci, doi cai și v'o zăce oi, ș'am dat ierbărit unsprece lei vechi. Iera mai ghine, Maică Precistă! Tot ūomu iera cu stare atunci: aveam cașcavele, putini cu brinză, unt, păsări, yite și cite halea toate.

Glodeanu-Sărat — Costandin Tudorache, 85.

VIII

Dă Cuzea știu că nî-a dat pămînt. A trecut odată pă la poștă cu cocoana lui; ș'acolo a făcut ai mari florării, o frumuseță mare, a pus scoarțe dăla fete mari, ramuri dă la salcîni și iera lume, lume... Ce să potriyește! Ș'a-proape iera niște bostănării dă pepini și mîncă lumea pepini. Și cînd a vînit Cuzea să uita la florăriia aia, la scoarțele și la hondroacele ¹ alea. Și 'ntreba, că dă cine sîn făcute?

— Dă dumneavoastră sint?

— Da! Da!

Și-î povătuia Cuzea să puie cînepă și in, să are porumb, grîu, fasole și să hîie oamini muncitori. Ei, săracu Cuzea, tare ghine ne vinea iel!

Glodeanu-Sărat — Costandin Tudorache, 85.

IX

Dă Turci! Știu io! Că uite sîn cam bolnav, doar ie ani la nîjloc, că sîn dă v'o obzăci dă ani și bolnav prăpădit. Nu văz ghine, ș'apîi am ș' o betejală la inimă. Cîn m'apucă unîori îni ridică sufletu tocma icî în coș. Dăspre Turci știu, că io am petrecut cu Turcii, da nîie. nu nî-a făcut nici un rău. Tare rău făca sfintelor bisericî, spurcații. Io am fos, țîu minte, odată la Buzău, la moară și vinînd îndărăt, pă la Spătaru am întîlnit o ordie turcăscă; da nu nî-a făcut niîic. Mai incoace, la Costești, altă ordie, și nî-a loat boii, și m'am dus la comuna Stîlpu; iar pă mine m'a dat la o căruță cu di-ale lor. Acolo am tras la biserică și lighioanele spurcate trăga din lulele 'n sfînta biserică. Ei! Doamne sfînte! Apîi iera ca'n țara lor aici și trăga nădejde să rămîie icî eget-

¹Androacele? Țesăturile?

beget, și plăteam noi Rumîni un firfirc dă cap, haraci la Turci. Apîi a vinit Muscalii și i-a gonit. Ei frate! Știi cum iera atunci? Cîn Muscalii gonea pă Turci, cîn Turcii pă Muscali, așa că noi ieram todauna dă belici. La Silistra a fos răzbel mare. Ș'acolo a bătut Turcii pă Muscal, că-i vinduse ghegeneralii lor: Cărcacov și Lider. D'apîi și ieî a fos legaț într'o căruță fără obez, numai cu schițe la roate, să-i hodoroğască și mațale 'n ieî, și i-a trimes la Rusia. Ș'acolo a tochtit aur și li-a turnat cu pilniia pă git. Noi trăiam ghine, lasă că iera Muscali și Turci și beilic mereu, da iera dijma din zăce ș' asta ne mai răsufila; da acum faci o chilă dă griu ș'o dai și p'aia la priciptor.

Glodeanu-Sărat — Moș Pană, 80.

X

Rusaliile sîn zile ca toate zilele, da sîn cu primejdîe. Ai care lucrează 'n zilele astea mult trebuie să pățască cite ceva: innebunește, să'mbolnăyește, il primejduește¹.

Glodeanu-Sărat — Ioan Tudor Sim-Petru, 70.

XI

Ă! Sfîntu Iliie umblă cu miniie cu tunetele și trăz netele pin cer. Are necaz pă diavol și-l trăznește. Cică are să yiie diavolu pă pămînt să să lupte cu iel la sfîrsitu lufii, ș'are să-l omoare pă Sfîntu Iliie, și din singele lui are să să fac' un foc mare, ș'are să arză toată lumea. După aia are să yiie judecata. D'aia-l trăznește.

Glodeanu-Sărat — Ioan Tudor Sim-Petru, 70.

---

¹Capătă boala copiilor.

XII

Ă! Că ce ũom voinic iera Alexandru Cuzea! Șera dă treabă ũom. Odată vinise la poștă și ne zica să arăm cinipă, in, să lucreze nevestile noastre, să nu cumpărăm bumbac, că sintem plugari. Și pinza dă cinipă și dă in ie mai ieftină și mai trainică ca aia dă bumbac.

Glodeanu-Sărat — Ioan Tudor Sim-Petru, 70.

XIII

Ei! dăspre răzbel știț mai ghine dumneavoastră din cãrț dăcît noi. Răzbelu ăsta a fos mare, tare morticios, a fos grozav, lume multă a cherit. Din batalionu ăla dă vinători auzam că tare puțini soldaț a rămas, da s'a purtat ghine 'n răzbel, c'a loat steagu ăl mare al Turcilor.

Glodeanu-Sărat — Ioan Tudor Sim-Petru, 70.

XIV

Satu Siliștea-Cotorcii a fost un sat vechi. Spunea aldi taica bătrinu că-i dă pă vremea lu Brincovanu.

Odată a vinit Turcii 'ntr'insu și s'a vorghit să ro-ghească pă toț oaminiū din sat. A trimes atunci oaminiū pă un ũom, care-l chema Crivăț și care fuęa mai tare ca un cal, să să ducă la Buzău, unde iera Muscalii și să-i aducă ca să-i scape dă Turci. A plecat pă jos Crivăț din sat, coalea pă'nserat, a mers cale dă doūă poștii și mai ghine pîn la Buzău, a vorghit cu mai marii oștii rusești și coalea pîn rāvārsatu zorilor a sosit cu Muscalii 'n marginea satuluī. Turcii, cînd a auzit c'a vinit Muscalii, a 'nceput a striga: „ghiaur! Muscal! ghiaur!“ ș'a suna din tobe, a face gālăgiie mare. Șuți-a 'nceput a-ș pune

șăile pă cai ș'a ișit în partea ailaltă a satului, dăspre București. După aia a nceput impușcăturile. Turcii a nceput a fugi și Muscalii a-i goni; da cîn să treacă girla Siliștii să ngrămădesc pă pod și s'a făcut atunci încăirare zdravăna și tăiere mare. Din Turci n'a rămas nici unu; da din Muscali n'a cherit mulț. Și să povestește că Turcii ar hi fos mulț, că mai la hiicare casă s'afla în fartir¹ citi patru-cinci pin la nouă soldaț. Și Siliștea iera doar sat mare, că după ce s'a părăsit șapte sate din iel s'a făcut. Toț Turcii iera călăreț. Cică mulț dă frică ș'aghia deșteptaț din somn s'a buimăcit și n'a știut ce să mai facă; n'a mai încălicat să iasă afară din sat ș'a rămas to pă la gazde 'n fartir și să ruga dă Rumini ca să-i ascunză. I-a chitit după cum a cerut iei; da cînd a ntrat Muscalii 'n sat, după ce isprăyiseră cu Turcii, Rumini i-a arătat Muscalilor și și p'ăștia i-a omorit. Muscalii a loat atunci dăla Turci caii și tot ce jăfuisse iei. Bănet mult cică ar hi loat atunci Muscalii; da și Ruminiilor li-a rămas la mulț bănet o grămadă. Turcii în zaryura² aia a uitat tot. A mai zăboyit dup' aia v'o două zile Muscalii ș'apli a plecat îndărăt spre Buzău.

Vremurile alea iera tare grele. Dă citi-orî vinia liftele astea, Rumini o duča greu dă tot. N'avea nici o ticnă 'n casa lui. Orcine ar hi fost, Turc or Muscal, să făca stăpini și Rumini iera la chilimu lor, zluga lor. Ba mul mai avură dă suferit ghieții Rumini. Femeile tinere și fetele mari șădea ascunse to timpu ăla. Dă mulți-orî to Rumini le da și mîncarea. Bătăi ș'omoruri dă citi-orî să'ntimpla! Și satu Siliștea iera așazat toma pă drumu ăl mare, care duce dăla Buzău la București și cam p'un delișor, și nu iera trecire dă Muscal or Turc ca să nu s'abată și 'n sat. Ș'atunci iera greu dă tot dă Rumini. D'aia s'a otărit să-l părăsească, că la rău loc mai iera: toma'n drumu ăl mare, pă unde nu mai curma

¹Cuartir.

²Zarvă.

dă multi-ori nici ziua, nici noaptea trecire dă Muscal la București și dă Turc la Buzău. Ș'așa a plecat tot neamuri, neamuri, ș'a făcut satile astea, cari sin și astăzi: Cotorca, Glodeanu, Siliștea, Glodeanu-Cirliș, Glodeanu-Sărat, Slătioarele, Jilavele și Urziceni. Nu vez ci vale iese aici la Glodeanu-Sărat? Cică atunci mărăcinișu și bălăriile irea cit casa; bordeile nu să vedea dă loc. Par'că nici nu irea țipenie dă ūom p'aici, așa buhădi¹ irea.

Ba spunea taica bătrinu c'odată a vinit Turcii p'aici, da nu 'n sat, ci 'n aprochiere dă sat: Și lumea a fugit dă frică la munț. Ba a răzghit pin munții Mușcelului pă lingă Cîmpulung, ș'a stat acolo pin' a trecut răznirița și s'a 'ntors iar pă la bordeile lor.

Glodeanu-Sărat — Ioan Tudor Sim-Petru, 70.

XV

Dă cîn cu lăcustili, mari păcat irea pă ghieții oamini. Vinia lăcustili pă sus ca un nor negru. Zbura așa ascuțit 'nainte, ca dăpă 'mpărat. Ișam cu nic cu mari 'nainte lor și șuiram, fluiram, chiuam, strigam, sunam din clopote ș'arămuri, să făca ramăt² mari ca să nu să lase pă bucati. Undi să lăsa, cîmpu din verdi răminea pirlit. Li măturam cu măturli 'n șanțuri, li pirlam cu paie. Uniori grăpa oamini bucatili dă verz, cu grăchili dă mărăcini, cu pămînt mult pă ieli, ca să li striească.

Cîn să ridica, răminea numa bețili la bucati și băligaru lor, cari irea alb și lunguțat ca bobu dă ovăz. Yitili n'avea ci să mai măninci și niros urit irea pă cîmp.

Padina — Îordache Coman, 74.

¹Burueni mari.

²Sgomot.

XVI

Cind iream băiat mărișor, așa țin găiaș, mă dućam cu tata la Brăila, cu caru cu bucati. Turcii 'ntindea ipin-
găua pă marginea drumului și să oprea hiicari ũom
cu caru ș'arunca citi zeci parali pă ipința. Vai dă mama
lu ala cari nu arunca bani. Că Turcu, cari pindea mai
dăparti, vința și-ı da o bătaie, sor cu moartea. Dacă dam,
api aveam voie să dijugăm boii și să pască cit vream.
Așa irea 'n raiaua Brăilii, banii pintru iamaș i dam pă
ipința.

Padina — Dobre Teișan, 96.

XVII

Cind iream nici și vința citi-un Ovrei în sat, după
lină, făćam citi-o cruce dă trestie ș'o puneam în căruța
Ovreiului. Să hi văzut cum sária Ovreiũ, ca ars, și fuća
blogodorind în limba lui. Lăsa și cai și căruța și sta dă-
parti și să ruga să-ı lăam cruća din căruța. Ni da citi
zeci lescăi ș'api o lăam, și Ovreiũ o tulia la fugă din
ghice cailor; și toată lumea-l huıduia. Acum însă li zicem
jupini și domni și rid ii dă noi; ba, auz c'a lăat și
moșii cu arindă.

Padina — Dobre Teișan, 96

XVIII

Ghini mai irea cın a avut țara asta pă Cuzea. Irea
bun Rumin ghietu Cuzea și mult ajuta iel pă sărăcimi.
Să vez dumneata ci păța ghietii Ruminii 'nainte d'a hi
iel domnitor. Cocii irea mai mari, lucrăm pină nu mai
puteam și șădea pă urma noastră și nu ni lăsa să ni
hodinim o menută, par'c'am hi fost roghiț dă tot la ii.

Da ci să mai zici dă ghieții Țiganî cari munča pîntr'o țandă dă măligă. Da dac' o hi fos numa atita nu irea nînic, da ghieții oamini făca țtoată noaptea dă carauale la casa čocoiului, și vai dă schinarea ălor cari nu vinia să facă caraulă, c'a doăa zî dă cu noapte chema pă conțilierî la curte și-i suduia. Cum spus, iream flăcău dă ūop-sprece anî cîn spunea taica că Cuzea-i domnitor. Dumnezeu să-i ierti păcatili, că mul ghini-a mai făcut la ghiata sărăcimi. Numa ci ni pomnim într'o zî c'a dipișat Cuzea 'n toată 'mpărăția să să dăzroghească oamini dă-la čocoi. Eheî, ci chef pă capu nostru! 'Nainte dă dipișa asta a vinit alta și spunea că hiicari Rumin s'aibă pușcă 'n casă, și ci mai horghea oamini și spunea cî-o să-i sune ghiata schinari-a boerului d'acu 'ncolo.

Da oca lu Cuzea! că ti săturaî cîn beai yin, da nu ca acu cîn d'aghea puî pă limbă. Da cîn să ducea Cuzea la Galaț dipișa să ișim 'naintea lui; să hi văzut, ni dučam o grămadă la satu ăsta cari-i acu Bilhacu și numa videai cum yine delegența cu Cuzea; avea și pă urmă și 'nainte meletari dă-l păzea. Cîn ajungea 'n dreptu nostru i făcam salotu și iel ni mulțamea. A stat numa ho cițva anî și irea dă loc cică din țara Moldovii. Și numa aud c'a plecat din țara asta și čocoi credea că iel s'a dus să yiie cu Turcu ș'atunci îi s'a apucat și s'a dus la Brăilă ș'a lăat pă meletarii grăniceri și i-a dus la brazda Turcului ca să nu yiie Turcu; ci s'a mai făcut cu iel n'am auzit nici az. Da dac'o hi murit, să-l ierte Dumnezeu și să-i hiie țarna ușoară că ni-a scos din roghiia čocoilor și irea ghini dac'avea fičori că mai căpătam și noi o țandă dă pămînt.

Largu — Păun Nica, 66.

XIX

Iream copchil și spunea multi taica dă angăralili dă Turci. Ieū sint acu ūom bătrîn și par'că ni-aduc aminti

ca pin yis cum irea ghieții oamini dă chinuiț, cin vinia liftili dă Turc asupra Muscalului. Az văz că ghini pitrec toț Ruminiū că nici o liftă nu mai yini ca atunci. A vinit odată Turcu aci la Brăilă și s'a 'ntărit ghini, și Rusu a vinit să-l bată. Da să hi văzut dumneata ci dă chistoali avea Turcii la brîu. Taica irea tilmaci la doi Turci și pintru ghinili ci li făca i dădea bani să cumpere yite, hiie pintru casă saū pintru tăiet.

A vinit împăratu Rusului c'un ghegenerar ș'a dipișat că nu-ī dovidesc pă Turci și s'a suit îi pă molament la moyița dăla Brăilă și s'a uītat cu oceanu să vază ci faci Turcu, și cin l-a lūat cu pușca la ochi l-a loyit pă ghiețu ghegenerar și ghini ci li părea Turcilor că l-a omorit. Niști dofturi i-a scos mațili ghegenerului și l-a dus la Rosia, i-a făcut o cruce mari; d'aici a dus acolo trii ani.

Da yicleanu dă Rus a făcut o bortă pă su pămînt ș'a răzghit tuma la ierbăriia Turcilor. A lūat ierbăriia și pă urmă i-a bătut pă Turci ș' a 'ntrat in Brăilă ș'a bătut yin și rachiū, că Rusu așa-ī băutor. Nu ocsărvyi dumneata că îi cin să bătea cu Turcu să'ngrămădea ca lupchii asupra unui ghiet ūom cari-a amurgit pă drum. Să vez ghieții Turci cum i ghičuia cu ghicili Rusu, vai dă schinarea lor; pă alții i scăpa fuga cu chicerile. Az nu ma ie horba nici dă Turc nici dă Muscal. Nu li mai vez chičor pin țara asta. Az trăim mai ghini, da lumea s'a 'mmulțit și-i greu dă trăit. Armata cum văz az îi ghini 'nvățată.

Largu — Toader Căcan, 90.

XX

Iream copchil și numa aud că Rusu a trecut brazda să yiie să să bată cu Turcu. A stat Muscalu mult aici pă capu ghieților oamini ș'am pățit multi și dăla Turc, că irea aici la Dobroge.

Muscalu ăsta-ī rău liftă, să vez dumneata, răsichitor,

n'am văzut; pă undi-ajungea pitrecea. Irea oamini ghini făcuț la trup și ti 'nspăiminta cin să uita la tini, țiū minti ca acu că iream zburățul copchil. Vinia pin casă și li făcam mincari și ni lăa și ghiata hrană dăla ghietili yiti și săracili zghera dă foami. Da așa poati-am fos noi so-rociț dăla Dumnezeu. Mulț Ruminī a mai fugit din satu ăsta dă frica Muscalului, că s'auzea că bătea pă Ruminu cari să sfădea cu ii ș'a fugit mulț Ruminī cu femeili și copchiii dă frică c'avea ghice dă chīeli făcuti, și pă cari-i prindea-i ghičuia pă schinari dă zghera cit ți-i gura.

A stat aici mult, și iel a vinit să gonească pă Turc ca să nu ia țara.

Muscalu ăsta făca volintirī din soldaț di-a noștri și li plătea un pol pă zi; da vai dă capu lui cind a vinit ghietu văr a niū, irea umplut dă păduchi.

S'a bătut cu Turcu, ș'un ghegener Rus a vindut pă Rusu la Turcu și s'a bătut la Siliștra și pă urmă s'a făcut la pace. Îi mare mă Rusu ăsta, da-i prost că nu-i ca Ruminu iuti. İotī-acu la Plevna, Ruminu a 'ndovidit pă Turc și ni spunea și noūă profisuru cīn ni-aduna la școală că Turcu irea să 'nneci pă Rusu la Dunăre ca pă yiti.

Acu hun¹ an a avut răzbel cu Jamponu, da a mincat ghietu Rus bătaie la cataramă. O pomini-o și mort. Da cum o hi Rusu, cum n'o hi, noi să ni videm dă țara noastră, că la răzbelu ăsta irea să ni unim și noi cu Rusu să batem pă Jampon; da daca ni lăa, io cred că noi i 'ndovideam, c'avem împărat bun pă Caru.

Largu — Toader Căcan, 90.

XXI

Știū că oaminiū fuğa dă Turci cu calabalicu și cu rișnița 'n car, fuğa vara pin bălării pă cimp și pin bălț,

¹Vre-un.

iș făca pătuli pă apă 'n stuf, așternea stuf pă cămașa apii ș'apoi s'acoperea dă toati părțili să nu hiie văzuț dă Turci pină cind auzea că s'a dus Turcii. Cari răminea dă avea nevastă, il punea Turcu să-î plimbi calu și Turcu să duca 'n casă la nevasta lui. Satili irea dăparti unili dă altili și Turcii să'nhăita și ișa 'naintea oaminilor cîn să duca la Brăila cu bucati dă vinzare, hin-că nu irea drum dă hîer p'atuncî, li-așternea ipingăuă 'naintea carălor și li cerea banî. Uniori scăpa oaminiî zicin că n'ău banî, adică-î mințea pă Turci și credea că n'ău, și că yin or să duc în altă parti. Alti ori, suduia și li lăa părălili și vinia ghieții oaminiî acasă plingînd.

Găvănești — Neagu Dragu, 75.

XXII

A vinit Muscaliî și i-am iernat cîn s'a bătut la Silistra, ni-a luat dă podvadă pă la Călăraș. Iream supuș orundi ni cerea cu caru, cu boi, cu podvez, și Muscali schiloz cari nu putea mergi pă jos dă boală, i puneam în car.

Găvănești — Neagu Dragu, 75.

XXIII

Cu tocmelili a fos mai ghini 'n vremili vechi, că ni ziča arîndașu, cini irea, să ni ducem cu plugu 'n cutari linie, că s'a dășchis loc dă arat. Toț oaminiî iream clăcaș și făcam citi patruzeci dă zile dă clacă cu brațali la cimp, ierbăritu irea ieftin, aveam citi cincî yite scutite; irea doi sfanț dă yită mari, zeci oi o yită mari. Dijma, din trii pogoani porumb făcam zeci grămez, una irea a arîndașuluî; din trii pogoane dă fin, lăa din cincî căpiș una; dintr'alilalti lăa din șapti una. La ziua dă clacă, la mîn-

carî ni da un čas hodină la prînz, ş'un čas la năîiez. Az îi destul dă greū, n'avem pămînt ca atunci; mai ghini o dučam atunci. Am avut noroc cu ghietu Cuzea, Dumnczeū să-l ierti, a fos bun, dă mai avem citi-o țandără dă pămînt dă cîn cu claca.

Găvănești — Neagu Dragu, 75.

XXIV

He! He! Domnule! Înainti cu 'nvoielili pă moșie irea di-o sută di orî mai ghini ca acuma. Atunci primăvara ci făčam? Puneam boulenii la plug cîn să făča di-arătură și plecam pă moșie; nicî nu ștîiam undi mă duc. Undi videam loc bun di-arat, stam și brăzdam și aram cit înîi tribuia, și nimerica nu mă 'ntreba că cini nî-a dat loc acolo.

La secirat saū la cules dam din zeci, ș'alt nînica. Acu ie di speriat. Ghini faci ci faci cu čocoiu cu 'nvoiala, da cînd ajungî pă mina logofeșilor ș' isprămniceilor, pînă să-ți dea locuri în v'un lac saū sărătură, îț yini să ti lipsești și di-alea.

Ei frati, toati ca toati, dinspri altili par c'ar h mai ghini acum ca 'nainti, da dispri locuri s'a dat draculuî di tot cu čocoii! Barem nu-ț dă așa dipă cum ti 'nvoiești. Aș! ț-ai găsit. Îț dă la iel pintru cincî pogoane ūopt și la tini pintru cincî pogoane trii. Pii mai ie di trăit?

Țintești — Toma Drăgan, 80.

XXV

Intr'o zi trieram cu tata lingă Moyila Tabli. Pă la năîiez undi videm că vinia dinspri Cacalet un Cazac călari di scăpăra chiétrili. Cum a vînit nî-a dat „sdraste“, a discălicat, a legat calu di-o căruț' a noastră, și pă urmă

nî-a cerut dac' avem să-î dăm civa dimincare. Î-am dat cî-am avut. Îel mîncă și cu ochii mereu 'n toati părțili. Nu isprăyise ghini di mîncat, numa-l videm că aleargă la cal, il dizleagă, încalică pă îel ș'o tulești 'n' goana mari spri Cacalet. Cîn ni uîtăm într'acolo, undi videm că vinia spri îel doispreci Turci cālări. Cazacu dipă ci s'a aproi chiât di îi ca d'o zvirlițură di băț, a tulit-o 'ndărăt spr-noi; Turcii dipă îel. Îel fugi, pînă cîn Turcii s'a 'nșiruit dipă îel, cînd o dată ca fulguru s'a 'ntors îndărăt ș'a tăiat pă citi-unu pînă i-a isprăyit pă toț ș'api li-a lūat la toț puștili, săghiili, chistoalili și pă toati li-a aruncat într'un puț adînc și caii i-a 'nșirat unu d'altu di coade ș'a plecat spri Moyila Lunga, pînă nu l-am mai văzut. Așa meșter nici n'am văzut! Unu singur a făcut varză doispreci.

Țintești — Radu Drăgan, 75.

XXVI

Ei, ca Grecii daț dracului nu sînt alții! Dac'ar putea să-ț ia și chielea di pă tini. Îera mai acu cițva ani un Grec in hanu ăsta al čociului. Într'o zi din postu ăl mare trečam la plug pîn fața prăvăliii lui pă șușa mai mulț inș. Numa iacă iese Grecu 'naintea noastră, ni-oprești și ni spuni că noaptea a yisat pă tat-su și vrea să-î facă pomană. Să hiie al dracului Grec că noi l-am crezut.

Am intrat în cîrcimă, ni-am pus la masă, și scoati Grecu la yin, taie la piînî, adu măslini, icre, praz. Dipă ci ni-am săturat răzghit, cîn să ișim undi să puni hăl Grec la ușă și ni ceri părali pă cî-am mîncat ș'am băut.

Noi: „da ci-î asta jupîne? N'ai spus așa ș'asa“?

Grecu: „da ci, mă, steț nebuni? Aț mai pominit voi pomană 'n postu Paștelui ș'încă luna?“ Dac' am văzut că nu-î chip, am scos frumos citi-un frîncuț și jumătati, c'ășa ni-ajungea, am plătit Grecului ș'am plecat cu coada

'ntre chiçoari, și Grecu, hir'ar al dracului, ridea și bătea 'n palme. Cui irea să ni mai plingem că irea omu čoco-iului, a lu Anton Garohide. Și Grecu așa-i iel făcut, dacă nu poati să-ț facă v'un rău mai mare, iț scui pă 'n cofă cin iese din casă.

· Țintești — Alexe Ioan, 60.

XXVII

'Nainte di Cuzea oaminiū irea 'mpărțiț în brasle: neamuri, postelnici și mazili; ailaț irea birnici și mai irea și clăcaș. Neamurli avea să stringă cară di podvadă pintru Muscali, că irea Muscali mulț, Doamne ferești, în țară, și treča mereu să să bată cu Turcu.

Neamurli și maziliū nu făca meliție, numa birniciū făca meliții și aștia da citi-un ūom doi din sat pintru tot satu.

Clăcașiū irea roghi la čocoi, ii irea 'mpărțiț în trii: frunte, űijloc și coadă. Fruntea plătia o sută patruzeci di lei vechi pă an, űijlocu șazeci și da ș'o găină, și coada plătia triizeșicinci di lei, ș'avea voie să pască cu yitili pă moșile čocoiilor, ș'aducă lemne din pădure și daca cosea fin, sau ara porumb pă moșile čocoiilor, da dijmă din cincī una. Ehe! oaminiū trăia atunča mai ghini, irea mai 'ndestulaț din toati, avea yiti multi și frumoase, și nu irea nici fuduli ca acuma, oaminiū umbla 'mbrăcaț cu zeghi albă di diñie și ițari și ochinci în chiçoari, da nu ca acuma ghetе; cizme n'avea dicit citi-un postelnic sau mazil or boier di neam și aștia rar! Așa a fos pină la Cuzea. Dipă ci-a vinit Cuzea, a dat tot jos, a stricat toati breslili și pă undi irea bani pă la minăstiri, iel i lăa; a lăat dila Čolanu dila Ichiscupiie, și irea Ichiscupiie părintili Filoftei și i-a lăat lada cu totu. Și ci-a făcut ci-a dres, că l-a dat jos Caru, și cin l-a dat jos irea formili făcuti ali Domnitorului și meliția s'a sculat și

Olteniî irea mai răi ş'a fos strigînd mereü; „Aî di-ţ dă socoteala meliţiî, ci umbli?“ Şi pă urmă s'a pus Caru domnitor, fi să pari la şaizeci şi şase.

Chîetroasa-di-Sus — İoniţă Răducan Frunză-Verdi
(fost mazil pe vremea breslelor), 98

XXVIII

Di Turci spuni că irea răi, făca rău la oaminî, li lûa yitili cari irea mai buni, şi fetili sta ascunse di trica lor pin grochî di bucati, pin chimniţ şi pin podurli chimniţilor.

Grecii irea negustorî, circîmarî, îi ţinea moşîile cu arîndă, strîngea cirez di yiti pîntru tamazlic.

Ovrei irea şi p'atunci, da nu irea răi; Turcii irea mai răi.

Chîetroasa-di-Sus — İoniţă Răducan Frunză-Verdi, 98.

XXIX

Cu tocmelili irea aşa: aî cari n'avea pămînt, că numa moşnenii avea pămînt, să duca pă moşîili čocoieşti şi făca casa acolo şi plătea clacă în bani sau în zili di lucru, şi aştia irea mai mult ungurenî, că vinia din țara ungurească, şi cîn vinia, avea nişti lemne n'crucişati, la un cap strînse şi la unu răşchirati şi juca cu iel şi li ziča Moş di turcă şi li ţinea piste an în pod şi numa la sărbătorî li da jos.

Chîetroasa-di-Sus — İoniţă Răducan Frunză-Verdi, 98.

XXX

Di Sînt-Iliie spuni că iel s'a supărat și s'a suit la cer cu caru și cu cai di foc, și că iel ținea cu lumea. Irea un popa Manea și noi iream la prășilă și cînd a 'nceput să țuni și să fulgire, popa a zis: „taci, Iliie, că-m sperii iapa“. Doamne ferești, ci vorbă mari, și noi am zis: „taci, părinti, di ci vorghești așa că ni chîerdi Dumnezeu“?

Chîetroasa-di-Sus — Îoniță Răducan Frunză-Verdi, 98.

XXXI

Ehe! Atunci irea mai ghini c'avea toț yiti și irea dulcăță multă. Noi n'aveam dicit obzeci di oi și mă duçam simbătă seara cu cotiga cu doi boi ș'o aduçam încărcată cu dulcăță, brînză și cașcaval berechet; irea ghirșug, nevoie mari. Acum n'ari ghietu creștin undi să mai ție o văcuță măcar; s'a strîmtat di tot pămîntu, nu mai ie larg ca atunci. Taic' al neū avea v'o șaisprecî cai și plătea citi șase lei vechi di cal ș'umbra pă undi li plăca. E! . . da acuma ie rău, dărli s'a mărit.

Chîetroasa-di-Sus — Îoniță Răducan Frunză-Verdi, 98.

XXXII

Cînd a lîat Bibescu pă cucoana Spătarului, a pus-o 'n călească ș'a trecut cu ia la Iaș di s'a cununat ș'avea șaisprecî cai la călească și cin s'a 'ntors l-am petrecut și ieū dila Buzău pină 'n dreptu nostru, că iream mari atunci; aveam un cal fugaș, mă țineam la fereasta călești și irea Chitaru Ghiță din Lipia tist dă dorobanț și Cauș Dobre dila Merei dipă călească cu v'o doūăzeci

di dorobanț, ș'am mers dipă călească pînă la Poștia veche ș' acolo a hodinit caii și nî-a dat la toț citi-o rilă și lu Chitaru Ghiță i-a dat o șapcă plină cu galbini. Și dorobanții irea 'mbrăcaț cu minteni albi și cu găitani roșii, numa Chitaru Ghiță irea 'mbrăcat mai ghini. Numa dila Cuzea 'ncoaci a 'nceput fuduliă.

Chietroasa-di-Sus — İoniță Răducan Frunză-Verdi, 98.

XXXIII

Di Sint-Iliie nu-ı ghini să lucre ūomu, că bate chîatra rogoadele și bucățelele dă pă cîmp.

Dă Foca, Doamne păzea! să lucrı că te pırjolește. La mort, cîndu-l îngroapă, hiște-cari aruncă citi-o mină dă țarină, ca să nu-ı urmeze la groapă.

Breazu — Dumitrache Cotu, 57.

XXXIV

Pripoarele iestea-s răle. Cîn ploăă, să dai mult cu multu și să nu îmbli cu căruța pă șiușiele.

S'aude vorghindu-să că hiie cari cap dă familie să plătiască citi cincı lii pîntru siguranție la vreme dă lipsire. Ghinî-ar hi cum zic dumnelor, da timpurile-s greli-acu, n'are Ruminu dă unde da. Cincı lii ie mult pintr'un sirman.

Greceanca — Dinu Samson, 59.

XXXV

İeū sin stăpîn la casa mea și pă lucru neū. Cîn nî-e foame 'mbuc, cîn nî-e sete beaū, cîn nî-e somn mă culc, da sînt alții sirmanii d'o duc ca roghii.

Bucățele mai n'ai unde pune; dă pă rogoade mai ia
sirmanii citi ceva banii.

Oi și n'iei nu prea sint, mai mul capre.

Greceanca — Dinu Samson, 59.

XXXVI

Asta a fos moșia lu Spirea a Țândăroaii, ăla irea
hain și 'nglobia nărodu. Acuma n'o ducem nici noi mai
ghine. Popă n'avem, că nu să 'nvoiește cu lăcuiorii, că
nu-î patrofie¹. Da pă vremuri dă noroi, vai dă sufletu nos-
tru cum trăim. Șușelele-s rele că nu le ține din scurt
premaru.

Vispești — Ioan İova, 42.

XXXVII

A fost odată un Țigan sărac ș'avea patru copchii.
Într'un rind nu mîncase v'o patru zile, și ghiata fomeia
lui și copchii iera lihniț dă foame. Atunci Țiganu 'ș aduse
aminte d'o stină, care iera la marginea satului, și spuse
fomeii că să duce la stină să mînce măligă cu hurdă, ca
să să poată lupta cu ursu. Și plecă la stină. Cum ajunge
la stină, Țiganu spune čobănăilor gîndu lui; da aștia ca
să riză dă iel, i-arătă 'n țarcu oilor un bulgăre dă sare
aninat într'un crăcan, și-î spune că aceia-i hurdă; și i-a mai
arătat ș'o groapă 'n care punea zăr pintru ciini, și-î zice
că acolo-î lapte. Țiganu văzin că sarea-î tare, s'a pus
pă brinci ș'a supt la zăr, pină i s'a umflat burta ca un
čumpoi, ș'apoî vru să plece acasă. Da čobănăii a zgherat
la iel ca să meargă să să lupte cu ursu cum spusese;
ș'atunci Țiganu să duse cu iei pin pădure ca să găsească

¹Epitropie.

ursu, căci n'avu ce face. În pădure Țiganu vede un ĉuf mort aninat intr'un copac; și ia o zburătură ș'o aruncă 'n iel; da văzin că nu fuge, a 'ntrebat pă un ĉobănău, ce ie ăla? Rumînu-î spuse că-î ĉuf.

— Minca te-aș, par'că yine 'ncoace. . .

Maî merge iei, ce maî merge, și vedî-o tufă mare, și iar întrebă:

— Da ala ce maî ie?

— Ii tufă, Țigane.

— Haoleo, par'c'aleargă dăpă mine!

Ș'o tulește la fugă, dă frică să nu dea ĉiept cu ursu.

Lapoșu — Mihaî Bălan, 72.

XXXVIII

Odată Sint-Iliie năcăjindu-să foc pă tat-su și pă mă-sa a pus mîna p'un ĉieĉor dă scaun și loyindu-î, i-a omorit p'amîndoi. Apăi iel s'a dus pă un munte și s'a făcut pă-zitor dă oi. Acolo a șăzut iel trii ani, și ș'a făcut și iel o turmă dă oi. Dăla o vreme i să urî pin ăle pustiităt, ș'a vindut oile, și s'a 'ntors acasă la fomeia și copĉiîi lui. Aproape dă casă iel vede un ūom ce furase pă sor-sa, și l-a 'ntrebat unde să duce cu ia, și nu i-a răspuns niĉic. Atunci a tras cu bita, și cînd a dat în ăla, a loyit pă sor-sa ș'a omorit-o. Da Dumnezeu, care vede toate, i-a zis:

— Ce făcuș Iliie? Te-a 'nșălat ghiavolu! Căci iel iera ăla care furase pă sor-sa.

— M'a 'nșălat, Doamne! da să ni-l maî dai odată'n mină, căci nu fusei harnic dintîi.

Și Dumnezeu i l-a dat. D'atunci Sint-Iliie aleargă mereu după ghiavoli, și-i tochește cu bătaia, trăznetu și fulgeru 'n toate părțile.

Lapoșu — Mihaî Bălan, 72.

XXXIX

A vinit pircălabu să stringă zahara, cîn s'a bătut Turcii 'n Brăila cu Muscalii, și s'a apucat mama cu v'o citeva babe s'ascunză griu, ș'a vinit pircălabu să-i ceară griu și ia nu i-a dat. Ș'a minat-o la virfu plaiului. Și cînd a 'ntrat a zis: „bună dimineață!” Da pircălabu dă colo: „dăscălicaț-o, dăscălicaț-o,” și ia a plîns și s'a rugat s'o lase că mai are nițel griuleț supt o puțină 'n pod.

Da nașa pircălaghiță ridea mereu: „ha, ha, ha! Rumine, or că dăm dă v'o pacoste mare, or că ghine mare dă peste noi, că iote cum să bocesc muierile, parcă li-a ișit veleatu.” Și s'a dus mama cu babele ș'a dat pircălabului griu să-l ducă la zahara, c'așa le scriia lor stăpînirea p'atunci. Ș'odată a răgnit o nevastă: „Turcii, Turcii, pîn siliște!” Și m'a lăut mama 'n brață ș'am fugit in pădure și noi dă colo videam pă Turci cum pîrlea oile la cite două frigări, cit colea, cit colea, grămăjuî că le iera foame. Ș'a 'ntrat într'o casă, și fata murise, și mă-sa o păzea. Ș'a 'ntrebat un Turc:

— Moartă, babo, moartă?

— Moartă, Ago, moartă. Ș'a plecat sirmanii că le iera rîlă și lor.

Da un unchiăș, c'a lăut o țăistă cu bani la schinare ș'a fugit la măgură ș'a ascuns-o 'ntr'o scorbură, ș'a uîtat-o ghietu unchiăș dă frică ș'a găsit-o alții mai norocoș!

Da ghietele neveste, că chitea săpunu pîn biserică, că-l fura Turcu dăpă rudă, dăpă sămînță, că 'cea că l-a făcut cu sare dîn mal!

Odată, cic'a 'ntrat un Turc la niște Ruminii și iera o ghiată fată singură la argea ș'a prins-o somnu și cîn să între Turcu pă ușă vede un șarpe maare vîrit pă gura fetii și l-a lăsat Turcu să să vîre tot, ș'apăi a sculat fata ș'a minat-o să-i taie o găină grasă și să-i facă hiertură. Și pîn' a hiert hiertura a minat-o la apă ș'a lăut Turcu dracului un pumn dă sare ș'a turnat-o 'n oala cu hiertură;

și dac' a făcut fata mămăligă i-a pus Turcului pă masă să mănince și iel s'a făcut a gusta și numa unde a lăut saghîa ș'a 'nceput a croi fata pă unde inemerea pin' a făcut-o d'a mîncat toată zeama dă frică. Cic' a fost inghițind ghîata fată temeî, că mă-sa nu mai vinia dăla prășit. Ș'a murit șarpele d'atita saramură și l-a vărsat fata pă gură și cind a vinit măsa, a găsit șarpele spinzurat d'o cracă și nu știia ghieții Rumîni cum să mulțumească Turcului că i-a scăpat fetișoara.

Ș'a fos jucind fetele la horă cu cercuri dă bete pă cap, și pă cercuri cu bani cusuț dă rînd. Și cîn spăla cămeșile i spăla și pă ieî în zoî. Par'că pă iele le văz cum le șede dă ghine 'n horă, și cîn juca mai tărișor suna baniî ca alte halea. Și ieû ieream nîcă și stam la vatră și dăpă ce aprindea mama hopaițu vinia Turcu și ne punea să jucăm, și iel cînta cu tambura și ne da cite patru părăle. Da ce, par'că noi știiam juca? Țopăiam cit puteam dă trica lui.

Bozioru — Baba Neacșa, 88.

XL

N'aud ghine; că 'ntr'o noapte hodineam afară numa cu cămașa pie minie ș'am simțit on vint rău și cîn m'am sculat im duruîa capu.

Vintilă-Vodă — Costandin Mătălan, 68.

XLI

Moșia-i a Ștatului dăruită di Vientielă-Vodă. Zidirile șietății lui-s în sus die minăstire.

Minăstirea si dărămasă ș'am sărit cu tăți: șii cu mînile a dat citie ziese Jiî; șii cu boî șinspriziese; alde Domnu Tache Tocilescu, Alecu Picleanu, răpusatu, citie doûă trii sutie.

Vintilă-Vodă — Ion Ńenică, 75.

XLII

Nainte iera coşuri dă leasă. Cin da Dumnezeu dă să făcă bucăţele, puna hişte-care cit rinduia aleşii; iar la vreme dă lîpsire li da la sîrmani.

Cum s'o niçsurat ghiru, nu-î greu să plătească siguraţia; numa să teme Ruminu că i-o preţui sacu dă porumb dooşcinci dă lii.

Becenî — Duşu Niculai, 48.

XLIII

Ni-aduc aminte dă războiu dăla Silistra cu Turcii, c'atuncea a fos la noi în Becenî o roată dă Cazaci, îi şedea pă case şi li da dămîncare. D'aci s'a dus la Lopătarî ş' a prins nişte Lehî ce se ivise ici şi i-a dus la Buzău. P' atunci timpurile iera mai bune, căci iera ghişug din toate şi ghine, dor iera rău că făcam podvez dă surda şi nu ni da nici o para chioară, ba dă multe ori ghice cu năpirca cu dooăsprece ghiţe.

Pă mine m'a trimes tata 'n locu lui d' am dus merinde la Muscalî la Fundeni.

Becenî — Ghîorghe Moşescu, 72.

XLIV

Ştiu că Cuzea ni-a fos tatăl nostru, iel ne-a vroit ghinele, căci ni-a lăut ghiciu din schinare şi după urma lui trăim, căci iel ni-a 'mprochîtarit cu pămînt. Pin'aci iera vai dă chielea noastră, făcam la zile dă clacă, care nu să mai isprăyia nici-odată, făcam mai mul dă doozeşpatru şi tare rău iera cîn ni bătea cu ghiciu vătăfii boierilor, dă ni silea la muncă după urmă; cîn dădea cu ghiciu crăpa chielea.

Mărgăriţi — Lache Dărstoru, 70.

XLV

Popa Țordache în vorghirile lui cu tata ne spunea: că la vremea d'apoî o să iasă boeri alghî cu čocu dă hîer, carî-o să čocănească lumea ca ghionoile copaciî. Tata l-a 'ntrebat, ce sunt boeri alghî? Țel spunea c'o să să ridice dîn săraci boeri și ăia o să hîere răi. Popa iera om bogat ș'avea și stuchină mare. Stupar a avut pă moș Soare.

Oilești — Petrea Sorescu, 77.

XLVI

În yiața mea am întunchinat¹ multe pă ale cîmpuri pă unde am fos ca slugă, am suferit iernuri și geruri grele cu yifore mari, că cu schinarea adučam lemne dăla pădure și le surceleam în tirlă. Nu mai vorghese, că dă multi-orî yiforu ni-a nemețit că d'aghea scoteam oile scormonind cu mîinile pîn zăpadă și la mulț din čobani li degera chičoarele că treča apa pîn oghele și n'aveam unde să ni uscăm, asta să'ntîmpla mai cu samă la burletici². Oile noastre minca pîn baltă numma mugur dă salcie ce-l dărîma cu topoarele dă pîn sălcîi.

Țenculești — Ghîorghe Boncîu, 70.

---

¹Întîmpinat.

²Čobanii cei mici.

BRĂILA

B R A I L A

I

La nuntă ședie zinerica 'n casă pîn se mireasa aghezmuiește. Dup' așeia întră 'n casă și staū la masa socrilor, cîn nu să dă niși un dar.

Vădeni — Ion Turculeț, 63.

II

Mai anțărț am fos pă la un sat Flămînzenei din ținutu Bucureștilui ș'am văzut pă sieșetă¹ niștie Țigănuș c'un boț dă năroi și-i zișa Căluian și cînta:

Da și-i asta, Căluene?
Că d'atita lungă vreme
Șeru nu l-ai nourat
Și pămîntu s'a uscat.

Vădeni — Ion Turculeț, 63.

III

Îț spun drept, domnișorule, ori și ni-i spune dum-neta, tot mai ghine eria pă vremuri. Șeia se ne spun cār-

---

¹Secetă.

turării nu leagă. Vorba, că pă cit am trăit, n'am s'o mai duc, ș'apoi povestea cintecului:

Niși nu'm pasă
Al dă Năstasă,
Dă Nichita
Niși atîta.

Vădeni — Ion Turculeț, 63.

IV

Moș Barbu mult iera chiznovat¹.

Zișa că dî-o muri vara, să-l ducă cu ghioșiu cu trei cai pîn la groapă și coștiugu să i-l îmbrace cu roșu și să-i pue la cap șîubucu și parchetu di tutun.

Odată iera la nuntă la fata lu Pescăruș. Cin fu să plece ghioșiu cu druștile, iel iș puse zăbunu pă dos și să dete 'n preajma cailor. Cum iera caii lu Pescăruș cu melic², dor atît li-a fost. A zbughit-o pîn curte di nu li să zărea chișioarile. Noroc că poarta iera 'nchisă. Druștile cătară să sară din ghioși; da vai di iele! Chicară pă jos care 'n cătro. Pescăruș să făcuse roșu ca chiperu di necaz și gata să-i sară țandăra.

Aghia, aghia să mai ogoiră lucrurile...

Ghietu moș Barbu iera lumeț.

Fusese 'nsurat di două ori și n'a avut parte di muiere. Niși n'a avut noroc să moară vara. Să dusesese s'adune uscături din lunca Siretului și dor veni cu croznia pînă 'n marginea satului și să firși ca un puî di găină.

Niamuri n'avea. L-a 'ngropat primăria cum a putut, fără coștiug îmbrăcat și fără șîubuc și parchetu cu tutun.

Petroiu — Ilie Dumitru Cucu, 52.

¹Ciudat.

²Boală de cai.

V

Sfintu măcinic Ilie ie geambaș mare. Are căruță cu cai di scot foc pă nări. Îs potcoyiț cu potcoave di argint și cind îi gonește, bat în cochite și scapără și d-aiă să văd fulgerile. Și cind aleargă căruța pîn cer face mare hălălae, că-s drumurile rele ș'atunci la noi păminteni s'aude tunind.

Și vez dumneta... băiatu notarului învăța la școli mari pîn Brăilă. Și cîn venea acasă vara, făcea mare haz cind îi spuneam di puterea lu Sfintu Ilie. Tot spunea di-o drăconenie — că nu-i pot zice pă nume; zicea că cu aiă poate și iel fulgera și tuna... De, păi să-l rabde Dumnezeu?... „Capii nici că l-a răbdat... S'arăta di ploaie'n ziua di Pălii. Ai lor avea fin cosit și nestrins. Taică-so-l mină s'adune finu pîn nu'ncepe ploaia. Cum o hi făcut, cî-o hi făcut, nu știu; da pesti cîtva timp începu o mare cumpănă cu fulgere și tunete. Vez, iera 'nnăcăjit Sfintu Ilie că lucruse lumea'n ziua 'di Pălii... Turna, turna, ca cu găleata. Pă'nserate, ai lui, văzin că nu să mai 'ntoarce a plecat pă urma lui și l-a găsit trăznit ling'un tufan. Să vede că iel cătase să s'adăpostească sup tufan și Sfintu Ilie năcăjit pă iel l-a trăznit.

Naziru — Vasile Ispas, 53.

VI

La noi, unii p'ascuns, dă undi-or hi ștind? în noaptea dă Sinziene fac cunună dă sulhină ș'o pun pă casă la bătaia lunii. În zor dă ziua, pîn nu răsare soarele, trebuie să caute cununa. S'arată anume la ce are noroc. Dă ai noroc la cai, ie pă cunună hire dă păr dă cal; la boi dă boi.

Am cercat și iău; da nu ni s'a arătat nișic. Să vede treaba că n'am știut dăscintecu.

Gurguieți — Tănase Ghergheluș, 57.

VII

Țiganu vinea dila o nuntă, cu vioara suptioară. Văzin mogîldi¹ pă vali: „olai“! mai mergînd, iar „olai“! și pîn'acasă tot „olai“!

Ghietu Țigan, ajungînd acasă, mort di frică și 'nspăimîntat, a lăsat vioara jos, puse mîinile dindărăpt, și strigă:

— Lisăvicioară! tu dormi?...

— Da, dorm!

Și plimbîndu-să cu mîinile dindărăpt pîn casă, și cu capu 'n pămînt, tot zicea:

— Hm! Da dacă iera altu!... da dacă iera altu, Lisăvicioară! hm!

— Da ci-î, mă?

— Hm! v'o, v'o, v'o sută di lupchî nî-o ișit nainte; și din toț lupchii s'alege unu c'o gură cît un braț di mare, și să pune 'naintea mea. Ș'am scos vioara digrabă di colo, și i-am făcut capu pra! am scos ș'arcușu, di i-am spart burta, și i-am scos mașile.

Țiganca necrezîndu-l, s'apucă a doă seară și leagă o tivgă la pragu di sus a ușii, pă dinafară; și tivga 'ncepe: „cîoc-cîoc“. Țiganca:

— Îa vez mă, cine cîocănește!

— Du-ti tu, Lisăvicioară!

— Nu mă duc mă, că nî-i frică!

— Da nu-s iău aici, fă? Du-ti, că sint iău aici!

Țiganca să duce, și iute vine'ndărăt, cu mîinile la chiept:

— Da cî-ai făcut, mă?!

— Da ci-î, fă?

— Ce să hîel: tata lupului, mama lupului, nașă-sa lupului, sora lupului, ș'un frati-al lupului...

— Și ce vor, fă?!

— Cîcă di cî-ai omorit lupu?

¹Umbre, năluciri.

— Și... și... și ce vor, fă? Cică să ieș afară să vorghești cu ieși.

— Lisăvicioară! spune că... că... că să hiu al dracului di-am văzut v'unu!

— Du-ti tu, că ni-i frică.

— Du-ti tu, Lisăvicioaro!

Să duce Țiganca, ia tivga, ș'o aruncă p'o laiță.

Făcindu-să hodorogeală, Țiganu ia plapoma 'n cap, și tuștiu! su pat! Țiganca:

— Undi iești, mă?

— Spune, fă, că nu-s aici; spune că-s bolnav, spune, fă că-s mort!

Țiganca:

— Nu-s, barbate, a fugit... Ț'a auzit gura... și să vede... lă-a fos frică să nu dea'n doaga celui omorit di tine!

— Tacă, tacă, Lisăvicioaro; că să hiu al dracului: nu văz iău unu stînd în prag?!

Dăpă care Țiganca iș scoate yiteazu di su pat, îi spune păcăleala, și Țiganu rămîne rușinat. Da-i spune Lisăvicioarii: „fă, ... să nu mă spuă să mă faci di rușinea Rumînilor.“

Moyila Niresi — Antohi Băluță, 40.

VIII

A fost odată doi frați, unu mai mare și unu mai mic. Țăluțu mic îi plăcea todauna dreptatea și țăluțu mai mare nu. Țăi atunci s'a vorghit ca să plece undi-o găsi pă cineva, ca să le aleagă dreptatea. Așa dar țăi plecară 'ntr'o zi pă un drum. Merse țăi ce merse, să 'ntilniră c' un om. Atunci țăi l-a 'ntrebat că ci-i mai bună: dreptatea or strimbătatea. Omu ăla li-a răspuns: „ce dreptate? Dreptatea a fos cînd a fost, da acum strimbătatea ie unde ie“. Și țăi cînd a plecat pă drum s'a hotărît că la care li-o alege dreptatea să-i scoață ochii, să-l lase chior. Și după ce li-a spus omu ăla așa, a tăcut omu ăla, care lera Necuratu, s'a făcut nevăzut. Așa

iei plecară și merse mai 'nainte, să 'ntilniră cu alt om, și omu ăla iera to Necuratu, schimbat într'alte haîne. Iei a 'nceput să-l întrebe: „măi creștine, ce ie mai bună, dreptatea őr strimbătatea?” Necuratu le răspunse: „ce, mă, sin-teț nebuni cu dreptatea? Dreptatea a fos cind a fost, da acum strimbătatea ie unde ie“. Iei plecară și mai 'nainte și iar să mai 'ntilni cu Necuratu, schimbat, și tot așa, li-a spus. Ȃl mai mare-i zise ălu'i mai níc:

— Eï, vez că toț a zis că strimbătatea ie mai bună? Eï, acum trebuie să-ț scoț ochii.

— Haide di mă du la o răspintie și să-ni dai ș' o strachină, cind o trece cineva să cer să mă hărănesc și iău.

Atunci iel l-a dus la o răspintie, i-a dat o strachină'n mină. La răspintia aia iera o apă. Lingă apa aia iera ș' un plop.

După ce l-a dus acolo și i-a dat strachina 'n mină a scos cuțitu și i-a scos ochii și l-a lăsat chior. Cind auzea și iel zgomot iș inchipuea că yine cineva, incepa și iel să ceară și li să făcea nílă și trebuia să-i dea și lui ceva.

Īel, pînă nu-i scosese ochiil frate-su, să uitară pin prejur și văzuse plop care iera lingă apă. Īel bĳbiiră sāracu pin' ajunse la ploș și să suiră 'n iel. Noaptea s'a strins dracū și cu împăratu lor. Īmpăratu a 'nceput să-i întrebe:

— Eï, ce-aț făcut pă ziua di az?

Unu din iei a răspuns:

— Moara nu umblă și ca să poată moara umbla ce s'ar putea face?

— Să ia cineva o nuia din pomu ăsta, s'o ducă 'n apă pin la moară. Moara ar umbla.

Alt drac spuse că fata aia nu s'a măritat și cum s'ar putea face ca fata aia să să mărite.

— Să omoare cineva pă baba aia vrăjitoarea și fata s'ar mărita.

Alt drac spuse că doi fraț mĳne are să să omoare, că 'mpărțești-o yiie ș' un butuc ieste mai mult și d'aia are să să omoare; cum s'ar face ca să să 'mpace?

— Dacă s'ar duce cineva ș'ar tăia butucu ăla, ieî ar hi 'mpăcaș.

Altu spuse că 'mpăratu ș' acuma ie chior și ca să-ș capete vederea cî-ar trebui să facă?

— Să ia cineva apă din lacu ăsta și să-i dea să să spele, iel ș'ar căpăta vederea.

Băiatu ăla chioru, care iera suit in plop, a auzit tot cî-a vorghit ieî. Dimineața s'a dat jos, s'a spălat mai 'ntîi iel cu apă din lacu ăla ș'a căpătat iel intîi vederea. Pă urmă a lăut o nuia din pomu ăla ș'a dus-o pîn apă pîn, la moară ș'a făcut moara să să niște. S'a dus ș'a omorit baba aia vrăjitoarea și fata s'a măritat.

S'a dus la yîia aia, unde iera să să omoare frașî aia doii ș'a tăiat butucu, și dimineața cînd a vinit să 'mparșă a fost împăcaș. A lăut într'o sticlușă apă din lacu ăla și și s'a dus la'mpărat, l-a spălat la ochî și i-a dat vedere. Împăratu di bucuriie i-a dat o pereche di dășagi di galbinî. Iel a lăut dășagi și s'a dus acasă. Frate-su, cari-i scosese ochii, cînd a văzut că iel, cu cerutu, a căpătat atîța bani i-a zis să-l ducă și pă iel la răspintîa aia și să-i scoașă și luî ochii. Iel a 'nceput să să roage di iel să nu mai facă cî-a făcut iel, că vai di iel cum a scăpat.

Iel n'a vrut să-l asculte. Apăi s'a dus tot la răspintîa aia undî-a fos și iel. Î-a scos ochii, i-a dat o strachină 'n mină și l-a lăsat acolo. Seara s'a suit și iel in plop ăla. Cînd a vinit draciî a 'nceput să-i 'ntrebe 'mpăratu lor cari-a fost ăla cari-a făcut ca toate lucrurile cari-a fost oprite să urmeze iar după treaba lor. Ieî a 'nceput să răspunză: „ăla nu, ăla nu“, da unu dintre ieî a zis: „ăl di sus“. Cîn să uită 'mpăratu 'n sus vede pă ăla chioru. Îl trîntește di-acolo și-l omoară și l-a dat pă apa aia care iera lingă pom. Și la urmă am plecat și iău 'ncoa și vă spusei dumneavoaștră așa.

Viziru — Mariîa Cîuclaru, 60.

IX

Acu doi ani, pă arșița aia mare, toată lumea să da
dă ceasu morții că nu chica ploae și să usca toate pă
cîmp. Tot eșise mereu cu icoanele; giaba fu că nici semne
nu s'arăta.

Di-unde pină unde, iacă 'ntr'o Vineri o păpălugă.
Īera 'mbrăcată toată cu boji și sărea și juca trecin di-
la casă la casă.

A trecut cîntînd pă la toate casile:

Păpălugă lungă,
Săi să dee ploile
Să curgă șoroaile.

Pă seară 'ncepu un vîntuleț ș'apăi să răcori. Noaptea
să te ții neică! Turnă di să rupea băirile pămîntului.

Bereștii di sus — Alecu Neacșu, 40.

X

În ziua dă sfîntu Ghîorghe, la noi pîn oaminiî brazdă
dă iarbă verde la stîlchiî porții ca să le margă ghine celor
dîn casă, să hiie veseli ca verdeața cîmpului. Dă Dumi
nica mare să duc cu foi dă nuc la biserică. În alte părț,
mai 'n sus, aū obiciî dă duc foi dă tei.

I greū dîn partea lemnilor. Nu prea avem păduri
și lemnile-s scumpe foc. Ardem tizic și paie. Tizicu ĩe
gunoi putrezit și uscat la soare 'n bucăț mari.

Ciocî — Īoniță Īancu, 51.

XI

Īera odată un om bogat, cari-avea șapte, ob moșii,
două-trei rîndur dă case, magazii, ș' avea numa un ficior.

Ficioru ăsta să lūase dă craialic, n'asculta părinții. Într'o zi moșu zice babei: „babo, să-i punem niște bani d'o parte, c'ăsta chierde moșii, chierde tot. Așa să facem“. A chemat un maister, a scoghit grinda casii ș'a băgat bani mult acolo: asta fără știrea băiatului.

S'a 'ntimplat c'a murit baba ș'a rămas moșu.

— Mă băietе, mă, tu o să chierz tot, mă! îi zise moșu.

— Tacі din gură, hirsă bătrină, caută-ț dă bătrinețe! İi zicea hi-so.

— Mă băietе, cu capu ăla al tău, văz iău că n'ai s'ajungi ghine, o să yiie vremea să ti spinzuri, da măcar odăița să n'o vinz — cind îi vedea că toț rіde di tine și nu-i mai avea nihic, să ti-agăț dă grinda asta să-ț faci samă singur, dăcīt să hii dă risu lumii.

Ț'ai găsit hi-so să ție 'n samă vorbile lu ta-so! İel tot ce știia făcea, p'o ureche ĩntra și p'alta ieșă.

După moartea lu ta-so n'a trecut vreme multă și ĩel tot petrecind, ba cu unu, ba cu altu, a chierdut tot, rămăsese fără nihic, nici ce minca n'avea, nici ce 'mbrăca.

Acu-ș aduse el aminte dă vorbile lu tas'o și zicea: „unde sin banii ăia lu tata, că cum aș mai ști să-i păstrez“. Da dī-unde, că ĩera prea tirziū.

Auzin c' un boier dă bani pă muncă la bătaia po rumbului, s'a dus să ia și ĩel bani d'acolo 'n rind cu alț golani, că și ĩel acuma ĩera 'n rindu golaniilor.

Cin să să scriie și ĩel, il ĩntrebă boieru cum il chiamă ș' al cui ĩe. ĩel spuse, iar boieru a'nceptut să riză dă ĩel, să-l ocărască și să-l ĩnjure, că știia cită averi-i rămăsese dăla părinț ș'acum ajunsese 'n rindu golaniilor, pă toată o risichise.

A lūat banii cu chiū, cu vai, și s'a dus acasă.

Cind a venit vara a strigat boieru să să ducă la muncă.

ĩel dă frică, dă rușine să nu hīe iar bajocorit ĩș aduse aminte dă vorbile lu ta-so și zise: „unde sin banii,

c'aș ști iău ce face". Ș'a pus în gînd să să spînzure. Puse un scaun, să suî pã iel, puse un ștreang dăpã grinda casii și cin puse capu și trase dă ștreang, grinda s'a rupt, hiind șubredă, și banii ciurrr!! grămadă'n capu lui.

— Bodaproste lu ghietu tata, că ghine mă'nvăța iel, da ieu n'aveam cap!

D'aci 'nainte băiatu nostru s'a'nțelepțit, i-a vinit minte, a lăut alte moșii ș'a făcut averea la loc.

D'aghia atunci a băgat iel dă samă că părinții lui i-a gîndit ghine pãntu iel și-i părea rău că n'a ascultat dă cuvântu lui dăla 'nceput.

Cîoara-Doicești — Ioan Țene, 72.

XII

Mergea trei înș pã drum călătorii: vîntu, geru și zădufu, și cum mergea dă dî-o fată mare care secera la griu.

— Bună ziua, fată mare!

— Muțușim dumitale!

Mergin mai 'nainte s'a lăut la ceartă: ala că nî-a mulțușit nîie; geru: „ba nîie“, și vîntu zice: „ba nîie“. S'a 'ntors îndărăt la ia ș'o 'ntreabă:

— Fată mare, noi ț-am dat cu toții, bună ziua, și tu numa la unu ai mulțușit. Cui ai mulțușit?

— Vîntului.

Zădufu zice:

— Ti-oî apuca iău la vară pã văile alea!

— N'am grijă, numa vîntu să bată!

Geru zice:

— Ti-oî apuca iău pã cîmp la iarnă!

— N'am grijă, numa vîntu să nu bată!

Așa c'a scăpat dă iei, și ie drept că ghine a mulțușit fata.

Cîoara-Doicești — Ioan Țene, 72.

XIII

Îera odat'un pusnic. Îel toată yîiața nu păcătuse cu niñic. Ucigă-l-toaca vrîn să-l dea'n calea lui, a lûat chip dă cal cu șaua pă îel, cu dăsagî dă chiele și da năvală la chiliia lui. — Îel cînd il vede zice: „ăsta-î cal negustoresc“. A'ncălicat pă îel ș'odată a zburat cu îel în sus.

D'odată s'oprește și-l întrebă pă călugăr că ce-ș alege, dacă vrea să nu-l trîntească tuma d'acolo jos.

Călugăru zice: „să iaū bețîia, că nu-î așa rea“. Atunci să lăsă 'ncet și să pomini la o crișmă. Aci după ce să 'mbătă începu să chiște cîrciumărița, iar cîrciumaru-î spune: „Părinte, astîmpără-te, că dai dă dracu!“; da dacă s'a 'mbătat par'că mai știia ce face? zor la cîrciumăreasă, s'o sărute; cîrciumaru sare la îel și 'ncepe a-î căra și trage-îl iar călugăru cîn văzu că-î groasă a scos cuțitu ș'a tăiat pă cîrciumar.

D'aci 'ncolo țin-te pinză să nu te ruchî; l-a legat fedeleș și la dus la pușcăriie.

Uiti-ășa: din bețîie ies toate năravurile.

Cîoara-Doiceștî — Ioan Îene, 72,

XIV

Doi inș a plecat odată 'n lume să muncească. Unu din ieî a zăboyit vrî-o păsprăzece ani, a făcut parale bune și 'nainte di-a pleca 'n spre acasă, s'a dus la un moș bătrîn:

— Tată bătrînule, vreaū să plec sprî-acasă ș'aș vrea să-ni spuî ccva dispre drumu ăsta al năū.

— Îț spuî, da să știî că cuvîntu năū i un galbin.

— Un galbin îț daū.

A'nceput să spuie moșu: „tu undi-î ajunge să conăcești, să mănîncî, să nu te bagî în crișmă, că'n crișmă sint oamini beț, să iaū la ceartă, la bătaie și te pune

martur. Tu stai 'n bătătură și cere acolo ce-ț trebuie, plătește și pleacă.

— Mai spune, tată moșule!

— Apăi să-ni mai dai un galbin.

Î-a mai dat un galbin.

— Cind îi ajunge la malu girlii să nu dai tu'ntii, să stai pin'o trece alții.

— Mai spune, tată moșule, că-ț mai dau un galbin.

— Tu să ții minte vorba mea: todauna năcazu dă seară să-l ții pină dimineața.

A plecat iel sprî-acasă. Pă drum ajunge la o crișmă și să puse să mănince'n lături afară. În crișmă iera mult. D'odată aude zgomot și ieșă pă ușă grămadă, beț, cu cuțitele să să taie. — Iel plecă și zice: „ghine mă'nvăță moșu“.

Merse iel ce merse; a dat dă malu girlii, acolo a stat pin' a vinit niște călători ș'a trecut iei 'ntii, da i-a lăut apa. Iel iarăș ș-a adus aminte dă sfatu moșului și-i mulțuini.

A plecat sprî-acasă ș' ajunse tîrziū. Întră 'n casă p'intūneric și chipăie iel cu mina și vedî-un om că durnăia 'n locu lui, d'odată s'a năcăjit, credea că nevasta s'a măritat, a scos cuțitu să-i taie. Î-a vinit în minte (vorbile moșului și zise: „ia să staū pină dimineață să văz cine ie.“ S'a culcat la pragu ușii d'a curmezișu, nicî să intre nicî să iasă. Cîn să sculă femeia, dimineața, dă dă iel și 'ntreabă cinî-i.

— Iăū sîn, zice iel, da cine iera culcat în pat?

— Vai dă mine! ce nu-l cunoști? ie băiatu nostru.

— Nu știi c' az noapte ieram să vă tai p'amîndoi și s'a 'mplinit iar vorba moșului „că năcazu dă seară să-l ții pină dimineața“.

Cîoara-Doicești — Ioan Îene, 72.

XV

Doi pochî ș'un diiac cu dascălu lor s'a dus la o casă dă Rumîn la praznic.

Fomeia dă gazdă făcuse ciorbă dă crap. Al mai bătrîn din pochi, lăă capu peştelui zicin că la capu cărţii ie scris pântru iel. Al doilea popă lăă nîjlocu zicin că la nîjlocu pămintului s'a răstignit Mintuitoru. Diiacu lăă coada peştelui zicin că din rămăşiţă să satură mulţi. Ghietu dascăl innăcăjit s'a sculat şi lăăin cenacu¹ cu zeamă a zis: „văzin Dumnizeu răutatea şi lăăconîia ominor, a dat potopu şi i-a 'nnecat“. Şi zicind aşa li-a turnat pochilor zeama pă cap. Pochii opăriş a lăăat fuga. Apăi dascălu stîn şi mîncîn liniştit peştile a zis: „numa Noie a scăpat din potop şi mîncă 'n tihnă stînd în coraghîă“.

Cioara-Doiceşti — Vasile Tudoran, 63.

XVI

M'am dus la tîrg di Sfîntă MăriŃe să-nî iaă un cal. Înî iaă calu, bem aldămaşu, ieram cu hi-su lu Stan Gustăreaţă. Iel zice c'ar lăă şi iel un cal. În daă ajutor şi cumpără şi iel un cal. Zice: „Iăă aş mai lăă un cal şi n'am banî, aş vinde boii şi n'am beletile“.

Acuma uŃte ce-î zic Iăă: „găseşte şi tu un om din sat, c' auzeam pă Stan Şarban Istrate, poate să Ńi-î ia ala, că-î place boii tăi“. În aduc Iăă omu şi ne 'nŃelegem şi vinde boii 'ndată. Aşa, ce-nî zice băiatu? c'a găsit un cal, da nu-î plăcea.

Aşa Iăă ci-î spusei:

— Măi băiete, tu ai avut vri-o vorbă cu tat-tu?

— Tata nî-a spus să-l aştept pină mîine, c'o să yiie să mai cumpărăm un cal şi să nu vindem boii.

— Ghine mă, firî-ai al dracului, ce n'ai spus? Ci-o să zică tat-tu cîn Ńi-o vedea fără boi?

Iăă am plecat din tîrg cu căruşa lu Şarban Istrate care cumpărase boii, şi băiatu a rămas acolo, să yiie iel cu căruşa, cu care ne dusesem împreună. Pă drum spu-

¹Blidul.

neam iău: „mă nea Șărbane, dacă ăla o 'ntoarce cu boii, să-î dai, că nu-s beletile vizate și să nu să 'ntîmple ceva, dracu știie! Măcar dî-aș chierde iău doi-trei lei“.

Pă la calea jumătate ne 'ntîlnim cu tat-su băiatului, Stan Gustăreață. Cînd îi spuî di boî zice: „nu-î niînic, hai 'napoi să mai cumpăr un cal și dacă n'oi putea să iău boî lu Dumitru Mărgărit, o să 'ntorc iău boî, măcar dî-aș chierde vrî-o zece lei“.

Mă 'ntorc îndărăt; cînd ajung în marginea tîrgului mă 'ntîlnesc cu Petrachî-a lu Ivan Ieni; il aducea doi jandari. Îel vruse să vinză o iapă a unuia om. Și cum dă cu ochii di mine zice jandarului: „nea Ion ăsta nî-a dat iapă“. Iău am zis: „Domnule jandar, dacă iău aș fi hoț, mai veneam îndărăt la tîrg?“ Îel nicî una, nicî doîă: „hai, hai cu mine la primărie“. Ne 'cem la primărie, cîn colo nu dăm di nimeric. Iău atunci: „mă Țigane, hai să fugim, or stai tu aci și să fug iău“. El: „nu, dacă om fugi, ne prinde și ne leagă ca pă niște yinovaț“.

Iău îi zic:

Mă Țigane, tu iești yinovat, da iău... sāracu di mine cî am făcut?

— Eî, acum ti-am apucat aici, te țiu cu mine.

Yine primaru și 'ntreabă pă Țigan și-î cară cîteva palme; mă 'ntreabă și pă mine și după ci-î spuî, zice:

— Și tu ai fi bun di bătut.

— Bun aș fi, Domnule Primar, dacă sînt în mîna dum-neavoastră, da iău nu știu niînic la sufletu rău.

— Îa s'aducem gărzi și să vez cum spuî că i-ai dat iapă Țiganului.

— Păi, Domnule Primar, dacă m'oț bate dî mă'ț schilăvi o să spuî di frică, să scap, o să spuî că l-am omorît și pă tata, măcar că nicî n'am apucat să-l știu cum iera; da dumneata o să costatez, o să cercetez pin oaminiî cu cari-am fost ș'o să dovedeșli că nu-î așa.

— Hm... stai că nu merge treaba așa, mă așez iău pă tine. Staî iău și mă gîndesc: „măi drăciîa dracului! yi-

novat nu sînt, nu mă știu cu niînic; da, să-î dau ceva primarului să scap dî-aci, dac'am ajuns așa". Zic iău:

— Domnule Primar, uîte ci-î, yinovat nu-s; da am o casă di cochii și bucatile nî să prăpădesc pă cîmp; îț dau patruzeci di lei, și dați-nî drumu dî-aci, c'o să costatez dumneata că nu-s yinovat.

— Du-te la notar, că iău sîn numa dă v'o două zile; dacă-ț priînește iel, di mini n'ai niînic.

— Domnule notar, te rog, yinovat nu sînt, da ai nîlă că nî să chîerde bucatile pă cîmp, mă țineț digeaba aici, poț să-nî tai capu, nu știu niînic, îț dau patruzeci di lei și dați-nî drumu să-nî văz di treabă.

— Nu-ț priînesc, da o să-ț fac un 'procest ușor, ca să scachî dila Brăila.

Dăpă ce nî-a făcut procest, dăpă ce m'a răgulat, notaru a zis: „indărăt o să viniț, cînd o da Dumnezeu”.

Atuncî iău am dat cincî frangî primarului și i-am zis:

— Ce vorbă-î asta, care nî-o spus-o Domnu notar?

— Ce să hiie? Ț'o făcut un procest greu, ca să te 'nchiză la Brăila.

M'am gîndit iău fel și chip ș'am trimes o scrisoare l'alde frati-nu, ca să yiie dăpă mine la Brăila, da să yiie pă la secția di jandari dila Silistraru, dacă yine mai dăgrabă, ș'am spus acolo, să să ducă 'ntîi la primărie să vază ci-î di făcut. Care ieî nî-a făcut o dovadă iscălită di v'o noță oaminî și di preotu ăsta bătrînu Chiriac. Cîn m'a dus la Brăila, m'a băgat într'un beci, cînd a două zi auz pă la ferăstruică: „măi Ion Baștîurea, măi Ion Baștîurea!” Iău știiam că nu-î nici unu d'ai noștri, cîn bag samă, văz un gardist care făcuse melița cu frati-nu și nî zice:

— Ai o dovadă, da cu dovada nu faci niînic, îț trebuie o petiție care s'o dai judecătorului.

— Ce să fac, cine să nî-o facă?

— Uite, ț'o fac iău, spune-nî niie păsu tău, ș'o fac și ț'o dau.

— Î-am spus iău tot și nî-a făcut-o și nî-a dat-o pã drum cîn m'a dus la judecãtor, da nî-a spus sã -o daũ Țiganului, dacã-l chîamã pã iel intîi. Așa am făcut. Cînd yine Țiganu, il întreb: „undi-i petiția, mã Țigane, ai dat-o?” Țiganu mut. Daũ iău sã l deșchei, cîn sã l-o iaũ, Țiganu o bãgase 'n sîn, n'o dase di loc, cînd iaca mã strigã unu și mã zmuncește și 'n brînci, cruci și dumnizeĩ m'a bãgat innãuntru. Iău zãpãcit mã gindeam ce sã zic iău acuș la judecãtor, care iău nu mãi fusesem la judecatã nici mãcar martur pãntu altu. Am spus cum oi fi spus, judecãtoru zice: „sã-i dãm drumu, numa sã-l mãi ducem la poliție, sã-i mãi lããm odatã interogatoriu, iar pã Țigan la parchet“. Da un registratur d'ãia dî-acolo zice cã mãi ghine la parchet cu Țiganu la un loc. A stat iel judecãtoru nișel pã gindurĩ, ș'apãi s'a lãsat și iel așa.

M'a dus, m'a purtat pã la judecãtor; a treia zi cîn m'aduce iar la judecãtor mã 'ntilnesc cu sergentu ăla și-nĩ spune cã dî-aicĩ nu mãi scap pînã s'o isprãyi judecata, da dacã daũ o garanție mã libereazã, sã mã judec pã din afarã.

Parale aveam iău v'o doũã sute di frangĩ. Fac ș' o scrisoare lu naș Ionișã, care iera primar la noi, și dã iãl garanția, da 'n loc di doũã sute patruzeci di frangĩ nî-a spus c'a dat patru sute douzeci, ș'am scãpat dî-acolo.

Și pînã s'a isprãyit judecata am cheltuit toatã munca din vara aia; șapte sute cinzeci di frangĩ lãusem pã bucate și s'a dus toț, nici mãcar un pachet n'am lãut, și ai doũã sute patruzeci di frangĩ garanție a pus o nașu-pã numele lui, care iel a scos-o, iel a mîncat-o; da mare a fos Dumnizeũ, cã și dila iel a mîncat pã urmã alții ș'az ie mãi rãu di-cit mine.

Am fos di trei ori citat, Domnule, ș'am cheltuit sã-rãcuț di mãica mea . . . numa Dumnizeũ știie, cã iău

n'am fos yinovat, nici az nu știu, să hi dat iău İapa Țiganului.

Cum a mers și cum s'a 'nfășurat iău nu știu; c'am lăat și v'o citeva zile pedeapsă la urmă.

Rușetu — Ion Baștăurea, 50.

XVII

Ion a lu Ion Vlad mă silea mereu să mă duc cu iel la pindă.

İ-am spus:

— Da dacă yine niscaİva luchİ?

— Nu ni-İ frică!

Și plecarăm amindoi cam pă cind cintă cocoșii di ņezu nopții; vorbă, vorbă — ba di una ba di alta, pină ce ajunserăm la o groapă făcută di mine di cu toamnă, sus pă Moyila cu măcriș.

N'am apucat să ne așăzăm ghine 'n groapă și numa ce să vez? Doi luchİ. Da nu mari...! da nu graș...! İeșau din niște mărăcinİ la o dipărtare, să nu minț, di v'o sută di pași; vineau drept spre noi pă lingă șanțu di lingă drumu Jugureanului. Și-İ vedeam ghine, că İera lună. İău cum İ-am văzut am șoptit încetinel tovarășului: „İoane, gătește-te! uiti doi luchİ!“ İel nici una, nici două, că-s doisprăzece.

Și numa a 'nceput să tremure ca varga.

Cin s'a apruchiāt luchii ca la treizeci di stințani, parcă-l văz pă ghietu Ion, di-aghia mai putea să vorghcască și zice:

— Haİ să mergem, că ne mănincă.

— Păi așa ni-a fos vorba, mă? İi răspunsei İău. Ce ziceai cind am plecat di-acas?

— Haİdeț că mor! İni răspunse.

— İa să staū İău aci pă tine, să nu-İ mai vez. și nu mai duce nici o grijă, că nu te mănincă.

Cin m'am lăsat pă iel tremura di gindeaī c'a dat altī-alea pesti iel și numa odată a răgnit tare: „haideți! că mor“.

Ș'a și ieșit di sup mine—și să te păzești fugă!

Luchii auzin răgnetu lui s'a oprit puțin in loc ș'apăi a plecat îndărăt. Atunci am ieșit și Iău din groapă ș'am plecat după iel strigindu-l mereu: „mă Ioane, mă Ioane“, ca să să oprească. Cin l-am ajuns iera atita di uñit că mă 'ntreba undi-ī ie pușca; și pușca la iel și cu cocoșu ridicat. Mă nīr că nu s'a 'mpușcat. Vorba Țiganului: „caută tetea luleaūa și luleaūa 'n gură“.

Asta ie toată pricopsala cī-am făcut. Iău m'am ales c'o noapte chierdută di surda și tovarășu c'o frică ce nu i-a ieșit nici az din oase.

Rușetu — Nihai Chilă, 35.

RÎMNICU-SĂRAT

RÎMNICU-SĂRAT

I

Sfintu Haralambie a lăsat cu limbă di moarti că undi s'o găsi o bucăţică din trupu lui, locu ala să hite 'n veci ferit di cumă.

La Sin-Toadir să laŭ fetili cu ogrinj din ieslea cailor şi cu păr dila coadili minjilor şi zic: „Toadiri, Sin-Toadiri, iţ daŭ coada fetii, să-m dai coada iepii“, ş'atunča capătă păr frumos.

Sfintu Spiridon a lŭat capu di cal şi l-a pus la măgar.

Sfintu Anton a legat diavoliŭ pă undi l-a apucat: in api, in maluri, pă pămint şi 'n văzduh.

Dacă tună 'n ziŭa di Sint-Iliie să ştii că sacă alunili şi nucili.

În Vinirŭa-sacă să nu ari, să nu samini, să nu să-deşti poŭi, că toati sacă apoi.

Racoŭeni — Lixandru Ion Anca, 58.

II

Unioarea cin dă ploaie să fac bucatili şi s'ajungi: unioarea cin nu, piŭ iesti răŭ.

Pă vremi, iream mititel, irea coşurli opşteşti ş'alea prindea ghini la nevoi.

Racoŭeni — Lixandru Ion Anca, 58.

III

Ci să fac? Îa p'acolea pin prijuru tirlii. Cu iarna asta ni-am to luptat, nu, zău, crez că nu mai videm căldură 'n ochi. Da undi s'a mai pominit să 'nghețe apa pin puțuri. Cari-o ajungi'n vară să să laudi, zău așa, cu iarna asta. Îău crez că nu numa din yiti o să s'a-leagă degirati'n primăvară, da și din Rumini.

Și auziș că iream să mai pățasc una ș'incă cit di bună in iarna asta? zău că numa di capu nău să țin toati relili.

Într'o dimineață mă scoală baba, încă ci zic îău di dimineață? nițal trecusi di cîn cintasi cucoșii 'ntăia oară, să mă duc, să-i aduc paie, să bagi în sobă, că așa ari păcati, să culcă di cu seară, doarmi ghini di un somn și numa să scoală la lucru. Îa niști puzderii di cinipă to toarci pintru saci și poloagi și ioti-așa s'a deprins cu lucru și nu-î yini să stea în țol, ba mă scoală și pă mini, că de, îău aș mai atirna, mai ales cîn să'ntimplă, di mai staū seara pă la Mirlan. Aduc îău paie la foc, să duci baba să bagi'n sobă, îău mă duc să 'ncarc sămănătoarea di paie să daū la cai. Cînd ajung la coșar, rămii ca 'ncrimenit, lacătu noū noușor spart și dat jos, ș'alături irea un dănănău di drug di hier, pă cari-l băgasi sub verigă, di-a ridicat-o 'n sus di-a sărit lacătu cit colo, și veriga bănănăia, par'c'o găsisu Rusaliili, loyindu-să di ușă. Hi! s'a dus găinili noastri. Să nu puī veriga și să chem vecinii? că-î prindeam acolo. Coșaru irea bun n'avea pă undi să iasă. Mă duc în casă la babă:

— Babo! ni-a furat găinili!

— Tacī din gură uncheș.

Aprindi baba o luminari și mergim amîndoī la coșar. Cum întrăm, ni uităm sus in pătul la găini. Aș! găinili irea toati neclintiti la locu lor; mă uit la cai, cîn ci să vez? unu cu coada căpăstrului tăiată. Hi! babo! la cai a vinit ucigă-ī toaca, nu la boalili di găini și să știi

că îi a zbughit-o 'n urma mea di-aici; dacă li puneam veriga i-apucam acolo. Norocu lor a fos c'a scăpat. Da nu-i vorbă că și iău dacă mă punea dracu să întru cu sămănătoarea di paie pisti îi, acolo'm făca aliluia. Mă duc la Īenică premaru, yini ghietu om, umblăm, cătăm pă după paie, pă după čocani, cin colo niinic. Nu c'aveam cini ști ci lupchiț di cai, ia niști tăgiriț și știĭ dumneatali, că dacă nŭ-i ai nici p'ăștia cit di rău iț yini?

Maĭ ales c'as' toamnă am arat și pă lingă școală, numa cu îi am băgat în pămînt op pogoani di mă-runțș. Cin la ziŭă auz că i s'a furat caii lu ghietu Ion Neagu săracu, că după ci a ișit di la mini, s'a dus intins la Ion Neagu. Și iotĭ-așa irea să maĭ pățasc săracu di mini. A doŭa zi toată ziŭa m'am închinat cu ghiata babă c'am scăpat di păcatu ăsta.

Da'n iarna asta un an, nu știĭ că m'a călcat unii 'n casă? Mă puni dracu și'ntr'o duminică seara, mă duc cu baĭa la masă la nunta lu hinu Duñitru Čubucel, cind a măritat pă hina Floarea, asta cari-o țini Pavel a lu Grama. Ni dăm noi la chef, de, știĭ ca la nuntă. Di la o vreme, baba sta'ntr'una di capu năŭ:

— Aĭ uncheș acasă, aĭ uncheș acasă.

— No, c'om merge, no, c'om merge.

Vezi par'că-ĭ spunea îi inima c'o să s'ntimpli civa acasă.

Iău n'o ascult, prinsesăm și la o leacă di chef, ba s'a maĭ întimplat cin să trec pisti masă ca să ies, nu știŭ cum dracu fac și-nĭ alunică chičoru și caz jos cu chičoarli 'n sus, m'am loyit răŭ în schinari și di-atunci cin și cin mă doari.

Și așa, după ci maĭ stăm o leacă, cam di cind am vinit, baba țĭindu-să di capu năŭ plecăm acasă. Să vez drăciĭa dracului, cin să dișchiz ușa tinzii, ușa discuĭată. Ba irea gata să iăŭ ghiata babă la trei, c'a uĭtat ușa nencuĭată. Ghiata babă tăča crezin c'asa iesti. Cin să 'ntrăm în casă ni'nchedicăm pin niĭlocu

tinzii cu o budăcică¹, pă cari-o știam pusă 'n fundu odăii din fund, cu niști bucăț di zlănină. Cîn cătăm în ia, zlănina nicăiri. Aveam două bucăț di pîece², două zlănini ș'un cirnaț di cel lung atirnat în chileru³ dila spatili casii, li-a lăat și p'alea. A'ntrat în casa mari, aveam su pat două pîrnăi⁴ cu untură tochtă, o pîrnaie p'a mai mare a lăat-o și una ni-a lăsat-o; am zis bodaprosti că ni-a mai lăsat una di mîncari. Încolo la ci să mîni pă Dumnezeu, nu ni-a mai lăat niînc. Ci ni-a luat ni-a lăat, ci nu, nu. Uitaî, mai avea baba aruncaț la chiçoru patului v'o patru franci, să vedi că îi cînd a cătat untura i-a găsit, c'ășa zic iău că numa dupăli mîncării a vinit. Și iotî-ășa am pățit.

Costienii-Marî — Duñitru Stoian, 64.

IV

Drep să spuî, di cîn l-a pus dracu pă Ghița Pochii dî-a dișchis crișma aia lingă noi, mai în toati zili mă duc p'acolo. Încăiltea popa cîn mă vedi numa auz: „ai, moș Duñitri“. Și lui îi yini ghini al dracului, că un ban cari-l cheltuești știi iel că mergi'n tîjghea la hi-su. Zău, ci dracu s'o faci cu atîtea bogății! Și ari niști țuică dila Dedulești, spuî drept uîț neamurli cîn beî. Și cum zic cîn mă chiamă ciniva dî-acasă, baba într'an casă și-l ia la blestem, să li-auză fața ci li-audi dosu nicî sprî mini nu s'ar mai uita nimînea. Într'o zi iream afară pă prispă, treci p'acolea Sotir: „ai, cumetri Duñitri, să ni cinstim colea la crișma asta nouă“. Babiî mai ghini-i dai o palmă di cît s'auză așa. Să uită rău la cumătru, iel să vedi c'a priceput, că-i zici:

¹Putinică.

²Carne.

³Cămară, chelar.

⁴Vase mari de pămînt de 4—5 litri.

— Lasă, cumătră, că nu stăm mult.

— Da știu iău crișma voastră, îi mul pînă 'ntraț acolo că di ișit nu vă mai gîndiț, rabdă ghielili doghi-toaci 'n coșar.

Și iotî-așa.

Costîeni-Marî — Duñitru Stoian, 64.

V

Cini nu țini Chilichii¹, să știî că-î rău di lupchi, că-î mănîncă lupchiî oili.

Rusalili, Doamni păzești, îs reli di nebuneală.

La Nez-di-Pereț² să'nnumără oŭăli.

Trifu ti-apără di gîndaci.

Chîetrili lu Sin-Chietru li țini omu că-î rău di chîatră, c'alfel îț bati grindina porumbu și yiăa.

Pintilei călătoru călătorești vara.

Tănasi-î bun di cîmă.

Spălăcaniili li țini fimeia, și spală toati č-ari di spalăt.

Costîeni-Marî — Duñitru Stoian, 65.

VI

Răposatu, boîeru Costachi, al cu casili marî pă undi trecuș, irea muncitor și filotim. Ciț n'a cununat! Ciț n'a botezat! Pă vremuri di lipsă ajuta pă nevoieș.

Slobozița-Galbinî — Ion Duñitru Ștefan, 65.

¹Pilipiî (Filipiî).

²Miezii-Păresimi.

VII

Cam în toată părțile 'mprijur obiceiurli și graiu-î la fiul. Unioari cîn yin Munteni d'îi din țara ungurească, păi ti nînunez di graiu lor.

Slobozița-Galbină — Ion Duñitru Ștefan, 65.

VIII

Chilichii să țin că sînt răi di jigăniî. Fimeili lichesc gura sobii ca să să legi și gura lupchilor.

Vinirița nu-î ghini să speli rufi, nici să coasi că pă lumea aîlaltă li dă să bea zoili rufilor.

În Simbăta lu Sin-Toadir fetili să leșîe cu ogrinș di la cai și să chiaptănă ca să capiti păr frumos. Cînd îi fata nichiptănată să 'ncurcă caii lu Sin-Toadir în păru î.

Slobozița-Galbină — Ion Duñitru Ștefan, 65.

IX

Lazăr a murit di doru plăcintilor, și-î ghini să 'mparș plăcinti 'n Simbăta lu Lazăr.

La Ţezu-di-Pereș¹ nu să lucrează, numa să 'nnumără ouli adunați dila păseri, că li priești ghini.

Nici joili după Paști să nu lucrez că-î rău di frăznet.

Slobozița-Galbină — Ion Duñitru Ștefan, 65.

X

Ni-a sfătuit la școală să dăm citi cincî lei prictorului ca'n drept di porumb, cum să da pă timpu cînd irea coșurli opșești. Da-î greu di noi acum, și n'avem di-undi da.

Balta-Albă — Stancu Ilițe, 65.

¹Miezii-Păresimi.

XI

Sintu-Iliie să plimbă năcăjit cu caru pă cer și-î tot minios, și cînd umblă caru faci să tuni. Îel nu știie cînd îi zîua lui și tot întrebă pă Dumnezău să-î spuie, da Dumnezău știie că-î năcăjit și nu vrea să-î spuie niciodată ca să nu prăpădească lumea.

Balta-Albă. — Stancu Iliie, 65.

XII

Foca ț-apără casa di foc.

Sfîntu-Andrei ursăști oili să hiie mincati di lupchî.

La Strat di Rusali să poartă pelin la brîtu și s'agață și pă la ferești p'afară și'năuntru ca să nu nebunească. Dacă lucrează omu il ia Rusalili pă sus.

Joia minioasă apără di vînt și di trăznit.

La Pantilimon să călătoresc berzili.

Balta-Albă. — Stancu Iliie, 65.

XIII

La Chilichî nu să cadî să măturî pin casă, nici să coș, să nu 'mpungî în chielî, să nu dai împrumut, să nu scoț cenușa, să nu ducî la moară, că-î rău di tot, it mă-nîncă lupchî ghietili yiti or pățăști omu civa mai rău.

Di Mărina să lichești baligă di vacă pă gardu di nuiei și să să afumi cu ia că-î bună di năjit.

Sfîntu Spiridon a fos hierar, ș'odată a tăiat chiçoru la un cal di l-a potcoyit, ș'apoi i l-a pus la loc.

Balta-Albă — Stancu Iliie, 65.

XIV

Am făcut melițiile pă cin cū-arcanu. Atunci irea greū
nu ca acu. Pă cari-l cresta la răboj aleșii satului, musai
il rădica dorobanții și-l tundea di chică și-l ținea șapti ai.

Grădiștea — Ion Ghiorghițoșu, 63.

XV

Nu-i ghini să lucrezi omu 'n ziua di Foca, că-i rău
di foc; o țin și Turcii că-i cu primejdie.

La Sfinta Varvara să'mbărburează¹ copchiil cu călini,
ș'atunci nu mai zaci di vărsat.

În ziua di Trif îi ghini să strochești yiili cu apă sfin-
țită di popa și să dai cîti-o strachină di mălai la săraci,
că scachi di gingăni.

Sfintu Haralambie ține čuma 'n lanț și-i dă drumu
cin vrea, că n'o lasă 'n voia îi să seciri pă pămînt.

În Simbăta lu Sin-Toadir fimeili 'ncep capitili², și fetili
să lă cu ogrinj di la ieslea cailor ca să li crească păru
lung și frumos.

Grădiștea — Ion Ghiorghițoșu, 63.

XVI

Chilichii sin trii la număr și să țin că-i rău di ji-
găni: să nu dai gunoiu afară. să nu dai împrumut, nici
sărătură, să nu coș. Atunci să strîng lupchii 'n haiti dipă
pradă și umblă strigoii.

Odat'o babă di la noi a lucrat în ziua di Trisfetițili,
și zica că n'ari ci să-i măninci lupchii, și cînd a ișit într'o
noapti-afară a și fos mincată di lupchi.

Dila Ignat și pină la Crăčun nu-i ghini să torci.

În Marța sacă, cini ari riie să să ducă la riū să
să scaldi, că scapă di ia.

Grădiștea — Ion Ghiorghițoșu, 63.

¹Se unge pe obraji și se descîntă.

²Capetele pinzel la război.

PUTNA

PUTNA

I

Șică Dumnezău cînd a urzit pămîntu, șic'a făcut pămîntu măi mari ca șeriu, și dî-acoalea Dumnezău șerea povați ba la unu, ba la altu, și nu-î spunea niminea și si faci. Cîn colo iaca un ariș își dintr'o bortî. Cîn l-a văzut Dumnezău, s'a dus și la dinsu și s'a jăluit. Arișu la 'nșeput nu vrea ca si-l înveți, ci-î iara frici, și daca văzu ci Dumnezău iș șeri mereu povață dila iel, i-a spus ci si măi ingrămădească pi pămînt la un loc. Cîn Dumnezău a 'nșeput a 'ngrămădi pămîntu, s'a 'nșeput a fași munț mari și richî și văi, și dî-atunș pămîntu-î cu munț și văi pi iel. Dumnezău dac'a văzut c'arișu l-a 'nvățat, l-a blagosloyit ca si trăiasci și iel ghini pi pămînt, si nu muști pi niminea, și niminea si nu-l poată omorî, și chielea cu ghinchii lui si ardă în vatra focului și si-î bea omu, ci sin bunî di vătămături ca doftoriie.

Bolotești — Dochia Pirvu, 83.

II

Îlăra un om sarac. Îel avea copchii mult. Îel n'avea mîncari ca si mănînsi, li-a spus la copchii ca si șadi acasi „ci ieū mă duc, ziși, ca și v'aduc dimîncari“. Omu șeala

s'a dus. A dat di niscai flăcăi; îi mânca pi zi hii-cari flăcău citi-o baniți di malaî. Omu șeala sarac s'a șerut di la flăcăii șeia ca si mii acolo la ii, și flăcăii l-a priñit, ș'a dat omului șeala sarac si măninsi cit mânca ii. Flăcăii avea un cini și nu-i didea di fel mîncari, și omu șeala sarac a zis flăcăilor să dei la cini mîncari. Ș'a stat omu șeala sarac pină s'a făcut ziună, atuns a plecat și s'a dus, s'a dus, pin'a dat di patru zmei. Zmeii l-a 'ntrebat daca vrea si stei la ii. Îel a zis ci stă. Zmeii l-a trimăs la păduri ca s' aduci lemni. Îel s'a dus la piduri ș'a belit teiu, și cu teiu a legat girnețili una di alta. Și zmeii cin s'a dus la îel l-a 'ntrebat ci di si s'a apucat îel si faci. Omu șeala sarac li-a spus zmeilor ci di si să yii mereu la lemni, măi ghini si iei pădurea toati acasi. Și zmeii a lüt un lemn acasi și pi om l-a trimăs la api c'un burduf di șeale mari ci aghia-l putea rădica așa dișärt di zos. Omu s'a dus la puțu, ș'a 'nșeput a sapa puțu 'nprizur. Și cind a vinit zmeu l-a 'ntrebat ci di si s'a măi apucat ș'acuma. Omu l-a spus că di si să yii mereu mereu la api, să săpi măi ghini puțu 'nprizur si su-l duci acasi. Zmeu a lüt îel api și s'a dus acasi. Ș'acasi l-a 'ntrebat pi om citi parali si-i plătiasci ca si-i dei drumu. Și omu i-a spus si-i plătiasci atitea parali citi șasuri i-a slujit. Zmeii s'a sfătuit cu toți ca si-l omoari, și s'a sfătuit di-o parti ca si-l tai, și'n noaptea cari vini si-l culsi 'ntr'o teică, și noaptea cind omu ari si doarmi si-l opăreasci. Saracu a ascultat și îel, și pisti noapti s'a sculat din teici ș'a pus în loc un tumurug¹. Zmeii s'a sculat noaptea ș'a opărit tumurugu. Și omu cari iara di-o parti a'nșeput a striga la zmei că si vrea să-l opăreasci. Zmeii a spus ci n'a vrut su-l opăreasci, îi a crezut ci nu-i acolo. Dimineața omu n'a vrut si pleși, a zis ca si-i măi plătiasci odati, și zmeii dac'a văzut așa, ca si scăpi di îel, l-a umplut burdufu di bani. Și daca l-a umplut, saracu li-a spus ca si i-l duci ș'acasi. Di-acolea un

---

¹ Stîlp.

zmeu a lăut burdufu di-a-schinari, și pi omu șeala sarac l-a 'ncălicat pi burdufu și s'a dus acasi. Ii cind a azuns acolu acasi, saracu l-a zis zmeului si stei afari ci ari niști băieț cam răi și si-i lezi mai întii di chișoru patului. Și zmeu cind a vrut si intri 'n casă, băieți toț îi zîsa: „ňa, ھی-ی a mînca di carni di zmeu, ھا, ھی-ی a mînca di carni di zmeu!“ Și zmeu a trintit burdufu aista cu bani zos ș'a fužit.

Și 'ncălicai pi-o liunguri scurti, si hii pintru šini-asculti; și 'ncălicai pi-un fus, si hii pintru šini-a spus.

Bolotești — Dochia Pirvu, 83.

III

Armati n'am făcut, di v'o două ori mă prinsesă cu fringhia, asta a fost la șaizăș. İara atunș vornicu, praznicu, și İara 'nprizuru lui somi ca si ni prinzi mai mul ca hoți, și noi ni apăram cu cuțitili. Pi mini m'a prins Coșofani, moșu-đu; İara ca vătășal acu. Am scapat așă di ghini și ni-a dat ciț-va inș la plug la Asanachi, ș'a spus ci sin di vădani. İara citi șapti ani treaba așeia.

Bolotești — Lixandru Dediu, 68.

IV

DI LICHITURİ

A plecat [cutari] pi cali, pi carari,

A azuns supt o ripi di părău

Și l-a 'ntlăit mari rău:

Lichituri cu șas rău

Lichituri di mă-sa

Lichituri di ta-său

Lichituri di boi

Lichituri di oi

Lichiturî di api
 Lichiturî di foc
 Lichiturî di veşini
 Lichiturî di streini
 Lichiturî di noûzâş şi noûi di felurî.
 Pricoliş ti-ai făcut,
 Pi sup chieli i-ai intrat,
 Carnea i-ai mincat,
 Sinzili l-ai băut,
 Ca un buştean a rămas.
 Îeû ti-am discintat
 Şi curat ai rămas,
 Cu mătura ti-am măturat,
 Cu ghişu ti-am pleznit,
 Cu cuşitu ti-am tăiet,
 Şi băietu s'a curăşit.

Boloteşti — Măriia Buleandra, 60.

V

DI NĂJÎT

Năjit roşu infocat,
 Şi-ai intrat la cutari 'n cap,
 Dinţ, măsali, să-i zdrogheşti?
 Niş măsali să-i chiorăşti,
 Niş urechili să li surzăşti.
 Du-ti 'n dialu Delileului
 Acolo iesti masi 'ntinsi
 Şi făcliî aprinsă.
 Di nu v'a asculta,
 Cu minî inapoî v'a lega
 Şi'n mari v'a arunca

Boloteşti — Lixandru Dedŭ, 68.

VI

DI ŽUNGHÎ

Boieri din țara munteneasci
 A vinit în țara moldovineasci
 Ca si cati calu žunghiului,
 Cu șaua di hîer,
 Cu friu di hîer.
 Žunghî pi cal a'ncălicat,
 Și la năgra mari a plecat
 Și șaua ș'a atirnat
 Și pi žunghî cî l-a 'nnecat
 Ș'a rămas curat, luînat
 Ca maica și l-a lasat.

Bolotești — Lixandru Dediu, 68.

VII

DI DIOCHÎ

Pasări albă cudalbă
 Din șeri zbură
 Pi chiatră crăpată să pusă,
 Să crăpi ochii cui o diochiet pi [cutari].
 Di-a hi [cutari] diochiet di fumei,
 Să-i crăpi țîțili;
 Di-a hi di fată mari,
 Să-i chiși coadili.
 Didiochî cu 'ntîlnitură,
 Didiochî cu poșitură,
 Didiochî cu săzîțatură,
 Didiochî cu trimăs,
 Didiochî cu frigari

Didiochi cu șasu șel rău.
Să rămii [cutari] curat, lușinat,
Ca Dumnezău și I-a lasat.

Găzești — Măriia Neacșa, 64.

VIII

Lichitura-î din supărari; daca m'a bătut șini-va,
îaca m'am spăriet, mă Ie furniș, țechi, din vinili chișoa-
rălor di zos și m'aduși pină pin mușchii schinării; să
bati inima ș'o Ie pină la chiept di să 'nneacă; i yini
suflitu la chiept, să 'ngrămădești acolo și nu-ș poati
trazi suflitu.

Găzești — Măriia Neacșa, 64.

IX

A chierit credința dila oaminî. Ieū is fumei acu
di șaizăs și patru di anî, așa știū Ieū să hiū, a trăit
ghini oaminii în timpurli șelea și paralili avea spor.
Dac' avea parali-ț da, și Ieū dam, da acu-s vadană.
Dam la oaminî și la săptămînă adușea. Acu s'a stricat
rău, nu-ț dă o strachină di făină, stă să să măninși unu
pi altu, toț să țin tarî și mari, și nu să uită la o vadană.
Am fișori patru; ș'am un fișor prostolan, I-a bătut Dum-
nezău di s'a prostat di bătăi, acolo undi-a fost la meli-
ție. Și plătesc și pensia melitarie, torc cu furca și plătesc.
Chiar ș'acu am să daū pi doi anî și n'am putut. Munșesc
cu sapa, alșiva n'am cu și să mă supții, cu furca, mai
cu discintatu; cu aiestea am trăit.

Găzești — Măriia Neacșa, 64.

X

DI BRÎNCĂ

Înapoi groaza pămîntului
 Înapoi să ti 'ntors
 Să n'apuș să ti coș.
 Brîncă porșească
 Brîncă căiască
 Brîncă vâcască
 Brîncă gîscască
 Brîncă cu rășeală,
 Brîncă cu herbințală,
 Brîncă cu săzîtătură,
 Brîncă cu poșitură.

Găzești — Măriia Neacșa, 64.

XI

DI NĂJÎT

Pleacă nouă feti
 Cu nouă sapi,
 Cu nouă lopeț,
 Merzi pîn' la nîljoc
 Di cali, di carari.
 Întoarși-vă-ț, nouă feti,
 Cu nouă sapi,
 Cu nouă lopeț,
 Întoarși-vă-ț.
 Nu săpaț măru mari
 Din rădășină,
 Întoarși-vă-ț și săpaț
 Năjitu din crierii capului lu [cutari]
 Năjit cu frigari
 Năjit cu săzîtătură
 Năjit cu poșitură.

Găzești — Măriia Neacșa, 64.

XII

CÎNTICU NIOARIÎ

Pi chişor di munti
 Merg oili 'n frunţi,
 Şi-s nouă şobani
 Cu vâtafu-î zăşi.
 Unu-î ungiurean,
 Di zili mai nîcu,
 Di trup mai voînicu,
 Nant şi supţirel.
 Feţşoara lui
 Spuma laptilui,
 Ochişorii lui
 Mura cimpului,
 Mură di pămînt
 Nîazunsă di vînt
 Coaptă la răcoari
 Nîazunsă di soari.
 — Nioară, nioară,
 Şi-m ieşti năzdrăvănioară,
 Di trii zili 'ncoasi
 Gura nu-ţ mai taşi.
 — Tovărăşii tăi,
 Îi nî s'a vorghit
 Ca să ti omoari
 Şi să nî ti 'ngroapi
 În dosu stîniî.
 — Nioară, nioară,
 Fluirăşu nîu
 Tu să nî-l puî
 În virf di păltinaş,
 Cîn vîntu o bati
 Fluiru nî-o zişi,

Oili s'or strinzi,
 Ş'or înşepi-a plinzi
 Cu lacriñ di sinzi.

Găzeşti — Neculaï Purdel Mare (fost cioban), 76

XIII

— Leliță din Brebu
 Îeū stam să ti 'ntrebă
 Ai bărbat or n'ai?
 — Bărbăţalu ñi-am
 Tinăr şi gălant
 Şi l-am di barbat.
 Merindi i-am pus:
 Chişor di cucuş
 Din zenunchi 'n ġos;
 Putină cu brinză,
 Didisuptu-i frunză,
 Şi diasupra-i brinză;
 Putină cu unt,
 Didisuptu-i lut,
 Şi diasupra-i unt.

Găzeşti — Neculaï Purdel Mare, 76.

XIV

Codruli, codruţu des,
 Îeū din tini n'oi să ies,
 C'am intrat di ñic copchil,
 Ş'acuşa mor di bătrîn;
 Ş'am intrat fără di mustaţă,
 Ş'acuşa-s cu barba groasă.

Găzeşti — Gavrilă Purdel, 34.

XV

Foai verdi lemn domnesc,
 Staū în loc și mă gîndesc
 Cu și zili mai trăiesc.
 Foai verdi mărăraș,
 Nî-am avut un puî cu haz
 Și l-am scapat în alt oraș,
 S'a făcut căluguraș.

Găzești — Gavrilă Purdel, 34.

XVI

Foai verdi stejărel,
 Pi șel dial pi colnișel,
 Cum să primbl'un voinișel
 Cu calu di dălozel,
 Și cu mindra după iel.
 Mindruța-m zîsea-ŭ-așa:
 — Puni-mă voinic calari
 Că nu mai pot di chișoari
 Că ni-i drumu glonțuros
 Și nu pot merzi pi zos.
 Voinicu zîsea-ŭ-așa:
 — Aleoleo, mindruța mea,
 Nū ti poș puna calari,
 Că ni-i murgu nic di zili
 Ș'aghia mă duși pi mini,
 Pi mini și armili
 Disaziî cu galbiniî.
 Mindruța zîsea-ŭ-așa:
 — Dar-ar unu Dumnezău
 Potihnească calu tău,
 Calu să să potihnească,

Tocma 'n git să ti trintească.
 Mina dreaptă să-ț scrintească
 Mina stingă să țe frîngă,
 Și să ții friu cu dinți
 Și să mii calu ca muți.

Găurli — Neculai Bobeica, 60.

XVII

Foi verde foi di nuc,
 Di șinș anî fusăi haïduc,
 Și la var' oi să mă duc
 Să mănînc carni di cuc,
 Să beu sinzi di haïduc
 Și să zic că sin voinic.
 Foi verde trii aluni,
 Șini-î mai strein ca mini?
 Numa nîrla din păduri.
 Amîndoî fașim bordei
 Cu mărtășii șei di tei,
 Cu ușa di clocotiș,
 Șini-a mai treși pî-aiș
 Pominească di voiniș.

Găurli — Neculai Bobeica, 60.

XVIII

Foi verde di tîutîun,
 Drag nî-a fos călușu bun
 Priponit chîar lingă drum.
 L-aș fura și nu știu cum,
 L-aș lăsa și nu mă'ndur.
 Dacă văzui și văzui,
 Sfinta cruși nî-o făcuî,

Și la dînsu năvălii.
 Priponașu i-l tăia
 Și pi dînsu m'arunca,
 În zos la Oltu-l îndrepta,
 Că di-o minii și di-un foc
 Îni luaî drumu la Olt.
 Cin la Olt, Oltu vărsat.
 Staū in armă răzămat
 Cu murgu di briū legat,
 Cum îi omu suparat
 Și di beleli mincat.

Găurli — Neculai Bobeica, 60.

XIX

Foaî verdi di măcriș,
 La temnița lu Ghimiș
 Acolo-î Corbea închis
 Pintr'un lucru di niñic,
 Pintru-o gloabă di cal
 Pintru Roșu năzdrăvan.
 Dară Corbea to striga:
 — Maică, măiculița mea,
 Naț cheia dila lacată
 Și-nî discui grajdî di chiătră,
 Că sin trîi cai
 Dila trîi crai
 Unu roșu ca focu,
 Unu-î alb ca omātu,
 Unu-î negru ca corbu.
 Puni șaua pi Roșu
 Și-l ad' di dăruială,
 Ca să iasă Corbea-afară,
 Da baba di'ncălica
 Pin sati undi treșea

Toț boierii o'ntreba;
— Di ți-i Roșu di vinzari
Ți-l drămuiescū cu paralī.
— Nu ni-i Roșu di vinzari
Și-i datū di dăruială,
Să iasă Corbea afară.
Da baba cind a azuns
La Ștefan-Vodă s'a dus.
— Bună ziua, Ștefan Vodă,
Nu-i prii ni o babă'n vorbă?
— Și iesti băbătii?
— Să dăm pi Roșu di dăruială
Să iasă Corbea afară.
Ștefan Vodă si vorghia?
— Babă, hăi, tu iestī bătrină
Și iestī cu mintea di copchilă.
Pi Corbea l-am logodit
Cu jupineasa Carpina
Adusă din Slatina,
Numa din topor șioplită
Și din bardă bārduită,
Lu Corbea iesti gătită.
— Dacă-i așa, să trăiești,
Doamne, Măriia Ta,
Dă pi Corbea să mă vază.
Ștefan-Vod', Măriia Sa,
Pi Corbea-afară-l scotea.
Îel pi Roșu 'ncălica
Și da 'ncolea și 'ncolea,
Și la scară tot trăzea.
Da Ștefan-Vodă-l întreba:
— Și primbli, Corbeo, calu-așa?
Dară Corbea-i răspundea:
— Să să uiti la mama
Și să să 'nveți cu 'mneata.
Cin ghini i-a vinit

Pi măsa-o-a zminșit
 Și din curți a pornit.
 Ștefan Vodă și zișea:
 — Îa vez hoțu nenhiërat
 Îl priinii ieũ la sfat.

Găurli — Neculai Bobeica, 60.

XX

Oi, Șoicană, maică mea
 Când irea cu mini grea
 Dragă-i mai irea lumea.
 Dacă maica m'a făcut
 M'a născut un pu di lup,
 Codrilor m'a dăruit,
 Codrii mari m'a făcut,
 M'a făcut un pu di lup.

Găurli — Neculai Bobeica, 60

XXI

Foi verdi izmă creață,
 Duminică dimineață
 Bati țata la fereastă.
 Las' să bată că nu-ni pasă,
 Că mai am v'o șăpti 'n casă.
 — Foi verdi otrățal
 — Și caț leli pi mușel? ¹
 O vacă și c'un yițal
 Ș'un drac di ibovnișel.
 — Foi verdi di păsat
 Și caț lele pi Bărlad?

---

¹Imaș de vite.

— Ȫa vaca Ńi cu mĩnzatũ
 Ń'un blãstãmat di barbatũ.
 Mãi barbati blãstãmati,
 Nu baga ĩn samã toati.
 Foaĩ verdi necoretĩ,¹
 Su poal i di codru verdi
 Mititel foc ĩi sã vedi.
 Nu Ńtiũ focu-ĩ potolit,
 Or di haĩduŃ ocolit.
 Nu Ńtiũ zãŃi or ŃĩsprãŃi,
 Or pisti sutã mãĩ treŃi,
 Cã-m frizi d'un berbeŃi.
 Un berbeŃi ochiŃãl,
 La trĩĩ oĩ aplecããl,
 Nu irea 'n turmã ca ĩel.
 Ńi nu-l frizi cum sã friz
 Ńi ĩi-l frizi pin cĩrlizi,
 Ńi-l ĩntoarŃi pin belŃiuzi.
 Ca sã-ĩ hii carnea dulŃi,
 Ȫl strochĩesc cu salamurã
 Sã Ńii la bãtuturã.
 Foaĩ verdi grĩũ mãrunt
 Drag ĩi-a fos drumu cotit,
 Cu troscãt verdi 'nvãlit.
 Foaĩ verdi trĩĩ alun
 Puĩca mã 'ntreabã pi mini
 Ńi ĩi-ĩ ĩii drag pi lumi?
 Sãghioarã d'ĩnr'o ĩii
 Ńi armi di haĩduŃii,
 Potĩseaũa pin pãduri
 Pardositã cu aluni,
 Cari merg haĩduŃ pi ĩa
 Frunza li-astupã urma.

Gãurli — Neculaĩ Bobeĩca, 60.

¹Un burete care se face prin pomi, prin nuci.

XXII

Foaie verzi de acleaz,
 Morii murguli de nacaz
 Că n'am unde să te las.
 Ți-aș lăsa la taică-nea
 Taică-nea îi om bătrîn
 Nu cosăști vara fin.
 Ți-aș lăsa la maică-mea
 Maica mea i boghitoari ¹,
 Ia boghiu ș'apucă 'n sat
 Și tu stai de gard legat,
 Și de foame roz zăbali,
 Și de sete schinghi ² din spete.
 Ți-aș lăsa la soră-mea,
 Soră-mea i fată mari,
 Să duci la șazătoari
 Și morii, murguli de foame.
 Ți-aș lăsa la frați-nea,
 Frați-nea îi om bogat
 L-a dat satu neputat ³,
 Ș'ia bastonu, apucă 'n sat
 Și tu stai de gard legat.
 Hai, murguli 'n pasu tău
 Să ațung la satu nea.
 Hai de murguli la pas,
 Că doară n'ai da în nas.
 Plinzi-ț-or urmili,
 Strochi-ț-or cărării,
 Tot cu lacrimili.
 Hai murguli 'n pas de vreme,
 Treș Nilcovu, nu te temi,

---

¹Dă în bobii.

²Schimbi.

³Deputat.

Ț-oî da fin cu yioreli
 Și iarbă cu floriseți.
 Măi voîniși Rîmnișeni,
 Într'n casă nu ti temi,
 Că di sini ti-ai temut,
 A pus spată la pămînt
 Și ochi negri-a putrizit.

Găurli — Neculaî Bobeica, 60.

XXIII

Cin s'a făcut pămîntu a fos șeri mai mult și pămînt
 mai pușinel. Ș'a trimăs Dumnezău pi la toati lighioili ca
 să 'ntrebi să vază și-i di făcut și nu ș'a dat sama niminea.
 A trimăs la ariș, a trimăs pi corbu, și corbu a găsit o
 mortășuni undi-a hi găsit, s'a-ŭ-oprit acolo să minîși, și
 Dumnezău a fos silit ca să yii digrabă și l-a blăstămat:
 Corbuli, să hii penili teli cum îi inima mea. Ș'a trimăs
 altă lighioai, altă pasări ș'a adus arișu. A 'ntrebat arișu,
 „și să fac ieŭ? — Vez că am pămînt mai mul și șeri mai
 pușinel“. Îel o dată s'a lunzit și numa s'a 'ngrămădit cum
 îi hulzu: „așa să faș, zise, cum is ieŭ, să-l strinz pămîntu
 grămadă la un loc“. Și hincă a strîns pămîntu s'a făcut
 munț și dialurî. Și Dumnezău i-a mulțănit și i-a zis:
 „Iac'așa arișule să trăești! Atita-î povestea.

Vizantea — Șarbu Grozavu, 84.

XXIV

Foi verde ștejărel
 Citii ŭomu tinirel
 Să țini doru di iel,
 Dacă ŭomu 'mbătrinești
 Doru să călătorești.

Vizantea — Șarbu Grozavu, 84.

XXV

Astă iarnă mă 'nsuraî,
 Tinirică și-o luaî,
 Dî-o sută șinzăs di aî,
 Dinți 'n gură staū cunună,
 Ca pariî la curătură;
 Și la git ari mărzeli
 Și 'n gură n'ari măsăli;
 Dinț în gură nu-s di loc,
 Fără șăpti nu sint ũopt.

Vizantea — Șarbu Grozavu, 84.

XXVI

DI MUȘCĂTURĂ DI ȘĂRPI

Sulimindriță pristiță
 Întră 'n ũos di cheliță
 Și chelița-î di ũos
 Și ũosu-î di carni.

Vizantea — Nedelea Neculaî Ștobanu, 70.

XXVII

DI ŽUNGHÎ

Să stai să ti ostuiești, c'apoî am să ti trudesă truda
 cinichii. O săp, ș'o samîn, ș'o țincănescă, ș'o culeg, ș'o to-
 chiesă, ș'o meliț, o rayil, o fac cair, o torcă, o rișchiū,
 o coc ¹, o deapăn, o urzăscă, o 'nvălescă, o năvădescă,

---

¹ În ciubăr.

o minjăscū, o țas, o daū pin spată, pin iță, am țasut-o,
am 'nălghit-o, am făcut-o val, am croit-o, ș'am cusut-o,
ș'am îmbrăcat-o.

Vizantea — Nedelea Neculaĭ Șiobanu, 70.

XXVIII

Zvircolacii mănincă luna și soarele și să 'ntunică;
nu-î vedem ce sint, că să pun pe ceri acolo și pe lună.
La un an la doi să 'ntimplă odată. Trage popa clopotu,
să 'nchină și oamenii, čocănește două hîare sau două cu-
țite unu 'n altu și piste un čas și jumătate iar 's' arată.
Nu știu č-o hi, doar să pune nor derep lună și lumea
zice c'o mănincă zvircolacii.

Dragosloveni (Soveja) — Mărina Gosavu, 75.

XXIX

DE DEOCHĪ

Fugĭ deochĭ dintre ochĭ
Că tĭ-ajunge vint săratŭ,
Sudorĭ de om botezatŭ,
Să crape ochĭi cin' tĭ-a deochiatŭ.
Sulemendriță pistriță
Intră 'n tufuliță,
Cum intră, cum fătă,
Puii-ș mĭncă,
Cum mĭncă, cum crăpă,
Crăpa-ĭ-ar ochĭi cui tĭ-a deochiat,
Și să rămĭie curat luĭnat
Ca argintu-ăl strecurat
Cum dela Maĭca Precista l-a lăsat.

Dragosloveni (Soveja) — Mărina Gosavu, 75.

XXX

— Nioriță nîcă,
 Aî fos năzdrăvnică,
 Di trîi zili 'ncoasi
 Gura nu-ț mai tași,
 Că la apă ti-am adăpat,
 La iarbă ti-am păscut,
 Și lupu mînce-ti-ar?
 Oai lai, bucălai,
 Nioriță nîcă,
 Cu lina pi tini clădită,
 Di și gura nu-ț mai tași?
 — Stăpini, stăpini.
 Îo ț-aș spuni
 Că s'a voroghit
 Trii stăpini a tăi
 Ca să ti omoari
 Că ai oi mai multi,
 Și să ti îngroapi
 În dosu stîniî,
 Uni zac cîniî.
 — Nioriță nîcă,
 Di m'or omori
 Să-m puî la chișoari
 Bușimaș di fag,
 Fluirăș la cap;
 Cîn vîntu-a bati
 Bușimaș să-m cînti,
 Fluiru să-m strîzi
 Ș'oili s'or strînzi.
 Pi mini m'or plînzi
 Cu lacriî di sinzi.

Cîmpurli — Toadir Bodea, 70.

XXXI

DI DIÛCHÎ

Pasări albă cudalbă,
În chiătră calcă,
Chiătra pi patru părț să crapă,
Așa să crăpi ũochi
Cui a diochiet pi [cutari].
Dî-a hi di fată mari,
Să-î chiși pletili,
S'o riză fetili,
Să-î hii șudă.
Dî-a hi di fumiei
Să-î crăpi țîțili,
Să-î curgă laptili,
Să-î moară pruncu di foami,
Să-î hii șudă.
Dî-a hi di codru,
Să-î chiși frunza.
Să rămii negru,
Să-î hii șudă.
Dî-a hi di cîmpu,
Să-î chiși florili,
Să rămii slutu,
Să-î hii șudă.
Dî-a hi di apă,
Să-î săși izvoarili,
Să-î rămii chiătrili,
Să-î moară peștili,
Să-î hii șudă.
Dî-a di vînt,
Să-î chiși arichili,
Să-î hii șudă.
Aista ũom
Să rămii curat

Și luîinat
 Ca maică-sa și l-a făcut.
 Ca spuma di mari,
 Ca róua di soari,
 Ca sfînta zi di azi.

Cîmpurli — Măriia lu Todiraș Toma Potopu, 66.

XXXII

DI DIÛOCHÎ

Fuž didiüochî
 Dintri ochî,
 Negru ca corbu,
 Îuti ca focu.
 [Cutari] să rămiî curatû
 Și luîinatû
 Ca Dumnezăü și l-a lasatû.
 Ca spuma di mari,
 Ca róua di soari,
 Și ca sfînta zi di azi.

Cîmpurli — Măriia lu Todiraș Toma Potopu, 66.

XXXIII

DI DIÛOCHÎ

Vini şuta di la munti
 Și linzi ghişălu 'n frunti.
 Nu vini şuto din munti,
 Di linzi ghişălu 'n frunti
 Și linzi pi [cutari]
 Pin zéni, pin sprinşeni,
 Pi üochî, pintri üochî,
 Pi faşă, pintri faşă,

Din inimă, di supt inimă,
 Din rînză, din osînză.
 Diŭochi cu poșitură,
 Diŭochi cu'ntilnitură,
 Diŭochi cu șas rău,
 Diŭochi precleșitŭ,
 Diŭochi di ŭom întors di la țîță,
 Diŭochi cu frigari,
 Diŭochi cu trimăsu șel mari.

Cîmpurli — Mărița lu Todiraș Toma Potopu, 66.

XXXIV

Strigoii cîn chieri luna să fac zvircolăș; să fac și din copchiu șeia cari n'apucă botezu. Copchiu din rudi, din veri primari și din fraț să fac și îi zvircolăș, cari mor nibotezaț, dintr'aistea-s făcuț. Sin cu coadă și să sui sus la șeri di mănîncă luna; cîn să'mplinești luna, atunș cîn chieri. Numa di cît trazi cloputu ș'aprinde zmiernă și tării și să'nchină, și toacă 'n coasă și 'n tilinș, trăn-cănesc tilinșili, dacă prinde lumea di vesti 'ngrabă, dacă nu, o mănîncă vrut nevrut, rupi dintr'insa ca cum ar rupi mascuții din bostan. Să vedi doi băieț acolo cum să răped unu di-o parti, altu di-o parti. Acu numa di v'o ciț-va ani n'am văzut, da 'nainti di cîti ori! Da șini n'o vedi cîn să'ntimplă!

Cîmpurli — Mărița lu Todiraș Toma Potopu, 66. .

XXXV

Niorița dragă,
 Di trii zili 'ncoași
 Gura nu-ț mai tași.
 — Stăpini-aș tășea

Dacă nî-aş putea,
 Că io-ŭ-am auzît
 Di doi verî primari
 Ca să ti omoari,
 Şi să nî ti iei
 Din zburdu¹ oilor,
 Din zocu űeilor,
 Şi să nî ti-omoari
 Şi să nî ti'ngroapi
 Din dosu stiniî,
 Undi zaşi cîniî.
 Io nu ti-oî lasa
 Stăpini, stăpini,
 În braţa ti-oî lăa
 Şi ti-oî arunca
 În nîjlocu stiniî,
 În zburdu oilor,
 Şi 'n zocu űeilor,
 Şi 'n verdeaţa cîmpului.
 Şi la umbra codrului,
 În florili cîmpului.
 Cîn vîntu nî-a bati,
 Codru cînd a cadî
 Şi umbră ű-a faşi,
 Cîn vîntu nî-a aburi
 Nînus² di florî ű-a vini
 Şi noi toati ti-om boşi.

Cîmpurile—Măriîa lu Todiraş Toma Potopu, 66.

---

¹Cînd 'sburdă oile de se joaca

²Miros.

XXXVI

DI DISFĂCUT

Sculatu-m'am az sînta Marț
 Gras și frumos
 Bun sănătos,
 Cu minișili suplicati
 Cu mînuți albi 'mbirnati,
 Cu sprînsenili mindri 'nchinati,
 Ș'am ișit afară 'n prag
 Să văz dușmañii ñei și facă.
 Dușmañii și dușmansîli
 Îș pustiișă casăli
 Și ñi-așinea drumurli,
 Cu toati farmișili.
 Cum dușmañii m'a văzut
 Că io-ũ-afară ñi-am ișit,
 La mini s'a răpezit,
 Drept în fașă m'a stuchit,
 Cu palmili pisti ũochi m'a pãlmuit,
 În casă di speti m'a hutuchit¹.
 Dacă 'n casă m'a bagat,
 Păr di drac pi cap ñi-a-ũ-aruncat,
 Cũ cămeșă di lup m'a 'mbracat,
 Cũ ochinș di urs m'a 'ncalșat,
 Mînuș di bursuc în min' ñi-a bagat
 Schin și mărășin pi limbă ñi-a aruncat,
 Chișoarili ñi li-a inchedicat,
 Mînili ñi li-a legat,
 Limba că ñi-a fericat
 ũochi 'n cap ñi-a painjinit
 Fașa că ñi-a viștișit
 Io dacă m'am văzut

---

¹Imbrincit.

Atîta di negru și slut,
 Îar afară nî-am ișit,
 În sus m'am uîtat,
 În zos m'am uîtat,
 Altu nîca¹ n'am văzut :
 Un ștejar mîndru 'nfrunzit,
 La tulchină masă dî-arzînt.
 Da la masă șini șădi?
 Șădi Domnu Dumnezău
 Și cu Maica Preșista.
 Cu nîr să nîruești,
 Cu pîni să hrănești
 Cu yin să șinstești,
 Cu nîeri să 'ndulșești.
 Di [cutari] pominești.
 Maica Preșista auziră
 Bînd și mîncînd,
 Țîpînd ș' olicăînd.
 Maica Preșista 'n chișoari s'a sculat,
 Pi potică s'a uîtat,
 Pi [cutari] l-a văzut
 Plîngînd, olicăînd,
 Slut și urît,
 Negru și pîrlîit,
 Di chișoari 'nchedicat
 Și di trup fericat
 Și di mîn' legat,
 Di ūochî chîorîit,
 Di limbă mușîit,
 Di față slușîit.
 Maica Preșista fuga-ŭ-alergat
 Di mîna dreaptă l-a lŭat
 Și din gură l-a 'ntrebat:
 — Și plînz, și tî-olicăiești

---

¹Nîmic.

Negru și părilit
 Di față sluițit?
 — Cum n'oi plinzi
 Și m'oi olicăi,
 Că nu sîn negru și urit,
 Dintr'a mea născari,
 Și sin negru și urit
 Di faptu șel mari,
 Că io-ŭ-az m'am sculat
 Ș' afară 'n prag că m'am plecat
 Gras și frumos,
 Bun sănătos,
 Dușmanîi m'a-ŭ-aflat
 Dî-a fuga-ŭ-alergat,
 Păr di drac pi cap nî-a-ŭ-aruncat,
 Cu cămeșă năgră 'mbracat,
 Cu șuboti negri m'a 'ncalțat,
 Mănuș negri 'n min' nî-a bagat
 Fața că nî s'a schimbat,
 Potretu neŭ nî l-a lăat,
 Și pi-a mortuluî nî l-a dat.
 Păru din cap nî-a lăat,
 La propreli l-a legat,
 Din urmă că nî-a lăat
 Și 'n tohilă l-a bagat,
 Nicî cŭ-atita nu m'a lasat,
 Cu multi fapturî m'a 'mbracat,
 Cu lut dila toșilă,
 Cu lemn dila tohilă,
 Cu zmoală dila moară,
 Îo pi undî-am calcat
 Lumea-am suparat
 Cu șini-am vorghit
 Toț m'a horopsit.
 — Nu plinzi, nu ti-olicăi
 Că io pi tini nu ti-oî lasa,

D mina dreaptă ți-oî lăa,
 Pi potică 'n slava șeriului ți-oî rîdica,
 Pi potică ți-oî îndrepta,
 Potica lu Adam,
 La fintina lu Țordan
 Cu stîlchîi di leuștean,
 Cu mărzeli di mărgăritar,
 Cu piriū di yin,
 Cu spumă di nîeri.
 Niș cū-atita nu ți-oî lasa;
     tîbli di busuîoc
 In mina dreaptă nî-oî lăa,
 Șî di cap ți-oî aplica,
 În fintînă ți-oî arata;
 Cum ți-oî videa di slut,
 Nu ti 'nspăimînta
 Că io pi tini nu ți-oî lasa
 Cu apă din fintina lu Țordan ți-oî spala,
 Cu stîbli di busuîoc ți-oî mătura
 Șî di fapturî ți-oî discurma
 Chișoarli ți li-oî dischedica
 Minuli ți li-oî dizlega,
 Ochii ți i-oî dispainzîni,
 Fața ți-oî disviștîzi
 Sprinșeni di corb în frunti ți-oî lichi,
 Ochî di șoim în cap ți-oî dărui,
 Fața di coală di hirtii ți-oî zugrăy ,
 Buzili ți li-oî înrumini
 Dinț di mărgăritar în gură ți-oî arunca,
 Suflișăl di yin ți-oî da
 Di mina dreaptă ți-oî lăa
 Pi pămînt că ți-oî lasa
 Ca un vișin frumos înflorit,
 În poali poliit,
 În virf zugrăyit,
 Cu florili dî-arzînt

Iț sări și-ț răsări
 Pîn stoară, pin stoboară
 Pin seti di feti
 Pin stoboară di flăcăi
 La mese di oaminī bătrînī.
 Ciț vor hi 'nainti,
 Or stă ș'or aștepta;
 Ciț or hi in urmă,
 Or da di fugă ș'or azunzi
 Or întreba stoboarili șeli tiniri
 Pi șeli bătrini:
 Îoti-on pom frumos înflorit
 Din raī slobozit.
 Or zice șii bătrînī
 Că nu i pom frumos înflorit
 Că s'a disfăcut
 Și pi leac s'a nimerit.
 Îar șini lor li-a făcut
 Ca lemnili 'n codru s'or usca,
 Ca ierghili s'or legăna,
 Ca florili cimpuluī s'or scutura,
 Ca niști buturuț pirliti-or rămînea.
 Ca niști buturuț pirliti,
 Di vinturī bătuti,
 Di păsări șuchiti,
 Di Dumnezău nivăzuti.

Cîmpurli — Măriia lu Todiraș Toma Potopu, 66.

XXXVII

Plecaī pi cali, pi cārari;
 La űeljoc di cali mă'ntilniū
 Cu nouă lupchī întăritaț,
     Înherbintaț,
 Cu gurili căscati,

Cu linghili spînzurati,
 Cu dinți di hîer,
 Cu măsielili di oțal
 — Undi vă dușiți?
 — Ni dușim la păru lu Salim,
 Frunza să i-o 'ngălbînim,
 Otraza¹ si i-o viștijim.
 — Nu vă dușiț la păru lu Salim,
 Frunza si i-o'ngălbîniț,
 Otraza si i-o viștijiț!
 Să vă dușiț la [cutari]
 C'a făcut cherit,
 Cherit piclisit,
 Cherit cu roșăță,
 Cherit cu albață,
 Cherit cu negreață
 Cherit săpășios,
 Cherit mîncășios,
 Cherit di nouăzieș și nouă di nîamuri.
 Cu dinți săpați-l,
 Cu măsielili roadeți-l,
 Cu limba linziți-l,
 În Marea-Neagră aruncați-l,
 Călini depărtați-l.

Si iasă:

Cheritu dîn chieli, di sup chieli
 Din criirii capului,
 Din fața obrazului,
 Din sfircu nasului,
 Din toati 'nchiiturili lui.
 Si iasă dîn chieli, di sup chie ,
 Si râmii curat,
 Ca arzintu di stricurat.

Bălca— Marița Busufoç,

---

¹Puterea.

XXXVIII

A fost odată, îi mult d'atunș, pî cînd umbla Sfintu Petrea cu Domnu Isus pî pămînt și s'âncălța cu ochinș di hier.

A fost odată trîi fraș. Pî unu-l chema Zorîdizi, pî unu Sară și pî unu Nîezdînoapti. Li plăsea la citiș-trîi sî umbli pîn toati pădurli dipă vînat. Si dușea pîn toati locurli fără chic di frică.

Odată pî cînd aști trîi fraș umbla la 'ntimplari pîntr'un codru des ca perîia, a dat d'un palat mari, cari iera a lu Barbăcot.

Ăsta iera dus la vînat cînd a azuns acolo, și îi n'a găsit la palat di cit p'o fată, cari făsea mîncari pîntru Barbăcot, stăpînu îi. Doi din fraș s'a dus la vînători, ca si măi aducă șiva, și fratili al măi nîc, Nîezdînoapti, a rămas si facă mîncari pîntru îi, la bucătăriia lu Barbăcot, la un loc cu fata pî cari a găsit-o îi acolo. Fata-i tot zișea si fugă, si s'ascunză undi-o ști, ci d'o vini stăpînu-su, ar'să hii rău di capu lui. Da iel par'ci niș n'auza și-ș vidia di treabă.

Cînd a vînit Barbăcot, s'a supărat foc pî ghietu ūom, ci di si a 'ndrăznit si întri 'n casili lui. Pî urmă ș'a luat sama și l-a iertat, da i-a spus să nu-i măi calsi p'acolo, ci-i nevoi. Apoi Barbăcot, s'a dus iar la vînat și cînd a vînit iar, a găsit la palatu lui pî fratili al nîljoșiu, căruia-i vinisi rîndu si facă mîncari. Pî ăsta mai a fos să-l bată di supărat și iera, da Sară s'a rugat di iel și l-a iertat, da i-a spus si nu cumva si-l măi găsască acolo ci-l omoară. Vez... Barbăcot, credea ci-i tot al dintăi, ci sămăna ai trîi fraș unu cu altu, ca cînd ar hi fos zeminî.

Tuma pisti v'o citiva zili cînd a vînit iar Barbăcot, a găsit la palat pî Zorîdizi făcîn mîncari. Acu nu s'a măi putut ținea și i-a dat o palmă zdravănă flăcăului. Da și ăsta nu s'a lăsat și cîn l-a lăut odată, și cîn l-a trîntit di pămînt, a rămas măi mort. Nu s'a mulțănit voînicu

numa cū-atit; da l-a lūat și l-a dus la un copac trăznit, pi cari-l știia 'n păduri, și l-a 'ncurcat cu barba 'n țândarli copacului, ci Barbăcot avea o barbă lungă di i si tira di pământ și d'ala îi zisea așa.

Cînd a vinit ăilanț fraț, l-a găsit foarti vesel și cînd a aflat di isprava lui, l-a rugat să li ariti și lor undi-î Barbăcot. Cîn s'a dus la copac, ăla fuțisi cu copac cu tot, îl scosăsi din pământ și fuțisi cu iel, că nu-ș putusi dăsurca barba. Hincă si cunoștea urma pi undi tîrîsi copacu, s'a dus dipă iel, pină a azuns la o bortă mari, undi si vîrîsi pisti un bălaur, cari-l mincasi.

Acu ăi trîi fraț a rămas stăpîni pi palatu lu Barbăcot și s'a așăzat acolo.

Bălca — Ion Rachieru, 11.

XXXIX

Odată un leu s'a 'ntilnit c'o miță ș'a 'ntrebat-o:

— Di si iești tu așa nîcă, fă?

— Apîi, cum să nu hiu nîcă, daci trăesc tot în casă cu oamini și cu copchii lor, cari mă bat hojma.

— Fă, ia ascultă! Aș vrea să văz și ieu un ūom, si știu și ieu si tel di lighioană-i iel.

— Daci vreî si vez, apîi haî cu mîni la capu podului, cf p'acolo trec îi mereu.

Pi cîn șădea îi acolo, a trecut un copchil la școală.

— ăsta-î om? întreabă leu.

— Ba nu, ăsta acu si fași, a zis mița.

Dipă aia a trecut un uncheș bătrîn di tot.

— ăsta-î om? întreabă leu.

— Ba, ăsta a fost, ziși mița.

Măi la urmă treși un soldat înșîns cu saghie și cu pușca pi umăr.

— ăa, ăsta-î om, ziși mița. Dacă vreî să-î vez puterea, ia-ti cu iel la luptă.

Leu și duși minios la soldat și ăsta cînd îl vedi,
 puni pușca la ochi și trazi 'n ȳel, și-l rănești în citi-va
 locuri și dipi și a mintuit gloanțili, a scos saghia și l-a
 loyit di ȳ-a rupt falca ș'o labă.

— Cum ți si pari ōumu? l-a 'ntrebat mița cînd a
 vinit la ȳa fugînd di ōumu, cari-l virisi 'n spărieț.

— „A dracului-s oamini ăștia! Mă nîr ci tu ai
 măi rămas atit di nîcă și n'ai murit di mult!

Bălca — Costandin Vrănșeanu, 10.

XL

Struguraș bătut di brumă
 Rău-ȳ, Doamni, fără mumă
 Struguraș bătut di chîatră,
 Rău-ȳ, Doamni, făr' di tată
 Rău-ȳ, Doamni, pin streinȳ
 Ca disculț pin mărășiuȳ.
 Rău-ȳ, Doamni, pisti tot
 Cînd omu n'ari năroc.
 Hai năroc, năroc, năroc,
 Di ti-aș prindi la un loc
 Să-ț puȳ lemni, să-ț dau foc
 Ca să zis că n'ai năroc.
 Foaȳ verdi di aclaz,
 Puică nu-ț măi fași haz,
 Căș ca mini-o să ti las
 Cu coatili pi zăplaz,
 Cu lacrăniȳ pi obraz.
 Di-aș avea un drum măi lung,
 Să mă duc pi ȳel năuc
 Și 'napoi să nu mă uit.
 Foaȳ verdi mărășiuȳ
 Sini mă știi pi mini

Cu și foc trăiesc pi lumi
 Amărit și vai di mini
 Și nipitrecur pi lumi.

Mărășești — Vasili Șibotarîu, 40.

XLI

Foai verdi hir mohor,
 Cuculeț di pi răzor,
 Tu n'ai nîlă n'ai niș dor
 Dar io-ū-am nîlă și dor,
 Numa n'am arichî să zbor,
 Și să zbor pi sup pămînt
 La măicuța la mormint,
 Să-î văz oasăli 'nșarati
 Și sprînsenili 'nghinati;
 Să-m puî capu pi chișoari
 Să mă jăluî di mă doari;
 Mă doari'n chiept și'n schinari,
 To di doru dumñitali.
 Foai verdi ș'un lipan,
 Uiti, neni, sui dîalu
 Io-î cunosc urma și calu;
 Calu-î sur, neica amur¹
 L-aș blăstăma și nu mă îndur
 Că nî-a fost on an amur.

Mărășești — Vasili Șibotarîu, 40.

XLII

Foai verdi odoleană,
 Ghițșor di pisti dîal,
 N'ai vinit la noi dî-un an

---

¹Amor.

N'am vinit c'am fos bolnav.
Am fos bolnav ș'am zăcut
Ș'am zăcut pi prisp' afară
Pî-un șersaf ș'o plăpońioară.
La Dumnezău m'am rugat,
Di pi boală m'am sculat
Ș'am făcut cum am putut,
Ș'am loat calu împrumut,
Ș'am vinit di v'am văzut.
Și folos că v'am văzut,
Că ni-am găsit puica 'n pămînt.
Foi verde trîi maslini
Și-oi să fac s'o ieu cu mini,
Macar calea zumatati,
Să nu-m pai așa diparti.

Mărășești — Vasili Ștobotarîu, 40.

XLIII

Am făcut oștiri pi vremea lu Cuzea. He, he, sireacu, și mai barbat iara!.. Tomna 'n noaptea cîn l-a da zos din tron, iaram di gardă la palatu lui. Nu știîam niînic ca și să hii. Tomna noaptea tîrziu văzui că 'ntra tunari cu roatili di la tunuri îmbrăcati cu rotogoali di pai. Și să zic, n'am văzut cum l'a zgonit. Spunea unii că l'ar hi invelit cu'n șersaf și l'ar hi suit într'un rădvan ș'a lăat-o la goană.

Blihanî — Ioniță Mărinuș, 67.

COVURLUI

COVURLUI

I

Îera doi bătrîni ș'avé o ghîati fati numa și ié s'o amurizat dî-un flăcău, dî-un tinîr și tinîru séla iera strigoî și ié nu l-o știut ci-î strigoî. Acu iel — ca fetili la țari: „Fa, tu ieș la mini disari?“ Ci și ié-l iughîé. Îé o ișit odati, dî doûi orî și iel nu i-o făcut niînic.

Și pi urmî fata așeîa o spus la alti fati: „Fa, cutari vini la mini, da nu știu cum îi, îi râsi di tot ș'o spus: fa, tu merz dupî mini, ieû vreû si ti ieû“.

Și ié și s'o gîndit, si furî-un val di pinzi dila mă-sa din ladî și s'o dus cu iel, cu strigoîu. Cîn colo, o dus-o la bisărici, in ograda bisărișii, și s'o dus tocma la mormintu, lui acolu ș'o zis:

— Întrî, fa, acolea tu!

— Întrî tu 'nainti, i-o zis fata, si vâd cum intri ș'apăi intru și ieû.

Dupî și o intrat iel, ié i-o dat capîtu pinzii și pin'o tras iel pinza toati, fata o fužit. Cînd o azuns fata acasi, crăpă inima 'ntr'insa di frici ș'o dat Dumnezău ș'o cîntat și cucoșu ș'o rămas iel, strigoîu, acolu pi urmî.

Fata o spus la părinț și s'o dus acolu la bisărici oamini măi mulț și adivarat o găsit pinza acolu, cum o spus fata și pi iel l-o găsit cu gura 'n zos. Pi urmî l-o dizgropat oaminiî și i-o bătut un par in inimi și cu atîta o scapat fata.

Galați — Anica Ispas, 60.

II

Si fac uniî strigoî, cîndu-î mort în casî şi sar miţi, cîni pisti iel. Cîndu-î mort în casă nu si primeşti miţi or cîni în casî, şi atunş îi pazî mari 'n casî: astupî oglinzili, astupî cadrili, ca si nu si vadi şi nu măturî casa păr' nu si ridici mortu. Pi urmî cîndu-l ridici, stric'o oali în urma lui, şici si nu măi moari nimea acolu 'n casî. Aşé si zişi la noi, la Ruminî, da ştii Dumnezeu!

Galaţi — Anica Ispas, 60.

III

Cîndu-î fimeia lăhuzî, nu si lasi singuri 'n casî păr'la ob zili ş'afari si nu iasi, să nu lipsasci di-acolu, ci vini strigoiu şi schimbî copchilu: îi lasi pî-a strigoifului şi-l ié pî-a lăhuzîi. Da undi măi iesti acu aşé! Aşé iera pî-atunş, spuné ghiata mama. Ci strigoiu aşela cin'o creşti mari, iş omoari părinţii, umbli păr'al noulea neam, noapteca, iel tot cauti si faci rău.

Moartea lor, a strigoilor, si-î bati un par în buric. Alfel daci moari, iel tot si scoali, n'ari odihni.

Galaţi — Anica Ispas, 60.

IV

La Boboteazi, fetili fac pi ursiti, ca si visazi pi ursitoru lor. Fac citi-o turti sarati: puni o coaji di nuci di sari ş'o coaji di nuci di făini ş'o coasi. S'o pui la cap, sup perni, da api si nu bé, nis la fereasti si nu si uiti, si-ş vadi ursitu lor.

La anu nou si pun trii foi di şeapî şi daci li-o gasi plini cu api, ari si hii timpu bun, ari si hii sloati la cimp.

La zili mari, la Crăsiun, la Sfintu Vasili, la Paști, si dișchidi șeriu și cari vor si nu doarmî, staū toati noaptea și păzăsc, și cîn si dișchidi șeriu, îi șer or sănatați, or banî, or năroc. Saraca mama a văzut: șici si fași ca o carari și 'ntr'o parti și 'ntr'alta.

Cindu-i sășiti, si udî o fimei 'ngreunati, ca si ploai. Așe zic oamenii, da noi par'ci știm!

La Sfintu Andrii, si nu mături, si nu dei gunoïu din casî, si nu dei niinic afarî, cî-i primijdiôs. Si țini Sfintu Andrii pintru oaminiî cari sin drumetș, di lupchî. Spri azunu lu Sfintu Andrii, si unț ferestili cu usturoi, ușili, di strigoï.

Galați — Anica Ispas, 64.

V

Rădășini di calamb o amestiș cu rachiū di drojdii, îi bunî pintru vătămături și zunghî. Buruenî altili: iarbi mari pintru aprins în casî, o aprinz — ferească Dumnezăū! — pintru toati boalili — duci-si pi pustii!

Pintru dureri di cap, frunzi di nuc, daci-i proaspiti, o hîerghî și pui așeia 'n cap și ti culș cu ié.

Di buba iniinî șini ari — ferească Dumnezăū! — si coaci trii alămii și si pui trii hiri di tāmii albi, trii hiri di chiperi negru și așeia o minincă. Și legătura cari o puni la inimî: puni trii șechi¹, trii căpățini di usturoi și făini di sacari și s'o pui la stomag. Si mininși alămiili așeia, cîn'o puni legătura așeia.

Pintru friguri i buruiana puturoasi. S'o pui s'o chisaz și zama s'o beî și buruiana s'o pui la cap. Daci nu-i trési cu așeia si ié di zăși banî rom curat și si bati un ou proaspit, si-l strisi 'n romu șela și si-l bati ghini și si-l dei pisti cap.

¹Cepi

Cîn ti dor tari măsălii, un hir di usturoi în urechi.
 Di gîls, și si știu, puî o luminari într'un șiorap și-l
 cals în pragu ușii și-l puî la gît. Asta iar îi bunî.

Galați — Anica Rotaru, 65.

VI

Cindu-i diochiët șiniva, strînz noîi cărbunî și cu cu-
 țitu discinț apa și zîs: „Aista-i di vînt, aista-i di poșiturî,
 aista-i di 'ntilniturî. Din vînt ai vinit și'n vînt si ti duș,
 si rămîi cutari curat și luînat“. Ș'apoi azvirli apa pi un cîni.

Galați — Anica Rotaru, 65.

VII

Pi vremea mé umbla: sorocoveții di cîti doî liî șai-
 sprizăși; fîfirîsi di arzînt șaisprizăși parali unu, și golo-
 ganî di aramî iera di șîi di zăși parali unu, irmiliș șînș
 liî unu, da nu liî ca acuma, di șîi vechî; carboavili șînș-
 sprizăși liî, așé umbla carboavili, și galbinî marî, aur.

Galați — Ștefana Petrescu, 70.

VIII

DI DIOCHÎ

Pasiri albi,
 Cudalbî
 Zboarî din creangî 'n creangî,
 Din coadi-i chic'o chîatri.
 Chîatra 'n patru crapi,
 Diochiu dintri ochî crapi.
 Dî-o hi diochiët vîntu
 Si-i ié puterea,

Dî-o hi diochiet dîalu
 Si crăpi calu,
 Si fugî diochîu lu [cutari],
 Cum fuzi iepurli di ogar:
 Si râmii curat luînat.

Galați — Ștefana Petrescu, 70.

IX

DI DIOCHÎ

Chicat-a trii chicături din șeri
 Una di yin,
 Una di ied,
 Ș'una di diochî.
 Șinî-o mincat iedu,
     S'o săturat;
 Șinî-o băut yinu,
     S'o 'mbătat;
 Diochiturili și poșiturili
 Din inima lu [cutari]
     O crăpat.
 Din inimi,
 Di supt inimi,
 Din rinzi,
 Di supt osinzi,
 Din sfircu nasului,
 Din fața obrazului.
 [Cutari] si râmii curat
     Luînat,
 Ca maică-sa și l-o născut,
 Ca auru, șa arzintu stricurat.

Galați — Elena Dimitriu, 48.

X

DI GILȘ

Ștefan merzê pi cali,
 Pi carari,
 Inșet, ci Maica Preșista-l auza,
 Di mina dreapti-l apuca,
 Și-l întreba:
 — Di și plinz, Ștefani,
 Di și ti olicăiești?
 — Gilcătura,
 Znochitura,
 Din fața obrazului,
 Din zgîrșu nasului,
 În așternut m'o găsit,
 Chemaț pi Măriia discintătoria,
 Să yii, si discinti,
 Cu mina si frăminti,
 Si dipărtezi gilcătura,
 Znochitura,
 Din fața obrazului
 Din zgîrșu nasului.
 Ieș, părăsaști-ti, du-ti,
 Undi cucosu nu cînti,
 Undi om nu umbli,
 Ci ti-așteapti cu mesili pusi,
 Cu faciili-aprinsi!
 Acolî si beî, si minîns,
 Si râmii Ștefan curat.
 Luîinat,
 Cum Maica Preșta,
 Ghini l-o cuvîntat.

Galati — Măriia Balan, 32.

XI

Cin tati-nu o vinit odati dila Ieș cu patru cari cu pini, i-o ișit Tatarî călări 'nainti și taman lingi cari i-o lūat capu cu saghīa unūi om cu briu roșu, și omu o mārș cu capu tăiet, în chișoari pinî lingi niști stuh ș'acolu o chicat. Iel merzé în chișoari și sinzili ca pin niști țayii țișnia în naltu șeriului, din yinili gitului.

Tatarii apoi o vinit la oamini și li-o spus: „Nu vi 'nspăimîntaț, ci nu vi fașim voūi niñic. Merziț sãnatoș! Aista n'o fos bun!“

Galați — Mariia Răpizasca, 62.

XII

Cind o trecut Rușii la Turc, noi ni gătisim calabalicu și cu copchiî cu tot, ca si fuзим di-aiș din oraș. Rusu`n'o stricat niñic: îi adusé, sarași, dila Plevna cu mînilî și chișoarili rupti și undi țipa și si vāicara... Îi adusisi la malu Dunării și priyia norodu. Îi dusé la spital, ci făcusi un spital la dial, printru ii. Atunș s'o stricat multî lumi în război.

Dintăi o vinit, Cazași călăreț și drept la Țiglina o stat. Și toț s'o tuchit¹ zos și pîndea pi Turș.. Și Turșii si plimba pi Dunărea cu vaporu cu tunuri: vinia la vali eu pandela lasati, pi urmă iar pleca spri Brăila și ridica pandela.

Și Rușii di isé o pîndit, cin s'o dat la vali dila Brăila, la gura Siretiului și o și dat cu tunurli în vapor și s'o risichit tot, și vapor și lumea toati' din iel.

Daci nu iera Rușii, iera si faci țarni Galațu... Și pi ormi s'o potolit și norodu,

Galați — Măriia Răpizasca, 62.

¹Sau pitit.

XIII

Boerii șei mari nu i-am apucat ieŃ. İera clușeru Ghiorghi, Matei, İera tot unu și unu... Și, cum spuné și ghiata mama, undi si mai aŃli negustori di așeia acuma!

'Nainti vreami vinia mai multi vapoari, cișligurı İera mai multi. Di cin cu vãnili s'o stricat... Nu İera vamı 'nainti: vinia marfa ș'o lăa negustoru fãri vamı, nu-l ĩntreba nimini. Atunș, cum si spuı, İera mul di lucru. Lucra oaminiı aiși la portu, și İera mulțãniț di cișligurı. Oca di yin İera douzăș di banı și bea patru oaminiı din ocı. Lăam pinea șea nıci di zumatati di ocı cu zãși banı. Toati İera İeftini-atunș, trãia oaminiı mai ghini.

Galați — Mãrița Rãpizasca, 62.

XIV

DI NĂJIT

O plecat pi cali plingın și vãitind, și s'o 'ntilnit cu Maica Domnului ș'o 'ntrebat-o:

— Di și plinz?

— Cum n'oi plinzi ș'oi ofta, ci İeŃ m'am ĩntilnit cu vintu turbat, cu nãjit amesticat, pin urechı m'o sãzitat.

— Nu mai plinzi. Du-ti la Sofița, ci İe cu fum di tãriți ř'a da: ca fumu s'o risichi, ca tãrița s'o 'nnegri!

Galați — Cãtinca Mãrtinoaiã, 70.

XV

DI DIOCHİ

İestı-o salsie rotiti și c'o fati 'mpodoghiti, c'un ochı di apı, și cu unu di foc. Șel di apı o stıns pi șel di foc, stıngã didiochiu dila Vasili.

Galați — Cãtinca Mãrtinoaiã, 70.

XVI

În vremea mé, vinia Turşii şi lăa pi vornic şi pi paznic pin măhălali, si stringi ghiru. Ş'apli si duşe pi la casă şi prăda, şi oamini di frici s'ascundé 'n grochi ş'acolo sta pini pleca Turşii.

Cum afla citiva dugheni, vinia Turşii şi li dădé foc.

Galaţi — Ileana Teodorescu, 60.

XVII

Cind iera Cuza, iel şerca pin crişmi si hii oşili drepti şi poruné yin:

— Dă-ni oca dreapti a lu Cuza!

— Eş afari, măi ştobani, zisé crişmaru. Cui porun-şeşti tu, si, tu ieşti Cuza?

Dimineaţa, cin 'si scula, crişmaru, nu-i da voi' si dişchidi dugheana şi plăté ştreaf¹ şi-l puné la gros.

Galaţi — Ileana Teodorescu, 60.

XVIII

Cind ieram la mama fati,
Mincam turti coapti 'n vatri
Şi rasi pi răzătoari,
Ni-era faţa ca o floari.
Casa-ni părea zugrăyiti
Şi ograda poliiti,
Şi cararea chetruiti,
Da paili di pi casă
Numa scului di matasi.
Da di cin m'am măritat,

¹Pedeapsă, amendă.

Mininc pini și beū yin,
 Puī la inimī venin,
 Mininc pini și beū api
 Puī la inimī otravī;
 Casa-nī pari putrigai
 Și ograda schin și scai,
 Da paili di pi casi
 Numa stiriyii¹ arsi.

Galați — Cătinca lu Ghiorghi Șchiopu, 35.

XIX

— Cinti, cinti, cuculeū!
 — Nu mai pot, voiniculeū,
 C'am cîntat la munț di chiatrī,
 Mî cunosc ci iăū n'am tatī!
 — Cinti, cinti, cuculeū!
 — Nu mai pot, voiniculeū,
 C'am cîntat la munț di-aramī,
 Mî cunosc ci iăū n'am mamī!
 — Cinti, cinti, cuculeū!
 — Nu mai pot, voiniculeū,
 C'am cîntat la munț di braz,
 Mî cunosc ci iăū n'am fraț!
 — Cinti, cinti, cuculeū!
 — Nu mai pot, voiniculeū,
 C'am cîntat la munț di florī,
 Mî cunosc ci n'am surorī!

Galați — Ion Buzăac, 50.

XX

Īeram bāețandru cam di doisprăzāși anī și numa iaci
 ci yin Turșii 'n satu nostru și nī-a dat afarī din casī, și

¹ Funingine.

iei hierbé mereu la oi di-a noastre din zăși una, și le minca. Pașa lor iera dus la minăstirea Măxineni, pisti Siret, de fășe o taghie¹ la Braila. Și di-acolé Turșii ni-a lăat carile cu citi patru boi de i-am dus spri Braila, și gheții oamini a vinit înapoi acasî fărî boi și fărî parale. Și undi s'a zvonit ci yin Cazașii, ș'apîi si hi văzut cum mai fuzé Turșii.

Si mai oamini voinis mai iera Cazașii iștia! Avé paru mari di tot și râtezat par'ci pi marzina străchinii cînd i-o puî în cap.

Turșii o schelmăsi², par'ci nu mai fusisi di cin lumea pi la noi.

Cazașii o rămas pi-aișta și numa pisti îi o vinit și Rușii, tot șimotii³ di-a lor, di păza brazda⁴ dispri Siret, ș'avé cu îi tot și li trebuie. Ii o stat pi la noi h'o⁵, șasi luni și d'își s'a dus.

Di-aghia ni dizmetisim o leaci și numa iaci ci yin Nemții dispri Tיעuși, șici si li-azute Rușilor si batî pi Turși.

Nemții iera cu niști șepci în cap, di postav, tirșiti⁶ ca fainarii dila tîrg; și mai avé, măi nene! niști șălvăroi larzi di'ncăpé'ntr'un crac două chișoari, ca vai di om!

Nemții, pi urmă, cînd a vrut să pleși, ni-a lăat pi noi di beilic cu trii sfaņ, di caru cu patru cai, și i-am dus în Braila la Hanu-Roș, lingi bisărica lu Sfintu Ghiorghi, oleacă mai 'nainti cum apuși la stînga.

Cînd a vinit întii și 'ntii, merzé pi zos sărașii și vai di chișorușile lor, a tricuit pi urmî pi la podu lu Zaharii, și vinia, dragu moșului, ca negura di pi pămînt.

D'apîi n'a vinit îi dizaba, ci șici a gonit pi Turși pini nite la Măru-roș, undi-i Calarașu di astăzi.

¹Tabără.

²Fugise.

³Neamurî.

⁴Hotarul.

⁵Vre-o.

⁶Turtite.

Doamne ! Doamne, și a fost si-ni vazi ochișorii !
 Ș'apăi si gășasc nandriși¹ di iștia. și spuni cî li-î rău azi !
 Par'cî îi a mai văzîț șeva ? Păi, să li spuî iău citi nizdră-
 vâniî cădê pi ghîetu capu nostru, cînd vinîa Turșii, Ru-
 șii, Nemții și mai ales cin mi gîndesc la boerîi șiî gu-
 lerați cari lăa doûi chei di pi o oaie, las cî și az tăt așe
 am rămas.

Independența — Duñitru Nihalsea, 70.

XXI

Hei ! dragu moșului ! Acu-î greū... Acu-î zoacă ?
 Sici munșești la boer ! Apăi si munșești di cînd si dij-
 ghiați pămîntu și pîni'n zeru boboteziî si nu mai dis-
 calț ochinca din chișor niș să dižuți doghitocu dila zug,
 si-ț plesneascî și ochiî ș'apăi si ziși c'ai munșit ! D'apăi
 așa ! În vremea mé, nu țîi minte cum oi hi fost, am apu-
 cat pi moșîia noastră pi Manolachi Grecu cu nasu cam
 cosorit² ș'a lăat dila guvern pi samia lui zilile di mere-
 ment³, di pont ș'apăi las să .ti freșe Grecu cînd cu api
 hiarti di ti hierbê, cînd cu omăt de dežeraî.

Îi dădeam di vaci citi șinși liî nămaș⁴ și 4 zili di cal
 la arman⁵ și undi puné, măi băete ! snochiî di arnăut în
 chișoari unu lingî altu, ș'apăi băga căișorii noștri 'n arie
 di si fășa numa api.

Di pi și triiera, ni dădê o țidulici la mîni cum c'am
 scăpat di beleașa di nămaș a calului. Îi măi dădêm și
 citi un șfert di icușar di cap di oaie cu mel. N'a trecut
 mult și numa iaci cî si vestești cî chir Manolachi s'a
 dus într'o buni dimineați p'își'ncolo și'n locu lui a
 vinit Hazi Enachi Istudur cari ni puné di-î fășam citi

¹Tinerî.

²Incovoiat.

³Meremet (în înțeles de «reparația șoselelor» ?)

⁴Imaș.

⁵Arie

~sinzăși prăjini di popușoi, arat, săminat, cu sămința lui, prășiț di două orî, dus la coș, tăiat șocanili și citi sinzași prîjini seșere pusi'n șuri.

Par'ci scăpai cu aistea! Da di undi dracu! Îi mai căram, ca colac pisti pupăzi, și citi douăsprăzăși chile di podhoadă la Galaț la hambaru lui, șici undi a șăzut mai pi urni Cuza.

Și numa s'a dus și Haži Enachi și 'n locu lui a vinit alt împelițat, minca-l-ar ciinii, unu Zaïman Grecu, sarbăd Ia fași, slab prăpădit și aista; ni-a dat din patru trii și una boerului pusi'n șuri.

Daci ti ținêi di vorbi, dragu moșului, și li fășai treaba la vreme, tu ieraï ũom, di undi nu, vaï di chelea di creștin.

Și iaca așa, moșule, cu boerescu din vremea noastri.

Independența — Duñitru Nihalsea, 70.

XXII

— Logofete Dinule,
N'asculta minșunile,
Yino 'n toate zilile.
Foai verdi baraboï,
La moari la Dorohoï
Yini-uri om cu șasi boï
C'o vargi pi dinapoï.
Îac'un boier gulerat
Cu strămurarea dinapoï,
I-trase șasi pi schinare
Di-ï făcu di-o vinătare:
— Măi țarane, tu ești bat!
— Latri, șocoi, gulerat
Di trii zili-s nemîncat.

Independența — Duñitru Nihalsea, 70.

XXIII

Eram ca di v'o păisprăzăși ani cîn iaci ci ni pomenim cu holera, of! mamî, mulți nî-a mai fost și văz! cam pi vremea prașii, și undi nî l-a apucat pi ghîetu tata, Dumnezău si-l ierte; nî-am sușit, nî-am învîrtit, și numa am auzit că iesești pisti Siret un uncheș meșter, și l-am lăut pi tata și l-am trecut piști Siret la Minăstiri¹ cu lun-trea, și uncheșu sela i-a lăut sinzi la cap, la minî, la chișcari, la șafă. Trupușoru lu ghetu tata-nu iera negru cum îi șaunu, și l-a mai uns cu usturoi chisat, și numa a dat Dumnezău și s'a 'nhipat.

Di-acolê, a vînit la noi în sat un bărgîier, trimis sîci di stăpiniri, și aista lăa sinzi dila oamîniî atinș di molima asta, și unii a murit și alții cari a avut zili a dat Dumnezău ș'a scăpat.

Di noi ca di noi, da numa a dat o molimă în ghie-tili doghitoași, di muré sărașili cu duiumu, și daci a vînit unu dila Galaț cu ordin dila boieri, ni li-a 'mpușcat pi toati și ni-a lăsat fărî chic di doghitoc în bătături.

Independența — Constantin Neagu, 72.

XXIV

Racule sāracule,
 Hai tu, broască, dupî mini
 C'amîndoi om trăi ghini,
 Ci nî-i moara dipi casî,
 Chiscoaia² nî-i pi fereasti
 Și-nî curzi făini 'n casî.

Independența — Constantin Neagu, 72.

¹Maxineî, zidită de Matei Basarab.

²Tava morii.

XXV

Sici a fos două surori alătura și una a fos lumariți, iar șalaltî cuminti.

Șa lumariți iera și mai bogati, iar șa cuminti mai săracuți.

— Doamne! soro, ieu țîi credit lu Dumnezău și trăiesc mai greū, iar tu șe dracu fași cu dragostea cî trăiești mai dihai dicit o cucoană? Am si m'apuc și ieu di ighet'.

— Numa si știî si fași și si disfași.

Dipi și pleaci bărbat'su la moari, ia s'apuci și bagi un dadaleț in casî, și numa iaci și bărbat'su!... Dizugi boii, bati la fereastî si intri'n casî, da fimeia nu-î da drumu, și tot spuné pin casî:

— Ghini-a zis gaga, nu știu niși si fac niși și disfac!

Bărbat'su ș'a dus la cumnat'sa și-î spuni pošinogu:

— Haidi cî nu vré si-nî dișchizi ușa!

— Știî una? Stăi tu aișia si mi duc ieu intii in casî.

Intri 'n casî, ia putineiu cu lapti și-l varsî togmaniti 'n niļjocu casî și varsî laptili tot, și dă drumu aman-tului afari.

Numa iaci' yini și bărbatu sorî-si.

— Di șe, fa, nu dai drumu?

— İoti bre! İnșepi cumnat'sa, di frici a vârsat chișleagu pin casî și-î iera frici si n'o baț și di-ășeia tăt striga cî niși nu știie si taci niși și disfaci.

— Doamne, bre, fa fimee! Si dracu! pintru atita lucru să saî dizaba la batae? Si mi fereascî Dumnezău di așa smintealf.

Și iaca așa cu istoria fimeii hațaue!

Independența — Gherghina D. Nihalșea, 69.

XXVI

Măi bărbați, hiî cuminti
 Cum ai fost și mai 'nainti,
 Îa cinipa și nî-o vindi
 Și nî-o vindi tăt cu preț:
 Lunia, marța nu lucrez,
 Nercuria-î fărâncatoare,
 Zoia-î rău di doghitoași,
 Vinirea dracu nu toarși,
 Simbăta-î di ghilosit¹,
 Duminica di iughit;
 Ci niñica n'am făcut,
 Cu niñica nu m'am trezit.

Independența — Sofia N. Ștefan, 65.

XXVII

Șici'n vremea di dimult, Rumînu știia cînd ari si moari și di șeia nu mai munșé di loc. Numa iaci Nihail și Gavril și s'a gîndit ii: „și-î di făcut? ci n'aŭ și minca daci nu munșesc citi doi-trîi anî!“ Di-ășeia îi s'a vorghit amîndoi ș'a găsît o fimee văduvi pî-atunși în lumi și s'a dus la văduva șeia, ș'a 'nvățat pi văduvi un discintic ca si munșeascî omu pin'o muri și cu sticla di doftorii si discintîși la cap.

Ș'a fos si moari un Rumîn în ziua șeia, și oaminiî din sat il păza si moari 'n zori cum îi lezea din bătrîni, ci așela scapi di păcati, și numa iaci fimeea șeia văduvi s'a dus la Rumînu șela c'o steclă cu api și a zis oaminiîlor: „oaminiî bunî! dați-nî drumu si intru ieŭ în casî și voi ișiș toț afari“.

¹Spălat, gătit.

Ș'a discintat văduva șeia cu apă, di diochi:

„Pasăre cudalbî zburari,

Trîi chicături di sinzi chicari

Și leac și si scoali Rumînu 'n chișoari

Și si șeari dimîncari“.

Și cînd a intrat oaminiî pi urmi 'n cași, Rumînu și si chinuîa di moarti, a șerut dimîncari, și di-atunși a rămas obișeu ca si si discinte și omu să munșească pini o muri.

Independența — Sofîia N. Ștefan, 65.

XXVIII

M'am sculat marț dimineața

Buni, sînătoasi,

Grasi și frumoasi,

M'am uîtat si văz soari răsărind

Ș'am văzit Muma-pădurîi viind

Ca o îapi nichezînd,

Ca o scroafi gifăind,

Și cum a vînit cu gura m'a lûat,

În pămînt m'a trîntit,

Frica'n trup băgatu-nî-a,

Sinzîli suptu-nî-a,

Oasili sdroghîtu-nî-a,

Carneă mursăcatu-nî-a,

Minili legatu-nî-a,

Chișoarili 'nchedecatu-nî-a,

Limba încurcatu-nî-a,

În stobor di cămeși 'nfășuratu-m'a,

Pisti drum m'a aruncat,

M'a făcut din om, neom,

A țîpat și s'a văicărat,

Niminî nu l-a auzit

Numa Maîca Măriia, sfînta Măriia,

Țos din șeri s'a scoborit
 Pi-o scari di-arzint
 Ș'a'ntrebat: „șe ți-i? șe ți vaiți?
 — Cum n'oi țipa și nu m'oi văita
 Cî m'am sculat bun sinătos,
 Gras și frumos
 Si văz soari răsărind
 Ș'am văzit Muma-păduriî viind
 Ca o îapi nichezind,
 Ca o scroafi gifiind,
 În guri m'a lăat,
 Țos cî m'a trintit,
 Frica'n trup băgatu-nî-a,
 Sinzili băutu-nî-a,
 Minili legatu-nî-a,
 Oasili sdroghitu-nî-a,
 Carnea mursăcatu-nî-a,
 Chișoarili închedecatu-nî-a,
 Limba incurcatu-nî-a.
 — Nu țipa, nu ti văicara
 Curînd la [cutare]
 Și ia cu foc și cu tămie,
 Și cu topor,
 Oasili s'oř dizdroghi,
 Carnea s'o dizmășelări,
 Frica din trup ț-o își,
 Minili s'or dizlega,
 Chișoarili s'or dischedeca,
 Limbă s'a discurma,
 Cu toporu-i tăia,
 Cu tămîia-i tămîia,
 Cu minili-oî lăa,
 Pisti mări negri-oî arunca,
 Toati boala lui,
 Toati frica lui,
 Toati lichitura lui,

Din inimă, di supt inimă,
 Din criiru capuluî,
 Din sfircu nasuluî,
 Din fața obrazuluî,
 Și rămii curat luînat
 Ca Dumnizău se l-a lăsat;
 Discinticu dila mini
 Și leacu dila Dumnizău!

Independența — Sofia N. Ștefan, 65.

XXIX

Bădiuleasa șea frumoasă,
 Patruzăși di Buzueni
 Și șinșizăși di Gălățări
 Îi la mal că ni-s trăzea
 La crișma lu Badiu era,
 Pi Bădiuleasa'ntreba:
 — Bădiuleasa șea frumoasi
 Undi-î Badiu? 'nchis în casî?
 — Valeu! Badiu nu-î 'acasî,
 Și-i în tîrg la carni grasi
 Si ia carni făr di oasă,
 Si ia carni di cucuș
 Di pi la zenunchi'n zos.
 Dar un Turc mai nîtitel,
 Fratili lu Sucargel
 Îel în çivniță intra
 Șinși buț cu yin ridica,
 Pi Badiu ci ni-l găsă
 Cu paloșu pus pi chept,
 Și iel trii palmi-î trăzea,
 Ghinișor că ni-l lega
 Cu ștorili di matasi,
 Cu trii yiți 'mpletiti'n șasi

Ş'afari cî ni-l scoté
 La chişoru hornului ni-l lega
 Pi trîi zili, pi trîi nopţi,
 Cu sfircu girbaşului
 Pi faţa obrazului,
 Ca si spuî galbinii toţi.
 Îel aşé ni si gîndia
 Pi Băduliasa chema;
 — Bădiuleasă şea frumoasă,
 Cu statu di ţupîneasî
 Îa-ţ cofili, garofili,
 Coghiliţa, crăiţa,
 Şi pleaci din vad în vad
 Păr' la hanu lu Arghir
 Că Neculşea bea la yin".
 Îa cofili ci-ş lăa,
 La apî ci ni-ş pleea
 Coghiliţa ni-arunca
 Cofili cî li-azvirliă
 La Niculşea că-nî intra,
 Nişî buni zîta nu-ş da,
 Şi Niculşea iel ni-ş bé
 Cu şinşi feti-alătura:
 Una-l chişci, una-l muşci,
 Una cu yin ni-l strocheşti,
 Una cu basmaña-l şterzi.
 — Valeŭ, cumnati Neculşea,
 Ci tu beî şi veseleşti
 Şt de Badiu niş gîndeşti,
 La chişioru hornului,
 La duhoarea focului
 Pi trîi zili, pi trîi nopţi,
 Cu sfircu girbaşului
 Pi faţa obrazului
 Pin şi-a spus galbinii toţi".
 Niculşea cum auza

Fetili ci-ș arunca,
 Oca di yin răsturna,
 Buzduganu ci-ș lăa,
 Palușu ci-ș ascuța
 Și cind iel ni-l azvirlia
 Togma la Badiu ci sta,
 În prag di trii orî si răsuse;
 Acolor cind azunzé
 La Neculșea că merzé:
 — Valeu, frati Badiule,
 Cum ț'ai lăsât spetili
 De ti-a legat babilii".
 Turșii pi Bădiuleasa 'ntreba:
 — Bădiuleasă șea frumoasi,
 Și cat-aista la voi?
 — Aista-î negustor di boi
 Și țini gazdi la noi,
 A vindut șirezili
 Ca si-ni bé dobînzili".
 Îar Neculșea cind vînă
 Palușu ci-l învîrtia,
 Cu buzduganu-î omora .
 Și pi toț ci ni-î tăia.
 Nouă grămez ci fășé,
 Afari marfa scoté
 Și Turșii 'n pod ci-î suia:
 Bădiuleasa citi unu,
 Badiu căra citi doi,
 Îar Neculșea citi trii,
 Și foc crișmii ci-î puné;
 Cărăușii ciț tresé:
 — O! sarace Badiule,
 Cum it ardi crișmili,
 Crișmili, slăninili.
 — Las' si ardi pini mini,

Nu-î făcuti Ța loc bun
Și-î făcuti lingi drum!“

Independența — Sofîa N. Ștefan, 65.

XXX

Hăsa-mărsa, n'am še țăsî,
C'am avut două fuioare
Și li-am dat lă o muiere
Și nî-a fătat pisica 'n ȳele;
Hăsa-mărsa, n'am še țăsî,
Usuci-ti rufi tari
Ci iău sint o nuni mari;
Nuni 'n sus, și nuni 'n ȳos,
La cămeși poale nu-s,
Da li am și nu li-am pus,
Îs la soacri-mé pi fus,
Di sîchici, di ȳrzici,
Di cinjpi sălbăȳici,
Nunișoarî tăt si-nî zici! .

Independența — Sofîa N. Ștefan, 65.

XXXI

Valeu, soro, și si fac
Ci nî-a chicat puu drag,
Da nu am cu še si-l imbrac;
Ș'am si-î fac un buibărac
Cu sînsî noduri dîpi cap;
Ș'am o pinzi di fuor ,
Și-î în pod pi răsȳhitor,
Am ,un ,petic ,di bumbac
Nu mi'ndur ca si i-l fac,
A chicat la alȳii drag.

Independența — Sofîa N. Ștefan, 65.

XXXII

Mi 'ntreghî cam şe-nî mai aduc aminti din vremea mé. Doamne, domihule profesâr, şe vi mai yini'n cap? He! He! la ši folôs it esti vorbili meli? Dumnia-voastri şitîi pin cărţi, toali şelea, şi pi urmă ni li spunî nouî, da noi şi prişepem, şi ni duşi capu pi noi? Tăt ascult şi iău cilî-odatî cîn vorghesc doi-trii boeri dila noi, şi numa şî-i auzî: „tichir, biçhir“ şi'n colo nu mai prişep nihic, ci il vorghesc în leztea lor, c'aşa o hi 'nvăţat şi îi, ci cartea asta-î mare lucru, Doamne păzeşti !

Paî, hinci m'ai chelmat, o si-ţ spuî şi iău şeva, da numa di nu m'o pûni şhiva la h'un¹ ştreaf² ci-s slobod di guri.

Ţîi minti ca acuş, ciţ ânî or hi nu-nî aduc aminti, ci paznicu din satu nostru di divale, ia! moş Duñitru ista, il vez, pûné di ní prindé elu harcanu, şici si ni duci la oastea lu Cuza. Apîi, si hi văzut băiete, cum fuzeam si nu ni prîndi, ş'aşteptam doar o prîndi pi-altu ş-oî scăpa iău. Ţ-ai găsit: cum Ţ-i scîs! Cum mi duc acasî dupi v'o săptămîni, iera 'nt'o dultinici pi la añazi, pûni mina pi minî şî mi orîndueşti pintru miliţie. Numa iaci yini ghiata mama, Dumnizău s'o ierti, şi s'a rugat în sus şi'n zos „ci-s fişior di vadană, ci atita băiet ari“, da Ţ-ai găsit! Înî tûnsi ghiati chituliţi de ni-a lasat capu ca un bostan şi m'a dus tamaş la Izmail, dincolo pisti Prut ca şî fac slujbi ţării. Bulgari di pi acolo nu vré si faci nişî caraul, nişî gardi, ci şici spuné îi nu sînt di-a noştri, si di-a Ruşilor. Şi uhdî ni i-a înţăpenit odatî di sus şi i-a pus şi pi îi la tşăabi. Iău n'am stat mult acolo ci m'a adus pi urmă la Bûcureşti la cazarmili lu Cuza.

---

¹Vre-un.

²Pedeapsă, amendă.

Măi! măi! și mai om chipeș și bun la inimă iera
Domnitoru Cūza!

Di citi oră mi nimerem la curtea 'mpărătească, numa
și-l videm îmbrăcat în haine soldățești frumoasă și vinia
la noi și ni spuné:

„Făseți-vi datoriia cătri țari, băeți! ci, nu vedeți? și
iaū sint tot soldat a țării, și după și v'ați duși pi la casa
voastră, am și vi daū pământ, vi scap di boieresc“ — și
multi di-aistea.

Sfint si-î hie șolanu, ci mult ghini ni-a mai făcut
ūomu aista!

Independența — Ghiorghi Costin, 70.

XXXIII

Locu-î mai scump acu; iera din patru una, din trii
una, ș'altă niinic; la suhat iera douzăs di franzi părechea di
boi, da făsé, ci iera 'iarbi din gheșug, șidé bou 'n iarbi
pini 'n chiept; acu daū o grămad di parali și iarbi nișeum.

La arie ținei pin dăde omātu și tot nu iera ghini
mîntuit, ci nu iera marșini.

Vinia boeriu și-ț lepăda baniū acas, numa si ti duși
si-î fași treabi.

La clădit plăté pin la trii franzi pi zi; la arat iera
zumati di galbin pintru o zi; așa cînd iera doūi-trii zili pini'n
Paști ni dușem di aram și luam doi galbini pini 'n Paști.

Chiriia pin la Gălaț iera un galbin di chili, diși dac'
o ișit trinu ista o stat chiriia.

Di arat aram cu șasi oră opt boi cînd spărzem la
țalini; d'apii boi di-aistia? si hie di-așia, acu ar fașe
șasi suti di franzi părechea; diși mai 'ncoace aram cu patru
boi și cari n'avé si'ntovărășă; ș'acu ar puté si si'ntovă-
rășască, da nu si'ntovărășăsc ci-s răi, n'o scot la capăt.

Înainti dac' avei car și boi erai fruntaș în sat, niși nu ti 'ntreba nimi di loc; carili nu si mai mîntue pi drum, si făse colbu di-o palmi di nu si mai vidé obada.

Smulți — Costache M. Ciliștu, 70.

XXXIV

Un om avé o fati. Și hinci avé numa una, ghiata fati nu pré vré s'asculte di nimeni. Vaî di ghietu ta'său și păța cu ié.

Si făcu mărișoari, togma buni di măritat. Yini unu ș'o șeri. Tatu fetii-i spuni ci i-o dă; insi ca si nu-l blăstămi pi urmî, îi spuni drept ci fata lui îi foarte ră și niși iel n'ari și-i fași și-l sfătuești ci mai ghini si-ș caute di treabi. Ghietu pețitor pleaci, si dusi și dupi un timp yini altu. Și aista pătaște 'ca și șel dintii.

Din unu din altu si svonești ci fata omului di cari s'a vorghit îi ră și pași buni.

Îera un flăcău cari-ș lăă inima 'n dinți și-ș zisi: „și-o hi o hi: orî iăă, orî ia“. O si mi duc s'o șer. Pleaci. Bătrînu-i spuni și lui ca și la șilalț ci i-o dă, insi-i amarnici di ță. „Cum o hi, cum n'o hi, dă-ni-o nîie“. Logodesc, fac nunta și de, după nuntî si tragi și iei la birlogu lor. Nou 'nsurat avé din păcati pi lingi' șeialalti averi și un cîne.

Puni calu la trăsuri, în trăsuri iș ia o armî pi drum saū pintru oriși'mprejurari o săcuri, și si duși si-ș ia nevasta si și-o aduci acasi. În capu lui nu iera, nu umbla altseva dicit frica ci ia ié ră și si si faci, cum si dreagi s'o ia pi pîrtie buni.

Iș ia rămas bun dila părintile și socru-său, si suie 'n trăsuri și mîni. Cînilé di cari fu vorba si lăasă după dînsu. În drum si 'ntimpli si ploae și cînilé asi si suia

'n trăsuri, asi si dăde zos, aşe ci-î murdăria di glod. Îel zisi cîniliu: „măi cuşule, or şazi în trăsuri, or merzi pi zos, ci iău numa odati zic“. Şi-î păsa cîniliu? hop sus, hop zos. Opri calu, si deti zos şi-l bătu cu capu di roata trăsuri pînî şi-l omori.

Si sui 'n trăsuri şi pleci 'nainte. Drumu iera lung, cind aproape di casu iera un deal mari şi calu aghia mai pute merzi, cind diodati calu stătu. Omu zisi calului: „de, calule ci iău numa odati zic“. Calu iera ostenit şi paşi bunî, nişi nu vroia si audi ci iel numa odati zişi. Si deti omu nostru zos din trăsuri, lui săcurea şi 'nşepu a tăia calu pînî şi-l omori, zicind în şir ci iel numa odati zişi. Lui hamurile pi urmă di pi cal, le pusî'n trăsuri'n locu lui. Lui hublele¹ în mini şi 'nşepu a trazi. Dumneaî şăde poponeţ în trăsuri. Trazi la stînga, la dreapta, înainte, totu dizeaba, trăsura şăde pi loc. Di drumu hublelor şi-î spuni nevasti-sii si si de zos şi si puni mîna la roati, si 'mpingi, căsi-î apuci noaptea pi drum „şi iău de: numa odati zic!“ Dumneaî şi si mai spuî? ră era, dar o cam lūasă di gînd, ci: „numa odati zic.“ Si deti zos, puni umăru la'mpins, ridici trăsura 'n deal, si lasi di valé 'n sat, azung acasi la Dumnealui. Pin sat toţi si uita şi li păre rău la şii cari o şeruseri şi n'o lūasi — ci şi bun suflet di om iera — impinzé şi la trăsuri. Şi toţ iş zisé ca şi mine: „aş vré si am şi iău o nevasti aşa di bunî şi di cuminti ca a şelui cu 'ntimplarea, ci de „iău odati zic“. .

Şi astăz ie şea 'ntîi gospodini din sat.

Măluşteni — C. Ursu, 16.

XXXV

O fost trii vinători şi s'o dus la vinat. Unu Ion, unu Vasili şi unu Neculai. Ion o avut o bardî 'n briu şi o rubli 'n chimir şi cuţit la briu şi puşci 'n spati, şi Vasili

¹Hluhele.

numa puşci tot în spati şi Neculai iar așa. Mergind îi după vînat, o mers cît o mers pînă cînd o azuns într'o pădure. Aşé o 'nsărat ş'o azuns la o fîntînă şi la un şteţar şi îi avé la dinşii făini. O făcut cum si zîşi 'n muntenească burci sau pâlancă di-a noastră moldovinească şi s'o pus la hodinit la şteţar în pădure. Pisti noapţi o vînit un balaur şi i-o 'ncunzurat pi cutitrii¹ şi o pus capu pi dinşii balauru. Aşé s'o trezît Vasili din somn ş'o văzut cî-i balaur, o tuchit capu zos, o văzut cî-i balaur. S'o trezît Neculai şi iar daci o văzut cî-i balaur iar o tuchit capu zos. S'o trezît şi Ion şi cînd o rîdicat capu sus ş'o văzut cî-i balaur, o răcnit: „săriţ măi cî ni mininci halauru, nu videţ voi?” Balauru s'o dizvirtit dîm prijuru lor şi s'o dat di-o parti. — Şi cînd o plecat îi cutitrii, aşé pi Ion l-o apucat di minici balauru şi iel daci o văzut cî l-o apucat di minici o dizbrăcat lianca² ş'o lepădat-o zos.

Aşé balauru dac'o văzut o dat drumu lenşii şi l-o apucat di schinari şi l-o lăut în gură şi s'o dus cu iel şi iel răcné: „duşit răspuns la fimeia mé acasă ca si-ni faci prăznuirea mé ca unui mort”, Tovarişii lui, Neculai şi Vasili, s'o dus acasă la fimeia lui şi o spus si-i faci mormintarea. Aşé balauru l-o dus pînă la malu unii ape, în gură pi Ion, acolo la apă i-o dat drumu. Atunşia o grăit balauru, zîşi: „ai vizut, Ioane, cî dîn toţ numa tu ai grăit. O rîdicat capu Vasili ş'o văzut cî-i balaur, o tuchit capu şi n'o zis niñica, Niculai tot aşé n'o zis nica; iar pi tîni, Ioani, tî-am văzut c' ai o leaci di simţiri 'n tîni c' ai rîdicat capu di zos ş'ai grăit, şi di şeva tî-am lăut pi tîni 'n gură şi tî-am adus aişi c'o si-ţ arăt şeva. — Vez tu, ia colo 'n malu apă un balaur o intrat în casa mé şi m'o dat afară. Acolo am iău chietri scumpi şi daci tu-l poţ scoati a tăli si hiie chietrii şeli scumpi“.

Ion atunşia o grăit:

— Numa pintru atita nu mi mai supăr.

¹Cîte trei.

²Sumanul.

— Iău-ț, măi daū și altseva, Ioani.

— Și-m măi dai, balaure?

— Du-ti și tai, Ioane, o cucuti lungi ca s'o puī la ochi si ti prevăz pintr'īnsa.

— Ei, am adus, asta, balaure?

Atunși balauru ziše: „bini, dī-acu fă-ț treaba, Ioani, și-ț scoati balauru dīn casī“. Așé Ion o-scos rubla dīn chimir și ș'o regulat pușca. Ș'o căutat un chetroī pi malu apīi ș'o pus rubla pi chetroī ș'o scos barda dīn briu și cuțitu. Cuțitu l-o pus pi rublă, o bătut cu muchea berziī ș'o tăet rubla ș'o făcut-o haliși¹ și li-o pus în pușci. Balauru dīn nuntru cīn sufla i să umfla gușa așé di tari ci si 'n-tīndé pīni la apī; iar Ion s'o pus în zenunchī la pīndi. Ș'o lūat pușca la ochi și cīnd o făcut trosc, i-a sfărmat capu și di hīerbintealī și zvīrcolealī o ișit afari și s'o bătut zūmīta dī zi. Atunși balauru cu casa o intrat ș'o scos chetrile șeli scumpi și li-o dat lu Ion: „și-ț mulțumăsc, Ioani, nī-ai făcut ghinili aista. Puni 'n guri cucuta la mini, o zis balauru. Puni și la tīni, Ioani, tot în guri, și așa o suflat balauru într'īnsa și l-o 'ntrebat pi urmī:

— Simți șiva, Ioane!

— Puțin, pré puțin, ziși.

— Măi puni odati.

Īar o suflat și iar l-o întrebat:

— Da acu, Ioani?

— Aghe simț balaure!

Ș'o suflat balauru di triī orī. Atunși Ion o zis ci simti și cunoaști șeva. Atunș balauru o zis: „Iău tī-aș mīnca pi tīni, Ioani, da nu pot ci dī-acu tu știi cum șadi inima mé și cumu-ī în air, și știi cīnd raži vaca și știi cīnd nīhohoești calu și poți șeti carte citu-ī de iși pin la Galaț di diparti— așa di ghini si tī-am învațat“— o zis balauru.

Și și-o mulțănit unu altuīa pintru ghinile și ș'o făcut.

¹Alice.

După asta balauru l-o măi învățat pi Ion ca si nu spui în toată yiața lui trîi cuvinti fimeii și însămnează:

„Ti-î duși acasă și tu si nu spui fimeii că tu știi și ziși cucosu cînd cînti, cînd cînti latră și cînd iapa nechiază“.

Așa iel s'o dus acasă; cînd s'o dus, oaminiî eșă din ograda lui, mîncasî pomana, o măi stat v'o doță trîi zili și o pus iapa la ghioși — iapa iera a fâta și cu noatinu după dînsa. Mergînd în spri țirg, iel și cu fimeia 'n căruți, ghioși, cum si zic, numa și rămîni noatinu 'n urmă pascînd iarbi, nechiază noatinu — răspundi și iapa. Noatinu o zis: „stăi mamă, c'am ostinit“; iapa o zis: „ai ostenit tu că ești slobod, dar iău nu măi zic nișic că duc doi în ghioși și ghioșu după mini și alt mînz în mini“. Atunși Ion s'o zînghit di ris. Așa fimeia pi loc o stat și o prins a'ntreba mereu:

— Di și ti-î zînghit di ris, Ioani?

— Nu-î nișic, fimee, hai 'nainte!

Fimeia o spus: „iău mă 'ntorc înapoi dacă nu-î spui di și-î ris“. Așe s'o 'ntors și Ion cu dînsa și i-o zis că „ț-oî spuni acasă di și-am ris“. Așe s'o dus la lemnar, s'o 'mpăcat ș'o făcut săcriu, l-o adus 'acasă ș'o făcut luminarea ș'o aprins-o și s'o suit în sicriu ș'o prins a spuni fimeii că di și-o ris. Cucosu numai zup pi cheptu lui în săcriu ș'o cîntat cucurigu. În cîntarea lui o vorghit cu Ion ș'o spus așe: „nu vezi, mișelule, că iău, port după mine, patruzăși și găsăsc un grăunte și pi la toati-l port în guri și tot iău îl mîncă. Așe scoali-te și tu și nu spuni toati ale tali fimeii. Bé, mîncă, și vez ghișiu șel din cui? Puni pi fimeie zos, și-î puni yitili sup chișor și trazi cu ghișiu pînă și-o ziși că nu ti-o măi întreba di și riză“.

Și i-am lăsat gospodarî pi amîndoi. Minșuna gata.

Mălușteni — Panaite Talpă, 38.

XXXVI

Di cînd am înșeput și cunosc și si ții mînti, nî-a-duc amînti că iera alti vremuri, alti lumi, da și alt Dum-

nizău, cari mătinci¹ iera mai tînăr ca şel di-acuş, ci aista o pré 'mbătrînit di nu si mai gîndeşti la noi. Pî-atunşi omu puné fimeia 'n car şi copchii şi si duşe trii zili pinî undi iera bisărici, da nu ca acuş! Nu vez, undi mai toaci pochii acu la Sf. Aftene, orî la Anton? Ba mai nişi duminica, d'apîi şi lumea ră grozav!

I, ha! Domnule profisăr, eram copchil di doisprizăşi ani cînd o vrut Turşii si si duci la Catrina împărăteasa şi i-o apucat iarna 'n satu nostru ş'o iernat di şeia parti, undi-acu yiile şi primăvara cînd i-o puţit Turcului a Rus o fuzit şi di grăghit şi iera o oitat sfanducu² cu banî, ba şi buzduganu lor. Dupi şi-o plecat îi s'o dus unu Şiobanu şi alţii pî-acolea undi-i zişi „Podu Oarbiu“ ca si pui yii în urma lor şt cînd săpa o dat pisti sfanduc şi cu buzduganu şel di aur gonîa porşii, ci iera lumi proasti, nu ca acuş. Î-o dus pila Îeş, da n'o scos dila îi banî, da n'o avut parti di dinşii ci i-o 'nşalat uņu Caranhil, cari iera croitor, ci li-o spus ci iel ari cunoscuţ în Rosîia şi-i schimbă acolo, şi s'o dus şi-i bun dus şi azi. Pircălab iera tatu lu Ghica, amar-nic mai iera.

Dupi şi-o fuzit Turşii o vinit Ruşii cari si duşe si iei Brăila, şi dupi şi-o lăat-o o stat un ghinărar aişi în sat la noi şi avé şi căzaşi şi iera şi un starosti di darabanî, ghîetu moş Gavrilă, cari 'nvaţă la dărăbanî, colea în medianu ista, şi cînd făsém mîmăligî, mi duşém de-l strigam, ci ştiū doar moldovineşti; şi-nî aduc aminti cum spuné iel c'o lăat şetatea Irdime — undi-o hi nu ştiū — şi şici o porunşit ghinararu ista cari iera 'n satu nostru ca tot soldatu si faci zeşi focuri ca si sperie pi şii din şetati, şi cu amăzeli o 'ncunzurat-o. Cînd în şetati iera doi ghinărari franţujî, nepoţii ghinărarului istuia. S'o azuns cu dinşii ş'o'nşeput a căra cu cofile la galbinî, şi ghinărariu după si s-o săturat di-atîta bănet o lăsat pi Turc in paşi.

¹Mă tem că.

²Lada.

După și s'o mintuit cu rezbelu o vinit ghinăriu 'na-
poi tot pî-aiși ș'o rîmas în sat. Și cînd pitreșea măi ghini
o vinit porunci dila 'mpăratu ca si tochiăsci aur și ar-
zînt și si-î toarni cu pîlnîa pî git ca si-l saturi di aur și
arzînt. Si adunasi norod pisti norod și iel țipa de-ț iera
măi mari nîla, și l-o pus pî urmî 'ntr'o ladi di plumb
și pî dînsa 'ntr'un olac și l-o dus si-l vadi 'mpăratu.
Și iera poîata asta plină di puști, săghii și etane, și numa
o dat Dumnizău o șiumi strașnici dî-o fužit Rușii, da și
satu s'o spart. O fužit cari pî Chetroasa, cari la Vîrgoliși
orî la Poiană. Ș'o murit lumi avan di multî. Preoții i-o
prohodit tocma'n primăvari, așa, la morminturî.

Rogojeni — Toader a Popii, 87.

TULCEA

TULCEA

I

A fos doi fraț: unu iera foarti bogat, de nu știia ce averi ari, iar ălălalt sărac, că nu avea după ce bea apă. Ȃl sărac să ducea măi totdauna la fratile lui de-ı muncea, cind il chema. Săracu avea numa o fată și văzin că n'o poati s'o scoață la capăt cu sărăciia dipă iel, s'a dus in toată lumea să-ș găsească norocu. Pă drum s'a 'ntilnit c'un om, cari iera alt noroc, nu iera al lui și l-a 'ntrebat pă sărac:

— Un' ti duci, măi, omule?

— Ȃa mă duc să gălesc norocu.

— Ti 'ndreptez iău, măi omule, iău sint alt noroc. Să ti duci pă câmpia asta 'nainte și ai să dai di-un beci și 'n beciu ăla la o masă 'n fund ie norocu tău îmbrăcăt c'o șubă.

Ȃn beciu ăla să stringea toati noroacile dipă lume. Unile venea di stetea la masă, altile pleca. Ș'a dat di iel :

— Da tu, omule, ce cauț p'aci?

— Ce nu știı ce caüt? caüt norocu.

— Ȃău sin norocu tău. Să ti duci atunci in tirlaăa¹ cutare, că iesti un păr acolo și să stai, că am să yiü iău acolo.

---

¹Bucată de pământ cultivat.

S'a dus săracu ș'a dat di păr. Cum a ajuns l-a apucat somnu ș'a adurnit. İată că-i yine și norocu și văzin-du-l adurnit l-a dișteptat și-i zice:

— Ce faci, măi creștine?“

— İa ti așteptam, să yii și m'a furat somnu.

— Păi nu așa. Să yii mîine c'un om credincios al tău și am să yiu İău tot aci.

Săracu pă cini să İa mai di credință? A lăat pă fimeia lui, ș'a doăa zi iar a adurnit. Yine norocu și găsești pă nevasta lui lingă İel durhînd.

— Da ce stai aci fimeie?“

— İa am vinit aci la păr cu omu nău ș'a adurnit așteptînd să ni yie norocu.

— İău sint norocu pă cari-l așteptaș. İa ascultă, fimeie, uiti ce să faci. İo văz că norocu İe pāntru tini, nu İe pāntru bărbatu tău. Ca să nu știie nimenea na cuțitu āsta și taie capu lu omu-tău și ai să mergi să dāzgrochî comoara unde ț-oī arăta-o İău. Cînd a'ntins cuțitu ca să-i taie capu, odată s'a sculat în sus omu, ș'a văzut ce İera să-i facă nevastă-sa, căci norocu a făcut di l-a sculat să vază și İel cini-i di credință. Atunci norocu İ-a spus: „păi, omule, nu ț-ai ales omu di credință, căci văzuș singur tu cu ochi ce İeraİ să pățăști dila fimeia ta. Adu, și yino cu alt cîniva, da să-ț hiie di credință.

Atunci săracu vini cu fata lui la păru āla și aștepta acolo să-i yie norocu. Și cu hiică-sa a pățit-o tot așa ca și cu nevasta. Norocu İ-a mai spus ș'a trîia oară: „yino, măi creștine, c'un om al tău di credință, nu cum ai făcut pînă acum“.

S'a dus săracu și să gîndea pă cini să İa cu İel și n'a găsit altu. A plecat așa singur îndărăt luîndu-să dipă İel un cățeluș nîc și İel tot il gonea İnapoi, yinea cîinile ce yinea și İel tot il gonea İnapoi. Cînd a ajuns acolo la păr, l-a ajuns și cățelușu. İar l-a apucat somnu pă sărac și vinînd norocu, cățelu a nceput a lătra și l-a sculat din somn. „Vez, zise norocu! Åsta İe āl mai credincios al

tău, ghini ai făcut acuma. Ai acu să-ț arăt undi ai să sachî ș'ai să dai di comoară. Uiti aci să sachî, Du-ti și adu un car mai întii“.

Săracu a găsit un car pă la vecinî zicînd ca s'aducă lemne. Săpă undi i-a arătat ș'a ridicat comoara în car ș'a dus-o acasă. Undi să puie banii, undi să-i puie? i'ngropă su pat. După cităva vreme iacă că yini fratile săracului la iel să-l chieme la muncă. Uitîndu-să cu ochii roată pin casă văzu su pat niște bani afară ce rămăsăseră dăsvăliț și 'ncepu a-i zice lu frati-său: „uiti, nene, ai banî rămaș moștinire dila tată-nău și nîie nu nî-ai făcut parte“. Tura, vura începură să să ia la ceartă, până ajunse treaba ca frati-său ăl bogat să-l dea 'n judecată p'ăl sărac. Hiin chemaț inaintea judecătii, judecătoru li-a pus intrebarea la amîndoi: „ce ie mai iuti pă lumea asta, ce ie mai moale și ce ie mai gras“.

A răspuns mai 'nainte ăl bogat că ce-i mai iuti ie calu, ce-i mai moale ie salteața și mai gras ie porcu. Săracu n'a răspuns di loc hincă n'a știut ce 'nsemnează astea. Nerăspunzînd nici ăl bogat ghini le-a aminat judecata. Cînd a vînit ăl sărac acasă l-a 'ntrebat fata lui cari iera năzdrăvană:

— E, ce ai făcut, tete, cu judecata, ai scăpat?

— Ari să mă rămină dușmanu di frati-nău.

— Da ce ti-a 'ntrebat di n'ai știut ce?

— M'a 'ntrebat judecătoru: ce-i mai iuti pă lumea asta, ce-i mai moale și ce-i mai gras.

— Să te 'nvăț iău cum ai să răspunzi. Să spui așa: mai iuti ie focu. mai moale ie palma cîn ti culci pă ia și mai gras ie pămîntu.

Cîn s'a dus tată-su iar a doăa oară a răspuns întocmai după cum il învățase hică-sa. Judecătoru a rămas încrimenit di răspunsu lui întrebîndu-l că cini l-a 'nvățat; i-a spus că fată-sa. Iar li-a aminat judecata ca să cheme și pă fată. Cum a ajuns săracu iar acasă a spus tot di cum s'a 'ntimplat și că acușa ari s'o cheme și pă

fată. Fata i-a spus: „lasă, tete, că ăău am să știă ce să răspunz și ăău am să ti scap și di judecata asta“.

Înfățîșindu-să și fata la judecată a 'ntrebat-o așa: „ia ascultă, fată, dacă tu ai să știă să răspunzi“, a zis judecătoru, „poț tu să puî un petic la oala asta nouă spartă, atunci-i ști că ari să scape tat-tu di judecată?“ Fata a răspuns: „dacă dumneavoastră, Domnule judecător, puteț să 'ntoarceți oala pă dos, atunci ăău pot s'o cirpesc“. Judecătoru n'a știut ce să mai răspunză și așa a ciștigat fata scoțind pă ta-său dila belea.

Luncavița — Mărgărit Malcea, 62.

II

Isus Hristos s'a 'ntilnit odată cu Mahomed și vrind să 'ncerci puterea lu Mahomed, îi spuni să 'nhigă o sulită 'n pămînt, și să țîșnească apă.

Mahomed ceru lu Isus să-î dea două zile și apoi îi va 'mplini dorința.

Îndată chemă Mahomed la dinsu mulțime di Turci și le porunci să 'ngroapi 'n locu ăla o sută bordufe di capră plîne cu apă și să le acoperă cu puțin pămînt.

A triia zi să 'ntilniră iar amîndoi pă locu ăla, da cari nu fi ciuda lu Mahomed cîn văzu că toati bordufurile era scoasi din pămînt di-o turmă di porci, minca din iele. Decî Mahomed rămăsese di rușine. Minios zice: „blestemat să hîie Turcu cari-o mai minca carnea li-ghioanilor astea“.

Și poruncă fu di-atunci pîntru toț Turcii.

Cerna — Vasilca I. Chiru, 47.

III

În vremea di dimult, fata unui împărat să 'mbolnăyise di lepră. Leac nu să găsea nicăiri. Împăratu deti

poruncă, în împărăția lui, că cîni va afla un leac să să tîmăduască hiica lui, ăluia i-o va da di soție și pã di-asupra ș'o jumătati din împărăție.

Sfintu Vasile trăea 'n acel timp și iera di vri-o douăzeci și cinci di anî. Cum auzi iel di porunca 'mpărătească, a plecat să cauti o buruiănă, cari va hi bună di leac pãntu fata 'mpăratului. A mers trii zile și trii nopt pãnã ajunse la un izvor dintr'o pădure; bâu apa și să pusi jos ca să să odihnească puțin. Pã cînd șidea aproape di iel auzi un glas năbușit și căutînd deti pisti un urcior. Distupînd urcioru incepi să iasă un șarpi lung di vri-o zeçi pași. Ci iera șarpile ăla?

Aproapi di izvor, 'in niijlocu pădurii iera chiliia unui pusnic Anton. Negru¹ să prifăcea 'n șarpi și 'n hiie-cari seară, pã cînd sf. Anton iş făcea rugăciunile, intra 'n chiliia lui, și virindu-să 'n căldarea undi sfintu-ș ținea apă di băut, făcea zgomot.

Sf. Anton cu mari trudă-l prinse 'ntr'o seară; il băgã 'n urcior, astupîndu-l ghine, și-l duse 'n locu undi sf. Vasile deti pisti urcior.

După ce șarpile a işit din vas, a 'ntrebat pã sfint să-i ceară tot ce vrea și iel i-o da ceva pãntu bunătatea ce i-ă făcut. Sfintu Vasile-i ceru o buruiănă cari poati vindeca rîia.

Atunci șarpile spușe sfintului să 'ncalice pã iel și rãpede ca gîndu, trecînd pisti multi mări și țări, ajunseră pã vârfu unui deal.

Aci să opriră.

„Vezi 'n valea cari-i 'naintea ta? acolo sint draci; iei lucrează o buruiănă, bună pãntu ce cauț tu, da să nu vorghești niinic trii anî di zile. Ce fac iei, fă și tu. Dupã trii anî iei o să-ț dea trii hire din buruiăna aia drept plată. Cînd îi ajunge la voi în țară, seamănă hirile alea

¹Dracul.

trii. După cî-o crești hîerbe citiva frunze 'ntr'o oală; leșiia aia o să vindece pă bolnavu di riie.

Sf. Vasile coborî 'n vale și s'apucă di lucru, alătûrea cu bálaurii, da nu zicea niciun cuvînt.

După trîi ani, unu din balaurii, îi deti trîi hire și sfîntu să urcă iar în deal, undi-l aștepta șarpile:

— Încalică pă mine.

Și 'ntr'o clipă fură iar la izvoru din pădure. Șezură ca să odihnească. Sfîntu înțelesesi cini iera șarpile.

— Cum ai încăput tu 'n urcîor? întrebă sfîntu nîrîndu-să.

— M'am suptîiat și așa am putut intra, răspunse șarpile.

— Nu-nîi yini a crede; zice sfîntu. Aș vrea să văd și iăă cum ai intrat.

Șarpile să suptîie și 'ncepu a intra 'n vas.

— Mă mai văz?

— Coadă puțin.

Șarpile să mai ghemui puțin și intră tot; iar sfîntu, di colo, clap! odată puse dopu, astupînd ghîni urcîoru.

— Ce faci? strigă șarpile.

— Cîni-a pus dopu 'ntîi și tî-a 'nchis în urcîor, ăla să yiie să-l ridice, ca să ieș afară.

Apoi plecă și-ș căută di drum.

Ajungîn la locu său, semănă hirile alea. După ce foile să făcură galbine, hîerbe vrî-o trîi patru intr'o oală și duce leșiia la 'mpărat. Fata spălîndu-să, să vindecă.

Împăratu plin di bucurîie zise sfîntului:

— Rămii la mine, hiica mea a ta o hi și 'ncă jumă-tati din împărășîie!

— Nu, răspunse sfîntu.

— Ce vrei atunci, pântru ghînile făcut?

-- Să ti creștinezî tu și hiică-ta.

— Bucuros.

Buruiana aia iera tutun.

Și d'aia să spală lumea cu tutun ca să nu aibă riie

pă trup; trage 'n chiept ca să nu aibă 'năuntru și trage 'n nas, ca să nu aibă lepră la creier.

Balabancea — Nihaï Pogurschi, 55.

IV

Pă cînd Hristos trăea pă pămînt, mai mult Ovrei puseră supt o covată o Ovreică și 'ntrebară pă Isus ce iese supt covata aia, vrîn să-l ispitească.

Isus supărat di 'ntrebarea asta zise: „îeste o scroafă“.

Ovreii ridică covata și văzură mare minune, o scroafă.

Dî-atunci Ovreii nu mai mîncă carni di porc.

Balabancea — Nihaï Pogurschi, 55.

V

Un Turc porni odată pă la sate, să cumpere fîei. În ziua plecării 'ntrebă pă Hogeia dac' o să hîie timpu frumos. Hogeia-i zise: „du-te fără grijă, că vremea ari să hîie bună“.

Turcu ajungînd seara 'ntr'un sat găzdui la un popă dila cari tîrguea di multe ori fîei. Noaptea, Turcu spuse popii că iel ari să doarmă afară pă prispă, hincă 'n casă iera cald. Popa-i zise:

— Bre! Hasan! yino 'n casă, că timpu ari să să strice și poate să și ningă!

— Da după ce cunoști, Popaz Efendi... că fîie mi-a spus Hogeia că timpu ari să hîie frumos?

— Uite, bre, Hasan!... Porcu fîu umblă cu gunoaie 'n gură și după asta cunosc că timpu ari să să strice.

Popa văzin că Turcu nu vrea să intre, închise ușa și să culcă.

Pisti noapte 'ncepu un yifor. Turcu aproape 'nghețai bātu la ușa și popa-l primi 'n casă.

— Adevărat, Popaz Efendi, ghine ni-ai spus dumneata aseară.

A două zi Turcu ducindu-să acasă să abătu pă la cafeneaă undi ştiia că găseşti Turci mult, şi pă hoguea.

Intră 'n cafenea şi după ce deti „bună ziua“, porunci o cafea şi să puse la o masă.

Toţ Turcii să grăbiră, cari să-l întrebe mai 'ntii cum i-a mers pă drum.

Turcu le povesti şi la urmă zise:

— Ce ştiie hoguea al nostru? Niñic. To mai mult ştiie porcu popii, că iel a spus drept că ari să ningă.

Cirjilarī — Petre Ioan, 57.

VI

Cuza-l strimtora, Sultanu să-i dea ghiru. Iel s'apucă şi face sfat cu boerii lui. Ş-a ales v'o douăzeci di oameni voinici di-ai lui, ş'a purces. Da li-a zis că „di-oi muri să-ni trimiteţ trupu să-l îngropaţ aici“. Şi s'a dus cu vaporeaş iuti ş'a ajuns acolo la Constantinopole. A lăat cu iel v'o zeci oameni di-ai lui, şi s'a dus la palatu Sultanului. A vrut unu să-l propească să discalţe cismile; da iel i-ă dat brinci ş'a intrat la Sultanu, că iera voinic; că di iera prost, n'ar hi făcut o treabă ca asta... Sultanu toma şedea 'n tronu lui şi bea cafea şi l-a găsit, a intrat la iel şi i-a dat „bonjur“ şi i-a pus cartea şi condeiu pă masă:

— Iscăleşti colea ca să nu mai plătească țara ghir; iscăleşti or te tai!

Ş'a scos saghia, şi Sultanu di frică să nu-l taie a iscălit. Ş'a lăat cartea şi nişcă băete! S'a suit în vapor, şi drumu 'nainte la Bucureşti. Cică să să hi lăat după iel, da nu l-a putut ajunge. Ş'aşa a scăpat ghietu Cuza țara di ghir. Să hi trăit Cuza, he, he! Dumnizău ştiie ci-ar hi mai făcut! Oca lu Cuza iera dreaptă!

Cişla — Toader Elmedi, 75.

VII

În vremea răzbelului dila 77, lumea iera oropsită, fugită pin bălți, pin orașuri. Cerchejii vinea ca să ne prădeze. Auzin plingerile noastre, ne-am dus la pașaua din Tulcea. Și pașaua ce-a făcut?

Ne-a trimes pă bimbașa lui, și ni-a apărat bimbașa ăla și ni-a pus și cîte zeci călăraș în comună. Pă urmă à trecut Rușii la Măcin, Turcii a fugit la Constantinopole. Îel, bimbașa, cum a simțit di-a trecut Rușii, iel atunci a chemat pă toț din Tulcea, și li-a spus așa: „pîn' acuma v'am apărat, da di-acuma 'n colo, plec și iău. Or și ce-ț videa că yine să dea navală 'n oraș, să săriț cu chistoale, cu topoare, cu ce aveț, să vă apăraț tirgu“. Și atunci a cerut iel iscălitură cum „m'am purtat iău cu voi“.

Ș'apoī l-a ajuns Turcii din urmă în Megidiia, ni să pare.

Îel ș-a arătat îndreptările și purtările lui di cum s'a purtat și atunci Rușii l-a 'ngradat și i-a dat midalii, l-a lăudat și i-a dat drumu. Ba să nu hi fos bimbașa ăsta, multi pățeam noi. Ce pățeam! că ne strica.

Cișla — Trofim Dobrișan, 60.

VIII

Cine a pătiñit vrī-o dată di urcior ia ochi, să nu mănince aripă di găină, că iar să 'mbolnăyiești.

Hagilar — Aglaea Brăileanu, 42.

IX

Pămintu ie ținut di coarnile unui ghivol culcat; cind obosești pă o parte, să 'ntoarce pă ailaltă. Atunci să cuțremură pămintu.

Hagilar — Nihai Stanciu, 47.

X

În vremea Turcului tot și pisti tot iera slobod: ti duceaî în pădure, puneai căciula p'o ureche și tăiai di undi vrei și ce vrei. Scoteai un bilet pântru o sută di doage și tăiai trîi suti și nimen nu ti 'ntreba.

Trecînd pă la casa pădurarului îi lăsaî un lemn, doăă și 'nainte băete.

Vitile le pășteai pă undi vrei. Cu pămintu iera mai ghini ca az: să plătea dijma numa pântru pămîntu sãmănat; pântru ăl nesămănat nu lăa niñic.

Pântru stuf din baltă iar nu te 'ntreba nimenî.

Ghini iera, da yitile trebuia să le păzești cu patru ochi, că le fura di prăpădenie.

Cînd intra Turcu 'n sat, venea la casa unui om, dădea calu stăpînului casii ca să-l plimbe, iar iel intra 'n casă, minca și benchetuia cu fimeia ta; nu puteai să zici niñic, căci te tăia și judecată nu iera.

Di frica Turcilor, fetile mari umbra cu hainile rupte, nu să spăla cu lunile pă față și-ș înticsea păru cu cenușă ca să pară urite, bătrîne și bolnave.

Hagilar — Alexe Dimu, 60.

XI

Îeram în satu Greci, copchil di patru ani, cîn bintuia ciuma a mare. Hei, ce iera atunci! Di frica boalii șiu minti că puținî creștini a rămas pă loc; a lăat unii fuga 'n țara ruminească, alții spre Rusia, cari 'n cotro a văzut. Îera zapada mari, di 'nnotam într'insa până la genuchi, cînd iarăș ne 'ntoarșerăm îndărăt în satu nostru, pustiu, căci doar yitile și alelalti yietăș, atit mai rămăsese 'n sat. Doamne, că urite mai iera! Numai videai cum li să umfla citi-o parti a capului, cu față, cu ureche cu tot, și

'n virfu umflăturii numa odată spârgea o bubă urită. —
Să ne ferească Dumnizău di-aşa bătae ca aia!

Başchioi — Duñitru Radief, 86.

XII

Īeram di vri-o şaisprezeci ani; ĩera 'n timpul ăla armate turceşti în Babadag. Noi căram acolo cu carăle, făină, orz, ovăz, lemne, ce nu căram? Cîn s'a început răzbelu, di-ă trecut încoace, ş'a izghit întii Tulcea, Isaccea şi Măcin, ni-o rinduit pă vri-o treizeci cu carăle; ciţi dintre noi putură încă fugi, fugiră sănătoşi; da noi aiştialţi, iău şi 'ncă doi bătrini, cari nu avurăm ăst noroc, minarăm trii zile, zi şi noapţi, boii dila carăle noastre încărcati cu puşti şi praf. Spre Şumla 'ncolo ni-a pornit. La Megidiie ni-am oprit; acolo ni-aduc aminti, am fugit lăsind în mîna Turcilor boi, cară, tot ce ĩera ăl nostru. Am ocolit drumu togma pă la Caramurat, ca să ne 'ntoarcem la noi în sat. Alţii dintre creştinii noştri fugiţi i-am găsit tăiaţ la Pođu Camumgiia, iar cînd am trecut dincoace la Cabgagia, ni-a ieşit înainte doi oamini din sat şi ni-a spus: „nu vă duceţ îndărăt, acum să tae Lipovenii, ia veniţ numa 'n satu nostru şi să vedeţ ce ris şi-a făcut.“ Lipovenii ăştia dădea soldaţ Turcilor. Aşa ni-a luat di mină şi ni-a dus în Cabgagia şi ce-am văzut atunci, am văzut zău cu ochii neji, să ferească Dumnizău să mai văz vri-odată. Atunci am văzut, Doamne fereşti, în chinuri grele pă preuteasa satului; după ce a ameninţat-o cu tot felu di cruzimi, era arsă, friptă, o Doamne, i-a tăiaţ la urmă cu saghia ţiţile, pântru că nu li-a dat bani — trii zile s'a chinuit sârmana până s'a sfişit. Popa lipsea togma atunci din Cabgagia, era dus la Camumgiia, pântru nişti 'mmormintări şi apucîndu-l răzbelu acolo, nu s'a putut întoarce 'ndărăt. Iacă, aste am văzut cu

ochii Ńei, fac Ńi cruce c'am văzut. Ńi astăzi cind inși aduc
aminti ni să faci reci 'n schinari.

BaŃhtoi — DuŃitru Radtef, 86.

XIII

Ei, omu ista-i ca copacu, di-i var, cu vara treŃti,
di-i iarnă cu iarna, pn să 'ndură Dumnizău di-i ia
zilile.

Da, drept grind, am trăit Ńi văzut multi, că nici
nu mă mai duce capu să le spu. Altă lume-i az, alta
iera p vremea cind ieram noi copchii. Traiu Ńi toati iera
alfel. P timpul Turcului, frate, toati iera alfel. Ce grij
aveai tu? Pmnt berechet, undi vreai, acolo ti duceai di
puneai plugu Ńi 'mbrzda i cti-o bucată ct videai cu ochi;
lumea nu iera lacomă ca az. Odată ce-ai 'mbrzdat tu, ni-
menea nu vinea să- intre 'n tarla. Fin Ńi yite, nici nu
le Ńtia rostul. Di inea i yita 'n baltă, pltea i numa finu.
Ńi ce plată! Di-o inea i la cmp, plateai Ńi mai puin.

Pinea di să făcea pltea i zeciuală, Ńi aceia cum?
Să uita zapciu p deaŃupra Ńi potriyia din ochi. Di nu
să făcea n'avea ce- lu. Cu finu tot aŃa. Chema doi, trii
gospodari Ńi-i intreb: „oameni buni, cti car sint aici?“
Poati iera zece car. Dar oamenii Ńtii... zicea: „trii, efendim“.
Ńi- scria trii car.

Da iera ru, că să făcea hoii multi Ńi nu să mai cer-
ceta ca az. Nu puteai tu lăsa partea femeiască să să ducă
di ici pn colo. Di- vinea la casă, tu trebuia să-i plimb i
calu, Ńi nu 'ndrăznea i să intri 'n casă pn ce nu ti chema.

Dacă vineai clare di undiva Ńi videai vinind spre
tini un Turc, apoi trebuia să ti dai jos di p cal Ńi să
stai in genunchi pn ce trecea iel, semn că ti supui, c
alfel ti omora. Di ti duceai cu cruŃa undiva Ńi ti sosea
din urmă, trebuia să dai in lături, să ti dai jos din că-
ruŃa să ii caii di căpestre, pn ce trecea iel, c'alfel iera

bocluc. Trebuia să ai cai prea buni, să ai nădejde 'n ieî ca să ti 'ncumeți a nu-i băga 'n samă. Ei, da li s'o trecut vremea.

Îera și din ieî unui oamini cum să cade. Așa poate c'ăi auzit D-ta di Rișic-Pașa. Îaca iel a făcut satile: Satu-Noț, Letea, Șfiștofca, ș'a dat poruncă ca șapte ani di-a rindu să nu ia nimeni nici o dare. Lemn puteai lăa cit vreai. Și iera păduri pă vremea ceia cum îi bradu. Dăduse poruncă să pue lumea poîi pin sate. În Cătirlez ș'acum sint sălcii puse di Rișic-Pașa. Vez că iel iera ca un fel di profect. Îera cam crucișat la videre. Cin să sfădea lumea, vinea Rișic-Pașa și-i întreba: „ce aveți oamini buni?” Și le făcea 'nlesnire.

Odată, ce i-a vinit lui c'a dat poruncă să yină la Sulina toț oamini ai mai vechi di pin bălț. În Cara-Orman iera un om, Tudoriță Bugeacliu, al mai vechi om di p'a-tunci, di loc din Letea. Frate, Rișic-Pașa avea și semne di a fi om mare. Să vezi D-ta, oamini marî au semne, da nu-i cunoaști ori și cine. Îaca și iău cunosc o leacă. Să nu-ni uit vorba. Moș Bugeacliu avea tapie¹ pântru baltă și girla Sulimanca (noi îi zicem și Magiara) și a scos cartea și a arătât-o lu Rișic-Pașa. Îera scrisă cartea cu slove di aur. L-o sărutat în cap Rișic-Pașa și i-o zis: „ia, uite ra-iaăa noastră cea veche.” Și i-o dat lu Moș Bugeacliu pământ pă la Roșu, Ivancea. Bugeacliu a murit, Dumnizău să-l ierte, da di tapiăa lui să folosesc ș'acuma străinii. Ei... iera cu dreptate Rișic-Pașa!...

Iău l-am văzut pă Rișic-Pașa la Sulina. Vinise cu Cuza-Vodă. L-am văzut pă Cuza, să nu spuî minciună, iac'ășa la doi pași. Cuza iera om nalt, bălan, coroetic la nas. Îl văd și pin potrete, da nu samănă, îl arată prea închis; și nu, iel iera bălan. Parcă-l văz cum mulțănă la toț cari-l saluta. A ners la comisie. Acolo-i făcuse un palat și masă. Ș'a chemat oamini mulți la masă.

¹Act de proprietate.

Scaunu lui İera mai sus, İar a noastre, to mai jos, to mai jos p n  la cap t. A pus la hiİecari om mİncari Ői ocaİa cu yin a lu Cuza. Parc -l aud cum ne zicea: „beİ p ntru s n tatea lu Cuza.“ Ői ce mİncari minca İel ‘acea ne da Ői nou , atit dor c  İel Őidea ‘n palat, da noi İn ceadir¹. Ői scaunu lu RiŐic-PaŐa İera mai jos ca a lu Cuza. S  hi v zut lucea hainile PaŐalei de-İ l a ochii, İera numa ‘n aur, da ale lu Cuza nu atita. La hiİe ce vorb  s  ‘njunghea a rıde². Ői toat  lumea-l l uda c -İ bun st pin. O stat trii zile ‘n Sulina Ő‘apoİ a plecat. Dİ-atunci nu l-am mai v zut nici p  RiŐic-PaŐa, nici p  Cuza-Vod .

Morughİol — Ghİorghe Parfene, 70.

---

¹Cort militar.

²Se zımbea a rıde, expresiune care se mai aude İn unele p rİi, dar  juns  neİnİeleas  aici.

CONSTANȚA

CONSTANȚA

I

Patru bozgunurî' am pitrecut, taică! Întîiu bozgun ie ăl dăla Sevastopol cîn Cremenii a trecut la Țarigrad la împăratu turcesc dă le-a dat tot cite doi boi, o vacă și șase poli pântru casă. Cremenii a fost așezaț dă Said Pașa la Carasuia care era o siliște. Da împăratu a spus lu Said să pue numele lui unde s'ar așeza Cremenii și d'ăia-i zice Megidiia. Dăla noi și până la Megidiia era numa o apă și mergeam cu șaița pân' acolo. De multe ori te pome-neai pă drum cu musahirî nepoftiț, care-ț dădea drumu dacă le dădeaî bani. Îț da și un bilet la mină și cu iel scăpai și dă hoții care era mai incolo, în drum. Said Pașa fusese un Tatar care după ce furase niște cai dăla unchi-so din Alibeî Chiair fugi pin Țarigrad după ce vindu caii și să'mbogăți. Pă la Țarigrad făcu ce făcu și ajunse Pașă dă ținea Rusciucu. Țasta, Said, care păzea caii pă lîngă Boazgic im spunea: „dă ce n'am bani ca să hiu un pașă“.

Alt bozgun a fost cîn s'a bătut Neamțu cu Rusu; iera 'ncurcat atunci. Atunci a umplut p'aicea Nemții pân s'a astîmpărat. Alt bozgun cînd a lăut Silistra, s'a bătut Rusu cu Turcu. Rușii a fost vinduț dă un Ungur; aceluia i s'a turnat aur pă git ca să să sature dă aur.

---

¹Războae.

Apoi a fost bozgunu cu Rumîniî și cu Turcii. Dacă nu vinea Rusu, îi bătea pă Rumîniî.

Ne-a dat atunci Dobrogea asta.

Cernavoda — Ghîorghe Dima, 95.

II

A făcut multe istorii ăla — Cuza. A dat și călugării afară din mănăstiri. S'a făcut că-i cioban, s'a dus la călugări să vadă ce fac. Călugării minca și bea ghine ș'apoi să lăa la luptă. Cînd a văzut așa le-a zis Cuza: „așa faceți voi? stai!“ și i-a scos afară. — Da, era și posnaș, îi plăcea mult muierile. L-a prins odată c'o muiere. Ca să scape trimitea butoaie ca ăle dă bere, pline cu aur, numa rile¹.

Cernavoda — Ghîorghe Dima, 95.

III

P'atunci vlădica dăla Silistra pochia. Dă prioț p'acicî iel avea grije, or dă iera v'unu yinovat. Atunci pă pochî nu-i prea 'ntreba carte multă.

Era dreptate pă timpul Turcilor, nu te șilea dă ghir ca acu. Îi dai un leu ghir, or cît aveai, scriia pă răboj și pleca. Noi sintem Turcanî, așa ne zice.

Dă Turc nu ne-am plins niciodat. Cerchezii iera dă fura, nu Turcu. Da-i bătea dă rămînea lungi și să scuła și niînic n'avea. N'avea frică, nu să shîia nici dă suprefept.

Și Rușii pă Turci-i feria, da pă Cerchezii-i belia, unde-i prindea cu ceva.

Apoi la patruzeci și opt cîn s'a bătut Unguru cu Neamțu a vinit iei, că iera cînchiu pustii p'acicî. La cinzeci și patru a vinit Tătarii din Crîm.

¹Lire.

Cerchezii umbla sprintari, c'un singur giorăchel¹ umbla pă zăpadă; și cai buni avea.

Dă cădea v'unu mort, îl băga'n apă și nimeni nu știia, nici femeia nu plîngea, așa blăstămaț iera.

Cochirleni — Duñitru Șchiopu, 71.

IV

Mai la vale dă Cochirleni ie o gaură; ți-i frică să te bagă acolo. Și cetățile astea tot oamini le-a făcut, d'ăia acu s'a fărîmat. Ghelmeaua² e din malu Dunării pînă'n Constanța și pă dădăsupt ie gaură, da nu poate nimeni să între acolo.

Cochirleni — Gavril Țordache, 69.

V

În timpurile mai dă dă mult pin părțile astea iera numa Turci; iei trăia ghine, făcea plugărie. Mai în urmă, după răzbelu Crimeii, dăla Sevastopol, a vinit și s'a așezat Tătarii. Aghia după răzbel a vinit în Cavaclar niște Greci.

Ailalț lăcuiori ai Cavaclarului a nceput să să așeze dăla 1895 încoace. Aștia sint viniți din multe părți, mai mulți din Vlașca și Teleorman și din Ardeal.

Cavaclar — Radu Ștefan, 70.

VI

A fost un haïduc, Sali Mandagi, și iel a umblat noăă ani și pă iel nu l-a loyit nimenea, și un Arnăut a tăiat un

¹Ciorap.

²Valul lui Traian.

icusar d'argint și l-a băgat în pușcă ș'a tras în Sali Mandagi și cu iel l-a omorît. Și a fost și o femeie cu iel, o cadină, o chema Anifê și tovarășu lui a fost Badatli.

Pă iel l-a loyit la satu Alfatar într'o peșteră. A hoțit noțu ani dă zile. Femeia lu Sali acu ie măritată și trăește.

Alt hoț mare a fost și Deli Ali; iel a hoțit pin părțile dăla Silistra.

Cavaclar — Radu Ștefan, 70.

VII

A fost un hoț, îi zicea Chiorourlo. Iel cîn s'a 'nsurat avea ș'o iapă; iel n'a stat cu nevasta dăcît o lună dă zile și nevasta a rămas îngreunată; cînd a rămas nevasta și iapa a rămas îngreunată. Cînd a fătat nevasta a fătat și iapa; iel cînd a plecat d'acasă, a zis așa: „fa nevastă, ioti iău mă duc, îndărăt nu mai yiü, d'o hi fată copchilu, pazvanta¹ asta s'o dai lu gineri-tău, cînd s'o mărita fata; d'o hi băiat s'o dai băiatului“. S'a 'ntimplat dă s'a născut un băiat; cît crește lumea în zece ani atîta a crescut iel numa 'n doi ani dă zile; iel a apucat dă să ducea la școală turcească, la hoguea; îi zicea băeții cînd eșea din școală: „hai sictir, băiat fără tată“. Iel yine 'ntr'o zi acasă la mă-sa: „mamă, iău tată n'am? Unde ie tata? Dă ce zice lumea că sînt fără tată?“ Mă-sa zice că tată-său a murit; iel să duce iar la școală; îi zice băeții iar așa: „copchil fără tată“. Iel dîn gură ce grăește? „Iău am avut tată, dar a murit“. Altu, cari-o fos mai bun dă cap, băiat mai mare: „hai sictir d' aici mă, că tată-tău n'a murit, tată-tău ie hoț mare, știe lumea dă frica lui“. Iel yine acasă și iar întreabă pă mă-sa: „mamă, tata unde-î?“ Ia tot așa-i spune că-î mort.

¹«Un fel dă dicorație», cum l-a explicat persoana dela care s'a cules.

S'a făcut seară, iel s'a pus la culcare, dimineață cîn să scoală să face că-i bolnav: mă-sa-l întrebă:

— Ce ai, maică?

— Uite ce-am yisat in noaptea asta. Să ridicî, știu, talpa casii, să-m dai țîță d'acolo, pă su talpă.

Mă-sa să duce cu iel acolo și iel ridică talpa casii și pune țîța pă su talpa casii să-î dea țîță și cînd a pus țîța, iel a lăsat talpa casii pă țîță; a'nceput să strige mă-sa.

— Să-m spuî tată-nău unde-î?

— Tată-tău a fost hoț mare și acuma hoțește. Pă tată-tău hoțîia l-a mincat și pă'tine tot hoțîia o să te mănînce.

Atunci i-a dat drumu mă-sii.

Îel și pune atunci șeaua pă noatenu care să născuse cu iel da'mpreună ș'a plecat; cînd a plecat a dat la un oraș.

Ta-său s'a bătut noîă ani dă zile ca să ia o fată d'acolo din orașu ăla.

Ta-său prinsase un loc, care nu mai trecea niciun om pîn locurile alea; iel a apucat drumu ăla și s'a dus, că ta-său făcuse niște palaturi acolo dă hoțime; numa a dat in drumu ăla ș'a ieșit ta-său inaintea lui; nu-l cunoaște că-î ie ficior, dă unde să-l cunoască? Cînd a ieșit inaintea lui:

— Măi băețaș, ce-ai fost tu d'ai vinit p'aici?

— Poate oi hi și iău un voinic cum a fos tata.

Ta-său a zis așa: „in saghîă să ne lăăm, saŭ la luptă să ne lăăm?”

Ba iel ce-a spus? „În luptă să ne lăăm, că lupta ie voinicescă, da saghîa muerească“.

Îei cîn s'a lăat la luptă, băiatu l-a trîntit, și numa a scos saghîa să-l tae pă ta-său; iel a sumețat mina și s'a văzut pazvantu ăla, care iera dăla iel lăsat.

— Ho, nu mă tăia, că iău sint ta-tău, ce ce-î pazvantu ăsta? că iău ŭi l-am lăsat!

Și ieî acolo bea și să veselește, iar noi spunem vorbile aici.

Cavaclar — Radu Ștefan, 70.

VIII

Pîinea nu s'a isprăyit dă cîn ne-am ajuns la taica, dă dulce n'am mîncat niciodat. Am vrut să mînc odat cu dulce și m'a lăat niște friguri, d'am zăcut doo săptăminî. Așa-i, măcar să-l întreghe și pă taica.

Oili sint bune, știi vorba Țiganului: „bună-i moartă, bună-i yie.

Acu ie rău că nu-i iarbă, s'a uscat d'atîta căldură.

Mirleanu — Vasile Toader, 27.

IX

Fugi junghî că te 'njunghî, că te zmulg și te leg, te topesc și te scot, te spăl, te usuc, te chisez, te meliț, te dărăcesc, te fac caere ca pă cinipă, te deapăn ca pă tort, te urzesc, te 'nvelesc, te năvădesc, te țes, te tai, te 'nălbesc, te fac trîmbă ca pă pinză, te croesc ca pă trîmbă, te fac cămașă, te port ca p'o cămașă, ca p'o cămașă te rup, te fac zdrențe și te arunc în foc și te scot dăla [cutare], din cap, din oase, din măduvă, din ochi, din fața obrazului, din zgîrciu nasului și din tot trupu.

Techederesi — Ștefana Lache Dobre. 62.

X

A fost odată ca niciodată că dacă n'ar hi nu s'ar povesti, pă cînd să potcoyia purecile cu 99 dă oca dă hier și cu nouă dă oțel și sarea 'n naltu cerului și tot ușor iera.

A fost un popă care avea o vacă și iera atîta dă rea în cit nu să mai putea, ziua trebuia să alerge păste nouă hotare și noaptea să băliga nouă care, așa că ghetu popă nu-ș mai găsea pă cine să-i hiie în stare să-i vază dă vacă. Așa

să hotări popa ca să-ș bage doi servitori să vază dă dinsa, ș'a plecat popa după servitori ca să-ș găsească la un oraș. Din înlîmplare găsește doi frați, băieț săraci, fără părinți, și le spune popa că dacă vrea să hîie servitori le plătește un preț bun și că are numa o vacă. Băieții să 'nvoiră.

Așa dar pleacă popa împreună cu servitorii acasă, aci le arată popa vaca care era legată 'n grajd și apoi merseră 'n casă; a stat la masă cu toții.

A doăa zi pleacă unu din ieți cu vaca la cîmp, ce să vez? Vaca hodinită puse coada pă schinare ș'o lūă la goană; aleargă ghetu băiat după ia; a aruncat și traista cu merinde și 'n sfîrșit o prinse seara; a adus-o acasă. Îi spune popii: „Părinte tot așa umblă vaca Sf. sale dă rău? că astăz m'a făcut d'am aruncat și traista cu plîne după ia“.

— Ba nu umblă băiețe, da acuma este hodinită, și pântru 'aia.

A doăa zi iar pleacă sluga cu vaca la cîmp, și tot așa pătește ca și ziua dintii. Așa, dă ghine, dă rău, s'a făcut seară ș'a dus vaca acasă la popă fără să mai zică ceva: după ce a stat la masă cu toții s'a dus să să hodinească. Acuma al care iera pântru curățenie, grăjdaru, la hîiecare lopată dă gunoi popa care iera totdeauna lingă dînsu îi da citi-o palmă zicîndu-i să dea mai repede că să face seară și nu-i grajdu curățat. Asta însă nu i spunea lu frate său care să ducea cu vaca la cîmp. Atunci să 'ntrebară unu pă altu zicînd:

— Cum trăiești tu?

— Trăiesc ghine, că la hîiecare lopată dă gunoi mă cînsteste popa cu citi-un pahar dă rachiū.

— Și iăū trăiesc ghine la cîmp, că ie vaca bună, toată ziua paște 'n juru năū.

— Atunci mai rămii și tu la grajd să mă duc și iăū cu vaca.

— Ghinc, atunci mai du-te și tu.

A triia zi pleacă grăjdaru cu vaca, dar ăsta hîind

mai rău și văzind umblările vacii începu s'o 'njure, cum o hi zis, că nu m'am întimplat aproape să auz; da vaca îndată ce a auzit s'a făcut nevăzută și păzitoru a chierdut-o din ochi; atunci s'a 'ntors ghetu băiat noaptea acasă la stăpin fără vacă, a intrat în curte fără ca popa să-l simptă, ș'a lăut pă frati-său și s'a dus dăla popa, dă sint duș și 'n ziua dă azi.

Vaca s'a dus la poalile munților unde s'a așezat într'un loc ferit ș'a născut, în loc dă yițel ca toate vacile a născut un om saū cum să zic? un puī dă voinic. Din ceasu nașterii mama băiatului, adică vaca, l-a botezat într'un părău care trecea pă lingă locu ăla și i-a pus numele Craiovisin, hincă vaca vorghea cu gura ca orcare om, însă nu știia nimenea.

Aproape dă focu nașterii iera un copac mare. După ce Craiovisin a supt lapte dăla mama lui șase luni atunci vaca i-a spus lui: „scoală, dragu mamii, și du-te la copacu d'alături și nu poți să-l scoți din pământ afară numa cu mîinile și să-l întorci cu rădăcina 'n sus și virfu 'n pământ“. Atunci băiatu s'a dus ș'a scos copacu din pământ, dar n'a putut să-l întoarcă cum ceruse mă-sa; atunci a înai supt lapte încă șase luni și s'a făcut un an; atunci s'a dus la altu copac mai mare și l-a pus cu virfu 'n pământ și cu rădăcina 'n sus. Văzind vaca atita putere la hiu-său i-a spus: „dragu mamii, acuma te-am crescut și te-am făcut voinic, te poți duce 'n lume, fără să ai teamă dă cineva, pântru că așa ie scris dă Dumnizeu și să știū că iău am trii suflete cu care te pot inyia încă dă trii ori dacă ai fi chierdut dă cineva“. Zicind așa vaca scoase un inel din corpu ăl drept și l-a dat băiatului zicindu-i: „ia inelu ăsta și'ndată ce-i vedea pă iel trii chicături dă sînge să știū, dragu mamii, c'am murit“.

Atunci și Craiovisin i-a dat mă-sii o batistă zicind: „ține, dragă mamă, batista asta și cînd îi vedea pă ia trii chicături dă sînge, atunci află că m'am prăpădit, și'n pă-

mint or su pământ să cauți să mă găsești“. Apoi lûindu-și ziua bună plecă unde l-o 'nvăța Dumnizeu.

Merse Craiovisin pin păduri și-s puse 'n gînd să-ș facă un ciomag dă hăiduc; cînd să duse să tae un băț să făcu odată strimb; apoi 'ncearcă altu și tot așa pină cînd văzu că nu-î lucru bun și-ș făcu socoteala că trebuie să hiie cineva care să-î strimbe lemnele și 'ncepu să strige: „cine este ăla care-m strimbează lemnele și nu mă lasă să-m fac ciomag dă viteaz“? Atunci ieșe unu dintr'un copac mare și zice:

— Iată-mă iău sint.

— Și cum te chîmă?

— Mă chîmă „Ștrimbă-lemne“.

Atunci să lûară la luptă și luptară pină ce-l trînti Craiovisin cu atita putere în cit il îngropă 'n pământ pină 'n genuchî; atunci Craiovisin vru să-l omoare, iel strigă: „nu mă omorî, Craiovisin, că ț-oî hi frate pină la moarté“. Atunci să 'mpăcară și plecară amîndoi, ș'a făcut bețe și ce-a dorit atunci, că nû să mai strimba lemnele.

După ce merșeră citeva zile amîndoi voiră să bea apă dintr'un izvor; cînd să aplecară să bea apă dă undeva mai limpede odată să turbură și să făcu ca pămîntu; atunci-ș făcură socoteala că trebuie să hiie cineva și 'ncepură a striga, și iată că ieșe un om dintr'o stîncă dă chîatră dîn marginea riului și zice: „iău sint și mă chîmă „Frecă-chîetre“. Atunci să lûară la luptă cu Craiovisin și-l trînti Craiovisin așa dă tare dă l-a 'ngropat pină 'n briu în pământ și cînd a scos saghîa să-î tae capu a strigat: „nu mă tăia, Craiovisin, că ț-oî hi frate pină la moarte“. Atunci l-a lăsat și s'a făcut trîi frați dă cruce. A trecut mai mult timp umblind iei în vinătoare și'ntr'una dîn zile ajung la niște munți dă chîatră și acolo găsiră un bordei în care iera trîi fete singure; atunci iei să hotărîră să le ia dă neveste, după cum a și făcut, ș'a lûat hiiecare cite una dîn fete și trăia cu vinătoarea, ziua făcea vinătoare și seara venea acasă; a trăit iei mai mult timp cu nevestile, da ne-

vestilor lor nu le mergea dă loc ghine, slăghise așa dă tare dă nu le mai rămăsese nici singe 'n ieie: bărbații văzin-du-le așa slabe le-a 'ntrebat că ce suferie ieie, și n'a vrut să le spuē ce pătesc ieie; văzind ieie, că nu vrea să le spuē nevestile niinic, să hoțărira să păzească cu rindu, fără să hie văzut dă neveste, să văză cine yine ziua la ieie. Rămase 'ntii Strimbă-lemne ș'a păzit pină l-a ajuns un somn ș'a adurnit dă n'a văzut niinic; a doia zi rămase Freacă-chietre și tot așa a făcut ca și Strimbă-lemne; a triia zi veni rindu să păzească și Craiovisin, iel a păzit toată ziua, cind aproape dă seară vede că yine un zmeu mare și tare, călare pă cal ca un ducipal și cu ghici dă foc in mină; vinea și pune a o alghie mare acolo 'n bordei, apoi lăa femeile cite trelī, le pune a cu capu pă alghie și cind trăsnea cu ghiciu dă foc ieie vārșă singele dă frică. Zmeu bea sīngele și pleca. Văzindu-l Craiovisin că face așa a pus mīna pă iel, și cind a vrut să-l tae a zis zmeu: „nu mă tăia, Craiovisine, că păste trii zile it aduc zmei cită frunză și iarba să te baț cu ieie“. Atunci Craiovisin i-a dat drumu zmeului și cind a vinit tovarășii seara i-a 'ntrebat pă hiecare cită putere are. Strimbă-lemne a răspuns că iel tae zmei pină i-o vini singele la genuchi; Freacă-chietre a zis că tae pină o trece singele dă briu; atunci Craiovisin spuse și iel cit poate, zice: „iău tai pină o trece singele dă mine 'n sus și cit o ajunge saghia mea 'n sus și atunci moare și iel“. Peste trii zile văzură că yine din toate părțile ca frunza și ca iarba, atunci s'a pus pă luptă care pină unde le-a vinit sīngele ș'a murit toț, rămīind numa Craiovisin; a tăiat și ăsta cit a spus ș'a murit și iel, așa că din toț zmeii care a fost acolo a mai rămas trii; le-a lăat nevestile lor și s'a dus cu ieie. In timpu ăsta vaca ș'a adus aminte dă băiat și cind s'a uitat la batistă a văzut-o cu trii chicături dă singe pă ia; atunci vaca a plecat să-ș caute băiatu in nijlocu morților; l-a găsit ș'a trecut păste iel odată și s'a sculat băiatu. Acum ce să facă iel singur? a rugat pă mă-șă să-ī scoale și pă tovarășii lui zicind: „mamă, am avut și iău încă doi

tovarăși în aceste pustietăți și cu toț am murit, acum tu hincă ț-a dat Dumnizeu atita putere scoală-i și pă dinșii, că tot ești bătrână și iău tot singur rămii și noi te 'mmormintăm ghine“. Ghiata vacă s'a 'ndurat dă iel ș'a sculat tovarășii, dar o murit ia. Vaca a 'mmormintat-o iei cum s'a priceput, și s'a dus acasă. Cind acasă nevestile le lūase zmeii rămași din luptă.

Văzind iei că nevestile nu sint, a 'nceput să le caute în toate părțile; așa căutind iei pin pădure a găsit o peșteră mare. Ce să facă și cum să dreagă ca să intre acolo? căci numa acolo 'n peșteră nu căutase. Așa dar văzind că peștera era mare s'a apucat să facă o funie mare și groasă din coaje dă tei. A lucrat la ia un an și după ce a sfișit-o s'a dus toți cu ia la gura peșterii; s'a pus Strimbă-lemne pă funie ca să să lase 'n peșteră zicind la ăilalți: „cind oi nișca tare dă funie să mă scoateț afară“. Așa a făcut și s'a dus cale dă patru ceasuri și nișcind tare dă funie a fos scos afară cu macaraia făcută la gura peșterii. După ce a ieșit afară spuse că n'a văzut niinc, ș'apoi s'a dus Freacă-chietre. S'a dus și ăsta cit s'a dus ș'apoi a făcut semn să-l scoață afară, apoi s'a pus și Craiovisin; ăsta le spuse: „iău din ce oi nișca d'ăia să-m daț drumu 'n jos, că vreaū să mă duc cit ie funia dă lungă și trebuie să văz iău ceva“. S'a dus cale dă trii zile ș'a ajuns în fundu peșterii, aci văzu lume, sate și yite; iel să dete jos din funie și pleacă pintr'un sat să vadă ce fel dă lume o hi p'acolo. Mergind iel și nîrindu-să ca unu care nu mai văzuse lume și sate, iacă din întimplare să 'ntilnește cu nevasta lu Freacă-chietre; cind l-a văzut femeia a 'nceput să plingă și să-l întrebe că ce căuta; iel zise :

- Pă voi.
- Ne-a adus niște zmei.
- Și toate sinteț aici?
- Da, toate sintem.
- Atunci unde este zmeu tău, o 'ntreabă Craiovisin.

— Zmeu nău este la vinătoare, zise femeia.

— Cîtă mincare mîncă zmeu ăla?

— Mîncă trii cuptoare dă pîine, trii ghivolî și două buți dă yin.

— E gata masa zmeului?

— Da, ie gata.

— Atunci iău oi mînca acea mincare a zmeului și mă duc înaintea lui la vinătoare, pă unde yine iel?

— Pă la podu dă aramă.

Atunci să duse Craiovisin acolo și pă cînd zmeu vinia dăla vinătoare și ajungînd la pod să oprește calu cu iel, iel însă zise: „ce-ț.e cal dă leu și paraleu? că nu ni-î frică dă nimeni pă lume“. Și zicînd astfel iacă că iese și Craiovisin dă su pod și să lăară la luptă, dar parcă n'ar hi fost zmeu dă cînd lumea, că l-a tocat și pă zmeu și pă cal. Apoi merse la sat, unde găsește și pă nevașta lu Strimbă-lemne ș'a'ntrebat-o:

— Unde este zmeu tău?

— Ie la vinătoare.

— Și tot atita mincare mîncă ca și ălălalt, și pă unde yine dăla vinătoare?

— Pă la podu dă argint.

Apoi să duse acolo; cum ajunse la pod iacă și zmeu, care fu tocat cu cal cu tot, și să'ntoarse la sat; apoi să duse cu două femei și la soția lui care vîzîndu-l a rămas ca moartă dă bucurie, apoi întrebînd-o și pă dinsa dă zmeu îi răspunse că este la vinătoare, ș'o 'ntrebă:

— Cîtă mincare mîncă zmeu tău?

— Mîncă patru cuptoare dă pîine, cincî ghivolî și bea un butoi dă rachiū și trii butoae dă yin la o masă.

— Cam mult zise, Craiovisin, nu știu dacă le pot mînca și iău.

Și s'a apucat să mînce, dar a rămas un cuptor dă pîine ș'un ghivol nemîncat și după ce s'a mai plimbat puțin le-a mîncat toate ș'a plecat înaintea zmeului. Zmeu vinea pă la podu dă aur; ajungînd zmeu la pod

s'a oprit calu cu iel în loc fără să mai meargă: „he! cal dă leu și paraleu că nu ni-i frică dă nimeni pă lume“, și zicînd așa iacă că iese Craiovisin dă su pod, apoi să lăură la luptă și să luptară trîi zile și trîi nopți și nici unu nu cădea, cînd a patra zi trecea niște păsări pă sus în zbor și zmeu a zis cătră iele: „cîorilor, cîorilor, muiați aripile voastre 'n apă rece și viniți dă mă răcoriți și pă mine ca să-m yiie putere să vă fac un hoit să mîncați carne din iel“. Dar Craiovisin zise: „măi zmeule, tu nu te lăsa 'n nădejdea păsărilor“. Și să opintește Craiovisin odată ghine și-l puse pă zmeu la pămînt și numai dă cit îi și scurtă zilele, apoi plecă vesel acasă la nevastă-sa și strinse tot calabalicu și toate avuturile care le avusese zmeii acolo și plecă cu iele la gura peșterii unde aștepta frații lui. Așa dar s'a apucat să 'ncarce tot avutu ș'a rămas numa iel în peșteră, iel s'a gîndit și ș-a zis: „iău nu prea sînt sigur cu frații ăștia ai mei, căci iei cînd or vedea atîtea bogății ce le-am trimes iău d'aici, te pomenești că tae funia cînd oi hi pă la calea jumătate, ș'apoi ghiata mamă a murit și n'are cine să mai mă scoale“. Și zicînd așa puse un chetroi mare 'n funie și căciula de-asupra și apoi face semn dă tras, și 'ntr'adevăr că frații i-a tăiat funia cînd iera pă la calea jumătate și chiatra a căzut jos. „He! ghine mi-a dat Dumnizeu în gînd dă nu m'am pus pă funie, iacă ieram mort acum“. Și plecă ghetu necăjit și amărit în toată lumea; a mers el cit a mers pin niște păduri mari și'n nijlocu unii păduri găsește o babă bătrînă și chioară care păzea niște capre; merse Craiovisin la babă și zise:

— Da de ce bătrînă nu te duci cu caprele 'n pădure?

— Nu mă duc, dragu nău, că sînt singură și'n toate părțile sînt moșii d'ale urșilor, lupchilor, ș'a mai multor, care dacă m'or găsi mă mînincă cu capre cu tot.

Atunci Craiovisin să făcu cioban la baba și'n trîi zile omori pă toți moșierii cu moșii, aducîndu-le cheile pă băț acasă la babă; ghiata babă nu știă cum să-i mai mulțuîască

lui Craiovisin și-l întreabă dacă unde a rămas iel singur în acei codri; iel îi spuse tărășenia¹ babei și-o întreabă dacă baba încotro mai sînt moșii ciocoiești oprite; baba răspunse că nu mai sînt, dar îi arată cu mina într-o parte dacă loc zicînd: „să nu te duci, dragu mami, încolo că este moșiia Îlelelor și-ți ia ochii dacă te lasă ca pă mine“. Îel cum auzi pleacă cu caprele acolo la moșiia Îlelelor, cîntînd cu flueru; și cînd ajunsese la moșiia Îlelelor iată că viniră și iele zicînd: „cîntă băete să jucăm“. Îel ce să facă? scoase după dala fluer și zise: „staț să-m fac după la fluer și vă cînt cît vreț“. Apoi să duse și tăe un copac mare să-ș facă după la fluer și cînd a dat să-l spargă le-a zis Îlelelor: „veniți dacă puneți mina și dați-m ajutor să sparg copacu ăsta că-i bun pîntru după la fluer“. Îelile a pus mîinile în crăpătura lemnului ca să tragă într-o parte și într'alta, dar Craiovisin scoase toporu din lemn și lemnu să strînse la loc și Îelile rămaseră cu mîinile prinse în lemn, apoi le lău la bătae cu coada toporului zicîndu-le: „pînă nu aduceți ochii babei nu vă dau drumu d'acîi și vă omor“.

Atunci Îelile văzînd că nu mai pot să scape i-a dat ochii babei, și s'a spălat baba dacă trii ori și vedea ca una dacă zece ani. Atunci le-a dat drumu Îlelelor și le-a zis: „duceți-vă d'acîi să nu vă mai găsesc, că nu mai scăpaț dacă mine“. Și s'a dus Îelile. A două zi spune baba lu Craiovisin că dacă s'o duce cu caprele spre răsărit nu să mai întoarce, că ie Cîmpu cu doru și-l ajunge doru și să duce unde o vedea cu ochii. Craiovisin nu ascultă dacă baba și pleacă acolo, dar cum a ajuns p'acolo l-a ajuns un dor și jale și a lăsat și capre și tot, a plecat căutînd pîn codri. Mergînd iel pîn pădure aude că cineva-l strigă dacă nume, cînd să uita iel ghine sus într'un copac iera niște puî dacă gripsoroaică, o pasăre mare dacă tot, și puîl ăia-l striga dacă Craiovisin zicînd: „Craiovisine, te-a lăsat Dumnizeu viteaz mare, nu trece dacă lingă noi și ne lăsa în gura bălaurului

¹Pătănia.

mare care se sue la noi să ne mănince“. Și bagă dă samă, vede un bălaur mare dă șarpe care vrea să să sue la pui și să-î sfișie, dâr bălauru zise lu Craiövisin: „ba tu vezi-ți dă drumu tău, Craiövisine, că-ț fac și ție ca și lor“. Atunci cum auzi Craiövisin așa dăla șarpe și cum iera dă năcăjit, cînd s'a repezit la bălaur l-a făcut numa grămezi. L-a omorit ș'a voit să plece, da puii a zis cătră iel: „staî, Craiövisine, nu pleca, că yine mama noastră și cînd o vedea bălauru mort are să te mănince dă bucuriie, hincă dă nouă anî scoate pui în copac și pină acuma nu i-a putut să-î crească din pricina ăstuî spurcat“. Și l-a lăut pă Craiövisin ăl mai nîc din pui și scoțînd o pană dăla aripă l-a băgat pă Craiövisin acolo și ș-a pus pana la loc și păste puțin timp a sosit și gripsoroaica bătrînă, mama puilor, cu nouăzeci și nouă dă ghivolî 'n spinare, merinde pântru pui, și cînd l-a văzut pă bălaur mort a leșinat dă bucuriie; mai tîrziu ș'a vinit în fire ș'a'ntrebat băeții:

— Cine ne-a făcut nouă acest mare ghine?

— Îa un ghet creștin care a trecut p'aici, mamă; să-l găsești p'acel om ce i-ai face dă bucuriie?

— Nu i-aș mai face niîc acum.

Atunci puiu ăl nîc scoase pana dăla aripă și-l lăsă jos în cuibu lor; ghiata gripsoroaica a 'nceput să 'ntrebe pă Craiövisin ce răsplată cere pântru ghinele ce i-a făcut :

— Niîc mai mult dăcît dacă poți să mă scoți la lumea mea.

— Te scot, da cam greü.

A doüa zi lüă în schinare gripsoroaica zece ghivolî și pă Craiövisin și plecă cu iel în zbor cătră lume; ș'a mers pină aproape dă cer ș'apoi a 'nceput să să lase 'n jos pină a isprăyit gripsoroaica și merindele și i-a tăiat Craiövisin din chicîoru lui și i-a dat să mănince, si de-atunci să zice că are omu lipsă la talpa chicîorului. Așa a ajuns pă pămînt și gripsoroaica a plecat lüîndu-și züta bună dăla Craiövisin. Acum ghetu Craiövisin să văzu iar pă

Jumea lui, dar trecuse timp mult cit stătuse iel p'acolo. Craiovisin avea un băfat născut înainte d'a să bate cu zmeii; mergînd iel vesel p'un drum găsește un băiat cam dă zece ani și-l întrebă că al cui e băiatu și de unde este. Băiatu i-a răspuns că este slugă la niște ciocoî:

— Și cum îi chîamă pă ciocoî.

— Pă unu-l chîamă Freacă-chietre și pă altu Strimbă-lemne, zise băiatu.

Vezi, iera chîar băiatu lu Craiovisin și păza porcii ciocoilor și pă mă-sa băiatului o pusese după curci; cînd a auzit Craiovisin dă numele lor, nu știa cum s'ajungă mai dă grabă la acele curți. Ș'a stat pînă seara cu băiatu cu porcii și seara s'a dus acasă cu băiatu și i-a spus băiatului că-i iese tată și i-a mai zis: după ce-i închide porcii să spuî mă-tii să yie afară, da vez să nu te vază cineva". S'a dus băiatu, a chemat pă mă-sa și cum a văzut femeia pă bărbatu-său l-a cunoscut, ș'a n'ceput să-i spue cum a trăit. Craiovisin zice: „acu nu mai aveț frică, am vinit iău ș'oî face toate bune.“ I-a lăsat în pace pînă dimineața ș'apoi s'a dus la dînșii dimineața, dar iei ca niște mari boeri nu să mai sculase, să sculase numa cocoanele lor. Craiovisin a bătut la poartă, da porțile iera dă hier și gardurile 'n juru curților lor. Văzînd că nu yine nimerea să-i deschiză porțile, a dat odată cu chicioru 'n poartă ș'a fărîmat-o, apoi a intrat înăuntru. Boerii dă zgomotu făcut la poartă s'a sculat. Și cînd l-a văzut pă Craiovisin a rămas ca niște lemne, fără să știe ce să mai facă. După ce s'a liniștit iei le-a zis Craiovisin: „păi ghine, măi fraților, voi știți ghine că iău v'am făcut pă voi în starea dă sinteț astăzi și v'am înyat dîn morți. Apoi voi nu vă gîndiți la Dumnizeu că ie păcat păntu nevasta mea s'o puneț să vă păzească curcile și băiatu nău porcii voștri? Voi aț vrut ca să mor iău, da n'a vrut Dumnizeu; iată-mă c'am vinit iău iar la voi. Acum cum credeț dă cuviință să facem noi, or mă puneț și pă mine după vaci?“ Iei nu zicea nici albă, nici neagră, ca ăla cu musca pă căciulă;

atunci Craiovisin porunci să facă o cămașă largă și să intre toți cite trii într'insa; și după ce s'a făcut a intrat cite trii în cămașă, apoi a lăut un harc, cum iera p'atunci, ș'a tras Craiovisin cu iel. Și lui Strimbă-lemne i-a vinit săgeata drept în creștetu capului și l-a sfișiat pînă jos. Al triilea a tras în Freacă-chietre și tot așa a pățit și a rămas singur, Craiovisin și cu femeile. Iei a împărțit toate averile frățești ș'a rămas Craiovisin mare și tare p'acele locuri și cu femeile lui Strimbă-lemne și Freacă-chietre. Și 'ncălecai p'o șea și v'am spus D-voastră poveste așa.

Musca albă pă perete,
 Mai mincinos cine crede.

•Techederesi — Ion D. Bașcoveanu, 50.

XI

Mai 'nainte vreme, cînd umbla holera pă pămînt, ca să scăpăm dă ia, iacă ce-i făcea: s'apuca o femeie, lău cînipă, o torcea, o năvădea, o țesea și făcea o cămașă dîn astă pinză, care o punea 'ntr'un par la marginea satului. Cînd vinea holera la satu nostru, dacă găsea cămașa la marginea satului o lău și pleca. Alfel nu scăpai dă ia.

Într'un sat, dac'a văzut că nu mai scapă dă holeră, oamenii a lăut un băiat voinic, i-a făcut o groapă 'n pămînt, adîncă cit iel și strîmtă, așa ca să poată sta un om în chicioare. A lăut apoi băiatu, l-a pus în groapă ș'a pus pămînt păste iel dă yiu și iel a murit acolo.

Așa o scăpat satu dă holeră.

Mustafaci — Mariia Ionescu, 70.

XII

Mogoș pune șeața pă 'murg
Ș'o ploșchița nititică,
D'o vadră și cincī oca,
Tot la Stăncuța-mī pleca,
Tot bună ziua mi-ș da,
Niciunu nu-ī mulțuția;
Dar îndrăcitu ăl mai nic:
„Mulțușescu-ți dumitale
Ca unui cumnat mai mare,
Poftim, Mogoșe, la masă
Ș'oī să bem și să mīncăm,
Bune chefuri să făcem,
Pă Stăncuța să ț-o arătăm
Dă frumoasă, dă urită,
Dă bogată, dă săracă.
Pleacă Mogoșe 'nainte
Că yine Stanca pă urmă
Cu doisprezece telegari
Mulți sint negri armăsari,
Pă schina-e zugrăyiți,
Pă chicere carlaoanțe“.
Trecu anu, trecu doi,
Îar bună ziua mi-ș da
Niciunu nu-ī mulțuția.
Dar îndrăcitu ăl mai nic,
Tot ăla era cu cuvint,
Ca unui cumnat mai mare:
— Dar cum ne-a fost prinsoarea?
Să yii vara dă șapte ori
Că sint multe sărbători
Și-ī ghine dă omu călător,
Și iarna dă trii ori
Că ie frig și gerisor,
Și-ī rău dă omu călător.

Stanca unde ne-ai lăsat-o?
— Stanca mi-î pă urmă
Cu căruța moldovenească,
Mare 'n dric, mărunță 'n roate,
Cu doi boi moldovenești,
Ciuți dă coarne,
Ciuți dă coade,
Stanca învelită 'n rogojină
Ca să nu-î hiie rușine“.
Stanca sosea, dă Mogoș întreba:
„Dă ce nu mi l-aț iertat
Că l-ați văzut că ie băt?“
D'ar da Stanca pină 'n yiie,
Să răzbească la domniie
Să 'mi vază trii spinzurați,
Pă patru în ocnă băgați.

Mustafaci — Duñitru Stanciu, 60.

TECUCI

TECUCI

I

Am avut o daravelă c'un Ovrei, am avut niște acte date lui, actile caselor, că ne-a dat șeva parale. Noi i le-am plătit la vreme și iel a fužit în America și actile le-a lăsat la un bancher din Focșani. Un an ne-a urmărit bancheru și i-an dat și lui un rind de bani. Pe urmă bancheru s'a apucat și le-a vindut lu Țancu Bulai, ș'actu Țancu ne-a apucat iar pe noi să plătim a treia oară.

De-acolea iel a luat bani dela ștat ș'a fužit în America. Iel iera preșiptor, a luat bani încasaț de pin sat ș'a fužit iar în America.

Ș'acu ne urmărește pe noi ștatu cu ipoteca așeia cu actile, că s'a găsit la dinsu. Ș'acu bașca că ne-o pus casele, da ne-o pus toate șelea, an rămas să murim de foame pe drumuri ș'acu vinim la judecată. Advucații șere bani mult și n'avem să plătim, dacă sintem sechestraț și bulendrele de pe noi.

Duminică are să ni să vinză tot, și boi și cai și zestrea fietelor care le-avem în casă — pe zița de opsprezeșe.

Apăi să vezi cum ne-a 'nșelat. Iel ne-a dat chitanță și l-an rămas la judecată, da iel ș-a luat tălpășița și s'a dus. Acu chitanțele nu să țin în samă.

Cind o sută cind doño, pină la șapte sute de lei i-an dat pe rind. Contestațiile an făcut și la dimistrațiile, da nu ni s'a luat în samă.

Liești — Ion Paul, 48.

II

Trăim cu plugăriile și cu yite. Dăm cite șinzeș de franzi și patruzeș de păreche, la suhat la boier, că noi n'avem loc de păscut. Și dacă nu-s parale să dai la vreme, apăi una o dăm lui și una rămîne noșo.

Uneori ie ca lemnu de uscat locu și yita o aduși slabă ca cind ai iernat-o.

Acu dă un să hiie frumoase? Acu șocași le dăm șe-am făcut astă-vară. Șe nu ne-ajunže ne'ndatorim tot la boier.

Ș'avem familie grea, avem cophii cite patru, șins. Îi dăm la școală, că iese școală de ștat. Ieste o cătună, tot de comuna noastră ține și are școală și ia.

Liești — Ion Paul, 48.

III

Anu aista o lecuță ne-a mai ușurat la prășit și ne-a pus la arătură, și tot acolo ie.

An facut trei și patru prăjini de prașlă, patruzăș seșeră, șaizăș arat ș'o zi cu caru și ne-a dat și noșo boieru o false. Cu zi, cu șeia cu șeia, cu 'ncărcătură-i înc'odată mai mult ca cit fașe o false.

Acu pine albă¹ nu s'a făcut; numai porumb pușintel, cam șapte chile, opt, la false. Da griu nu sămănăm, că nu-i pământ și n'avem sămînță, numa la boier ie.

Liești — Ion Hamzu, 56.

IV

Noi sintem umblaș dela Liești și pin la Tecus, incolo nu mai știm.

Dacă n'avem cu șe, un 'să ne dușem? Chiriia-i cu

¹Adică: griu, orz, ovăș.

trinu acu, nu măi fac oaminiî cu căruțe. Avem cîte doi boi, adușem de pe cîmp, încolo zaba-î ținem. N'au îmaș, n'au unde le ținea oaminiî. Înainte iera, ții minte ieû. Dela obzăș încoas s'a scunchit locu, de cînd a ișit grîu aîsta de-l samănă toamna.

Cînd ieran copchil iera din trei dijma, și din zășe spune oaminiî c'a fost. Iera doozăș de lei ș'acu-î șapte-zăș falșa.

Apăi hinc'a vinit boierî aișă mulț, a vinit Greș; sin multe nății aiș.

Liești — Ion Hamzu, 56.

V

Cu daravela noastră am făcut la minister jalbă și nu yine 'napoi răspuns. S'a hi trimăs, nu s'a hi trimăs nu știm. Avem și reșipisiie. Și dacă ne-am dus ș'am întreat a zis că „nu ne-a vinit niînic“.

Așa rămînem pe drum, alta n'avem șe să fașem.

Advucatului îi dăm șaișăș de lei și nu vrea așa.

Îel așa ne făgăduiește c'a fașe șeva. Părale cheltuim și n-ie că n'om putea reuși niînica.

Liești — Ion Hamzu, 56.

VI

Noi ne-am munșit cu copchiî cu tot, și ștatu-î măi rău ca Jidanu. Noi gîndiah că să ne dea ștatu pămînt, da nu să ni să vinză și casîli și yitili.

Liești — Ion Hamzu, 56.

VII

Îaca si'ntimpli! vezi, niși nu-ț yine 'n gîndu; ieû nu mî'душem măi săptămîna cari-a trecut la deâl, cu ghioșiu

cu fimeia și cu Sanda lui frati-ño, cînd pi dincolo di năsipuri iaca un drac di iepuri și ieū n'am di lucru, m'apuc di huhurat și undi-o pleaci, giupine, calu cu mini; și fimeili di-i țipeti și ieū traže di hățuri și traže și țini... păn'an întors iar în năsip a fœs chip? Diși de-acolé m'an dat gîos, s'a astîmpărat fimeili seles, s'o liniștit și calu și ne-an dus, da cît pi și s'o pățim.

Liești — Constantin Matei, 63.

VIII

N'am niș o fașiri, șad chîar zaba așa, niș parali, niș tu făini, zăbunu ista traži-a nou; m'aș puni și ieū acolé, cu luna, cu anu cum iț vré, n'am niș fimej, niș copchil nic, iș singur, să munșesc și si trăesc; daci nu v'a plășé cum oi munși, si nu-n daț niș o para.

Liești — Șfetan Borșan, 50.

IX

Da n'am mai niñic; ia și si hii? doi giuncănaș, niș nu poși treși năsipurili cu iș, da și-i mai puī la chîatři! Da si mi puī s'o fac cu palmili aiși în sat bat-o s'o batı di șuși, c'apăi la anu, dac'a hi, oi fași-o cu boiș, ci doar a da Dum-nizăū di-or mai crești și iș, c'acu iș o si hii di citi doi ani — mînci zaba acu.

Liești — Șihai Panaite, 40.

X

An luat dila boierı pi șaizăs di prăjini di prași, pazăși di sășiri și douăzăs di franzi în mini. Și cînd a vinit, cum an zîși, vremenı munșii m'an dus și ni-an făcut-o. Acu la măsurat, cînd la măsurat, vătavu lui gä-

săști șăși prăjini măi puțintel și m'a dat pi listră cu șăși prăjini lipsi. Diși de-acolé cin m'an dus la socoteali nî-o dat măi puținteli parali, și an așa, ș'acu așa, și dila toț așa. Îa ti 'nchipuești citi furături?! Apăi... dă...

Liești — Nîhai Panaite, 40.

XI

Și si hii, mă rog duñitali? İaca 'ntimplarea, Dumni-zău, orî șini măi știi și păcat a dat pisti capu nêu! niși nu-ț yini 'n gind; am săserat ieu, de-a-puterea hi din copchilării și n'am pățit ca'n ziua asee; măi, parcî-n luasi mințili, cin m'an trezit ieu sinzili țişné dî-un stînjîn din mîna mé; am măi pus ieu mîna pi sășiri o luni di zile? Dea... pași! a săserat ghîati Stanca pazăși di prăjini singurici, și era grîu cit nî țî-i omu, İaca așa. Da acu di asta ca dí asta, da nacazu nêu pi urmă, tot n'am umblat la ranî chîar nîs di felî, ca doar si n'o zădăărăsc; cin colo é măi rău... s'a pus colb, ba sudoare, și cînd m'an dus la doftor, ci n'a mai fos di chip, si ti hi făcut neni și țî-pam! Da și İel ța cinili nu-ı İera nîli, di felî, di felî, trăzé cu, pămätuvu șeala cu vati multî di mî trîsé sudorili; eî!... a măi trecut v'o trîi săptămîni, ș'a dat Dumni-zău di nî-o conentit durerile și s'o sghîsit.

Liești — Andrei Sandu Panaite, 27.

XII

Ba niși noi n'am îngropat nîși di cum yiia dila Vladimirești; daci-ı diparti di tot și ne-am zăbăyit ba cu popușoi, ba cu plugu ș'a ramas așa; de'ghé am îngropat-o pi İas'd-İacasî, da nu știu cum si măi zic și ieu, da İaca nîs an n'am măi îngropat-o și s'a făcut, İaca tot s'a făcut, am umplut o poloboșici di șînzăși di vedri; si İera unî cînd o auzit; măi İesti și norocu omului.

Apăi iaca și si mai zîsim? ne-a prins iarnă di gît iar; lemnili este di salșii nu fac foc mai di loc; păr' hierghî o ulșicuți-ț tresi foamea di șinși ori. — Nu-i hi știind mai ghini, ne-a mai da boeriu ista loc di primăvari, nu ne-a mai da? ci, ziși, lezé șee nu mai iesi, o astupat-o boierii și pi asta, șini știi șe-a mai hi?

Liești — Ioan Susanu, 38.

XIII

Avem o judecată, de șinș ani de cînd ne judecăm. Sintem șapte fraț pe niște pămînt. S'o hotărit să hiie asupra noastră și un frate-o vinit cu marturî să ni'ncurse pe noi. Dela părinții noștri-l avem pămîntu, poate di-o sută de ani de cînd ie.

Cit o fost părinții 'n viață nu s'o 'mpărțit, că l-o stăpinit un frate mai nic. La urmă ne putîndu-ne 'mpărți de bună voie l-aū dat la domnu judecator, ca să-l împărțim cu judecata. Îel ne amină terminurile ca să ni strîșe și ș-o pus avucat.

Asta a fost acu. După așeia după șe am adus toate dovezile că noi sintem fișorii tatălui o rămas pămîntu nempărțit.

Și ni s'o dat hotărîrea ca să vinim să tragem loturile. Ș'atunș piriții aū scos doi marturî ca să ni strîșe pe noi, și s'o aminat terminu piñ la treizeș, ca să se ia 'ntrebările dela marturî.

Matca — Chiriac Lazu, 60.

XIV

Satu nu-i departe, un șfert de poștă de aiș pi jos. Numai singurî noi sintem, boierî n'avem, ieî sint afară de sat cu moșii.

Trăim cu munşile pi la alţii, pi 'la boier, care din doño, care din trei, cum ne-an putut împăca. Boii-i dăm la imaşuri, vaşile acasă le ţinem. Da le-o vindut oaminiî ghitele, le-o dat la nevoie că n'aũ un'le ţinea. Îaca dezaba trăim că n'avem cu še.

Anu aista an rămas cu sămănăturile că n'am avut unde. Am aşteptat să ne yiie de-acolo de sus ševa. De-acu sămănăm la primăvară une-om găsi.

Nainte iera bine, da acu s'o schimbat socotelile. Nainte iera din şinş, apoi o rămas din patru, acu-ı din doño, ş'incă ne mai şere ševa, başca din doño, o arătură.

Matca — Chiriac Lazu, 60.

XV

Cin cu revoluţia noi n'am făcut niñic şi ne-an dus la şcoală, ne-an sfătuit cu părintele Toader şi cu profësoru cun să faşem.

Ş'am făcut o hirtiie ş'am iscălit cu toţii, an dat-o la domnu prefect, am trimes patru delegaţ şi noi şeilanţ an stat liniştiţ.

Matca — Chiriac Lazu, 60.

XVI

Nainte timp iera foarte frumos timpu. Acu ne-an sărăşit cu toţii. Acuş dacă ăm doi boi, acas ii ţii. Vacă, ševa, porc, ñic¹ nu putem ţiné. Nainte avem o miie de fãls pintru yite; şı dan cite trii lei de yitã, acu triizeş de lei de părechia de boi şı triizeş de care de snochi să-ı duşem la ariie. Acu cit luom locuri dela boierı d'eştia, ni le dã'n muncã. Pintru-o juma² de fãlse o fãlse i-an munşit, cãrate bucatile de mine acolo la ariia boiereascã.

Matca — Ion Pohrib Ţuchel, 73.

¹Nimic.

²Jumãtate.

XVII

Știu de Ruș că am avut un serzent, l-an ținut în casă. Rușii vinia și vorghia cu noi. Pe aista, pe frati-nea, l-o bătut un Rus și serzentu pe toț i-o bătut, hincă ieī s'o bătut între ieī în altă casă, Și iel i-o chemat ș'o zis: „șe-aț avut cu Ruminu? — că știia moldovenește — și să nu v-ă mai aflu cu șeva!“

Avé șartă cu șineva, o hi avut război cu Turcu, că la noi vinia 'n treșere și se opră cîte puțin.

Matca — Ion Pohrib Țuchel, 73.

XVIII

Noi purtăm haīne de-astea ca la țară, mocănești: că-mășă, antereu, fuște, jumetăț. La fete-s rochiī de șit or de lină.

Fimeia toarșe, de-acolea chīaptănă, meliță la cīnepă, coasă, țasă, urzăște, nevedește, pī-urmă-i leagă gura la pīnză și s'apucă de rostīt, adică dă cu suveica pīn rost.

Aistea-s la fimeie.

Șloboziia — Marghioala Nichifor, 32.

XIX

An fos fată năcăjită și m'am măritat tīnără numa de șăptesprezeșe ani. L'an luat văduoi și m'o bătut mereu.

Acu hiie cumetriie, hiie șe-o hi, mă las pāgubașă; niș la crișmă nu mă duc cu iel. Ș'acasă dacā vād că să 'mbatā, ies dī-acasă; fug.

Șloboziia — Marghioala Nichifor, 32.

XX

La nuntă chiuie, joacă, și cīnd închină de bea paharu de yin le spune din gură, da io nu le-an prea băgat samă.

La botez botează, yine acasă, pune masa și mănincă. Da moașa scaldă cochilu, -l înfașă și-l dă 'n mina mini-sa.

La botez chiamă oamină de pin sat. Apăi spune să trăiască cochii cu părinții din preună, cu nănaș, cu tată și „cum l-aș botezat să-l și cununaț:

Să fașeț hiu de hiu,
Să vă hiie chefu deplin.

Îo cînd an fos lehuză, îo singură n'an făcut tot.

Apăi cum îi creștem? Îi înfășăm, îi primenim. Căz-nim care cum îi cochilu de bun și rău.

Îo 'n șapte ani an făcut șapte băieț și trăiesc șirfș. Unu-i la școală.

Sloboziia — Marghioala Nichifor, 32.

XXI

Acuma rar dacă-i videa catrințe. Toate o făcut cons aiș îndărăt.

Îo pi-așelea an sudă mare. Îo să hiu ca ștatu pi-așeia aș tunde-o 'ntii. care are cons.

Acu fete mari cu părinț' și au cochii și-i țin iele și părinții lor.

Li-i mintea lor așa. Fisorii să duc în armată și dacă yin nu să mai uită la iele. De! muierea-i poale lunzi și minte scurtă.

Așa-i fimeia blăstămată de Dumnezeu, că n'ar fașe dacă n'ar căuta alții la ia.

Sloboziia — Marghioala Nichifor, 32.

XXII

S'o făcut omor la noi, o vinit niște hoț dela Bacău — îo ieram în poziție. Ș'o chicat pe oaminii di-acoio poliția.

M'o dus ca martură ș'an jurat. O năcăjit multă lurne atunș pe drumuri. Pe urmă o dat Dumnezeu și s'o prins așeia ș'o scăpat lumea.

Dacă șineva jură strimb, n'ajunze niș șinș zile. Îo cum an văzut așa jur. An cochii și-s tinără, an de gînd să mai trăiesc.

Și dacă-s martură spun: „îo vra să zică m'an dus duminică acasă ș'an mas acolo și m'an sculat de dîmineață, cîn o fos doño șasuri pin la ziūă, și m'am întilnit cu hoțu cu vaca de funiie și cu sumanu pe băț și l-am întrebat: un te duș? și iel n'o vōrghit cu mine. Îo viind in sat m'an dus la crișmă ș'am întilnit păgubașu. Îel mă 'ntreabă: de unde yii? n'ai întilnit pe nimeni? Îo zic: am întilnit.

Așa trebuie să juri cum ai văzut.

Sloboziia — Marghioala Nichifor, 50.

XXIII

Haî leliță 'n deal la viie
 Să-ț arăt curțile pustii,
 Numa una nu-î pustie,
 Îeste-un scriitor de scrie,
 Și nu scrie bunătăți.
 Vinde, mamă, boii toț
 Și mă scapă dela sorț.
 —Dela sorț și dela moarte
 Mama nu te poate scoate.

Tecuși — Neculaî Alexe, 12

XXIV

Pasăre albă codașă
 Din șef s'a coborit,

Din arichî o bătut,
 Trii chicături de sinze o chicat,
 Să crăpe deochiu
 Cui o deochie pe [cutare].
 Di-o hi deochiet de fată mare
 Chişe-î cosița,
 Plingă de pe dinsa,
 Di-o hi deochiet de fimeie
 Să-î crăpe țitele,
 Plingă-î pruncu,
 Plingă de pe dinsa.
 Deochi de hină,
 Deochi de veșină,
 Deochi de fată mare
 Fuziț, deochi dintre ochi
 Să rămiiie [cutare]
 Curat luñinat
 Ca arzintu strecurat,
 Ca maică-sa se l-a fapt,
 Cum Dumnezău pe pămînt l-a lăsat,

Cozmești — Alexandru Bulhoi, 30.

XXV

Noi cu plugăriia trăim. Anu aista o pus oaminii ș'o
 colțivat și tiutun. Apoi mai ie cite-o yiie unde și unde,
 cite la zeșe gospodari o rămas un colțisor, încolo s'o uscat.
 Dacă n'avem yiie nu ne yine bine. Cu yinu iera Jumea
 'ndestulată nainte, da acu te ține doūozeș de franț o
 pomană.

O babă văduvă făsa atunș cite zeșe pomeni și lua
 cite un balerc de doūozeș de vedre la una. Înainte pe
 timpul așela dovedia 'n yii omu. Șel se făsa atunș doūo-
 zeș de vase az niș poame de mîncare n'are să puie o
 pomană.

Nu știm de se-ò cherut, diñ prișina filocsării saũ de-a seșétii? C'apoi și poñii din grădină, cherziș, zarzăi, o cherut tot,

Este la noi ș'o leacă de pădure de nuiele și de hreapcă¹, mare nu ie, și'ncolo pămînt de hrană, trii părț rău ș'o parte bun. Pune omu pe iel păpușoi pentru casă, pentru hrană, pentru gospodăriie; cite-un chic de orz, o leacă de griu, da numai parte din oaminî. Care n'are pămînt nu samănă niș de cum. Care n'are alt venit mai munșește cu ziuă or cu luna, cu opspreșe și șinpreșe franț luna. Ținem și yite care putem; altu cite doũo, trii, altu niș de fel; numai parte din oaminî au yite cornorate.

Ghizărești (Vizurești) — Eftenie Ștefănache Oiță, 50.

XXVI

Ții minte că ieran mîtitel. Cind învățan la școală, iera școala 'n primăriie. Priotu Ghîorghe Siñionescu — acu o murit — iera profêsor. Cu litere de-aistea latinești aîm învățat. Cărț iera: arimetica, șetirea, hižiena. Le ții minte numele lor, da nu știu se-î in iele acu.

Tot mai ghine iera pî-atunș. Atunș un popă învăța patru clase primare, învăța și la Roman patru și iera gata, să fășa popă.

Ghizărești (Vizurești) — Eftenie Ștefănache Oiță, 50.

XXVII

Az nu-m mai yine să prind a cînta. Cind iera de iasta, yin, cînta Ruminu, da acu ie 'n stare să moară decit traî d'esta.

Care-î așela care să nu beie? S'aude și pe la noi

---

¹Pădure de un an (de lăstar).

de lezea așeia ș'ar' hi ghine să nu s'aprobe. Că de! Ruminiu-î năcăjît și să-l mai puie și la ștrea¹, că bea? ·

Ghizărești (Vizurești) — Eftenie Ștefănache Oiță, 50.

XXVIII

Ion Mănăilă a fost ales ca hoț p'ais. Îel s'o streinat d'acasă, o umblat încolo, încolo, pin lături, pină s'o găsit cu unu Dragoș. Ș'o vorghit, s'o sfătuit și s'o unit și d'asi o umblat amîndoi, o plecat încolo. Da o făcut ghine, n'o făcut rău. Șerea dela boierî, trimetea scrisori să facă rost de parale 'n cutare loc, că de nu „vinim la dumneata“ zișa ieî. Cu oaminiî sta ghine. Odată î-o murit unuia un boû și plînzea 'n drum. Îel—Mănăilă—s'o dus la iel: „mă! na o sută sinzeș de franzi“. Da boieru nu s'ar hi 'ndurat să dea. Îel o 'mprumutat la nevoie pe oamini. Le da de-ș cumpăra la d'eștia scăpătaț: „na mă! că m-eș pomeni și voi pe mine“.

Ghizărești (Vizurești) — Eftenie Ștefănache Oiță, 50.

XXIX

Cu posturile estea, cun s'o dușem? Postesc dacă n'aû șe mînca. Țin oaminiî bătrini, țin și luna post.

Șe să gindește Rumînu? măcar de-aș avé ieû în șelelalte zile de dulșe. Citeodată ie duminecă și mănîncă fasole.

La noi cit a fost vara de mare — pin an lûat și noi varză de post acu pe toamnă — mai rar să fac mîncare cu carne, mai mult sec an mîncat. Șe fașe Rumînu? yine delà cîmp cu fumeia, pune čaunu cu apă la foc, presoară faină'n apă și fașe terș, și-ș ține de saț. Doar pune sarea

---

Amendă,

'ntr'insa numa să hiie sărat și-l mănincă, niș cu 'udătură, gol. așa. Făina sîngură cu apă să chîamă terș.

În casă cum să hiie? Altu are rogojinî așternute pe pat în loc de păiere¹. Altu n'are niș rogojină, pune cite-o bucată de țol pe scîndurî, sara cin să hodînește.

Ales la tîmp de iarnă murmură de frig cu băieții, mai mare nîla să vezî! Îi pune lingă cheptu lui de-î încâlzește.

De-acolea care-s mai bogăț le dă mîna să facă cite un minder² și așternut de țara, de lînă de oaie, sau plapumă de tîrg. — Pe jos e lichit cu lut amestecat cu balegă de cal or de boi, că singur, nu-l poate lichi pe lut. Amin-terea crapă, să coșcoyiește³.

Păreții-s goli, numa cu var daț, la care-î dă mîna, cafe nu ține și mai așa numa lichit cu lut. Priotu și școala aii case bune, șelelante nu-s.

Țăpu--Ion Vasile Oiță, 40.

XXX

Îera bine atunș, petreșem cu oca Cuza, Îel o dat pămînt la gospodarî, la pontaș, cite șese fâlș. Nu l-an vădzut față, da putretu si vidé 'n primării, da nu iera primării ca acu.

Lumé vorghia bine de iel, și iel țîné cu gospodarîi, cu lumé. Dacă mai trăia fășé bine.

Cuza o 'ntrebat pi boierî: „can cit pămînt ar trebui pintru țărani“? Îei o răspuns că doospredzeșe fâlș. Și îei cînd o simțit că Cuza vré să defe pămînt l-o și cherdut. Atunș o spus lu Brătianu că-î dă bani să-l impuște pe Cuza și iel să hiie ca și reze. Și iel li-o spus că-î dă zos.

¹Saltele de paie.

²Saltea de lînă.

³Se găurește, se ridică'n sus scoarța uscata de lut.

Pi urmă o spus tot iel: „Doamne Cuza! să vorghește boierii să ti de afară“!

Bre — dzise — să'ndoim străzile, unde-i unu să punem doi.

Ș'o pus straze 'ndoită.

Dup' așeia s'o dus Brătianu iar la iel în casă și i-o pus cuțitu 'n chept și l-o silit să dzică că n'a mai hi domn, să-ș de demisiia. Ș-o dat-o și l-o pus în trăsura și l-o scos afară din București și i-o tras clopotile să dzică lumé că-i mort. Și iel pi urmă o mai trăit doodzeș di anî și s'o'ngropat la o moșie a lui.

Brătianu o făcut treaba așeia și pi urmă iel o adus pi Rezu aista.

Si vorbê bine di Cuza. Iel zisë să hiie unire ș'un duh în lume, să trăiască oaminiî uniț unu cu altu.

Gohor — Vasile Clisu, 55.

XXXI

Apoi cu șe să trăim? Anu aista an sămănat și tiutun. Dacă ti-i ține di iel iese șeva, da-i muncă nișaloasă și n'ai spor. Alfel, io dzic c'ar sămăna boierii. Io an munșit șeptespredzeșe prăzini.

Alfel omu trăiește greū, că n'are pămint. O yitā n'ai undi-o paște, că șela o hirie di colo, șela di dincolo.

La noi sin zumatate di aū yite, zumatate di n'aū, că n'aū undi li ține.

Nainte iera ușor c'o fos falsa doispreșe și s'o ridicat piră la obzeș.

Acu pămintu-l ia Greșii 'n posăsiie și-l dā la oamini cūti-un frang prăzina. Așe-l speculează. Noi sintem rădzeș am avut pămint, da s'o'mpărțit din părinț la fișori.

Gohor—Vasile Clisu, 55.

XXXII

Făsa chemarea a doăa și n'an fost în răzbel, nu m-o conșetrat. Pi șeptedzeș și șapte i-o conșetrat, pi noi nu.

Cin s'o sfișit răzbelu s'o făcut o masă mare și i-o 'ntrebat Rezu: „băieț, dacă aveț o lăcrămă pintru pămînt, să lăcrămaț!“

Din boierii audzînd cuvîntu șela o spus că „muriț voi și Rezu vostru și pămînt nu să va mai da voăo“!

N'an fost acolo, da nî-o spus care-o fost în foc. Șei dî-o vinit riniț dintr'inșii are pențîie cite doăodzeș di franș pi lună.

Gohor — Vasile Clisu, 55.

XXXIII

Chirvăsuță o fos rinit la Grivița și după se l-o rinit, soldații o prins a zișe „ura“ ș'o sărit în pirapete turșeșii și i-au atăcat.

Întorcîndu-se un serzent înapoi l-au găsit pi dînsu rinit și l-au luat di mină mergînd cu iel la corpu prinșipal. Atunș o vinit un glonț și l-o lovit în chișoarele amîndoo pi serzent ș'o căzut zos alătura di Chirvăsuță. Și serzentu așela care-l dușă di mină l-imbărbăta pi Chirvăsuță să hiie cu curaz și pi urmă o căzut iel. Chirvăsuță o stat patru luni în spital, s'o făcut bine și trăiește și azi, are o pențîune di doozeș di lei.

Gohor-Gavrilă Beldea, 42.

XXXIV

Avem școală acu, da iera si pi timpu rezbelului, în șeptezeș și șapte. Atunșă iera numa 'nvățător, acuma ieste și 'nvățătoare, sin sinș cu toții. Și ies bunî băieții, că i-o dat oaminiî și la Ieș la școală.

Avem doo biseris cu doî prioţ. Despre partea religiiei merzem bine. Cin cu revoluşia o fos oaminiî cumiînt, n'o făcut divastări. Noi auziâm mai mult în zurnale şe ieste.

Sîn bunî oaminiî, şin şi posturile, da mai mult cu fasole; di-aistea brînzături nu prea aû. Cind are omu, cin poate să ciştişe, mai cunpără dila căsăchiie carne.

Acu s'o ştrîmtat locurile, munşim greû. Noi am avut întreţinerea mai mult în yii, da s'o strîcat di filocsără.

Gohor — Gavrilă Beldea, 42.

XXXV

Mă duc la Tecuş şi trag la un prieten, un Ovrei care s'o premutat di-acolo dila noi aiş. Mă duc pintr'un puţ. Puţu aşela ie făcut di tată-neû, di obzeş di anî trebuşe să hiie făcut. În locu lui trebuie să stăpinesc ieû acuma. Iel — un veşin — di undi i-o pus măsura opştea satului, lâcutorii, s'o 'ntins pişte loc di'nchidi locu aşela şi-i răû di yiti.

I-an spus, an chemat şi primaru la faţa locului şi nî-o spus: „du-ti şi lâcramă la procoror“.

Ieû fac o 'nlesnire la lume cu puţu şi ticălosu aşela o declarat înaintea primarului că are să mă 'mpuşti. O mai fost iel închis la parchet c'o tăiat un Ţigan.

Apăi nu ştiû să faşi şeva?

Scărişoara — Ghîorghe Ştefan a Lupoanî, 57.

XXXVI

Scărişoara ie ca un chilometru şi jumătati di Corbasca.

Avem şi şcoală, chiar acuşa s'o 'nfiinţat. Is 'doi dascăli.

Acu îl amăndează pi om dacă nu dă băieții la școală.
Avem și biseris buni și prioț.

Scărișoara — Ghîorghe Ștefan a Lupoaii, 57.

XXXVII

Îesti o cătună di-o parti, numa ursărime, nu-s Moldoveni di loc acolo. Apoi di cîn m'an trezit acolo i-am apucat.

Ursarii au meșteșugu herării și scripcăriia. Aū casi; mai puțini au bordeie 'n pămînt. Munșesc, adună bani și cunpară și fac șe trebuie.

Tigani-s mai aprochieț cu Corbasca și-i dau acolo băieții la școală. O ișit unia buni, o 'nvățat bini.

Îs oamini buni, nu s'acață di furtisaguri. Aū și pămînturi.

Scărișoara — Ghîorghe Ștefan a Lupoaii, 57.

XXXVIII

La noi n'o fos revoluție. O fos puțină la boier. Ziși c'ar hi stricat o leacă di zăplaz și boieru o ieșit și li-o spus că li dă pămînt. Apoi nu știu di li-o hi dat.

Scărișoara — Ghîorghe Ștefan a Lupoaii, 57.

XXXIX

Pini albă n'am putut puni anu aista. Noi așa zișem la griu, pini, și la porumb, păpușoi.

Avem și yiie și yin bun, doi franz jumati deca, or cumu-i și yinu.

Noi trăim și cu pinea. Samănă oamini pini și plătesc datoriile, ghiru, bellicu. Adică, dacă nu fașem șușaua, dăm trizeș di franz, și poati n'ai șinș bani.

Faşem drumuri buni pin sat, din sat pină'n satu şelalalt, pi undi sînt o leacă di surpături. Dacă nu faşem ni sevăstrează¹. Îl duşi pi om pi la primărie. Nu poţ să ti opuî inaintea lezii. Să daŭ plecaţ oaminiî, dacă-s datorî trebuie să platiască.

Ştim noi cum ari să miargă cu lezea? Cari credi, cari nu credi.

Scărişoara — Ghîorghe Ştefan a Lupoiî, 57.

XL

Apoi cun să facă? Să duşi o dată, di doŭo orî ş'o şeri la părinţ şi pi urmă dacă părinţii nu vor şi fata ari plăşeri cu flăcău: „ia-l di mină şi pi lună“, cum ie vorba. Dacă vré părinţii atuns o duşi cu nuntă cu lăutarî, cu treabă. Asta duminecă, şi cum ie disară pun masa şi daŭ cari doî, cari-s rudeniî daŭ citi patru franz di paraî, citi şins Asta-i nuntă cu dar, da să fac şi fără dar. Îa omu ocă di rachiŭ dila crişmă şi dă la rudi. La nuntă cintă, fac chef, joacă, închină pahari di yin. Şini'nchină să zîsi vornic. Aşa staŭ la masă şi dacă aŭ yin să mai apucă di joc, dacă nu bé apă şi să duşi acasă. Dî-aldi mini nu-i mai dă mina să joaşi, numai tinerii.

Scărişoara — Ghîorghe Ştefan a Lupoiî, 57.

XLI

Nainti o trăit mai bini, n'o fos dări, iera timpurile mai buni. Faşa părinţii nei citi şinsprezeşi chili di grîŭ, da acu orz doar să mai faşi, de-ţ plăteşti nevoile, belelile.

¹Secvestrează

Acuma nu să fași, așel di vară o cherit; di sin, șasi anī să fași numa di ista bănatu, așa-ī zisem la ista di toamnă.

Scărișoara — Ghiorghe Ștefan a Lupoiș, 57.

XLII

Avem și păduri. Țesti fag, ției și stejar și carpăn, alții nu. Mai Țesti schin și pădureț. Schinu-ī bun di făcut gardurī. Pădurețu fași poami gălghii, ca și merile, și 'nflo-rești primăvara.

La noi sint și perzi. La tot omu sint citi patru, sinș perzi. Ți plătim la primărie pintru că-ī avem. Ziși că avem foloș di ieī.

Scărișoara — Ghiorghe Ștefan a Lupoiș, 57.

XLIII

O fost odată un hoț, unu Bălcăneanu, pi-acolo pi la noi. Țntii o fos ca vataf pi moșie și pi urmă s'o apucat di potlogării, di daună, di năsdravăniī. Și l-o prins, l-o dus la temniță. Di-acolo și-o hi mai făcut, nu știū. Țera nant și bălan și voinic strajnic,

Undi-or hi or mai hi hoț, da aiș nu, di v'o șapti opt anī di cind nu mai Țe așela pi la noi.

Scărișoara — Ghiorghe Ștefan a Lupoiș, 57.

XLIV

Purtăm iminei, ochinș, ițari, suman, cămeșe și că-sulă și antereū.

Pleti numai di-aiștia di sama mé, da tineretu nu poartă. Tot în chipu neū să poartă și 'n alti sati.

Umblă 'uniia cu chimir, uniia cu brîu. Fimeia ari ca-
trintă, ștergar, polcă. Tot dila tîrg lî cumpărăm toati.

Fimeile, ieli cu tortu, țas bumbac și fac cămeș or țas
în război pintru suman și-l dușem la chiură di-l batem.

Scărișoara — Ghîorghe Ștefan a Lupoi, 57.

XLV

La noi în sat ie azil de infirmî, la minăstire. Întîia
oară o fost ca un castel, că ie moșie minăstirească acolo
și ie zidărie multă 'mprejur. Hramu să fașe la Sintă-Mărie.

Are trei sute de falș de codru cu fag, stejar, tiei,
afar de brad. Sint căprioare acolo, porș sălbatiș.

• De lezi am auzit, da oaminiî vorbesc care cum il
dușe capu și mintea.

Îo darea cătră stat n-o plătesc: d'ași m'apuc de beție,
fac șe vreaū, șin să mă oprîască?

Îo carte nu știū, da îi crișmă, că n'am nevoie de
slugăret. Îo găsăsc pe om la nevoie, îi daū bani și-m mun-
șește pintru ieî pămintu vara.

Răchitoasa — Petrache Bușilă, 48.

XLVI

Ș'o mers, ș'o mers pân' o agiuns în fundu Boroii la
șipoti. Ș'o căutat é pin păduri, ș'o căutat preț de giunăta
di zi și niș n'o găsit vașile și dac'o văzut ș'o văzut s'o
'ntors și é 'napoi. Cind si scobora dila lutării la vali, numa
și audi c'o striga din urmi: „Ilinci, Ilinci“; da é ș-o adus
aminti că nu-i ghini si răspundi și cum era pin nijlocu
pădurii o pălit-o o frică di i s'o ridicat păru mășiucă și la
goani, la vali, și fuzi și fuzi și din urmă o striga mereū,
Nicuratu pisăni¹. Și numa o dat Dumnizăū di-o agiuns

¹Pesemne.

acasi. Cind o văzut-o ta-so și mă-sa galbină și nu-î mai viné suflet î-o apucat năbădăili. „Da și-î Ilincă, și vii tu așa?“

Și numa o'nșeput ghiata fati si spui săraca, ș'o prins-o frigurile toată verișica. Îaca așa, erau mai di multi vreme multi bizdigăni și stahii pin pădurile esté, da acu chiar și oaminiî is stahii, zău așa!

Buda-Colonești — Constantin Ifrim, 62.

TUTOVA

TUTOVA

I

Îa păcati di fimeie vădană! n'a murit omu ș'aldi socru-ñeū mă dă afară din avere. Î-an tot lăsat pir m'an trezit cu niñic. Îeū an plăuit tacsîia di muștenire și ieī nu vor să știe. Unu și altu o dzis: „nu mai plăti muștenirea că-ī averea socru-tăū“; da iel m'o amăzīt să plătesc, c'o dzis că mă lasă 'n casă, că ieū n'am băieț. O spus in fața primarului și primaru chiar o dzis: „numa așa să hiie, moșule, să nu schinghī horba“. Iel dzise: „nu, nu!“.

Ș'asa an stat în casă, nu m'o supărat nimenī piră o nepoată i-o spus: „uīte ti țī ieū; la še s'o măi țī pi noru-ta ațolo?“

Și soacră-mea o vinit și n-o dzis: „oare vinde-o lor oare stric'o, că aiștia nu ti măi prīnește“.

An tăcut. Odată mă duc la seșeră la frati-ñeū, și-m puī lăcatu la casă. Cīn yiū găsesc ușa descuiată. An prins a plinze: „vai di mine, di še-aț stricat lăcatu?“ Caūt in ladă, patrudzeș di coț di pinză nu-s.

Fimeile o vinit la horbă să mă vadă. Apoi o vinit socru-ñeū: „cū-a cui horbă ai intrat in casă?“ mă 'ntrebă, ș'o prins a da cu pumnii. M'an duș la primar și n'o spus: „să hi fuźit măi di mult să nu ti bată“.

Și 'n dziūa așeia m'an dus la părințī ñei.

Minăstirea lu Adam—Mariia lu Siñion Bălsanu, 45.

II

La noi sîn pontaş, munşesc oaminiî cu dzua. Fimeile pune pinză, altă niñica. Mai pune altele şi fuşte, cadrelurî — lăyisere di pus pi lăyţ, aşa si chîamă.

Minăstirea lu Adam — Mariia lu Siñion Bălsanu, 45.

III

Bună viaţă duşem. Sintem răzeş vechî, avem moştenire părintească, dila strămoşii noştri. Niş nu sint la noi arindaş, fiecare are pămintu lui; mult puţin, iel îl stăpineşte. Niş moşil dî-a ştatului nu-s înprejuru nostru. Avem imaşu nostru, sintem regulaţ în treghile noastre, avem şi yii. Nu sintem daţ la boier, niş clăcaş nu sintem; pin'acu n'avem ñic dila ştat.

Dacă ştatu ni mai dă, ni mai dă, dacă nu, cumpărăm dila alţii. Falşa-i o miie di lei. Dacă nu să mai vinde şez, aşa.

Cin cu revoluşia oaminiî o fos cumiñţ, la locu lor. Noi auztan că-i revoluşie, da noi ñic nu ştiian şe-i. Noi n'aveam pintru şe să faşem. Dac'ar hi şeva 'nprejur faşi; dacă nu, stai ghinişor la locu tău.

Bălăbăneşti — Petrache Şiocan, 56.

IV

Leat sint şeptezes şi patru. An fost conşetrat in timp di rezel. An fost pir la Dunăre şi cind să ni triacă Dunărea ni-o dat drumu. Noi ni duşam pi drum pin Bucureşti la Calafat, cu trinu, şi d'acolo ni-o 'napoiet.

Ñi-an dus bine, că şeran tinerî, cîntînd ni duşam.

Bălăbăneşti — Petrache Şiocan, 56.

V

Foaie verde trîi masline,
 Aleleî fi ate peline,
 Amară-i frundza pi tine
 Ca și inimioara 'n mine.
 Cînd iera să mai petrec
 Îm vine ordin ca să plec,
 Să mă plec la Călăraș
 Vidé-i-aș pirlîț și arș,
 Să rămînă numai pariî
 Să si'nțape zîneraliî,
 Zîneraliî, căpitanî
 Și la urmă toț dușmanî.
 Dușmanî, dușmansile
 Care strică casile;
 Nu le strică cu ghiozile,
 Le strică cu vorbile,
 Vorbile șele adîncoasă
 Care strică dzășe casă.

Docanî — Ghîorghe Tătaru, 21.

VI

Ș'an dzis verde lozioară,
 La moară la sâlșioară '
 Să mașină griû di vară
 Să fașem o turlîșoară
 Plămădită'n lăcrămioară,
 Coaptă'n sin la țîțșoară,
 Dospită la sfîntu soare,
 S'o daû pufului să moară;
 Să ia și dușmanca mé
 Să plesniască ferea 'n ia.

Docanî — Ghîorghe Tătaru, 21.

VII

Ş'an dzis verde petrunzel
 La umbră di şireşel
 Frumos doarme-un voinişel,
 Cu poturi cu cozoşel,
 Cu cuşmă creaţă di miel.
 Dă-mă mamă după iel.
 — Draga mami, nu ti daŭ,
 C'aşela-î voinic Zîian.
 Cînd îi dragostea mai dulce
 Îi vine ordin şi să duşe,
 Şi mi-l duşe is colé
 Pîr mi-l treşe Dunărea.
 Dunăre apă vioară,
 Faşe-te-ai apă uşoară
 Ca să scriu o hirtioară,
 S'o trimăt la puica'n ţară
 Să'n dé banî di cheltuială
 Şi haîne Ți primeneală.

Docani — Ghîorghe Tătaru, 21.

VIII

Aho, ho, ho!
 Bucuraţi-vi, boieri mari, bucuraţi-vi
 Di ist clopoţal vârsat
 Din ziua lu Sfintu Vasili lăsat,
 Precum s'o bucurat
 Şi Alixandru Machidon Împărat
 Di şeli două merişoari di aur,
 Din poala lu Sfintu Ghîorghî;
 S'o aruncat
 Sfintu Ghîorghî, pi ochi negri s'o spălat,
 La icoani s'o 'nchinat,

La sluzi c'o strigat,
Sluzili l-o ascultat,
Fuga la grajd c'o plecat,
Un caluț negru scosări
Și l-o 'nșăuat și l-o 'nfrinat
Foarti bun di'ncălecat.
Sfintu Ghiorghi eșir'afari
Voios, bucuros,
Cu băsmaua fluturind,
Sulița 'n pămînt pusări
Și pe roibu s'aruncari,
Fuga la raî ci plecari.
Cin la raî, raîu 'ncuîet,
Trii mătănii ci bături,
Rugăminti ci făcuri;
Îar Dumnezău ca on sfînt
Trii inzeri îi trimăsări,
Doi di mină ni-l ținé,
Unu raîu-î discuîe;
Și la raî cin ni-l dăduři
Și văzui mi bucurăi,
Tot mesi 'ntinsi și păhari plini
Și cuvinti buni.
Strămoșu nostru Adam
Bé și vesălé,
Di păcati nu gindé
Și din gur' așa grăie:
„Beț, băeț, și ospătaț
Di pomani si vi daț;
Ci šini ș-a da pi iasta lumi
A avé pi șeie lumi,
Șin' nu ș'o da pi iasta lumi
N'a avé pi șeie lumi“.
Dila raî ci purșesăi,
Sulița 'n pămîn pusăi
Și pi roibu m'aruncăi,

Fuga la iad cî plecâi.
 Cî la iad, iadu căscat.
 Și-am văzut m'o spăimîntat:
 Tot muieri înșolomoniti¹
 Și cu Îuda 'mpotriviti;
 Fimeie fărnicătoari
 Umbli cu drași în chișoari,
 Fimeia cari iubești
 Drașii nî-o sghihuești,
 Fimeia cari ié mana vașilor
 Îe gonița drașilor.
 Umbli Vlădica călari,
 Ș'o minî Scaraoschi șel mai mari
 Cu ghiș di foc dî-a schinari,
 Pi dealu cu schini
 Nî-o 'ntind păgînii
 Și nî-o julesc creștinii.
 Copchii nibotezaț
 Șad în ramuri 'mbrăcaț
 Și 'n țurțuri înțurțuraț
 Și di limbî spînzuraț.
 Și mai avem v'o doisprezăși
 Copchii cherduț,
 Șadé 'n văi cu neguri
 Și 'n bălț cu păcuri
 Și din gur' așa striga:
 „Vai di noi, și di noi
 Și di șif si nî-o făcut pi noi,
 Greli păcati-o avut“.
 La podu lu Sătachi
 Suduié doî băeț di cruși
 Pintru trii linguri di lapti dulși,
 Îar o babi bătrîni
 Si văita dî-o minî

---

¹Fermecate.

Pintr'o linguri di spumi.
Mi rog, boieri mari,
Si nu banuif
C'avef o farmacatoari mari.
In virvu curtilor Dumnevoastri
Si ie vre ca si ni faci noi rau
Si nu-i azuti Dumnezau.
S'avem si ieu doi copilas,
Ni-i frici ci i-oī prapadi,
Ci i-am mai prapadit odata
Si i-am catat o lumi toati,
I-am gasit la capu pamintului,
La tortili serilui,
Be si vesale
Si di mini nu ginde.
Scrisar'o cartaluie
Naramziie
Cum ni-era dragi si niie,
Pi la colturi incolturati
S'o privasc'o lumi toati.
Cind om vini la anu
Si vi gasim
Cu curtili facuti
Pi timilii di chiatri,
Cu flori si cu busuoc incunzurati;
La mult ani cu sanatati.

Sirbi — Ion Gh. Popa, 45.

IX

A cui sint aceste curti?
Mult is nanti, minunati;
Dinaintea sestor curti,
Ler domnescu,

X

(sî zîși di trîi orî fâri răsufłari)

Îediți pestriți,
 Mușcă di peliți,
 Pelița di carni,
 Carnea di os,
 Osu di măduvi,
 Șărpili-ș bé veninu
 Și omu apa.

Sîrbî - Neculaî Ghețău, 49.

XI

Un Țigan o rupt on capăt la car. Și 'n calea lui era niști bordei cu Turși. El s'o dus la dinșii să șeie on sfredel, o cuțitoae ș'on topor. El ș-o făcut socoteală si horbasci turșești cu Turșii, nu țigănești: „Turchilinghili, dă-nî on șoilé, on še še... ș'on hacană cu coada ia așa“.

Sîrbî — Neculaî Ghețău, 49.

XII

Da on Țigan șici pornisi cu foili dî-a schinarea dupi lucru. Azunzi pintr'o păduriși și cum era noapti, vedî-o rădășîni și pi dînsu l-o cuprins frica, o gîndi ci-î lup. Și si slătuie cu foili, cu barosu și cu chila, or țîne cu dînsu si omoare lupu? Și li 'ntreabi:

- Da voi foi?
- Și noi.
- Da tu chili?
- Niși o țîri.
- Da tu baros?
- Eû și mai fricos.

Țiganu si dizbraci di suman și lasi chiia 'n drum și barosu, și ié foili și li puni 'n fața lui și sumanu 'n cap. Cum șadé el si'ncălzisi cu sumanu'n cap și zisi: „știu ci-î cald su coada lupului”.

Sirbi — Neculai Ghețău, 49.

XIII

Unu s'insurasi și luas'o fimcie cîrni, da el n'o vidé ci-î cîrni, ci-l discintasi și aproapi di moarti i-o arătat fimeia lui o ulsici legati la guri și i-o spus cu zărămint ci dupi și-a da-o 'n groapi si strîsi ulsica di racli, ci 'ntr'insa ari bani. Și dupi și mcari fimeia ș'o dushi la biserici, iș ié și ulsica și spuni popii ci intr'insa ari bani și baba o lăsat cu zărămint ci la moartea îi s'o strîsi di racli și si ié banii. Popa șici s'o deie la dînsu, Ruminu nu vra. În sfirșit o ié popa ș'o trintești di racli ș'atunși Ruminu vedi ci fimeia lui n'ari nas, fâri si vadi v'un ban. Popa rămîni scîrbit că n'o fost niñica 'n ulsici și Ruminu căuta prișini popii ci i-o loyit fimeia pisti nas și i-o rupt nasu.

— Vez părinti c'ai stricat nasu babii?

Sirbi — Neculai Ghețău, 49.

XIV

— Ș'am zis verdi alior,
Ghițisor di pisti deal
N'ai vinit la noi di-un an.
— N'am vinit că n'avui cal.
Șăpti sati am umblat,
Șăpti frii am putrezit,
Șăpti ghiși-am displetit,
Șăpti șăli-am ponosit,
Cal pi gust nu ni-am găsit.
Ș'am făcut cum am putut
Di cal mi imprumutai

Și la puica ci viniū.
 Și folos c'am mai vinit?
 C'am găsit puica 'n mormint.
 Ș'am zis verdi di doi braz,
 Dî-aș azunzi pări marț
 Si-nî dizgrop puica 'ntr'on șias,
 Si-i trag țarna la o parti
 Si-i văd fața ei sé albi.

Sirbî — Anica N. Jacota, 22.

XV

On Țigan umbla cu niști foi dî-a-schinarea pintr'un sat pi cind iera oaminiū la prășit. Azunzi la o casî undi iera numa fimeia Ruminului. Dinaintea casîi la Ruminu așeala iera on șireș și o scroafă șadé sup șireș ș'ăștepta si chiși șireși pi cari li minca. „Giupindeasi, la'si măninc și ieū o leaci di șireși“. Și s'o suit în copac ș'o prins a scutura la șireși — și iel li scutura și scroafa li minca, și iel ié barosu s'o goneasci, și scroafa cam blindi nu si păza, și iel di cu barosu și omoari scroafa Ruminului. Iel dac'o văzut c'o făcut pozna iș ié foili'n schinari și vra si pleși. Tocma atunși vedi și fimeia, dintr'o bojdeuci di undi fășé mîncari, scroafa moartî.

Sări la Țigan: „stai măi Țigani, si n-ei omorit scroafa?“

— Auleū! fa Ruminico, n'am omorit-o ieū, a murit ie singuri di jăli.

— Si jăli, măi Țigani?

— Stai să-țspuī. M'am luat di vorbă cu dinsa ș'o spus ci ari neamuri în sat la noi, și cind i-am spus c'o duc ghini și-s sănătoasi ié o murit di jălea lor.

— D'apăi și-i fac ieū acu?

— Păi si si-i fași? Dă-nî caru cu boi s'o puī in car și s'o duc la neamurili îi.

Fimeia s'amăžești și-i di caru. Și Țiganu puni scroafa'n car și foili ș'o ié rara la drum.

Nu tirziū dupi așeia vine și Rumînu, și 'ntreabi di caru cu boi undi-s. Fimeia-i spunî c'o dat caru cu boi unui Țigan si duci scroafa la neamurili îi, ci murisi di jălea lor. Rumînu înșepî-a si scărchina'n cap și a-i zisi:

— Bati-te mama lu D-zău, ti-o amăzit Țiganu. Di mult o plecat?

— Cam di multișor.

Încalici Rumînu pi cal și si ié pi urma Țiganului. Țiganu vedi viind unu răpidi 'n fuga calului și-i dă'n gînd c'ar hi Rumînu cu caru. Și cum iera 'n marzina unui tufăriș, trazi boii cu caru 'n tufăriș și iel iș ié foili'n schinari și ieși iuti la drum și pornești 'nainti. Rumînu-l azunzi:

— Măi Țigani, n'ai văzut tu unu cu caru cu boi și c'o scroaf in car?

— Ba am văzut.

— Da-l azung ieu cālari di grab?

— Păi, dă, io știu, cālari l-iî azunzi? Că calu si măi baligi și ti zăbăvești, măi ghini pi zos poț să-l azunzi.

Si'nșali și Rumînu și zisi si-i lase calu la Țigan. Dar Țiganu il întreabi:

— Măi Rumînico, da calu tău n'ari v'un nărav?

— N'ari.

Și Rumînu o ié pi zos, și Țiganu rămîni si-i țîie calu.

S'apuci Țiganu și taie coada calului dupi si si duși Rumînu, și pi cal il di la dos, și coada o 'nhizi cu rădășina'n pămînt in niilocu drumului și si țîne cu minile amîndoi di coadi, și striga: „săriț că-l scap in pămînt“. Rumînu pisăni să 'ntorsăsi 'napoi si-ș ié calu, vidé ci pi zos nu măi azunzi Țiganu cu caru.— Țiganu cînd il vedi: „haidi măi, ci scăp calu'n pămînt. Si-ai zis că calu tău n'ari nărav?“ Rumînu si răpedi s'azuti pi Țigan si tragi calu 'napoi.

Și cînd apuci di coadi si opintesc, chic'amîndoi cu crasii 'n sus. „Vezî măi că calu tău o avut nărav? Ci iera si mi tragi și pi mini 'n pămînt“.

Rumînu porneşti văitîndu-si 'napoi la fimeie c'o prăpădit şi caru cu boi şi calu.

Sirbi — Nevărachi Jacotă, 29.

XVI

An fos la iarmaroc cu yite. O fos timpu rău, şede carele aşe zaba.

Îe drumu rău ş'an loat un băiat că nu li-an putut aduşe singur. Băiatu ie'n caru istălant, dincoase. Îs yitele di ris acu. Nainte o fos trii sute triuzeş di lei părechia di boi. O zuncă o fost azi patruzeş di franş. Numa cîn s'o nimerit şineva di-i trebuia o yită di casă atunş o chicat mai bine. Şe vraî? Iarmarocu aşe-i.

Acu-i bine să cumperî yite şi să li ūi, cîn s'o scunchi să li vinzi. Cum ie azi merzé şi şinzeş di lei doi boi mai slaghi.

Care-o avut vacă cu ghişal mititel o făcut pãrale bune.

Costeşti — Toader Trohin, 30.

XVII

Un fişor a űeũ o fost în rezbel, io n'an fost. Pe urmă s'o liberat d'acolo ş'o vinit la Galaş, ş'o murit acolo. űi-o luat altu pe şinş ai ş'o murit ş'aşela.

Am avut şapte fişori ş'o murit toş. Acu-s singur cu baba.

Popeşti (Tuleşti) — Ion Mureş, 89.

XVIII

Cîn o vinit Turşii de fãşa paradă la Mihaî Sturza, dup'aşeia o vinit Neműii ş'atunş m'an căsătorit io.

P'atunş iera boierescuri, şuşeli, făşa omu ponturi la propitari, că iei ne da păminturi de ne hrănim noi. Care cum puté trăia ş'atunş. Acu se chiamă că ne am pămintenit. Noi nu ieran răzeş vechi, noi sintem dela Cuza 'ncoase păminteniş.

Atunş ne scutiă boieru yitile pe moşii. Avé cum iera şi omu de chiabur: altu mai multe, altu mai puţine; da răzeşii sta mai bine. Iei unbla cu antireie lunzi, noi nu; noi unblan cu cozoaşe şi cu sumane ca ş'acu. Chiar şi boierii unbla cu antireie, de-un timp incoase o prins a faşe surtuşe de-aistea.

Noo ne zişa Ungurenii pintru că n'avém pămint, moşii; lor le zişa mazili şi răzeş. Şi nu da un răzeş fata după unu din noi, că zişa că sintem Ungurenii. Iei iera fuduli nu priiia fişor de-ai noştri să-i şară fata. Niş nu se ischitiia să dé, că zişa: „cum să daū io fata după unu care munşeşte şi faşe boierescuri?”

Popeşti (Tuleşti) — Ion Mureş, 89.

XIX

Puţină armată iera mai 'nainte. Atunş prindé cu luniă. Dacă-l vidé că-i om vomnic, bun, il zgărda şi-l duşa la Ieş. Io am unblat fugar, mă duşan pin pădure, pin alte sate. Dacă nu mă prindé se avé să facă? Io mă rătăşam, că atunş făşa şapte ai armată.

Atunş numa la sínzeş de oaminii iera unu soldat, in sat. Şi numa ghirnişii da atunş soldaţ, răzeşii vechi nu da. Pe urmă dac'o işit sorşii incoas o prins a lua fişorii mulţ.

Popeşti (Tuleşti) — Ion Mureş, 89.

XX

Se obișei să hinc? Dacă lua un flecău o fată și nu iera cum se cade, îi fașa cite pozne toate. Cîa vinia tatu fetii îi da să bé cu paharu spart, or se suie 'n gura podului șineva și-i slobozia ițele'n cap.

Az o fost duminecă, cum țe mine lunî iera uncrop, vinia părinții fetii la ai fișorului și iera masă mare. La masă žuca paharele și lăutarii făsa „vivate“.

Ș'acu petrec; vara se strinze tineretu la un copas și fașe zocuri la umbră. Źoacă or rusește ori altu, cum îi plașe fișorului.

Popești (Tulești) — Ion Mureș 89

XXI

CONVORBIRE ÎNTRE UN RĂZEȘ, UN CLĂCAȘ ȘI UN ȚIGAN LINGURAR

Răzeșul. — Buna ziua, Domnu Ghiorghi!

Clăcașul. — Mulțănesc duñitali, Domle Duñitri!

R. — Da, și lucrezi acolo:

C. — İaca, m'am apucat să'nfund o balercă de zin. Am și io o lecșoară de poamă'n ziișe ș'am să m'apuc s'o culeg, că tătă nî-o zdrohit-o și nî-o calcat-o 'n chișioare niști ziti.

R. — D'apoî ziișa netali nu-î ingrădită?

C. — Ba, chipurili i'ngrădită, da ari frati-ño ista trii giuncani și sar ca vraghia pisti gard. Irî îi păza pi-o niriști di alătura o șiorcobană di Țigan, și si vedi c'o adurñit șioara și haramurili o sărit în zine și nî-o făcut-o chiseliță.

R. — N'a hi oare Țiganu ista cari-o vinit la mini azi?

C. — Poi io știu! İm pari că l-o ferchezuit frati-ño asară ș'a hi fužit coșofana dracului.

R. — O vinit azdimineață la mini Țigănușu lui

Burghel și Ți-o spus să-l prinesc să culeagă la ghiie. Ș'acum l-am lăsat sa vîi cu caru cu boi din urmă.

C. — Poî tocmai îelu-i. Da duțeta nu ti duși?

R. — Mă duc, să-Ți ieū niști her pintru poloboasi.

C. — Iira... iacă și io am mîntuit șeru. Nu-î fași duțeta un ghini, șiind că ti duși cu caru, să-Ți aduși și pintru mini v'o citeva chilogrami?

R. — Ba, ț-aduc, cum nu?

C. — Am la un poloboc trii șercurî cam slabi și li-aș primini, că știî țeta, zînu cînd șerbi ari puteri și trebue vas bun.

R. — Poî la mini, intr'un an, în timpul hîertului, n'o plesnit un poloboc?

Țiganul. — A ho! ho, ho! Bun ajuns.

Plopana — (comunicată de D. Constantin Coman, învățător).

BACĂU

B A C A Ū

I

Care are pămînt de cultivat, de sămănatură de-azuns, trăiesc ghine; care nu, rău.

Școală avem strașnică'n Berbeșeni, școală făcută de ștat în anteprize. La noi ie școală într'o casă.

Să'nvăța ș'atunș, mai 'nainte, da care vrea; care nu, nu'nvăța; nu iera silință. Acu dacă-l pune la ameadă-î silît omu să deie copchilu la școală.

Acu să bucură omu de școală, că iacă io nu știu și m'an rugat de mată să vez še-i aiș. Da așe-î mai ghine, să știie hiiecare.

Săcuïeni — Nihai Proca, 43.

II

Oaminiî munșesc la boier și cu șinzeș de bani ziua la posăsiie, la care țin moșiile'n arindă. Dacă dă pămînt omului, boieru-î dă primăvara o prăjină un frang, care-î mai slab cu șeptezeș de bani.

Care n'are pămînt să duc de munșeste pentru hrană.

Frați-ñeu o fos pește Dunăre, în Costantinopol. O păzit yite, o făcut še servis o putut găsi, să trăiască. Să duc tineri care să poate dușe, care-s slaghi nu.

Săcuïeni — Nihai Proca, 48.

III

Satu-î viechi, aşé am apucat. Împrezur sînt păduri a ştatului. Aû şi răzeşii cite-o leacă de tufiş, da pădure mare nu. Pădure de nuiele, de făcut garduri, vra să zică. — De! oamini săraş!

Creştinătatea-î bisericasă, avem biserică. Pe aiurea sînt Unguri, da aû şi ieî a lor biserică. Ieî is catolis, da nu-s oamini răi.

La noi ţin oaminiî post; la tîrg nu prea ţin.

Lăsat săc a trebuit să lăsăm ieri — drept —, da an lăsat marţ, că ieri să chiamă c'o fos mercuri.

Acu s'o modelat lumea. Tinereaţa s'obraznişeşte, nu mai ţin la bătrineate. Acu fiete de-a răzeşilor is cu pălăriuţe.

Nu de mult, acu de vr'o ciţva ani s'o fudulit lumea aşă.

Să'nţeleze că n'ar trebui să hiie omu cu inimă bună cîn vîede că-î rău.

Priotu-î cuminte, din oamini de-a noştri din sat.

Săcuieni — Nihaî Proca 48.

IV

Îo an vinit aiş, c'an cunpărat zeşe prăziniî de loc, că am doi băieţ. Dac'or trăi, un să stea? Le-an luat de la un ghet Rumin bătrin. Îel nu are niş un sprizin. An dat o sută de lei, da să-l ţii şi pe iel şi să-l îngrop, cînd a hi, să nu moară ca un doghitoc, să nu ştiie nimini de capātu lui. Nu-î bătrin, da-î slăbănog, o munşit pe la boieri, vai de capu lui! Îe om neţinut, nehrănit.

Săcuieni — Nihaî Proca. 48.

V

La noi sînt Unguri şi Ruminî. Ungurii ştiî rumineşte. Aiştia de cîndu-î pămîntu sînt aiş. În Călugăra mare

o fos și răzeș. Pe urmă s'o'ntors un boier și le-o luat pământurile, cînd iera domniia la Iăș. Nu poș să știu sine iera domn, Sturza or sine, că iera 'naintē Cuzii.

Îel ne-o fos bun — Dumnezeu s'ă-l ierte! ne-o scos din robie, ne-o dat o leacă de pămînt. Și ne-o scos din ghiș, că iera ghiș p'atunș, ne bătē cu arapnișile; greșei or nu greșei, avē gust să te bată, te bătē.

Noi ieran clăcaș, munșam cu pont. Fășēm zile de seșēră, la prășilă; de-acolē zile de maramet¹. Iera rău, da avēm yite 'n tinpu așela, că nu popria dela lemne, dela pășune. Însuram un fișor, indată-i da pămînt boieru, pintru cit munșă ciaca așeia.

Niș cin cu Cuza n'o dat la mulț pămînt. O zis că ba o fos coșerari, ba pădurari, prisăcari, și nu le-o dat. Îel, ghetu Cuza, o dat la toț, da boierii o făcut așeia. Pe iel il ferisē toată lumē, că dela Cuza 'ncoasē an trăit ghine; și az il ferisește lumē și să mulțamește.

Ș'aista domn ar hi făcut șeva, da n'o putut de rău boierilor, i-o fos frică să nu meargă pe urma Cuzii, că pe iel l-o nenoroșit, cred că boierii i-o făcut șe i-o făcut, de-o murit iel așē de grabă.

De iel să zisē multe. Unbla și mocănește — așē să vorghia —, lua cite-o ocă de yin in crișmă. Și oamini cîteodată-l suduia, că nu știia că-i Cuza. Îel punē amandă — da nu-i bătē — ca să'nțălagă că-i iel, c'o vorghit cu Cuza.

Doamna Marița (Letea) Ion Bașu, 80.

VI

De-aistē yite ținēm, ca ș'acu; ținēm si oi. Îo am avut stina mé. Atunș iera bucuros boieru să ai yite, să-i faș avant² pe moșie.

¹Pe de-asupra.

²Folos

Ș'acu le duc la munte șei din țara unghiuriască, da noi le-an ținut acasă, am avut locu nostru.

Așeia aū oi multe, unblă 'n toate părțile; pe la Călăraș, pe-acolo ierniază ieī.

La munte nu-i fin și chică omātu dela Ziūa-crușiū ș'atunș să slobod în vale la cinchi mai larzi, unde-i fin, unde-i loc de iernat. Iei cu oi și cu cai să țin.

Acu nu. Odată treșé și pe la noi o samă, da o samă să dușe 'n zos.

Doamna Marița (Letea) — Ion Bașu, 80.

VII

Cu munca trăim. La noi sint și clăcaș și razeș.

Sintem can șugubăț cu lipsile astea: yin puțin, poame de fiel, păpușoi tot așa. Altă ocupație n'avem; nu-i fabrică nu-i niñic. Aghia să fașe păpușoi, ovăz și o leacă griū. La noi să zișe griū, că pinea-i sé coaptă.

Satu-i vîchî, de cin s'o delimitat pămintu, de-atunșa ie.

Onești — Toma Bratu, 48.

VIII

Omu poarlă căsulă, ițari, suman, cămașe de cinepă, ochinș; și-s înșinș cu chimir.

Fumeile unblă cu fuștă, cațaveică, papuș și cu casincă¹.

Sumanile să mai fac și'n casă; care n'are cunpără dela dughiană.

Pinza de cilț o fac în casă fumeile, ca să nu șadă așa de zaba.

Onești — Toma Bratu, 48.

¹Broboadă.

IX

La noi ie cînp, da-s și prunduri, locuri chetroase, dacă sintem in scursura apii. Ie apa Cașinului, vine dela Săritoare, de 'unde izvorăște ia 'ntii — așa să numește, că sare apa de sus. Da io n'an fost acolo, spun oaminiî bătrini.

D'acolo 'n sus nu să mai dușe pieștile.

Îeste'n apa șeia piește hîc: morne, giriț și ștălcuț și scobăieș. Girița ie numa ca ața, puțin mai groasă; ca fusu, așa ie.

Să duc copchiîi cu sașii și prind. Ie numa amăzălă de copchiî.

Onești — Toma Bratu, 48.

X

Poa să hie pîn la graniță triizeș de kilometre, dela noi.

Transporturi de liemne nu fac oaminiî noștri, că-i de parte de pădure ș'avem yite mărunte: vaș și yiței.

Ie gară la noi, da aduc liemne numa șei de pe lingă pă lure.

Onești — Toma Bratu, 48.

XI

Sin din tinpu cîn m'o prins cu fringhiia.

Așé prindé atunș. Pi tilhar îl dușé și-l spinzura, fășé moarte pintru moarte.

Atunș trăia grieu omu, că plătia unu pintru altu, că dacă n'avé iel, mă puné pi mine și la fum di șucălăi, ca să daū baniî.

Ńie-m pare mai ghine az ca atunș.

Di še ? Că-m plătiesc datoriia mé și n'am niñic cu niminî.

Așé am o leacă di yiie, da-m plătiesc io și locu și yiia.

Tescanî — Costache Bîere, 90.

XII

Știu cînd o vînit Rușîi, că io i-an dus în car la Țara unguniască. Vinîa și-i dusé omu din sat în sat și dî-acolo îi dusé alții.

Îț da drumu, da numai cu sufletu. Atuns si băté cu Unguru, da o bătut Rusu.

Tot pî-aiș s'o 'ntors Rușîi cînd o vînit. Alfîel iera oaminî bunî.

Tescanî — Costache Bîere, 90.

XIII

La noi i bine, că aũ oaminîi cu še si hrăni, aũ fabriș — împrezur — de butoaie, de scîndurî, de stravele¹; munșesc și cu ziua și lunar, și cărușeri. Îé un pâlmaș trii sínzeș, trii și obzeș pe zi, după cum îi și omu mai voinic de lucru.

La noi ie bine. Dacă ar hi 'n tot locu ca la noi ! Numai boierescurî pin alte părț. Piste Siretu ista 'n zos trăiesc că iaũ banî pe boierescurî, fac angazamenturî cu boierîi. La noi ie de lăudat și'n curățaniie și'n toată fața. A azuns si dé palma cu prefectu ! N'aũ păminturî bune de hrană, n'aũ locurî întinse, is slabe, locurî de munte. Da munșesc — cum an spus — la herăstraie de lemne, la fabriș de petroliu.

În tinpu prașilîi ș'a coasîi ș'a seșeriî niș bărbat niș

¹Traverse.

fomeie nu-s acasă. Șed cu lunile 'ntrezi pin munț, că dacă ie cîte trii, patru lei pe zi, še nevoie are si viie si munșască la prașilă c'un leu?

Aiș la noi in partea mai de sus, nu numai la mine 'n sat și'mprezur, vezi la țaran covoare pe păreț. Și vezi vara haïne de cite-o sută de lei pe cite-o fată.

Șolonț — Panaite Pușcălău, 50.

XIV

Uite de še s'o stricat: iel dacă are 'n pungă mult ie 'npărat. S'o nărăyit in fabriș de aistea. Sint cite obzeș de proșese la o zudecătoriaie 'ntr'o zi. Si duc netoșii și si 'nbată și si bat. Dacă ieste un gospodar bun niș nu iese 'ntre dinșii, că știie că si bat, că-s tot beț. Dacă are parale multe iel trebuie si beie, nu poate răbda. Lucruri de aistea fac, da numai netoșii.

Da devorțuri is multe. Uite din še cauză. Si iaū și pe urmă plașe pe altu ori pe alta și si șeartă și daū devorț.

Șolonț — Panaite Pușcălău, 50.

XV

Pădurile s'o pus in esplotare. Le ia šineva'n antrepiză și pe urmă ia oamini de dă lemnele la vale.

La noi ie greū de dat de vale lemne. Niș n'ai crede cin te uiț la pădure pe munte. Da țaranu ți-l adușe cu țapine¹, fără si ai nevoie de nič. Si pun cite trii, patru pe-un brad și'ntreg ți-l adușe de vale.

Și țaranii mai gospodar i'a'n esplotare dila propetar pădure și pe urmă pune oamini cu plată și cișligă mult, zeș de mi de franzi.

Șolonț — Panaite Pușcălău, 50.

¹Un instrument cu care se coboară copacii tăiați din munte.

XVI

La noi ie sat di clăcaș. Trăim cu munșile, cu boierescuri. Unii aũ pãmînt cite-o leacã, da unii n'aven di loc. Sintem mult di n'avem. Trãiesc oaminiã nãcãjiț, cã-i loc di munte. Îeste și pădure, da-i a boierilor; mai aũ și oaminiã cite-o leacã, da-i hužac, tihlãriș¹. Fag și stãjar ie numa la boieri.

Dĩ-ãseia si cainã oaminiã, cã n'aũ cu șe trãi. Tatã-neũ o fos zãselnic—cu zeșe prãjini—și are trii fișori; vine cite trii prãjini di om.

Bihnãșeni — Neculai Viieriu, 35.

XVII

An fost în rãzbel. Îeran leat șeptezãs și șinș, ții minte.

An trecut Dunãrea ș'an stat la Nicopol, pe urmã ne-an dus la Plevãna și la triizãs și una agust an fãcut atac la rãduta Grivița, cin s'o și loat. S'o fãcut atacu pe ploaie și s'o loat rãduta. Întii ne-o spus colonelu Fotiie: „haideț, bãieț, la atac!“ An mers, ne-an dus ș'an fãcut așe ș'o perit lume multã. Merzém pe brinș și ne aprochiãm, și Turșii da focuri din rãdute. Îera ghine de ie. Î-an scos de-acolo și s'o dus în alta și de-acolo nu i-am mai putut scoate pin spre ziũa de Andrii. Atunș o ișit ie șinguri, pe la fiezu noptii, ș'o ișit cu atac pe Ruș spre Vidin, cã s'o nimerit liniã rusascã pe la gura Plevãniã. O tãiat Turșii trii liniã de Ruș, cã șed cum șed butușii'n pădure; cã da și Rușii, da și Turșii.

De nu iera Rușii, de nu iera Plevãna imprezuratã de Ruș și de Rumini si dușe Turșii 'nainte. Pin la ziũa o ținut Rușii și cin s'o fãcut ziũa s'o vãzut, ș'o dat imprezur

¹Pãdure mãruntã (tușuri).

și o vinit și Rumîniî. An fos și ieû acolo; și pe urmă s'o predat Turșii.

La triî atacurî an fost; la triizăs și una agust și apoî la loatu Plevăniî.

Cîn s'o predat Turșii, ședé armele cum șed crenzile 'n pădure; și carele cu ghiulele slobode și boii loaț. Îera slaghi și i-o dat la păscut incolo Rușii. Îera așé, că Turșii încărcase ca să iasă la Vidin.

L'an văzut și pe Osman, iera un om mititeluț.

Îo an fos în răghimentu al paîspreșelea dorobanț. Nu ne-o fos frică. Dacă iești acolo še ai să mai fas?

M'o păzit Dumnezeû, n'an pățit niîc, c'am agiuns și la chept. Da numa m'o fulzerat puțin la chișor.

Bihnășeni — Alixandru Niță, 53.

XVIII

La noi ie sat clăcășesc. Acu stăm mai bine, că s'o făcut o leacă de pine anu ista. Îe loc de arat, da-i mai mult rîpit¹, niîc nu se fașe pe iel.

Sintem cu pămînt din loturi. Pe șaptezeș și șapte an tras sorț și pe șaptezeș si noûo n-o dat pămînt.

Racova de sus — Neculaî Anton, 54.

XIX

Noî an fos la călăriie, an păzit așé can mărzînile An fos la culoana de monițîie. Cîn soldatu gâté cartușile viné la noi la culoană ca să-ș ieie gloanță.

V'o triizeș de ai trebuie să hiie d'atunș. Nu ieram insurat, ieraî can de doûozeș și patru de ai.

La ifanteriie o fos can cu groază, cu frică. Noî cu prăvăliia stan can la dos, că dacă ne vidé, ne usidé.

¹ Cu rîpi, cu pietre.

Pe-un căchitan i-o rupt chișoru și s'o suit pe cal ș'o zis: „băieț! să nu vă suiț călări că vă pune zilele aiș; merzeț în dosu cailor și-i luaț de căpăstru. Mai bine să ușidă un cal decit pe voi!”

O dat Dumnezeu ș'an scăpat din atac dela Grivița. Pe urmă s'o'nșetat focurile și ne-an rătras pe dealu Coi-lopșii¹, dela Grivița.

De-acolo nu ne-aū mai băgat în foc, da o perit multă lume'n atacu așela. Ș'an vinit apoi acasă pe la Nicopol, de-acolea an vinit la Turnu-Măgurele. De-acolea an vinit la Bacău.

Cin cu răzbelu, la pompieri an fost intii și ne-o premutat la antileriie, la bateriia a patra.

An fos și la tun, da ne-o premutat la culoană, la moniție, că de-acolo m'an și liberat.

Racova de sus — Neculai Anton, 54.

---

¹Probabil Koilovtzi, sat în Bulgaria, districtul Sviștov.

NEAMȚU

NEAMTU

I

Îo sint dăla Roznov; chip m'a crescut un Rumîn dă suflet, și dacă n'am avut zapis ca dă fișor m'a dat afară din pămînt unu Cantemir. Am fost însurat și am dat piste o dihanție dă fimee, ra; amu, m'am dus la Șilioara, ia s'a dus la locu iăi. P'ormă m'am dus acolo să văd n'oî puté răuși cu ia, să fac iar gospodăriie; fimeia ra m'o făcut di am vinit iar înapoi și staū di treidzeș dă anī aiși.

Stăpinu moșii o fost un boier și boieru o avut un băiet. Pi așala l-o dat la 'nvățătură pin alte străinătăț, să nu invețe răutăți ca pi la noi. Dă une și pină une o intrat în armată — și tată-so o fost colonel — și dacă o fost în armată, iacă lui i-o fost timpu ca să să'nsoare și o găsit acolo o copilă foarte bună, fără părinț, numa mamă o avut. Trimete iăl răspuns la tată-so să yiie pină acolo. Dacă s'o dus acolo, mama copilii i-o făcut masă și s'o luat dă vorbă cucoana șeaia cu iăl: „să-m dai mîiie pi copilu Țumitale ca zîner, că și iăū am numa o copilă“. Iăl o dzis așe: „ți l-aș da, da nunța pi ista-l am; cui rămîn averile mele? Nu-î mai ghini să rămînă la copilu mieū? Da oî vidé îo și-oî fașe“.

O dzis lu fișoru-so: „dragu tatii, dacă n'ai asculta, iacă să nu te mai răspunzi cu mine.“ I s'a stricat inima băietului — că iăra tari inimos; nu multă zăbava o fost,

c'a hi fost două, trei luni, și s'o atacat băietu dă scirbă ș'o murit. Vorba șeaia: dă dragosti dzași și mori.

Roznov — Ghiorghi Rusu, 71.

II

Cuza tari o mai fost dulce și bun, cum n'o mai fost pi lumea asta. Pi-atuns iăra oca la gură strimptă și la fund largă — cum îi bårdaca ori șubăru. Făcuse stămboală¹ răgulată driept, di douăspridzăși oca driaptă; i-o făcut lanț ș'o pus-o într'o odăiță, în mijlocu tîrgului. Șeaia iăra ca să nu înșale Jidanii — că Jidani-i ca lupu dă lacom: vinde tăti bunătățile, carne, zahar. Di și n'ar avé driept să vindă Moldovanu?

Di șeia o trimăs hirtiie pi la București ca să deie Jidaniii afară, să-i ducă la țara lor, la America. Da i-o putut?! O trimăs bani, că iăi sint întrupați, dă nu i-o putut da. Că sică amu o dat foc la păpșoi, o făcut pozne di șele mai mari. Amu șei șe o atlharit sint la arest, hiincă o făcut atite șotii, o dat foc la pini, la dughene; o scos catifele din dughene și li-o aruncat la drum.

Amu să las pi Jidani și să spun dă Cuza.

Cuza s'o dus singur să, vadă și ghine să fași'n țară.

O plecat imbracat ca un soldat, cu șiapcă, saghie, dă nu-l cunoștē. Iacă un popă merza la tîrg în căruță.

Cuza iăra calare și-i dzisi: „Părinti, ia-mă o lecuță în căruță; amu mă dor chișoarele, că staū tot în scări. Iacă plătesc“ — și vru să scoată din bozunar.

S'o dat gîos și s'o suit în căruță; calu l-o legat la spate.

Pi drum l-o 'ntrebat:

— Hai părinti, cum vă mai lăudaț cu Domnu aista Cuza?

¹Dimerlie din doage.

— I, că tari-î șarlatan — dzisi popa.

— Cum săracu, di și?!

Da popa avé nacaz hiincă Cuza nu-î lăsa să facă tăti întorsurile lor. Amu ajunzi cu popa la tirg. Cuza merze la un bărghier.

— Hai, părinti, să luăm un zin.

Da popa dzisi:

— Aiși îi bărghierii, nu-î crișmă.

— Ș'apoi? Trimăt io s'aducă o ocă di zin.

Numa o vorghit cu bărghieru: „s'ascuți ghine brișiu că am să rad pi popa“. S'o 'ntors în dughiană, ș-o dat gîos hainele di saldat: „Iacă Cuza, io sint Alexandru Ioan Cuza; altu nu mai ie.“ Și l-o ras pi popa frumușel și i-o luat daru.

Altădată, Cuza să dușe la Mănăstirea Niamț, într'o sară, ca saldat cu saghie. Acolo s'o rugat dă sluga călugărului al mai mare: „mă rog Dumniavoastră să mă lasaș să dorm aiși, că sint nevoieș; batir într'o bucătărie cit dă ră. Pomană aș avé, că doar di așeaia iăste mănăstire, să primască pi nevoieși“. S'o dus sluga inapoî la călugăru șeala și i-o spus. Amu l-o chiamat gîos în băcătărie și s'o culcat pi un țihal¹ rău di tot.

— Du-ti la stăpinu-tău să-mi vindă o ocă dă lapte, că sint trudit.

— I scump tare, o dzis sluga, șaidzăși di bani.

— Așé,-ț daū.

Numa 'ndată o băgatu mîna în bozunar și o plătit. În noaptea șeaiă iăl n'o durmîit, o scris o scrisoare și dimineața o ieșit di s'o dus la Niamț și acolo o lichit scrisoarea în mijlocu tirgului dă un butuc. O trecut pi-acolo din sei se știu seti carte și o șetit: „Alexandru Ioan Cuza o durmîit în cutare bucătărie pi un țihal plin dă glod. la mănăstirea Niamț“. Tăt în scrisoare iăra porunca să meargă la Niamțu mai-marii tirgului, că iăl îi acolo. S'o adu-

¹Sac, pinză ordinară de așternut pe jos.

nat toț și Cuza o dzis călugărului: „Io am durmîit ca porșii și tu dormîi în palat. Di și-s mănăstiri, dacă nu ajută pi fimeile vādane, pi amărit și prăpădi?”

Și li-o luat tati moștile.

Roznov — Ghîorghî Rusu, 71:

III

Codrile frunză suptire,
 Lasă-mă să intru 'n tine,
 Nu fac niși-o stricăsune;
 Niși-o creangă n'oi șunti,
 Oî lua numa un ot dă brad
 Să pui coadă la baltag,
 Niși mai lungă, niși mai scurtă,
 Numa cit incape 'n glugă.
 Ș'am să ieū un comanac,
 Verde ca frunza di fag;
 Trii chistoale și trii flinte
 Dăla părinți juruite
 Ca să poși treșe pin munte.

Roznov — Ghîorghî Rusu, 71.

IV

Muntele aista din fața ū dzisi Chietrișica; ū dzisi așe hiincă în vale ū orașu mare Chiatra. Dă di mult o fost răzbeluri. Care o fost în armată și o avut putere și o putut răuși în slujba lor s'o dus la război. O fost Niemții dă toamna ș'o ședzut pină 'n postu el mare; o făcut vietre piste o sută. Niemții, sărașii, nu știa și-i Moldovanca, pină cînd s'o 'nvățat, apoi merzê. După șe s'o 'nvățat, fimeile rāle umbla după Niemți și cînd s'o dus plinzia iāle după iāl. Vedz că iāra oamini tineri, voiniși și frumoși. Pria

li plâse țara și Mihaî Sturdza îndat'o trimăs să să ridise Niemții din Chiatra, une avé iăi gust și plăsere să hiie stăpini. Ș'o plecat.

Pi lângă Chiatra mai sint sate. La Cut, acolo o fost un igumân, care o șăzt la șăidzășî dă anî. Amu iăste un priot care slujește ghine la șiasă sute dă lăcutorî. Dumbrava-Roșe îi dziși așe hiincă îi pi un dîmb și cînd răsare soarele dumbrava să vedi roșe, din vale. La Bahna o fost niști pîriuți și curzê; la gîrlă să giuca niști băieț și o dat într'o știoală¹ și i-o stîrnit nume Bahna.

Dochia îi sat mare și amu s'o făcut așe cit ar hi orașu Chietrii — dacă n'a hi dohă miî di oamini. S'o adunat Ungurî, mazili, răzeși din vechime, oamini dă strinsură di pis'tot locu. Pămîntu îi dulce și bun, că-i numa ca o masă. Cari o viniț la stăpinire să șarà pămînt i-o dzis: „du-ti la Dochia“; și s'o făcut așe sat vrăjmaș².

Pi la marzinea orașului curzi Bistrița. Pi plută tari-i cu întîmplări rale, cînd sint apile mari cu puhoaie. Să fașe plută bună dă lemne, saū dulachî, saū scindurî, saū tabani³ și apoi d'acolea pleacă pi riū in gîos. Sint podurî, sint iazurî; dacă-i omu mișel și să lovește di șelea, să prăpădește. Cînd îi apa potriyită, merze ghine. Dă-s mai mult puhoaie 'n lumea aîasta dă răutate, dăcît vrîeme bună. Dacă omu suduie pi Dumnedzău, di șeia să prăpădește mișelu cu plută cu tot.

Dochia — Moș Albu, 61.

V

N'ai vădzut pi maică-mé?
Ba am văz't-o 'n București

¹Vultoare.

²Mare, întins.

³Lemne groase, dar ceva mai scurte.

Curățind mere domnești,
 Și mî-a scris o hirtioară
 Pîn la mindrulița 'n țară
 Să yîie la primăvară,
 Îar pă unî-o hi să yîie
 Calea trandahir să-i hiie.

Dochia — Moș Albu, 64.

VI

Un tînăr odată s'o'nsurat ș'o luat o fată tare harnică, cumintse și gospodzîni. Dzi citse orî si puné la masi, însurățelului nostru nu-î măi plăsa mîncarea, oricit dzi bunî i-ar hi făcut-o.

Az așa, mîne așa, pânî cînd fumeia băgi dzi sami cî barbatu ei fașe fețe cînd si scoali dzila masi.

Într'o zi fumeia-l întrebî:

— Da si ai barbatse, nu-ț plașe mîncarea care ț-o fac eū?

— Nu, fumeie... Niși o mîncare n'o poț nimeri ca dzi-așele care-nî făsa mama mé acasi.

Fumeia si lui pi gînduri.

Într'o zi ia nu pré șadzé pi lingi foc și scăpi mîncarea afumată.

Cînd yine barbat-su și si pune la masi o 'ntrebî:

— Fumeie, o vinit mama pi își azi?

— Nu, si-i?

— Asta-i mîncare dzi șele care-nî făse mama și care-nî plașe niie

Fumeia răspundze: „ghine, barbatse, dzi-acu oi ști si-ț fac numai mîncări dz'eștea“.

Ruzinoasa — Vasile Șt. Moisă, 50.

SUCEAVA

SUCEAVA¹

I

Și pi la noi si ari ca și pî-aiurlia și plugarii aũ cu iĩ tîrș², bghiși, pchistol, fluir, urs, babi, moșniag, capri, jdan³ și alti budihali uriti, meniti ca si spării pi seli copchili și nevăesti dim sat. Dupi și-o găti di-arat si eũ și si string cu tătii 'ntr'o casi dim sat, nãmñiti di cu vrîemi di băietanii șiĩ măi din ũamini; unii-ș aduc dzicalaș⁴ și băuturi. Si string pi urmi ca la prepenații⁵: barbaț, fumei, fieti și ori sini vré și ari plăseri.

Seli fieti harniși aduc mîncări ca așelia, gata di-acasi, colași, plășinti, puĩ fript; las ci la noi di-om timp di vrîemi nu si măi aduși-așé, da in si ti fași pisti hraniți di șeia parti 'm Cordun... ș'apu si viedz pitrecaniĩ și mîncări, di si aĩ dzăși pintiși, nu unu.

Tot amu mamili-ș aduc copchilili cari n'o măi ieșit in sat di loc, și la gîoc mñi-o așadzi lingi fata șei măi harnici și măi di gospodari din sat și i-o arati s'o aivi ori și cin di pildi.

Da vidieț mñévuastrı, amu di-o buca di vrîemi s'o 'nșeputu-si a si strica lumia și pi la noi, batir ci stãm in criiliĩ munților: ies la gîoc tãti poșodicurili nintrebati di

---

¹Toate textele din acest județ sînt reproduse după cele publicate de D. I. Teodorescu în *Șezatoarea* II, III, IV și culese din Cotîrgaș.

²Brad împodobit.

³Diferite păpuși din Vicleim.

⁴Lăutari.

⁵Circiumă.

nimi și așé, nitam-nisam, făr dī-om pchic di rușini macar. Nu-ī cum ȧera pi vremġa cġn nenġi moșġi nostri ȧera tinirġ ca noi. Īnșepġ-a șġ și pi la noi ȧicăloșġi și mġișăliġ ca la țġrg. Dġamni, și numa șġ ni-om trġezi 'ntr'o buni diminiățġ c'o prăpădieniġa lu Dimnădzăġ, di nu ti-ġ ști tu șġ ti fași. Aġ si șġi ȧucuros si șġi primġit și'm găăadza¹ șărpġului, si tġ-amġistui, da și dġ-acolġ-ăġ si șġi scos cu țupġșa.

Șġi cum dzġc, dupġi șġi sġ strġng, apu si eġ și s'aleg doġ-trġi flăcăġ măġ dim šaminġ, măġ cu trġesġri dim sat; si pun la capu mġesġi și strġng di pi la fișticari šom cġtġ-om lucru: o verigġ, o măržé, ȧeġ... om șġrag di mărželi, ȧeġ... o pără bortitġ, și orġși lucru ġnsamnat, anumi adus, și si pun tăti la om loc ġntr'om vas cu apġ. Amu-ġ ġnșeputu Verželului.

Dupġi șġ-o găti di pus lucrurġi, om flăcăġ ȧe dġăġi ġingurġi orġ dġăġi verželi dġla stativi și dzġși:

— Șġi sunġ, șġi răsuni?

Altu răspondi:

— Lunsġili cu gġunsġili,
Văili cu šoili,
Zmġidzili² cu caprili,
Verželu cu fițili.

Amu dzġși to șel dintġi:

— Da pim vadurġi șġini trġesġi?"

— Trġesġi Toma șel bogat,

Cu șġnșġ bghġși-l hat.

Sunġ din ineli,

Bati din verželi,

Arodiġa Dġamni.

Șġi șel dintġi scġatġ-om lucru pus ġn vas și dzġși c'o scos pi Sfeti Vasili — pi ȧel ġl scġatġ 'ntġi, cġ cu ȧel si'nșepġ anu. Tăti lumġa ști ș'aștiaptġi si-ġ ȧasi norocu și sorosġirea. A cui o fost lucru scos, dġ-așela-ġ ferġși, cġ-ġ ca și Sfeti

¹Gaura.

²Pădure care a ars și a crescut iarăși.

Vasili. Si scūati pi urmī Bobotīadza, Sfeti Ioan și pi rind tāt sfinții și șinstiții Părinț, dzicindu-si la ficari sfinț: „și suni, și rāsuni...“

Dupi și-o găli di scos tāt sfinții șeli dūaūispreși praznici împărătești și tāti sărbătorili citi-s într'on an, înșep a si scūati: casa, masa, plugu, cūasa... și tāti bichisurli omulū din casī și di pī-afarī: știadza, pchiūa, mūara, bātocu, ilāu, barosu, foii... tirla oilor, coșāriu, strunga, stina, trimbghița, comarnicu, spātārili, budāca, galiata, virtieju, tājāriu, culișāriu, hīrzobu, strācătoaria, fidilieșu, zgirfașu, șiaunu, brighideu... mi rog tāti lucrurili citi trebi omulū oricīn și la orī și ši.

Pi urmī 'nșep cu pāsiri, intii șeli dumiesniși și pi urmī cu șeli dim tirș¹: găina, rața, ginsca, pichiria, găinușă, uliū, hultanu, ierunca, cirstielu, vraghiia, mnerla, șūarea, buha, huhuriedzu, pupidza, bou di balti... tāti șelia, dī-a-șiru-pāru pin și dihaniili.

Amu la mulț li si pun porecli cum li-o fost norocu, pi cari l-o scos o dihanii uriti orī șini și si dihanii rămīni cit a și lumia. Numa la sărbătorī si dzisi: „și suni, și rāsuni...“, la alti șelia nu.

Dupi și s'o firșit Verzelu si pun pi băuti și pi giucati si măi trīaci din nādudurli și nacazurli omulū și si duși. — Amu ficari-ș aduși-aminti di vorba șeia: „șeli buni si s'aduni, șeli rāli si si spēli.“ Bāietanii si 'nsoțasc și aū adusi din bunī vriemi șinsti. Il șerb cu mneri, cu cafe și cu chiperi și si to bei și si cinț:

Holircuți ș'o rachii
 Cum ar bé badia si șii,
 Holircuți cu chiperi,
 N'am bāt dī-alaltīerī.
 D'apu inci cu dzahar,
 N'am bāt puicī dī-om an.

¹Pādure.

Si beî si ti 'nvesăleşti,
 Inimnîūara si-ț tomnești,
 Sinzili si-ț priminești.
 Si beî amu ca si-ț șii
 Și pî-on an întreg si-ț ții.

Tot amu flăcăii-ș duc di mini la capu mîesii pi draga
 inimnîoarii lor ș'o șinstesc dimpreunî cu părinții îi orî v'o
 rudenii, di-i cu ié.

Pi la cîntători si duc fișticari pi la casa cui-a ari. Si
 ti fași numa di-o parti și s'audz:

Bat'o crușa băuturi,
 Ci mîi-o lega limba'm guri,
 Cum o beū mi 'nvesăleşti,
 Limba'm guri si 'ncilșești,
 Și 'nșepi a vorbghi turșești.

Ia di ieștia, cîntîși cole bătrînești ș'așadzăti, da nu
 niști nimnîcurî di ies ti] și ies amu cu „hamorî“ și citi și
 măi citi, di ni fac bghietili copchili si-ș sai dim minț dupi
 șii gulerăț și pintinaț. Ș'apu . . . marțafoii-ș fac chefu și ieli
 to pi noi șoricarii ni nimeresc.

II

S'o poali di codru verdi
 Gré turmî di oi si vedi.
 Da la eli șini ședi?
 On frati c'o sori ședi.
 Pî-on munti pasc oili,
 Pi unu adăpi-li,
 Pi unu tundu-li,
 Și pi unu mulgu-li.
 — Frati, frati, frățioari,
 Sui-ti cole'n bilcuț¹
 Și-m tai, frati. o vârguți.

¹O înălțime pe coastele muntelui.

Mulzi una, mulzi doați,
 Dă-li drumu cîti noați;
 Mulzi una, mulzi trii,
 Dă-li drumu mîii di mîii,
 Cî ni vini-on nor di ploai.
 — Sorî, sorî, sorioari,
 Bghini vedzi, da rău cunoști,
 C'asela nu-i nor di ploai,
 C'asela-i leu cu zmău,
 Vin la tini si ti iei.
 Da pinî capu'n sus mîi-a sta,
 Ieu pi tini nu ti-oî da;
 Li-oî da lei cu cumpina,
 Galbini cu galeata,
 Cî n'am cîn di-ai numara,
 Da di nu s'or împaca
 Li-oî da mîii di mîioreli
 Citi di-on ochi ochiselî.
 Li-oî da mîii di mîndzărufi
 Gulerati pi la guși,
 Li-oî da suti di berbeși
 Cu coarnili prepelesi¹.
 Niși vorba nu s'o'mplinit,
 Leu cu zmău o sosit:
 — Bună dziua, măi cumnati.
 — Da di pi si-m ești cumnat?
 Cî n'am frații di'nsurat,
 Niși surori di măritat.
 — Noî ninica n'om lua,
 Numa drept pi soru-ta.
 — Pi soru-mea nu v'oî da
 Pin si capu'n sus mîi-a sta.
 Singurel, făr di datorii
 Am cu si di-a v'o plăti.
 — Să ni dai tu lumea ta,

¹Drepte, țepoase.

Noi nimnica n'om lua
 Numa drept pi soru-ta.
 — Frati, frati, frațioari,
 Tai-o ziți din cosiți
 Și-ți fă ați la trimbghiți¹.
 Mnetă cîn îi trimbghița,
 Oili s'or înturna,
 Văili s'or tulbura.
 Tai-o ziță din șeafi
 Și-ți fă bairi la galeati,
 Ațișoari la sațati,
 Cu é cîn îi sațeta,
 Munții s'or cutremura,
 Si vadi și mămuța,
 Ci ieū nu-s cu Dumneta.
 Di-a sta păru gălbior,
 Si știī ci mni-i bghinișor; .
 Di-i vidé ci s'o negrit,
 Si știī, frati, c'am murit.

III

Frundzi verdi di pasat
 În poartī la Țaligrad
 Un voinic înțințilat
 Si sfadé cu maici-sa,
 Si-i dei pi soru-sa.
 — Măi voiniși 'nțințilati,
 Uni'n lumi si măi poati
 Si si iei sor cu frati,
 Si faci'n lumi pacati?
 El din gur'așé o dzis:
 — Sorī, sorī sorioari,

¹Buciumulū ciobănesc pe aici i se zice «trimbhiță».

Țipi naframa'n chillii,
 Hai cu mini'n cununii.
 — Îeū naframa oi țipa.

Daci mni-ī aduși-așa:
     Sfinta luni,
     Nuni bunī;
     Sfintu soari,
     Socru mari;
     Lusefirii vătăjăi.
     Stelili druşcuțili.

El afarī c'o eșit
 Și din gur'o fișciit,
 Tăti-așelea c'o vinit
 Ș'apu'n casī c'o intrat:
 Și din gur' o cuvintat:
 — Sorī, sorī sorioarī,
 Țipi naframa'n chillii,
 Hai cu mini'n cununii.
 — Îeū naframa oi țipa
 Daci mni-ī măi fași-așa;
     Pod dī-arzint
     Pi su pămīnt.
     Pod dī-arami
     Pisti vamī.

El afarī c'o eșit
 Și din bghiși cīn o pocnit,
 Tăti-așelea s'o făcut.
 Ș'apu'n casī c'o intrat
 Și din gur'o cuvintat:
 — Sorī, sorī, sorioari,
 Țipi naframa'n chillii,
 Hai cu mini'n cununii.
 É naframa o țipāt,
 Lacrimī ca bob o varsat.
 La cununii-o plecat.

Cîn în biseric'o 'ntrat,
 Sfinții tăț o lacramat,
 Icoanili o pchicat,
 Lumănărilor s'o stins,
 Maica Domnului o plins.
 Da icoana Preșistii
 Din fundu bisărișii:
 — Noi pi ciți am cununat
 Icoanili n'o pchicat;
 Lumănări ci nu s'o stins,
 Maica Preșista n'o plins.“
 Ii amîndoî c'o audzit,
 Afari ci mîi-o eșit,
 Ș'amîndoî c'o 'nnebunit.
 Frații lor cîn o vădzut,
 Dupi dînșii o eșit,
 Da fratili șel mai mari
 O scos pușca dintri armi;
 Fratili șel mîijloșiū,
 O scos pchistolu di su briū;
 Da fratili șel mai mînic:
     — Ia stați frați,
     Mai stați,
     Nu dați,
 Ci îi amîndoî o fost dați.

IV

Frundzi verdi di-alunicî,
 Di doru lu Ionici,
 Răsădiî o florișici
 În coșeriu oilor.
 Buruiana o cuprins,
 Ieū n'o poși plizi di plins.

Îeû cîn mi duc s'o plîzesc,
 Lacrimîli mi orbghesc;
 Niîi cû-atita nu mîi-î'n sami,
 Ci li-oî şterzi c'o naframî,
 Di mari-s ca bobu
 Şi di şerbinî ca focu.
 Mîi-î măi mîli di obraz,
 Ci rămîne fript şi ars.

V

Frundzi verdi di măr dulşi,
 Cuc mîndru cînti di cruşi;
 Scoali, badi, di ti-î duşi,
 C'aud pî-afari vorbghin
 Şi di noi di rău dzicin.
 — Da tot frundzi sâlşioari
 Tu puîcuî Mărioari
 Las sî cînti-a doûa oari
 Ş'apu vini di mi scoali.
 — Audzi cînt'a doûa oari:
 Măi bădiî, di ti scoali,
 C'aud pî-afari vorbghin
 Şi di noi di rău dzicin.
 Cîn si 'ntilnesc doi cu doi
 Nu grăiesc di-a lor nevoi,
 Si li-î vorba to di noi.
 Du-ti, badi, şi iar vini,
 Tot îi găsi oca plini.
 Amu mîi-î barbatû-acasi,
 C'ar şi oca plini rasi.

VI

Frundzi verdi iarbi niagri,
 Coalia 'n vale pin dumbravi
 Paști-o păsăruici ia bi.
 Treși doru și mîi-o 'ntreabi
 Di și-î tiniri și slabi.
 — Tași, doruli, ci ț-oî spuni
 Citi-am pătimit in lumi:
 Am fost crudi ca iarba
 Și m'o dobîndit scirba.
 Ș'am fost iuti la iubit
 Și 'nțaleapti la cuvint
 Ș'am pitrecut cu urit
 Și di asta am slăbghit.

VII

Frundzișoara mășiieș,
 Lungu-î drumu 'n gîos la Eș.
 Daa... el... lungu-î și bătut,
 Nu-î bătut di car cu boi,
 Niși di șobanași cu oi,
 Și-î bătut di ochii mnei;
 To mi uîț amu ș'apoî
 Si ti vād viin la noi,
 To mă uîț amu și iarî
 Si ti vād pi prisp' afarî.

VIII

Frundzi verdi iarbi neagri,
 Trandașir crescut in iarbi,

Dragu m̃ni-i omu di treabi
 Ci i-i cuvintu di grabi;
 Dragu m̃ni-i omu blajin.
 I-i cuvintu cu stăpin.

IX

Florişici floari-albăstri.
 Tăti lumea-i cu nevasti,
 Numa ieū ca cucu'n coasti:
 Tăti lumea-i cu soŃii,
 Numa ieū ca cucu'n yii:
 Tăti lumea-i cu drăguŃi,
 Numa ieū ca cucu'n frundzi.
 FrundzuliŃa odolean,
 Tăti lumea-i dintr'on neam.
 Numa ieū pi nimi n'am;
 TăŃi cu fraŃi Ńi cu surori,
 Numa ieū pchicat din nori;
 TăŃi cu fraŃi, cu suroreli,
 Numa ieū pchicat din steli:
 TăŃi cu tati Ńi cu mamî.
 Numa ieū staū si-m fac samî.

X

Frundzi verdi sălşioari,
 Tu leliŃi lelişoari,
 Tu la tîrg Ńi ieū la Ńari:
 Tu la tîrg dupi iubit,
 Ieū la Ńari la prăşit,
 Ş'amindoî ne-am potrizit:
 Tu n'ai tati, ieū n'am mamî
 Ş'amindoî sintem di-o samî;

Îeũ cu dor și tu cu jeli
 Ș'amîndoi cu inimă reli;
 Tu streini, ieũ strein
 Ș'amîndoi sintem di chin.

XI

Frundzi verdi dă-alunuți,
 Coalea'n vali pi luncuți
 Cinti cucu ș'o mnerluți.
 Cinti cucu și niși pré,
 Dar mnerluța saleaca
 Îț răpuni inima.
 Cinti cucu, mnerla dziși,
 Inimnioara di ț-o frinzi;
 Cinti cucu și mnerluța,
 Îeũ mni-aștept pi Ilenuța!

XII

DI POTCÎ

Ma luăi pi cali,
 Pi carari;
 Cîn o fost la miadzî carari,
 M'an tilnit cu noaũdzași și noaũ di potsoi,
 Cu noaũdzași și noaũ di potsi,
 Noaũdzași și noaũ di ghiotori,
 Noaũdzași și noaũ di ghiotoriți,
 Noaũdzași și noaũ di diochitori,
 Noaũdzași și noaũ di diochitoari,
 Noaũdzași și noaũ di rihnitori,
 Noaũdzași și noaũ di rihnitoari,
 Noaũdzași și noaũ strigoï,

Noauidzași și noaui strigoaiși,
 Noauidzași și noaui moroi,
 Noauidzași și noaui moroași,
 Noauidzași și noaui șumoï,
 Noauidzași și noaui șumoaiși,
 Noauidzași și noaui sazetatori,
 Noauidzași și noaui sazetatoari,
 Tăti cu citi noaui săpi,
 Noaui hirleți,
 Noaui cuțiti
 Briși ascuțiti.
 — Uni meret, un va dușeți?
 — Ni dușem la [cutari]
 Capu si i-l taem,
 Carnia si i-o mincăm,
 Sinzili si i-l bem,
 Șas di moarti si-i lasăm.
 — Nu va dușiț la [cutari]
 Dușeți-va 'm maria,
 C'acolu-s pești albghi,
 Capu li-l taet,
 Carnia li-o mincaț,
 Sinzili li-l beț,
 Șas di moarti li lasaț;
 Și va dușeț pisti Vineții,
 C'acolu v'aștiapti
 Cu mesi 'ntinsi,
 Cu facliă aprinsi.
 Acolu si va topchiț,
 Acolu si va izariț,
 Acolu si pcheriț,
 Si raspcheriț:
 Din moalili capului,
 Din fața obrazului,
 Din zgircu nasului,
 .

Din tãti masaluþili,
 Din tãti osuþili,
 Din guriþi,
 Din masaluþi,
 Din ochi,
 Din urechiuþi,
 Din rãrunchi
 Și din plomini
 Și din tãti 'nchieturelili;
 Sã pchei,
 Si raspchei
 Ca roãa di soari,
 Ca spuma di mari,
 Ptfu!
 Îar [cutari] si sai,
 Si rasai
 Bun sanatos,
 Gras și frumos,
 Ca Domnu Hristos,
 Ca Dumneadzãu și l-o lasat,
 Ca mã-sa și lo fatat,
 Ca șoarili din sanin,
 Amin!

Îa așe si discintã: si aduși o liaci di api ninseputi
 într'o ulsici; traži apu trii carbuni cu virvu cuþituluï, îi
 ieï cu mina și-i puï in ulsê și-i stinzi și dziși la șei dintii:
 „aista-i di potci“, la al doilã: „aista-i di diochi“, la al
 trillia: „aista-i di mnerari, di cãscari, di strigari“.

Pi urmi ieï om cuþit și to tai crusis și discinț cum
 ti-am învațat. Si discinti și far di carbuni stinș ori și'n us-
 turoi. Din apa ori din mujdeu facut și discintat sã bé di
 trii ori și si spali bolnavu pi frunti, la inimi și pisti tãt
 trupu. Si mãi ramini torni la țitina uși și rastorni vasu
 cu gura'n gios, daci-i noaptea; iar daci-i dziua, torni pi-om
 doghitoc di ți-i d'amini; iar di nu, torni pi-om par și ras-
 torni vasu cu gura'n gios și-l leș in virvu paruluï.

XIII

DI NEJÎT

Si discîntî măi ales cu bochioi¹ orî și cu alt-șeva pim
pregiuru urechii, dzicin :

Fuži, nejiti,
Pricăjiti,
Ci ti-agîunzi ursu mari
Din păduria mari,
Cu gura cascatî,
Cu sula-ascuțati;
Cum ti-agîunzi,
Cum ti'mpunzi.

XIV

DI MĂRIN²

Si ie săminți di cinipi și putrigai di răchiti roși. Cu
putrigai si afumî; iar sămința si fasi lapti di săminți și
si discîntî 'm el și si dă calului si bei: „s'o dus tăți crai,
tăți împarații la bătălii ș'o audzit și Mărin dim pîntiși, și
s'o dus și el uni cucoș nu cînti, gomot di om nu s'audi;
s'o dus dim fruntî, dim urechi, dim inimi“.

XV

DI RÎHNÎ³

Duminică dimineața, pi inima goali, aduși dila pîrău
orî dila ● fintîni orî dila on șîput o ulsê di apă ș'o pui
su icoani.

¹Niște flori galbene care se culeg la Ziua-Crucii.

²O boală la cai, umflătură la pîntece.

³De deochi și de spurcat.

Luni dimineața torni pisti ie o ulsici di api din cofi, di sei ramasi di duminici sara, și mai aduși, to luni, o alti ulsê di api proaspiti. Marți iar mai torni pisti ie o ulsici di sei din cofi și pi la cintatori ti duși la pirău c'o coșiți, ei api ș'apu nu ti 'ntorși to pi uni ai vinit, si pi di alti parti și niși nu vorbghești cu nimi cit țini discinticu nu trebui si bleștești-on cuvint, c'apu nu-i di leac; vii acasî, torni apa într'on șorb', o amestiși cu sei strinsi dim bunî vremi di duminici și di luni, apu to dim bunî vremi si ai om foc bun di fag — si sii făcut jar bun cin ii vini dila pirău. Pi urmi iei cu virvu cuțitului di trii ori citi noaui cărbuni și to fași moșiluți; chitești așe ci si sii citi di trii ori noaui cărbuni în moșiluți și fași noaui moșiluți di-aestia. Stinzi pi urmi pi fișticari grămăzoari și la tăti grămăzoara cin o stinzi dziși:

„Nu sting cărbunii estia în api, da-i sting în rihni și'n potci, în diochi și'n strigari, în mîirari și'n cascari; cum s'o potolit cărbunii'm api și s'o stins, așe si si potoliască și si si stingi tăt betesugu și tăti plinsoaara și diochiu di pi [cutari].“

Cărbunii-s stinș într'om vas larg. Dupi și i-ai firșit di stins iei cuțitu și to dai crușiș pin ii și dziși:

Capra neagri'm pchiatri calci,
Pchiatra'n trii și'm patru crapî;
Crăpi ochii cui dioachi.

XVI

DI MANÎ

Iei on talzir cu tăriți și c'o țir di sari si sara dupi și-o răsărit stelili, eș afari și dziși:

Voî noaui steli,
Surorili meli,

¹Vas stricat.

Țeū mî culc sî mî hodinesc,
 Da voi sî nu vî culcaț,
 Sî nu vî hodiniț,
 Și hrana și mana vașii lu [cutari]
 S'o adușeț;
 Dî-a șî'm păduri rătășiti,
 Dî-a șî'm cîmp culcati,
 Dî-a șî'm ocol închisi,
 Dî-a șî'm doniți mulși,
 Dî-a șî'm oali prinsî,
 Voi lespidzili sî li țipaț,
 Hrana și mana vașii lu [cutari]
 S'o adușeț

și sî șii di unsuroasi ca untu și di spornici ca sarța.

Pui pi urmî talzîru într'un loc așe ci sî răsai soarili
 pi el, cîn a răsari întăiaș dati. Li eî pi urmî și li daî la
 vaci și pi urmî... sî-ți moi donița și sî-ți cumpiri oali
 și sî ti ții.

XVII

Frundzi verdi baraboî,
 Saliășii di noi flacăi,
 Cum ni strînzi di pi vâi
 Cu primari, cu vatajăi,
 Și ni mîni ca pi boî
 Sî ni tundî ca pi oi,
 Sî ni dé păru'n gunoi!
 Ș'apu frundzi simbrisor,
 Păru mneū șel galbioru
 Sup chișoari la maîoru;
 Păru mneū șel mîndru creț,
 Mamuci, n'ai sî-l mei vedz.
 Saliășili meli pleti,
 N'or mei sta pim sin la feti.

Numa frundzi iarbi lati,
 Și-ă-ai maici blastamati
 Daci nu m'ai facut fati.
 Si n'am a fasi armati
 Ș'amu si siu maritati,
 Si-m sii grija luati.
 M'ai facut, maici, fisor,
 Si-ț siu mini di-agiutor ;
 Da cin am crescut măi mari,
 Mni-o și pus pușca'm spchinari
 Și m'o luat la catani.
 Frundzișoari iarbi crudi,
 Eș maicuți di ti uiti
 Cum ni leagi cot la cot
 Si ni treaci pisti Olt ;
 Și ni leagi șfari'm șfari
 Si ni treaci'm șeia țari.
 Numa frundzi ș'o aluni,
 Șini-a lua arma'm mini
 N'a mei mulzi oi la stini,
 Niși cosi iarbi'm gradini,
 Niși n'a paști sterpili,
 Niși sta cu fetili ;
 Galiata i-a mușidzi,
 Coasa'm pod i-a ružini,
 Casa i s-a pustii,
 Ogoru i-a țeleni,
 Maicuța i-a batrini,
 Puicuța i-a nebuni,
 Copchii pi drum i-or peri.

XVIII

Frundzi verdi-a nucului,
 Cint'om pu di-a cucului
 La virvu molidului.

Îeû ginesc ci-m cînti mîii,
 Îel cînt'a țari pustii,
 Cî duc flacări la catunii,
 Cu pauni la palarii.
 Fetili pling și si roagi,
 Neviestili nu-î di șagi,
 Cî li si ie țara 'ntreagi:
     Li ie casi,
     Li ie masi,
     Li ie mîili
     Și hodiri
 Și li lasi di suspchinî,
 Și 'nci cu copchiî mîiși
 Di si trag inci pi brînși,
 Copchiî mîiși pi linga vatri
 Di to strigi: „tatî, tatî!“
 Îi di plînsoari n'ascultî,
 Îa mîi-î prind pi tăț și-î leagi.
 Da nu mîi-î liagi cum si liagi,
 Da mîi-î liagi ca pi boi
 Si mîi-î tundi ca pi oi;
 Mîi-î liagi ca pi zîțai,
 Si mîi-î tundi ca pi mîei:
 Mîi-î liagi ca pi zîțeli,
 Si mîi-î tundi ca pi mîneli,
 Si-ț pari ci-s alti seli.

XIX

Frundzi verdi iarbi grasi,
 Ma cata muartia pi-acasi,
 Îeû la crișmi dupa masi,
 Cî n'am și pazi acasi:
 N'am niși cûasi, niși n'am plugu,
 Niși n'am bouleni si 'ngiugu.

Ma rog, măarti, ma mei lasi
 C'am acasi și copchii
 Ș'o mñii di datorii.
 Oï mei vindi din copchii
 Ș'oi plati din datorii.
 Măarti. atita-s di datori
 Di n'am vreme niși si mori.

XX

Ș'apuî frundzi odolian,
 Lezea ta di cuc balan!
 Ti-am tomnit si-m cinț om anu,
 Nu mñi-ai cîntat niși di-om banu;
 Cîn colé la Simdzïeni
 Tu ț-ai pus clonțu'ntri peni,
 M'ai lasat cu dor și jăli,
 Și cit mñi-ai cîntat o țiri,
 Mñi-ai cîntat la curmaturi:
 Mñi-ai cîntat pi-om mușunoi
 Tot a sfadi ș'a razboi;
 Mñi-ai cîntat pi-o marașuni
 Tot a sfadi ș'a rușini.
 Lezea ta di cuc nebun,
 Nu mñi-ai cîntat la loc bun.

XXI

Pi plaïu plăielilor,
 Pi vîrvu vîrvărilor,
 Meri badia cu lelia.
 Da lelia așé dzișé:
 — Badi, badi, mări badi,
 Îé și țipi-ț pusca'm spati

Și mîi-apuci pi șei lunci
 Dup'om puî di criierunci¹.
 Criierunci n'o găsit,
 Ș'o găsitom prunduniel²
 Pî-o criangi di aluniel,
 Ș'o vru ca si puști'm iel.
 Prundunielû-așe o dzis:
 — Stăi, badi, nu ma pușca
 Si-ț măi spuî citi șeva:
 Ci nu-s puî di prunduniel
 Pi criangi di aluniel,
 Da sint puî di prundunié
 Pi criangi di alunié.
 — Di ești puî di prundunié
 Pi criangi di alunié
 Tu iarna uni ierniedzi
 Și vara uni-m veriedzi?
 — Acolo iarna ierniedzu:
 Su lînuța oilor,
 Su gluga șobanilor.
 Și vara uni veriedzu?
 În gradina florilor,
 Îm stratu garofilor,
 Ori'm sinu fietilor.
 Și to frundzi cadalma,
 Stăi, badi, nu ma pușca
 Si ti'ntreb citi șeva
 Di tata și di mama:
 Nu i-eî vadzu uneva?
 — Pi tati-tu l-am vadzut
 Pi ulița arminiasci
 La o șatri țiganîasci
 Murgu si și-l potcoziașci,
 Dupa tini si pornîasci.

¹Etimologie populară din *rieruncă* „găinușe”.

²Probabil pasărea numită aiurea *prundăraș*.

XXII

Frundzi verdi trii maslini,
Așe-i inimățuara-m mini:
Tuturor li-aș fași bghini;
Ș'asé inimi am ieū:
Nimarui n-aș fași răū.
Da im alți nu-i așe,
Nu-m criedi nevoia mé.

ROMAN

ROMAN

I

N'aven catolis la noi. Da pi undi sint ni aven bini. Iei tot ca si noi staũ. Da iei is mai negustoros, mai griculturos. Ruminiĩ numa cit sint munșitorĩ. Ruminiĩ fac pintru iei, nu pre vind, da iei-s negustoros.

Hirlești — Ghiorghie Grigore Munteanu, 60.

II

N'an fost in război, că n'an tras sorț, dicit pi septizeș și nouă. Ieran slab, ieran nic atunș și nu m'o luat.

P'atunș nu iera — pi cind m'an născut io — nu iera actili stării șivile, că aistea-s dila șeizeș și șinș încoăș. Pi șeizeș și șinș sint condiș. Nainti la popă, la catastiv si'nsemna, și nu si mai găse cind m'o chemat pi mini.

Atunșa dacă ti vidé mititel di trup ti lăsa pi mai tirziũ.

Acu chică mai răũ, că n'am tras sorț la vreme, că-s di șeizeș di ai și n'an scăpat di șușé, că zise c'an tras sorșii tirziũ.

Hirlești — Ghiorghie Grigore Munteanu, 60.

III

Cin s'o dat pămintu la șeizeș și patru unbla Siretîu pî-acolo pi undi-î moșîia noastră.

Și pi urmă la șeptizeș și trîf s'o mutat Siretîu, ș'o mutat matca, ș'o rămas acolo apă mari stătătoari, aghia treséi cu luntré.

Pi urmă după așeia stăpiném și noi zumătati din apă. Casili noastre rămăsesi pi malu rămășiții di apă a Siretîului și nu ni oprîa dila undit¹, dila prins cu volocu, cu crisnicu. Volocu-î di pinză și cu doșo beți și un om sî viră la adînc și unu la mal, și prinzi pești cu dînsu. Crisnicu vini cu patru coverz², și-l baž in apă și-l scoț cu pești.

Dup'ășeia o scăzut apa la v'o doșozeș di anî, o rămas loc di si fășé stuh, papură, iarbă și păsté vitili. Pi urmă moșîia s'o vindut ș'o luat-o boîeru di az și noi an stăpinit-o și cu boîeru aista și pi urmă o zis că iel vra si hiie stăpin și pi mal, si nu mai hiie al nostru și ni-o scos di-acolo și noi l-an dat in žudicată. Nî-an žudicat la žudicător di trîi anî.

Hirleșu — Ghîorghe Grîgore Munteanu, 60.

IV

După sî s'o făcut ziuă an plecat di-acasă, nu-î diparti.

La noi numa Ruminî, nu-s Ungurî; într'acoși n'am, unblat, nu știu.

Acu flecăii lî-o dat amandă, s'o cumînțit, s'o astînpărat. Sara numa străzerî și azutoru-l întilnești pi drum, încolo nihic.

Casi-s puțîni, una is, una colo, ca'n biserica seia.

¹Pescuit cu undița.

²Bete.

La noi nu-s nunti; dacă niş flecăi niş fieti nu-s şin si facă?

Lingă sat ie loc di arat, nu-i munti; si samănă păpuşoale şi grîu.

Hirleşti — Ion Neculaiţa, 25.

V

Cun să nu ūii minti di Alesăndrii? An fos la mormintarea lui.

Īera cărunt cin l-an văzut io. Am avut a faşi pi moşia ui, da nişodată n'an vorghit cu iel, numa l-an văzu şi űi-o spus oamini: „aista-i Alesăndrii“.

Īel o fos prinŭ. in altă țară o servit, n'o stăruit in țară la noi.

Bălşeşti—Tamas Fichet, 50.

VI

Īe sat nou. Noi an vinit dila Cotu Vamaşului, sat vechi; nu ūii minte, şine ştiie di cind a hi.

Tată-űeū o căpătat aiş pămint. Aiş s'o căpătat trii fieluri di pămint. Īntii sei cari-o avut zăşe prăzini. Al doilea s'o dat după 'nsuraűei. Aiştia ĩera 'nsuraű cu peş, aşe si zise pi la şaizăş. Adică si duşe la popă c'o găină şi-i cununa şi si chema că-s insuraű cu peş.

Apoi s'o dat şi la sei di pi şeptezăş şi şapte. Īe sat di adunătură, da-s numa Rumini cari-o vinit di pin prezur.

Panait Doniş o făcut bisărică. Īel o 'ntrebat oamini dacă voieşte să li facă bisărică şi s'o 'nvoit şi li-o făcut.

Lisaveta — Siűion Lepădatu, 40.

VII

Sint v'o douăzeș di anî; am apucat rișniță la părinții neî. Viniaî cu grăunțile și li mășinaî. Fășei citi-un căuș di făină. Puțină da cu gust, numa la moară mașini cu mierța.

La rișniță iera o chiatră zos și una di-asupra și tot învîrtiaî pi sé di di-asupra c'un lemn și punéi citi-o leacă di grăunțe 'n borta șeia.

Fășei, cînd îț trebuia, citi-o leacă di măligă.

İera și mori di vînt, da acu n'a mai hi. İera pi la Birlad. An văzut, că ieran la manevre acolo. Șe manevră gré o fost așeia! Ni-o plouat două stăminî. O murit două sulî di oaminî, ședé 'ncremeniț toț.

Cordun — Ghîorghe Mărtin, 50.

VIII

La noi si poartă omu țerănești. Fietili la țară așa si poartă ca și la oraș: cu fustă, cu bondă, cu broboadă. Da fimeili cum o'nvățat dila părinț: cu fusti di lină, di casă, cu catrințe, mintên; o polcă groasă — ie ca o zăchetă — cu șuboti și cu bariz în cap.

Dulșești — Paraschiva Duñitru, 25.

IX

Vasili Alisăndrii o fos ministru 'n țara Moldovii.

İel cu bătrîniî grăia, cu tinerii nu. Cu tata-ñeū o grăit, c'o fos di nouoș di ai atunș. Numa cu doi oaminî bătrîni sta, că si loyia la horbă cu ieî.

Povisté iel pi undi-o fos, pi undi-o unblat. İel o unblat — spuné tata-ñeū — pi undi dacă işe soarili unbla

oaminii cu covată'n cap si nu-î frigă soarili, că acolo-î soarili zos. Undi-a hi acolo, la capătu lumii . . .

Și i-o scris lu tat-su că nu mai poati merzi 'nainti și tat-su îi scriia 'napoi că to si mai miargă nainti ca si 'nveți, si afli și-î pi lumi tot.

Îel o'nvățat douăzăs și patru di linghi; și păsărești vorghia ca'n țara șeia undi-o fost.

Am auzit io dila părinții nei. Îm spunē, că ieran flecăuș, că: „Iaca s'o povistit cuconășu Alisăndrii.

La ziua lui dedē douăspreși viedri di yin la oaminī; la fumei li dedē zumătati cit la oaminī.

Nu mai țiu minti amu toati.

În străinătati s'o trezit iel. Cind o vinit di-acolo o vinit alb.

Îel vinē numa si vadă moșia. Și iarna și vara vinē cind i s'abătē lui. Sta trii patru zili, mult o săptămînă și si dușē iară.

„Vasilică Alisăndrii minti multă“ așē i-o zis in țarili așelea undi-o fost iel.

Apoi iera nilos tari. Trimitē cu balercă cu rachiū pi cîmp si li dé la munșitorī diminēța. Și cind iera cald spunē si iasă oaminii la unbră la copaș, la răchiț, pin s'a răcori vremē ș'apoi si munșască iar.

Îi-era nilă tari, nu vroia si vadă 'n fața lui că si taie găină or miel, si nu vadă niñic!

Niș n'am avut boier bun ca iel, niș n'a mai hi.

Îel numa porunșē vătavului. că iel nu ieșē, numa pină'n antrit. Îel o fos zingas tari. Trebuia să hi fos vremi frumoasă si iasă iel afară.

Așē merzēm cu colaș la iel la Crășun și iel zisē: „tari vi-î frig, bre, bre, cum puteț unbla, sărașilor, amu? Îacă io nu po sufări. Puneț cășula 'n cap“ — ni zisē. Da noi n'o puñem, si hi crepat di žer.

Apoi di! dacă iera zumătati crai! Îel numa din gură li spunē la oaminī că asta o văzut ș'asta, da din cărți nu.

Multă lumi s'a pietreși și n'a mai hi ca iel. Atita știu și spui, că știu că n'ai si mă chemi nicăieri!

Mirșești — Vihai Lungu, 70.

X

Îo an sluzit la iel¹ triizăș di ani, vizitiu numa. Numa pi la Ruzinoasa cit l-an purtat!

Îo m'am insurat din ogradă dila dinsu. Îo i-am adus fimeia lui din Tirgu-Frumos. Iel o fos pin lumi, o unblat. O fos pin București cu boierimi di-a lui și nu po si știu nihic.

Mirșești — Petre Gavrilugă, 75.

XI

La noi sin mult Unguri, da Săbăuonii-s mai amar-nis. În alti sati-s mai puțuntei, că sin și Moldoveni.

Undi sintem noi ie moșiia lu baron Vitor. Acolo trăin greu, ni-o strimtorit cu tati șelea. Sinten clăcaș. O fost o leacă di pământ, da l-o 'mpărțit omu la șela, la șela. Îo an doūoșes di prăzini și sinten șins in casă. Sluzăsc la un boier și ții copchii.

Propitaru undi-i un spulberis, acolo-i dă loc Ruminului, undi nu-i trebui lui, nu ca 'nainti undi vroia și cit iț trebuia.

Cin m'am insurat avém di tati șelea, amu nu, n'avem chip. Și an copchii, aș munși, da n'am undi munși, că pi-aș ie cu sinzeș di bani ziua. La noi nu-s fabriș, dac'ar hi fabriș tot an trăi și noi mai lesniș.

Amu dacă poati omu si dé la un copchil trii, patru prăzini, mai mult nu.

Moreni — Costandin Dănilă, 58.

¹La Vasile Alexandri.

XII

Di v'o doi ai aven școală, că tot an șerut noi și cu mare greu an căpătat. Noi ni-am îndemnat unii pi alții și cu primaru.

Di-amu nu si mai duc copchiin la școală la Văleni. că iera diparti și si bolnăyia, si prăpădia, că altu ari cu și-l imbrăca, altu n'ari.

Cind an fost io, atunș iera rău nu si 'nvăța, numa rar. Atunșé iera pisări — ca primaru, amu — și vornis, la dinșii iera socotiala. Șini vré si 'nveți si dusé la dinsu, ii plătia cit si puté lovi.

Atunș învăța 'n tăgadă; vra si zică, dacă-l luam în casă pi pisar, îi dam o café, șeva, iț lua copchilu si-l înveți, dacă nu, nu.

La șei săraș niș nu si uita. Nu vez amu? Cari ari, cari poati niș nu si uită la altu cari saracu poati moari di foami.

Moreni — Costandin Dănila, 58.

XIII

Oaminii-s foarti supuș, călcaț amu. O vinit meliția acolo și i-o bătut sărașii di i-o spart, cu trăgătoarea. Da p'ais o făcut multi socoteli și i-o bătut și pi ieī di i-o ars la inimă. O și murit v'o doi.

Și p'aiurea o făcut posne și nu li-o făcut niñic, n'o pățit niñic.

Vechilu, nu baronu, o pus la cali, iel o adus meliția și i-o dat di bătut.

Și oaminii cîn cu yicolu¹ așela mari o stat pin păduri. Și pi urmă li-^o spus si viie 'napoi, că nu li fași

¹Vicolul.

niñic. Și pi urmă o vinit gheții oamini, s'o astîmpărat la locu lor fieșticari.

Moreni — Costandin Dănilă, 58.

XIV

Și popa s'o azuns cu curté. O făcut bancă, -i a lui. An luat și io șinzés di franz. Pi urmă, după și n-am făcut treaba cu ieî i-an dus înapoi și nu ni i-a luat, că n-o șerut și 'ncă șins franz, c'o zis că-s abunat și io acolo. Da io di un si-i daū? că an copchiî; cum si hiū abunat? Dac'oi vidé nevoia an să-i daū să mă mintui di bucluc, că pi zi și merzi tot crești buclucu ista.

Moreni — Costandin Dănilă, 58.

XV

Satu vini piști Moldova, si hotărăști cu Ghirăiești. Amu s'o tras doūo primării la un loc, s'o trupat una, cum o vinit lezili amu.

Moldova vini din munț, nu si știi, dila noi saū din unguriască. Da-i diparti. Și merze 'n zos și dă 'n Siret, Siretu dă'n Trotuș și Trotușu dă'n Ghistrița, și si duși tot la vali 'n zos.

Moldova-i apă așé can puțună. Citiodată stă și dî-aseia nu merg pluti pi ia, numa pi Ghistrița.

Moreni — Costandin Dănilă, 58.

XVI

La noi poartă omu suman, cozoc, boandă di chieli di oaie, ițari supțiri cu bunbac; cu ieî i frig, da si si fac? Și ochins și căsulă.

Fimeili-s slăbuți, goali. Unblă cu fuștă, cu cătrință. În cap cu tulpănaș, da slăbuț, di șinzeș di bani, că nu-î puteri di luat mai mult. Ari și cămeșe țasută 'n casă 'n război.

Moreni — Costandin Dănilă, 58.

XVII

În răzbel n'an fos, că nu vidé maica-ńé și m'o scutit. Da o făcut un frati a ńeũ, o fos la Plevna. Da iel o murit ș'o rămas opt copchii și-î țin alții, străini. În patru sati-s împărțit.

Moreni — Costandin Dănilă, 58.

XVIII

Īera boier bun, bun o fos conu Alisăndrii. Ni'chiama la horă 'n ograda dumisali și ni prăvé.

O fos boier șinstit, di treabă. N'o bătut pi nimini, o vorghit or cu și băiet.

Da-î di multișor di cind o pierit. Īeram io flăcău cin l-an văzut.

S'o dus ș'astept di-amu si mă duc și io.

Īel nu bažocuré, nu băté, la și si vorbăsc di răutati dacă n'o fost? Īel ni dușé di drag. Că la noi ĩera și sin și az borșuri¹. Meržém la bisărică și pi urmă žucam, și iel ni chiama di drag, să prăvască. Da amu s'o stricat lucru, amu-î ca amu.

Birtisești — Șihai Īacob Trifeaș, 80.

¹Jocuri.

VASLUI

VASLUI

I

Trăin greū, că n'avem și ni triebuie, cu și ni hrăni. Pămînturile-s scumpi și nu-î di azuns. Răzăș sintem noi. Tata l-o avut pămîntu și l-o 'npărțit la fișori. Acu trebui să ni žudicăm, că șela o luat mai mult, șela mai puțin. Doñozeș di prăžini pi patru fișori o fost și nu ni putem împărți și di-ășeia umblăm pi drumu aista.

Noi cu pămîntu trăim, încolo nimic, alt meștesug nu avem. Pintru yite plătim la suhat.

Cursești — Ghîorghe Onofreî, 39.

II

La noi o fos boli toată vara, chîar ș'acu sint bolnayi oaminii di tifos și di vintre. Chîar și io am fost și m'andus la doctor. Îe mîedic în Punžești, are și azutoru lui. Noi criedem în doctor.

Mai din nainti nu putem și dicît și-o fost anu aista. Doară alții mai bătrîni d'or hi apucat, da noi n'am apucat boli mai grîele.

Cursești — Ghîorghe Onofreî, 39.

III

La sat, vini-o apă pintr'insu di curži și di-ășeia îi zisi Cursăști, c'ari scurzeri pin iel apa șeia.

Îe sat vîechî, rîzîşesc. Îe can di pi tinpu lu Ştefan şel mari. Chîar dila dînsu sînt şî înpîmintî¹ bîtrîniî noştri.

Strîbunîşîi noştri dac'or şti şeva di dînsu, da noi di undi sî ştim? Di povîestit si povîesteşti, da nu li ţinem minti. Chîar la noi niş nu sînt bîtrîniî cari sî ni spuie povîeşti di aîstea. La noi mai mult ca pîn la şeptizeş di anî nu îesti bîtrîn. La noi niş crişmi nu sînt, i linişti, nu cîntî nimîni.

Curseşti — Ilie Hordel, 33.

IV

Trimîat un vieşin: „du-ti la omu cutari şî vîez n'a da fata dupî mini“. Şî vini cu rîspuns, ş'apoî mî duc c'o rudî la îa. Pîrinţiî vorghesc încîsî, da tînerîi triebui sî îasî afarî, nu faţă, ca sî nu auzî şei bîtrîniî, cî li-î ruşîni.

Afarî si dî'n vorbî cu îa şîntreabî nîrîli pi fatî dacî-î plîşî, cî a ţînea-o ghîni, n'ari s'o ocîrîscî.

Dacî-î plîşî întreabî şî îa: „duîata îm plîşî, da nu ştiî îo nîtale“.

Ş'apoî dacî si'nvoiesc încîntîi nîrîli'n casî ş'apoî îa.

Pîrinţiîntreabî: „mîi bîieţ, îe „fîn“ or „paie“? Dacî-î bîni zîşî „fîn“, dacî-î rîî zîşî „paie“. Apoî logodîeşti, încîntî cheltuîalî.

Dacî nu si'nvoiesc si duc încîpoî fîfecari şî si strîcî lucrî.

Dacî pîrinţiî nu vor şî îei-s plîcuţ o îa pi fatî fîşoru ş'o furî şî pi urmî trimîat alţ tîlmaş şî şer îertari la pîrîntî. Spun cî bîieţî si potriyesc unu cu altu.

Curseşti — Ilie Hordel, 33.

¹Împîminteniţi.

V

Am adus la un Zidan niște oi la vârat¹, într'a lui, nouă oi. Dinsu o vindut oile toate și pintr'a lui și p'a mele, acu di sfîntu Duñitru. Ș'acu nu po să scot oile dila dinsu.

L'an dat la domnu procoror și lăcrâma mea o dat-o la poliție, s'o șerseteze ia. Acu să videm și-a hi, că mă duc să văd și-o dzise domnu polițar, să vorghesc cu dinsu.

Noi ținem oi puține, cite șins, șese un Rumin, că-î greu nevoie, is pămînturile scunpe.

Deleni — Ion Pascal, 50.

VI

İeran răcut pi șeptedzeș și septe. An plecat pi dziua di opsredzeșe octomvre; ni să pare așe că-s v'o treidzeș di ani d'atunș. An ăplecat cu răghimentu treispredzeșe. Cîn ni-o băgat pi noi în foc, ieșise toț Turșii din Plevna și gonîa pi Ruș, peste apa Grivița. Așe pi noi ni-o 'nșirat și i-an loat din urmă la bătaie, că noi İeran tilariorî. Așe cîn Rusu o vădzut că-î armată rumină s'o 'nturnat în fața Turcului. Turcu cîn o vădzut că vin Rușii s'o 'ntors ș'o dat față 'n față cu răghimentu al treispredzeșelea İeș. Și n'o avut incotro și s'o pus zos ș'o lepădat armele și așe s'o loat Plevna pi dziua di opsredzeșe — can ții minte așe o leacă.

Pin urmare i-an ținut în pirapete v'o șinspredzeșe dzile. Dî-ași 'nainte an plecat la București cu prezonetu. Dila București am ieșit cu dinșii la İeș, pi zos, pînă an vinit acasă, și İera vreme di İarnă.

Deleni — Ion Pascal, 50.

¹Să le ție vara.

VII

Amar di greū iera, d'apoi še să fašem, daeă iera greū? Și multă lume o pferit.

Noūo miī di călărime prezoneri o loat Rușii și Ruminiī to noūo miī pedestrime. Mineam noaptea pi cîmp, pi omăt, și răminea dimineața cite doūodzes, cite treidzes pi trofan. Tursii iera 'nbrăcaț supțire, di vară, cu colțuni di bunbac și cu papuș.

Vorbeam bine cu Turșii, iera oaminī di treabă și știia ruminește.

Turșii o dzis cătră noi: „că dacă an hi știut noi că sinteț numa un răghiment, cum eraț voi înșiraț în tilariorī, cu stuchit vă omoram. Dar așe, voi aț avut noroc că v'aț aședzat di-aț părut lume multă“. De! s'o 'nșelat și iei. O azutat Dumnedzăū că ieran băieț tineri. Io an fos prins în locu altuīa, eran numa di șeptespreše ani. M'an dus, dacă m'o loat din napoi cu moniția la schinare.

Pi urmă s'o 'npărțit prezonerii, că s'o 'npăcat ștatu și li-o dat drumu 'napoi. ♣

Deleni — Ion Pascal, 50.

VIII

Di foame an răbdat trei dzile și trei nopt odată, că s'o stricat podu pi Dunăre și n'o putut aduše proviziie.

Ca ista, ca răghimentu al treispreselea, niș unu n'o intrat în focuri așe multe. An tras și io op focuri, op gloanțe, la še să spuī mai multe? că poate să 'ntreabă undeva di asta. Di-acolea n'a mai fos niñic, s'o strigat înșetare și s'o dat prezonetu.

Așe o fost. Și ștatu nu ni dă păminturi niñic, nu ni faše măcar scutire di ghiruri, di avalelc. Lemnele, păminturile li-o loat Zidovii, boierii, și noi ședem . . . vai di capu nostru . . .!

Deleni — Ion Pascal, 50.

IX

Uite la noi cum ie:

O fost o fată a unui Rumîn, copchilă curățică, mai avuse fiete iel, da-i murise.

Un băietan se vinise din armată îi dușe lucruri din crișmă mereu. Mă-sa mărturisîa că fata ieî nu vorghește cu niminî.

Într'un timp vine o fimeie să-i descinte și băietanu iera 'n casă. Mă-sa o dzis că fără voia fietii o fost acolo fișoru.

Toamna o vinit s'o șeară unu și fata sta 'n tinpu șela supt un pădureț cu căporalu, că cu iel s'avé.

În cursu treghii vine un alt fișor și-m dzișe niie di fată. Da io i-an spus că nu si poate pină n'oi da ochii cu fata. — O vădz, o trag di-o parte: „uite Siñion se spune“. Și ia dzișe: „vreaū, im plașe“ — „Da, Mărină, cum fașem să dzis și față di mamă așé“?

O 'ntreb pi urmă pi mă-sa și-m spune că fata nu vré. Î spuî pi urmă fișorului: „mă, Siñioane, nu ț-an spus io că nu si poate“?

Cind aude tat-su fietii, s'o supărat ș'o suduie și ia 'nșepe a plînze. Si mai frămînta iel că nu vré s'o deie după șela, pină n'o vinit și pochii di i-o spus iel nu credé că fata lui o ișit din casă.

Î-o spus: „mă, iart-o, că-ț faș caraghioz di fată“.

Pi urmă o iertat-o și i-o dat se i-o vinit ieî ș'acu trăiesc amîndoi.

Îacă așé o mințit fata părinții.

Ales acu nu mai găsești să si talmășască părinții cu părinții. Dacă iel știie să zoașe, să cînte, așela-i bun. Numa 'ntre dînșii di si talmășesc, că treaba părinților o rămas. Acu s'o stricat lucrurile.

Fișorii si 'nsoară di niș, di cite paispreșe, di șinpreșe ai, di-așeia si 'mmulțasc așé.

Am și io fată ș'o vinit fișori și la mine, da li-an spus

că n'an fată di măritat, pînă n'a hi di vrîsta di doîdodzeş di ai. Şi n'o las nicăiurea.

Corbu — Mihaî Mihăilescu, 45.

X

Îo dzic aşé, dacă vine cazu di alezere să merzém toţ să 'ntrebăm: „îeste dziîua alezerii astădz? Dacă îeste, are să spuie preşedintele. „Domnule! — să dzîsem — alezeţ dacă vă trebuie, ştatu s'aleagă şe-î plaşe lui. Dacă el nu ni dă niînic di şe să-î alezem noi oaminiî“? — Şi să videm şe are să facă. Aşé mai bine dicit şomagu, cum o fost cazu acu. S'are să facă, dacă nu aleg îo? An să trăiesc şi îo ca un vinit din altă ţară.

Aşé ar hi mai bine dicit s'aleagă omu cu un pahar di rachiû şi pi urmă îel să ia miî di lei dila ţară.

Îo aşé li-an spus la oamini. Ei! da lumea noastră nu vré aşé. Omu nu trebuie să îeie frangu, că tot pi spatele lui îl ia.

Corbu — Mihaî Mihăilescu, 45.

XI

M'an luat la sfadă din partea averii cu fisoru. M'an dus la îei şi nora o sărit la mine şi m'o'nbrînsîit, m'o isghit şi îe şi îel. „Da-s făcute di mine casile an dzîs, şi îe s'o dus la mă-sa ca să viie fraîii cu tăîii. Îo an tras uşa după mine. Şi cînd i-an dzîs: „şe, mă, ai vinit cu cumnaîii să mă bateţ“?, îel: „taş că cin ti-oî isghi inîri'n pămînt“!

Bărbatu-îeî o murit şi îel fâşe şe vré cu mine şi mă trimete la vreme di bătrîneţe, pi iarnă, pi-aiş. Nu s'o mai făcut pîn'amu di-aiestea. Si mai sfădesc îei oaminiî, da nu si bat. Îo nu pot răbda aşé. Îo am nevoie cu a

mele lucruri, nu cu a ieî. Dacă trăia bărbatu iera ghine, da iel o murit, o dzăcut o iarnă, o avut o bubă la gitiță.

Îel o dzis cîn trăia: „aî, fimeie, la Vaslui, să regulez cu tine“, da io an gîndit că o să mă 'mpac cu fișoru ghine și nu m'an dus.

Amu di se merze di se si fașe mai rău. Dacă n'ar hi niñic! Î vine ieî o furie așe și-i comedie. Alfel iș caută di treabă, da-i ré di gură.

A vinit astă iarnă un doftor și l-o făcut di tătă bazocura pi ghetu om, că o mas la mine noaptea. Vinise să caute copchiu di gilș.

Îo an dat o hirtiie la procurori să viie zăndări la fața locului să'nșerseteze.

Amu si catolnisește¹ lumea, nu mai ține leza. Isghește fișoru pi mamă. Și io l-an scos pi iel dila zenii, di l-o dus la cășulari. O unblat ghetu ta-su, că iel o fost în răzbiel.

Îel fășe plinzere mereu să vindem zuncanii și să-l scoatem dila zenii, că-i greu. N'an știut c'are să hie așe, că-l lăsam acolo. Amu numai așe mai dzic: „cum l-a mai 'ncăldzi Dumnedzău“.

Ferești — Marița lu Stamache Coman, 55.

XII

Fimeile lucrează, țase, torc. Cu aistea trăim noi, cu lucru'n casă și la cîmp.

Avem haîne di aistea: cămeș țasute 'n casă. Cunpărăm bunbac, depenăm, urdzim.

Mai purtăm ilic, șaluri, belțișoare² și vara bariz și fuștă. Aiestea li cunpărăm dila tirg.

Ferești — Marița lu Stamache Coman, 55.

¹Se face nelegiuîtă.

²Broboade.

XIII

Pi copchil il boteadză, il încreștinează, il crește, il scaldă.
Moașă-l dușe 'n brațe, nănașu-l ține 'n brațe la botedz.

La trei sări vine ursitorii, și să-î puî atunș un pahar
cu apă copchilului pi masă și cu pine, ca să-l gășască
ursita așé, că-î ghine. Îele vin la fereastă și spun cum are
să hiie copchilu.

Apoi si fașe cumătriie; petreșere.

Ferești — Marița lu Stamache Coman, 55.

XIV

Lumea unblă și la doftor, că doftoru mai mult poate;
și la descinteșe, că nu știi di unde si tinplă leacu.

Bărbatu-ñeu o fos la doftor, io nu; nu m'o dus Dum-
nedzău, m'o ferit.

Lumea dzișe că la doftor si lecuiește mai ghine. O
fată a mé s'o făcut sănătoasă dila doftor, numai din trii
hapuri pi dzi: unu dimineața, unu la aňadză și unu sara.

Ferești — Marița lui Stamache Coman, 55.

XV

Postim pin la Crășun, la sfinta naștere. Și postu
mare ș'al Sin-Chetrului il postim, da șei dila meliție nu.

Îo mă duc todauna și la bisărică, da șele goluțe nu
si duc. Piste an si duc mai rar, nu tăț. La Paști apoi tătă
suflarea si strinze.

Ferești — Marița lu Stamache Coman, 55.

XVI

Lu ghetu omu-ñeu, că iera omu ștatului, lui îi plásé
poblicații di-aiestea. Asculta, că nu știia carte, da iera

căpos, prindé tát. Țera ȳute aman, piste samă, di-ăseia s'o prăpădit.

Chiăr cind o murit ȳ-o adus una di-ășelea galbine — cum să-ȳ dzic? — decurățe, di-o pune la chiept. ȳ-o adus-o cu doũo dzile nainte di-a muri. Țera cu capu Rezeluȳ pi ȳe.

ȳel o'nșeput a plinze.

Fereștȳ — Marița lu Stamache Coman, 55.

XVII

Can greũ o dușem. Pămintu s'o scunchit și-ȳ puȳin la noi. Șe faș cu doũă făls și cu șepte fișori? Dacă ai o zȳta, șeva, un s'o ții? Li ținem la boier și plătım di vaca cu lapte doũozeș, di părechea di boȳ triuzeș di lei, da-ȳ mult.

Noȳ sintem clăcaș. Dila Cuza-ȳ dat la părinț pămintu șe-l avem.

ȳiie să-n deie ștatu pămint c'an fos viteran — nu-n dă.

Șe să fac? ȳmpărțăsc dintr'ășela care-l am la fișori, cite șinsprezeșe, cite doũosprezeșe prăzini la un fișor.

Moara Greșilor — Vasile Anton Șchiopu, 56.

XVIII

ȳo sin leat șeptezeș și șepte ș'an fos la răzbel.

An plecat la'nții aprile. Dunărea an trecut-o ȳn ziũa di sfintu Iliie, la Nicopol. Di-acolo an trecut la Grivița, la Bucova, la Viěrbița și s'o mintuit atacu la Plevna, la podu Hirlețuluȳ, despre Sofiia.

Pi urmă pi noi ni-o rătras napoi cu prezonerii, c'an rămas puȳini din foc. Ob miȳ și șin sute di prezoneri o adus răghimentu nostru al treisprezeșelea di dorobanț, di ȳeș.

An luptat ș'o mărș bine, c'an fost ȳndrășneț. ȳei' sta'n rădute și noi ni dușem la dinșii, la ghizuniie. ȳei băt'e'n

---

*Turcii.

carne și noi bătém în malurile așelea. Acolo iera grozăyiie. Iei sta'n rădute și noi ni dușém după dinșii, îi scotém din iesa si dusé 'n șelalalt și noi trebuia să-i scoatem și di-acolo, pîră acolo mereu, pîră unde i-an prins.

Acolo nu-i ca aiș, să dai 'napoi, că te pușcă comandatu dila schinare, trebuie să dai nainte, să reușăști. Alfel cum îi mai prindéi pîră nu te'ncheptiai cu iei? Pi mine m'o rinit cu baineta o leacă, da n'an simțit niñic. Par'că știai acolo la še te duș? Atunș it, luaï gindu di casă, di masă, uu te gindiaï să mai scachi 'napoi.

Cită griză an dus! Mincam păpușoi cruz. Încai, dacă te'npuşca odată scăpai di griză, da așé...

Moara Greșilor — Vasile Anton Șchiopu, 56.

FĂLCIU

FALCIU

I

— Foi verdi maghiran,
Ghițșor dži piști deal
N'ai viñit la noi dži-on an.
— N'am viñit că n'avui cal
Am loat cal imprumut
Ș'am viñit cînd am putut.
Si folos c'am m'ai viñit?
C'am găsît puica 'n pămînt;
Am să staū și luni și marț
Să-m daț sapă și lopată
Să mă duc să nî-o dizgrop,
Să-î văd fața sé curată
Cari-o sărutam odată,
Ș'acu-i plin dži promoroacă,
Să-î puî la cap un trandașir,
La tșișoarî-un grazantșin¹,
La o parte un salcîm.

Cornî — Ileana Sumanu, 24.

II

S'o pornît triî craî măhniț
Pintr'o sté că s'o ascuns,

---

¹Tufănică.

Nu merzé 'n spre apusoafe
 Și 'n sprî-añadză avé cărafe,
 Cîn sta dži să hodžiné
 Stéua lor le'ngăduié.
 „Si umblaț, și căutaț
 Sel nic prunc ca să-l aflaț?
 Dži s'a afla să-l găsiț
 Niie dži veste să-m daț,
 Să mierg să mă'nchin și io“.
 Și o miers dži s'o 'nchinat,
 Scumpi daruri ș-o luat:
 Aur, zmiernă și tāmii
 Precum și la carte scriie;
 Cu dar și cu veselie
 Amin, boierî, să vă șie
 Dži astădz până 'n veșie.

Cornî — Ileana Sumanu, 24.

III

Džila noî dumbrava 'n žos
 Mult e mindru și frumos,
 Numa 'n iarbă și răgoz
 Creșși-un trandașir frumos.
 Îo mă plec să-l aňiros,
 El iș lasă floarea 'n žos,
 Îo mă plec să-l puî în sîn,
 El im spuňe că-i strein,
 Dži strein iel ș-o rămas
 Mult îi negru pi obraz,
 Mult îi negru și pătat;
 Dži părinț s'o džipărtat.
 — Maică, džicit pin streinî
 Maî džiňe într'un vas cu sl'ini,
 Că streinu-i ca șulina

Și tse'mpunze ca aldžina ;
 Mă duc la cofă să beū apă
 Niștse lăcriñ mă adapă.
 Bate, vintse, pintre bradz,
 Nî-aduși-un dor džila doi fraț,
 Batse, vintse, pintre flori
 Nî-aduși-un dor džila surori.

Cornî — Ileana Sumanu, 24.

IV

Džin žos džila răsărit
 Viñi-un cār acuperit
 Cu covor verdze 'nvelit,
 Covor roș acuperit,
 Dar în nuntru siñe iestse?
 Unu sîngur Dumñedzăū,
 Măculița Přeșista,
 Mihailă Hranghelu,
 Vină să iē sufletu
 A răposatului Nihai.
 Pi džipartse să ruga
 Și dz'aproape 'nzenunta :
 „Viñiț fraț, viñiț surori
 Și mă 'npododziț cu flori,
 Mă stropiț cu stropi dzi apă,
 Mă pitfeseț pin' la groapă,
 Stropiți-mă și cu žin,
 Mă pitfeseț la amin.
 Să nu mă scriț cu morții,
 Că morții nu-s frații nîi,
 Să mă scriț cu viii,
 C'aseia sint frații nîi,
 Să nu mă scriț cu șerñală,
 Că șerñală-i multă 'n țară,

Să mă scrii cu arzint,
 Că arzintu-î su pămînt,
 Viața mé s'o mîntuit.
 Înzerii vor strundzița',
 Părinți fața nî-or sta,
 Ca pi fii nî-or zudzica.
 Să merzêm la zudzicată,
 La scaunu dzi veș dzi chiătră.
 Undze merzi-o lume toată.
 Să-m šeũ iertafe dzila tată;
 Să merzêm la zudzicată
 La scaunu dzi aramă,
 Să-m šeũ iertafe dzila mamă;
 Să merzêm la zudzicată,
 La scaunu cu doi bradz,
 Să-m šeũ iertafe dzila fraț;
 Să merzem la zudzicată,
 La scaunu sel dzi florî,
 Să-m šeũ iertafe la surorî,
 Îm šeũ iertafe dzila toț veșinii nîi,
 C'ac' sin pornit pi drumu dzi veșii.

Cornî — Ileana Sumanu, 24.

V

DZI ȘAS RĂŪ

Amin, amin.
 Cum să 'ngăduie șefu cu pămîntu
 Așa să să 'ngăduie zunghiurile și duferile lui [cutare]
 Suzetătura și spulbărătura,
 Spaîma și frica.
 S'o pornit omu dz'acasă
 Gras și frumos

¹Trîmbița.

Și bun sănătos.
 Pi cale, pi cărafe
 Cîn la nîzloc dîi cale
 S'o 'ntîlnîit cu șas rău dîin scîrbă,
 Șas rău cu lichitură,
 Șas rău cu 'ntîlnîitură,
 Șas rău cu spaîmă,
 Nîimin n'o vădzut,
 Nîimin n'o audzîit,
 Numa Maîca Pîesîista,
 Supt o poală dîi sef s'o coborit,
 În cîrze dîi aur s'o sprîzîîit
 Și dîin gură î-o vordzîit:
 — Omule, se tse nîșeledz,
 Se tse vâicăredz?
 — O sfîntă Maîcă Pîesîistă,
 Cum nu m'oi nîșela,
 Cum nu m'oi vâicăra?
 Că m'am întîlnîit cu șas rău cu lichitură,
 Șas rău cu 'ntîlnîitură,
 Șas rău cu spulbărătură.
 — Omule, nu tse maî vâicăra
 Și nu tse maî nîșela,
 Că îo la dîiscîntătoafe tîi-oî îndîepta
 Că îe sérăle 'n foc o arunca,
 Cu gura ț-a cînta,
 Cu limba ț-a dîiscînta,
 Cu mîna țî lî-a dîîpărta,
 În fuîndu mării lî-a arunca.
 Undzî-or sta, s'or fărăma,
 În pustîi loc s'or așădza
 Și la bolnavu n'or maî căta.
 S'o maî porîîit dîz'acasă [cutare]
 Pî-o cale, pî-o cărafe
 Dîi s'o spăriat și maî tafe,
 Nu ștîiî dîi-un lup cî-o lupoaică

Saū dži-un urs cū-o ursoaică,
 Saū dži om bat,
 Orī dži v'un ciñe turbat,
 Orī dži om cu capu mafe,
 Că s'a spăriat și mai tafe.
 Iō pi dziūa dži-adz
 Am mintuit dži dziscintat.
 Niś așa nu voi lăsa,
 În grazd oī alerga,
 Pi džiś dži foc oī încălica,
 Cai înaintse vor dzipărta,
 În pustii loc vor așadza,
 Undzi-or sta s'or fărăma
 Și la bolnav n'o mai căta.
 Bolnavu o rămiña
 Curat și luñinat
 În ștširea lu Dumñedzăū dat,
 La dřiapta Tatălui așadzat
 Să šiie dži boale gféle îndreptat.
 Aistse citseva cuvintse
 Džila Dumñedzăū ni-s menitse.
 Siñe li-o putsé dziše
 Și li-o dziscinta,
 Džiscintsecu džila miñe
 Și leacu džila Dumñedzăū
 Și džila Maica Pfesistă.

Cornī — Ileana Sumanu, 24.

VI

DZI URSITĂ

— Ohoho vacă dži lañe,
 Ohoho vacă plăvaie,
 Ohoho vacă bălaie,
 Dži undze vii tu?

— Džin nouă țări
 Și džin nouă mări,
 Ricnind și boncând,
 Džin tsișoafe brăzdze azvirlind.
 — Stăi, nu tse rincăi
 Și nu tse boncăi,
 Că io nu nî-oî da
 Patu cu bărbatu
 Nîș blidu cu mincafe,
 Nîș săcultșețu cu safe,
 Că io șéră¹ am cătat,
 În foc li-am aruncat,
 În apă li-am stins
 La inimă tși-a 'mpuns,
 Sinzele ț-o curs,
 Acolo tși-aî tăvălit,
 Acolo tși-aî forfotșit
 Și io am rămas
 Curată luînata
 Dži ursită indfepțată.

Cornî — Ileana Sumanu, 24.

VII

Șicî o baragladinî di Țigan umblin pi cimp șambura, numa și deti pisti o coșcozemite moyili di galghinî aurii ca și sfintu soari într'asfințit, la rădășina unui schin. Di dus di cap și iara crezu ci-î altî dihonie di mîncări. Înșercî si-î mininși, da nu putu. Înșudat îi lăsi șoara naibii 'n pași și si dipărtî minios.

Întilni un șoban cari-ș pășté oili, durluind din trișci, culcat cam într'o rîli lingî un șipoti cu apa ca la-crima. „Bre! Românico, îi zisi Țiganu, io poși si-ț daț

¹Pluralul dela „fier“.

ți pitași di aur, pi cari niși ciniî nu-î mininci, si-ț umpli gluga ta, da si-nî dai și tu niie o oai, bre, într'ales.“

Ruminu văzu că șinstita păsăruici îi proasti di dă 'n nas și-î mininci ciniî din traisti, ca la toți șiî din stolu lor, și si 'nvoi cu Țiganu. Răminé lucru la alezere. Da și aiși o păli ca Iriniia cu oiște 'n gard, pasăre noastri. El si chiti 'n troaga ¹ lui ași: „s'o eū pi sé din frunti i pré slabi, ci di șee fuzi tari. S'o eū pi sé din nízloc nu-î sé scofali“. Ochiî șoroîului si bunghiri atunși spri coada turniî, uni o oai rebeziți di iarni aghé viné dupi șelilanti, di slabi și era, și mușiî îi curzé pi nas. „La cio! la cio! croncini balauru, așee-î di mini, ia ti uitî nėtali, di grasi și-î aghé si mai tirăști, și untura-î curzi pi nas“.

Si 'nvoi cu șobanu și o lui. O dusi acasi și o trinti dinainté bordeului; iar danșu cu mămăliguți 'ntinsi pin' si săturari 'n untura și curzé din oaé Țiganului. O zuchiri și o fripsări 'ntreagi in sobi; mai halir² și o cofi di yin, dar povesté șee: prostiia din născari nisodată leac nu ari; iș adusări aminti inainti di a si puni la masi ci n'au scobași³ — mi rog nėtali tăbet boeresc. Hai cu toțiî la scobași. Pi drum si 'ntilniri iar cu un afurisit di Rumin. Șoara niși una niși dou'nsepi: „bre Rominico! si nu ti'și⁴ bre acasi la mini, ci-î cheé diasupra uși, oaé fripti'n cuptior și cofa cu yin su masi, auz bre?!“ Ruminu bun mebenchî răspunsi: „cum nu! Si poati si fac io una ca asta?“. Dar in inima lui nu-ș puté stăpini risu și chișoarili pin' la bordeu Țiganului. Iș mai lui vrî-o doi tovarăși, si dusi la bordeu șoarii și făcu boștioară⁵ pin sobi și pin cofi. Sătuî di putéi ușidi purisili pi pintisili lor o tuliri.

Șleahta di Țiganî fitecari cu citi un schin di mășieș in spati si 'ntoarsări și si viriri'n casi. Cin colo pași,

¹Tidva, capul.

²Inghițiră.

³Un fel de pește.

⁴Te duci.

⁵A lăsat gol.

niși tu oai, niși tu yin, niși niros macar, țăpenie nu si auza, numa un bondar di șîl mari bizie ca Totoi a nostru din cobzi. Niși una niși doii Țiganu nostru cadî pi ghetu bondar, cum cî el și nimini altu i-o făcut aist năcaz. Amandé la baros și fuga dupi bondar. Bondaru si așazi pi horn, Țiganu plîosc cu barosu și dărîmî hornu; mai dărîmî ș'un părete și numa parci l-ar hi 'nvățat șineva, si pune pi nasu Țiganșii. Țiganu clichî din ochi și trosc cu barosu 'n capu Țiganșii di-o culci latî la pămînt.

Dupi și văzu balauru c'o făcut cotoarba, puni İuti un șerc di cofi 'n capu Țiganșii și prindi a bati peni di žur imprezur ca si nu İasi sufletu; apoi trimăsi răpidi pi dănsucu al mai mari la poța din sat zicîndu-i: „du di chîamî pi taica părintili si prisistuiasci pi mi-ta, și spun-i cî i-oî oțali și İo un topor“. Dănsucu si dusi și găsi pi popi la masi, mîncîn brînzî cu mămăligi caldi, di i s'o făcut postî puradeului. Cu ochi la popi și cu gîndu la brînzî zisi: „Moș Brînzî, o's tata cî si merzi si oțalești pi mama, cî ț-a prisistui și el vr-un topor“.

Cornî — Vasile Andrei, 90.

VIII

- Bre, Unguri, di și țî-i cămeșa groasi?
- Avut di uni fași!
- Da di și-i scurti, bre?
- Atit fost!

Cornî — Neculaș Vasile Andrei, 38.

IX

DI ȘĂRPI

Liți pistrîți,
Din pămînt in İarbi,

Din iarbî'n păr,
 Din păr în cheli,
 Din cheli'n carni,
 Din carni'n vîni,
 Din vîni'n os,
 Din os în măduhî,
 Duci-sî vestîa,
 Nî-aduci povestîa,
 Din măduhî'n os,
 Din os în vîni,
 Din vîni'n carni,
 Din carni'n cheli,
 Din cheli'n iarbî,
 Din iarbî'n pămînt.

Vutcanî — Ilinca lu Gavrilî Purîse, 40.

X

DI BUBÎ DULȘI

Mî sculăi duminici dimineați
 Și făcuî o masî mari,
 Chemăi toati bubili,
 Toati buboaili,
 Toati plescațiți,
 Toati cirtîțiți,
 Toati udmili,
 Numaî huba șei dulși n'o chemăi.
 S'o minîet și s'o uscat
 Ca baliga'n gura cuptiorîului.

Vutcanî — Ilinca lu Gavrilî Purîse, 40.

XI

DI DIOCHÎ

Di hi diochet di femeii crapi-î țîțili,
 Curgî-î laptili,
 Di hi diochet di fati chiși-î gițili¹,
 Di hi diochet di cîmp si si usuși,
 Di hi diochet di codru si-î chiși frunza,
 Si rămii curat,
 Luñinat
 Ca arzintu
 Strecurat,
 Ca maici-sa si l-o făcut,
 Ca Dumnezău din șerî si l-o lasat.

Vutcani – Tudora Ion Cozocariu, 50.

XII

Fost-o șici un mari imparat și si chema Săvian. Di uni și până uni așel imparat avé urechi mari ca di coșcozemite magar. Și tai si mai feré așel imparat si nu cari cumva si afli supușii lui așasti mari taini. Umbla numa cu capu acupirit, di nu i si vidé urechili șeli mari. Niminé dar nu știé dispri așest șicret, fără numa bărghieru lu imparatu Săvian il știé. Și, doamni, si feré și el si nu-l dei 'n public, căși vai ș'amar di viața lui: spinzurătoare-l aștepta. Din prișina asta, ci știé așasti taini și nu puté si vorgheasci și altué dispri é, înșepu ghetu om si i si faci rău, a si umfla, ci si strînzé 'n coșu lui răutati. Căzusi ghetu om in dropici.

Si dusi dar sarmanu la un doftor neamț, foarti diparti, și-î spus cum sti lucru. Doftoru șela si vedi lucru ci iara diștept a dracului, ci l-o putut vindeca, măi tati, ușor di tot. Î-o spus ci si si duci pi cîmp diparti și si hiie

¹Vițele de păr.

singur, si nu-l audi nimené. Si si pui si săpi o bortî 'n pămînt, si si pui cu gura la bortî tuchit zos la pămînt și si strîzi tari, di trîi orî: „ari imparatu Săvian urechi di magar“. Di acolo va eși o buruianî cu frunza ca urechê di magar; si o tai mărunțal și si faci din é niști susu-lețe, pi cari noi li mai chemăm și țigări; pi cari si li beé și si va vindeca.

Și si vezi c'o avut dreptati Neamțu dracului, cîsi cum o făcut ași, cum o 'nșeput a si disumfla și a nu-i mai lași rău sîcretu pi cari-l știé dispri imparatu.

Di atunși s'a născosît pustiu ista di tiutîun; di așee samîni frunza lui cu urechê di magar; iar șini ari cîti un alean la sufletu lui și nu-l poati uita niși spuni altuê, bé tiutîun ca si-l mai poati uita.

Vutcanî — Duñitrachi Popa Șobotaru, 90.

XIII

Numa sîci un pré sfint vlădicî si dusi la o bisărici 'ntr'un sat, ca si faci inspectîie popîi di-acolo, cî nu-i pré aňirosa ghini vlădicî di el. Numa colo dupi si s'o pus vlădica 'n strana arhiercasci, cîn își așazi minile pi răzămători, numa si dă di coșcozemiti liulê ticsîti di tiutîun. Numa uni s'o suparat, măi tati, vlădica, și chîamî pi popi din oltar. „Da ghini, părinti, si si chîamî asta? Aiși șad asfel di lucruri?“ Popa si făcu galbîn ca lipanu și si uîti mănios la dascal, apoi răspunsi: „sărut mîna, pré Sfinti, iaci afurisîtu ista ș-o pus-o acolo. E a lui. A mé n-o țîu dicît în oltar pi sfinta masî!“

Vutcanî — Vasile Stoîca, 38.

XIV

DI RÎIE

Noûi rîi am avut,
La oasti s'o dus,

Numai opt o vinit
 Și una n'o vinit.
 Da di și n'o vinit?
 Cu unturi fripti,
 Cu șapi lichiti,
 Cu pușoasi tămăduiti,
 Cu chiatri'nchetriti,
 Si chei,
 Si răschei
 Ca spuma di mari,
 Ca roăa di soari.

Stuhulești — Zanhira Gavrilă Dascalu, 45.

XV

Si nu vi hîie lucru cu banat, boierî marî!
 Ci s'o bucurat
 Mari Marchidon imparat;
 Și-o văzut s'o bucurat:
 Două merișoari di aur
 Dimineați cîn s'o sculat,
 Pin curti ci li-o aruncat,
 Curțili s'o cutremurat,
 Služili s'o dișteptat.
 O scos un cal graur,
 Cu șaua di aur,
 Cu friu di matasi,
 Cit yița di groasi.
 Dumnezeu cîn o discălicat,
 Brazdi niagri o răsturnat,
 Griu di varî o sămănat,
 Ia s'o's la luni, la săptămîni,
 Si vadî griu di frumos.
 Griu di diparti înverzé,
 Di-aproapi frunti di copt fășe.

Di grab di calari s'o plecat,
 Trii schicușoari'n dești li-o luat,
 În palme li-o frecat,
 În năframă li-o legat,
 Și la zupineasa gazdă o alerșat:
 — Valio! Valio! măi fimei,
 Griu nostru c'o si chei.
 — Măi bărbați blastamati,
 Niși o griži nu ti bati,
 Niși în samă nu băga,
 Că niși țirgu nu-î diparti.
 Te'n' țirgușor colé la Bărlad,
 C'am auzit ci-î țirgușor laudat,
 Și é sășireli mănunțali
 Cu mănunchiu di yioreli
 Ca si taî griu cu eli,
 Și si strinzi tot nevesti ochișali
 Și copchili tinereli.
 Și ales șelilanti trăžé,
 Nu pré trăžé,
 Dar o babă bătrini,
 Cu seșiré strimbi'n mini,
 Fășé din znop, clai,
 Din clai, hodobai,
 Cara la șei fățarie di arie.
 Aduseră doispresi ghidizii²
 Negri ca corghii,
 Pi uni calca,
 Scinteî varsa.
 Cu cozili felezué,
 Cu nărili vint trăžé,
 Cu urechili'n sac puné,

¹Du-te.²Bidivii.

O'ncarcat douăspreși cari mocănești
 Și douăspreși moldovinești;
 Purșesără la moari la Ivănești,
 Iar blastamata di moari,
 Cîn văzu atite cari
 Cu pohoari,
 Cărăușii pocnind
 Boii muzînd,
 Puse coada pi spinari
 Și plecî la lunca mari.
 Și eși un moraraș mititel și buzat,
 N'ar mai avé parti di el sini l-o botezat,
 C'o minî di tîriți
 Și'n minî prăzîniți;
 Cu tîriți nî-o amăzé,
 Cu prăzînița nî-o croé
 Și din gur'ași-î spuné:
 „Ptru, ptru, ptru, și na, na, na!”
 Moara sta și si uita,
 Ca la un stăpin și-î iara,
 Ș'o luarî di codiți,
 Ș'o trîntiri 'n pîrpăriți,
 Ș'o luarî di dirlog,
 Ș'o dăduri hop la loc,
 Și-î dădur' un pumn în șali,
 Di crișcari din măsali,
 Și-î dăduri unu 'n guri,
 Ș'o dăduri pi făini,
 Și 'ncălicari pî-un cocoș,
 Și prîndé a turna 'n coș.
 Nu curzé făină, și curzé aur și mărgăritar
 Pin curțali nevoastri, boieri mari.
 Iar zupînu gazda cu poala mântălii-l lua
 Și 'n chilna harabalii ci-l turna,
 Iar cu poala sumanului ci lua
 Și 'n chilna carului ci turna.

Acuș'a 'ncărcat douăspreși cari mocănești
Și douăspreși moldovinești;
Plecari acasi la zupîneasa gazda;
Zupîneasa gazdi cin o auzit
Carili scărțiind, căraușii pocnind,
Îndat'o sărit numa 'n fusti și 'n tulpan,
Ca ș'o mădamî di divan,
Ș'o purșes din camari 'n camari,
Păn l'al noulé camari,
Ș'o făcut un colac mindru și frumos,
Ca și fața lu Hristos,
Și l-o pus în cuiu din zos,
Ca si hiie 'n sara lu Sf. Vasile
Noûi plugarașilor di folos.
L-o tăet în trii,
O dat și lu Andrii:
L-o tăet în patru,
O dat și șelor di-afari,
Ci staû cu gurili cascati:
Îar trii mătăni c'am bătut,
Doi înzeri ci m'o luat,
La porțili iadului ei m'o dus,
Și-am văzut, io, singur m'am spăriet:
To mesi strinsi și făcliî neaprinsi;
Femee fărmacătoari
Și primbli pi dinsa Faraoschi pin iad calari,
Femee cari é mana dila vași,
Ni-o călăresc doispreși drași;
Îar trii mătăni c'am bătut,
Doi înzeri ci m'o luat
Și la porțili raifului ci m'o dus.
Îar în raî șî-am văzut
Îo singur m'am bucurat:
To mesi 'ntinsi, făcliî aprinsi,
Și pahari plini,
Cum îș dau creștinii

Di pi draga lumi.
Copchiit șii nibotezaț
Zboari din pom în pom
Si strigi ferisi di ii și di ii,
Da mai ferisi di șii și i-o făcut pi ii.
Și tot v'am mai ura boieri mari,
Dar stem tocma dila Calica,
Uni-i mămăliga numa cit nuca,
Cin oi scăpa fărătura,
Doispreși mi pălesc cu dischicătura;
Și tot v'am mai ura, v'am mai ura,
Da-s numa 'n ilic
Și mi é naiba di frig,
C'am un cozoc cu nițili di cini,
Ci de'ghé si mai țini pi mini,
Ci-i tocma di cind iara tati-ño nire;
Și tot v'am mai ura, boieri mari,
Batir ni-ț da și noui v'o doui, trii parali,
Batir cit om lua la băieți sari.
Trandahir bătut pi masi,
Rămii gazdi sănătoasi.

Mălăești — Ion Teleganu, 84.

I A Ş I

I A Ș I

I

O fost un împarat și 'mparatu Florea o avut un cal di aur; ș'o avut și trei fete. S'o sculat Împaratu Roș ș'o furat calu șel cu păru di aur dila împaratu Florea. Și s'o pus la masi cu lacriși pi obraz, mult supărat. S'o sculat în răpedeșune și i-o tras o palmi fetii lui mai mari ș'o zis:

— Și ni-i folosi, daca ț-oî spune?

— Poate ț-oî folosi și ieū cu șeva; dă-ni, babae, haîne di primineali si plec ieū dupi iel.

Și i-o dat ș'o plecat dupi iel. Ș'o mers pin' la o fin-tini, undi lumea s'aduni; api bunî iara. Ș'o vinit la fin-tini, ș'o vinit un moșneag c'o cani di api ș'o zis:

— Călător, băet si iești, si caūț pi-aiși?

— O furat calu tătini-ño și vraū si plec dupi iel.

— N'ai si pleși, băete, dupi iel; ai si pleși inapoī, să-ț dee cal di călărie, cari o fost împaratu nire, și coroana, cari o fost nire, și hainile șele și-o fost nire.

S'o 'ntors, iar tati-său cind o văzut ași:

— Ași-i ci nu ni-ai făcut treabi?

— Nu ț-am făcut treabi, da ț-oī fașe. Dă-ni aeste si-ț șer; coroana și straele și calu, cari-ai fost nire.

— Ehe!... undi am ieū aiși calu așela și undi-o mai hi coroana și straele! S'o mai găsi pin șel pod?

— Babae, lasi-mi si mi duc in ostrevile mărilor, si găsesc calu, cari ai fost nire. Dă-mi, babac, o dimirlie di

zaratic și una di cărbunî stînși, ca si găsesc calu 'n ostrevile mărilor.

S'o sculat tati-său și i-o dat o dimirlie di zaratic și una di cărbunî stînși. Ș-o luat un ghiși pi minî ș'o plecat cu dimirliile șele doui și s'o dus în ostrevi. Și tare i-ar hi plăcut si yiie un cal frumos. Ș'o vinit unu răpsigos și mult urit, ș'o tras un ghiși în cal. „Haî, minca ț-ar cinii carnea, și nî-estî tu bun nîie!“ Și tot striga: „nea, cal frumos!..“ Căii șei frumoși si dipărtau, iar șeal răpsigos viné. Î-o măi dedet un ghiși în cap: „haî, minca ț-ar cinii carnea!... Di-ar veni al triilea oari am si-i măi trag un ghiși în cap ș'am si-l prind“. Și l-a prins, ș'o 'ncălecat pi dinsu, ș'o plecat cu dinsu la părinte acasi. Cînd o văzut imparatu, s'o 'nspăimîntat ș'ași o zis: „alei, dragi, cū așel cal răpsigos si ti duși pin străinătate“? Și s'o dus sus în palat. Ș'o 'nșeput si si 'mbrași cu straille împărătești, cari o fost tat-său nîre. Cînd o ișit afarî fata cu straille tătini-so șele di nîre și cînd s'o scuturat odatî calu s'o cutremurat pămîntu și dealurile și yiile și s'o tulburat nourii. „Tati, zise, s'o făcut calu măi frumos di nu s'o putut pi pămînt“. Și calu zise fetii: „stăpini, scoati mîna ta dreaptî și viri'n urechea mé dreapti, scoati hainile di primineali și pune a tătini-to în disazi. Și tu măi viri mîna 'n urechea dreapti și scoati șaua și friu și ghișu. Ca vîntu ai si pornești, stăpini, ca gîndu“. Și ș-o luat și i-o trebuit ș'o 'ncălicat pi cal, ș'o strigat calu: „suî, stăpini, pi mine și haidem!“ Cînd s'o tulburat calu cu nourii nu s'o știut și s'o făcut fata șee. Ș'o azuns la fintini, cari o tras întiaș dati, ș'o vinit moșneagu to cu cana la apă ș'o zis: „băete, di-acu ai si fași treabi“. Ș'o zis calu: „suî, stăpini, și haidi“! Și s'o tulburat cu nourii, cari așesta cal nu merzê pi zos, merzê'n aer. Și dila un timp di vreme i-o dat drumu din naltu șeriului pini aproape di pămînt. Și s'o răpezit răpede ș'o apucat-o iar pi cal. Ș'o zis calu:

— Stăpini, cum ț-o părut?

— Ca leșinații șii di moarti nî s'o părut.

— Ași nî s'o părut, stăpini, și nîie ghișiu, cari nî l-ai dat dintii. Ei, stăpini, ai si mai trazi doii, ș'ai scapat.

Merze, merze și merze și iar îi dă drumu di sus și s'azunze aproapi di zos. Răpede s'o răpezit și 'napoi pi cal s'o suit, ș'o zis:

— Stăpini, cum ț-o părut acuma?

— Nu ieram niși cu yii niși cu morșii.

— Așa nî-o părut și nîie ghișiu cari nî l-ai dat al doilé. Mai ai odati si mai trazi ș'apoi ai scapat.

Mai merze, mai merze pin aer, și dila o cale și dila un timp di vreme iar i-o dat drumu. Mai mai s'o prăpădeasci. Și s'o răpezit calu răpede și iar o suit-o pi dînsu ș'o strigat iel, calu:

— Cum ț-o părut, stăpini?

— Ca un minunt n'am murit.

— Ași nî-o părut și nîie ghișiu cari nî l-ai dat a triia oari. Iă, di-acu, stăpini, ai scapat. Stăpini, ai si merzi pin orașu șel mare. Șade fata lu Sf. Soare pi-un scăunaș afarî și șetește 'ntr'o carte. Din fugă și din răpedeșune si-i apuși coroana din cap și inelu din dezit.

Și si dușe, si dușe iel ș'a 'nvațat-o calu si iei sama ghine. Și s'o dus... ș'o azuns la 'mparatu Roș la poarti, și iē o strigat: „nu vi trebuie un vezeteū bun“. Ș'o ișit afarî răpede un soldat: „ii trebuie imparatului vezeteū la calu cu păr di aur frumos“. Ș'o chemat-o 'năuntru și s'o tocmit vezeteū. Și i-o dat pi-o zi ș'o noapte o litri di undilemn. Și ii nu-i plăsé lumînările, ii plăsé coronile și inelu. Pi grindî li-o pus și si vidé 'n grazd. Ș'o pîndit-o alți grăzderi: „și luîni iesti mai tari ca la împărăție“? Și s'o dus la 'mparatu ș'o spus: „nu iesti la Sfinția ta ași luîni strașnici ca cum iesti 'n grazdiu său“. Și 'mparatu o alergat cu fuga, și cînd o bătut în uși s'o 'nfricoșat ași di tari, și s'o dus ș'o luat coroana și inelu. Ș'o strigat imparatu si-i aduci stăpina coronii ș'a inelului; neaducînd-o i si chierdi viiața. Și iē s'o dus la cal ș'o 'nșeput a plînze, ș'o zis: „stăpini,

ași-î ci nu tî-ai putut păzi, ș'ai si trazi.... Da nu-î nihic, du-ti 'napoi, stăpini, spune să-ț deeyin di noui ani și pine di noui ani". Ș'o plecat și i-o dat yin și pine di nouă ani, ș'o plecat in oraș și calu ș-o făcut o grădini frumoasi, cari nu si mai puté pi lumea asta. Și calu o suflat asupra stăpini și s'o făcut un moșneag cu sprinșenile pini'n barbi și barba pini'n briu. Și iel s'o făcut grădinar. Toati lumea s'o dus ș'o văzut grădina cu flori. Îns'o zis și fata lu Sf. Soare ca si si duci si prăvasci 'n grădina cari si povesteaste, ș'o zis Sf. Soare și cu maici-sa si si duci, nu i-o stricat hatiru, și i-o dat drumu, și s'o dus și ié si prăvasci și prăvind s'o zăboyit. Ș'o azuns sara ș'o flămînzit. Ș'o zis:

— Moșule, n'ai o bucățici di pine și n'ai ș'o leaci di api?

— Am yin, cam vechi.

— Hiie și di noui ani, c'om bé.

Și s'o 'mbatat cum o baut. Calu s'o dat di trii ori pisti cap, și pi urmi s'o făcut cal la loc. În scurt, in grabi o suflat asupra stăpini-sa și s'o făcut frumoasi cum o fost. Ș'o zis: „ferești-ti, stăpini, ca s'o 'nșfac pi mine“. Ș'o 'nfășcat-o pi dinsa. Ș'o zis: „sui, stăpini, pi mine, ci di-acu am furat pi fata lu Sf. Soare și si merțem răpede, ci ni-azunze din urmi tatu-său“. La zumatate di cale o simțit calu ci vine Sf. Soare. Ași 'nfocat pi undi merțé locu s'aprinde. Ș'așa di tare s'o suparat pi fata sé di 'mparat, o blastamat-o, ci: „di iești barbat si ti fași fimee, da di iești fimee si ti fași barbat“. Și cin s'o uitat ié, s'o zăluit la cal:

— Calule, m'o blastamat Sf. Soare.

— Și?... nu-î nihic, ț-o prinde.

Ș'o azuns la 'mparatu Roș cu fata lu Sf. Soare. Cind o dus-o 'nuntru, o zis fata:

— Ticălos și blastamat, am socotit ci pintru tine m'ai adus, nu pintru unu ca aista, iar tu daci ni-ai făcut ași, ni-ai adus coroana și inelu și m'ai adus și pi mine; am si-ni aduc herghiliile mele din ostrev.

— Toate si-rni aduși își la fața locului.

S'o dus la cal plingînd. Acu iara barbat. Ș'o zis ași: „e, e, heî! avem si năcăzim greū. Du-ti'napoi, spune si-ț dee 19 chite di cinepi și si-ț dee 19 chei di ghihol și si-ț dee 19 oca di rișină. Și yinî, stăpine, și si mi 'nvălești ghine, si mi 'mbrași ghine cu cheile estea și cu rișina și cu cinepa“.

Și l-a 'nvălit ghine.

Ș'o încălicat pi cal ș'o plecat la ostrevu di mare. Și s'o dus, ș'o zis: „fă o groapî aișa și si mi vir ieū întâi și fă și ție o groapî și ti viri și tu'n groapî“. Și cin necheza citiodati, s'aprinde mările. Calu sela si sfrămînta virtos. Și l-o sfrămîntat calu cailor și si nera si porunci, si strășniși mari iesti di-l sfrămînti pi dînsu și nu știie sine. Și iel și dup' aseé l-o munșit virtos și l-o trudit. Atunș o ișit din groapî calu istaltat ș'o zis: „ieș, stăpine, și tu din groapî și prăyești¹ di lupta mé, c'am si mi lupt cu tatu cailor“. Calu cin o nechezat înc'odati, o ișit calu așela munșit ș'aprinș, ș'o strîgat calu așela: „în lupti si ni luptăm, saū din trînti si ni trîntim saū din mincari si ni mincăm“? Ș'o zis istalalt cal: „di mincari si ni mincăm, ci-i mai buni dreptatea dicî noi ni-om lupta ș'a fi cu strîmbătate; mai ghine ni-om minca ca si fașem pi dreptate“. Și s'o apucat îi la mincat, și s'o mincat, s'o mincat, pini o ramas sel din ostrev fără carne pi iel și istalalt o rupt cheile dintr'insu, pintru ci aista o dorit si-l minînse pi-așela, si-l poati dovidi mai răpede, si-l prindi. Ș'o strîgat dupi și l-o mincat ghine: „pune, stăpăne, căpăstru 'n cap, nu ti teme di-acu nainte“. Și dupi și-o strîgat: „incalici pi dînsu și chitești doūă ghișe: unu'n mine și doūi 'ntr'insu și minî virtos“. Ș'o ișit toati herghiliile afari. N'o ramas niși o cochiti di cal. Și i-o dus în răpedeșune toati herghiliile și li-o adus la împaratu Roș în ogradi. Ș'o strîgat fata lu Șf. Soare ca si li vire toati iepile 'n ogradi și

¹Grijește.

toți caii. Ș'o strigat fata lu Sf. Soare si iei șuberile, si-î mulgi iepile, și s'aduci laptile sus. Și s'o dus la cal plingînd, și iel î-o zis: „tași, ticălos di stăpin; ieū am si mi duc la poartî ș'am si-l prind di bot, ș'aū si șadi toati iepile“. Îaca calu o vinit la poartî si li-anirose. Îesta o făcut clamp din bot pi calu sila a Sf. Soare. Ș'o luat șuberile, ș'o muls iepile, ș'o adus laptile cu șuberile sus. Ș'o făcut un cazan sus, ș'o făcut o vatri di schizi, ș'o pus cazanu pi foc cu laptile, ș'ași di strașnic și șerbé! Și l-o chemat și pi ista cari l-o adus și ié s'o dizbracat cu chelea și s'o virit in clocotit. Ș'o ișit mai frumoasi di cum o fost, ș'o strigat la dinsu: „virî-te și tu. Coroana nî-ai adus, inelu nî-ai adus, pi mine m'ai adus, iepile nî-ai muls, feredeu s'o făcut. Acu si ti scalzî și tu“. Îel o strigat din guri: „scaldi-si așela și ti-o șerut“. Și fata lu Sf. Soare o zis: „ia răpede și ti scaldi, ci m'ai adus cu toati a mele. Mi rog matale si mi lasaș si-nî aduc calu neū si prăyiasci di canonu neū“. Îé s'o dus la calu său ș'o plîns: „calu, căluțu neū, pi undi m'ai purtat nu m'ai prăpădit, ș'acu o vinit timpu si mi prăpădesc ieū; haî și prăyești di canonu neū“. Ș'o strigat calu: „pune-ti, stăpine, nu ti teme ci sint ieū; haî si prăyesc ieū; ghin ci ț-o vinit in gînd pintru norocu tău ș'a vieții tale di mi iei pi mine“. L-o luat și l-o dus sus, și l-o legat di toarta căldării așelii și cînd o suflat odati calu s'o făcut reșe și șerbé 'n reșe, ași putere mare și avé. Și s'o virit in lapte și s'o scaldat fari griži, și mult s'o nêrat, cum nu s'o prăpădit. Ș'o ișit afari și cînd o suflat iarî s'o înșerbîntat ași di tare ca uncrop. Ș'o strigat fata lu Sf. Soare si si vire și 'mparatu Roș. Și cîn s'o virit o ramas ca răsiturî; to s'o disfăcut in șaun. Ș'o strigat fata lu Sf. Soare: „tu, ticălos și blastamat, tu ai si hîi soțu neū, trimete un răvaș la părinții tăi, ci dî-acu nu vine fati, vine fișor însoțit cu nevasti“. Îar ta-său o spus ași cu răvaș înapoi: „ieū n'am trimes fișor, am trimes fati“. Și s'o 'ntimplat pintru așasti fati dî-o ramas fișor. Ș'o vinit răvaș la dinșii. Ș'o trimes alt răvaș

înapoi, cî vra ta-său rezbel, cî iel o avut cumpene multe și mari di-o ramas fișor din fati. Și fata zise 'n răvaș: „sî mi primești cu ghine și cu plăsere, cî ț-am fos fati și sint fișor“. O trimes un răvaș 'napoi: „ghini cî n'am murit, c'am azuns sî văd din fati fișor. Si-mî aduși probe, sî mi 'ncred cî-nî iești fișor, din sî-ai pățit și s'o făcut“.

Ș'o zis fata lu Sf. Soare: „pune toate milițiile tale la cale, ș'om stăpini și'mpărăția asta. Și dă drumu cailor sî si duci 'n locu lor în ostrevi napoi. Și haidem. Ieu am sî mărg calare pi calu tătini-to șel cu păru di aur, cî ieu l-am scos. Și haidem la părinții tăi si-i văd și ieu, cî sint dipartati di părinții neî di-acu“.

Și s'o dus la 'mparatu amindoi călări și n'o putut si margă pin aer, penci așela cu păru di aur s'o ză-boyit. Iar mărgînd așa, o mârș la fintini și vine și moș-neagu ș'o zis: „brava, băete, strașnic cal di bun ai avut, di nu ti-ai prăpădit și soție ț-ai capatat și calu l-ai găsit. Măi băete, sî nu prăpădești aist cal al tău. Aist cal îi nasdravan, știie sî-i în șeri și pi pămînt și 'n pămînt. Si nu cumva si-l dai tătini-to, cî aista cal ie dăruit dila Dumnezău cu științe bune di-i nasdravan, cî ti-a scoate d,n multi pi tine. Și ț-i bun calu cu păru di aur, dar îi prost la cap? Si nu dai calu. Calu ist prost la cap si i-l dai. Aistalalt si nu-l dai, cî-i di folos“. Iel o pornit și s'o dus acasi la ta-său. Ș'o azuns la hotarile 'mpărăției, i-o făcut paradi după cumpenile sî li-o tras. Ș'o făcut paradi trii zile și trii nopți. Împaratu pitreșa, da tot cu inima ră, cî nu si'ncredé cî fata lui ie fișor—si nu hiie șolticării.

— Dragu tatiî, nu ti pot încrede cî adici si ti hi făcut fișor. Fata mé avé un semn după cap în zos.

— Daci nu mi credeț poftiț și videț.

Și i-o aratat semnu și l-o cuprins și l-o sărutat, ș'o cuprins-o cu mari plășeri și pi copchila lu Sf. Soare, i-o sărutat și cu mari plășeri i-o 'nsoțit pi amindoi. Ș'o zis fata lu Sf. Soare: „doresc pi tati-neū. Di-acu nu-l mai putem

vidé. Alelui di părinții nêi“. Ș'o silit și i-o gospodărit, cari mul s'o bucurat și Sf. Soare di copchila lui.

Iași — Duñitru Dumbravi, 40.

II

Foai verdi di mohor,
 M'o făcut maica fișor
 Si-î scot boii din ocol
 Și plugu di sup șopron.
 Ș'apuî foai măr rotat,
 Niși o brazdi n'am arat,
 Potira m'o 'ncungîurat,
 Cot la cot ci m'o legat
 Și la sorț ci m'o luat.
 — Numaî foai ca iarba,
 Vindi-ț, maici, rochița
 Și-mî discui chivnița,
 Vindi-ț, maici, papușii
 Și-mî discui butușii;
 Vindi-ț, maici, boii toț
 Și mi scoati dila sorț.
 — Foai, foai trî granati,
 Dila sorț și dila moarti
 Nu ti poati maica scoati.

Circhiți — Baba Crețoaia, 60.

III

Foileana di mohor,
 Păru nêu șel gălgrior
 Cum cadî pi gîos posmol
 Su chișoari la maïor!
 — Numaî foai peliniți,

Vinî, maici, măiculiți
 Și mi-l strinzi 'n băsmăluți,
 Băsmăluți di matasi
 Pin pregiur cu aur trasi.
 Și mi-l strinzi tu cu dor,
 Si-l arăț la sărbători
 Șelor cari m'aū iubit,
 Șelor și m'o cunoscut.
 Iarî daci oi muri,
 Măiculiți, s'ai a ști:
 Si mi-l fași o perinuți
 Cusuti cu mătăsuți
 Și 'nvălitî 'n busuïoc,
 Și cu florî di siminoc.

Circhiți — Baba Crețoaia, 60

IV

Lița foai lozioari,
 Î-udz cucu, Mărioari,
 Cum îi trazi di vrăjmaș
 Pin șel des și lung hațaș!
 Ș'ași-i trazi, bati-l zina,
 Par'c'ar ști cu noi prișina.
 Îeș, mindruți, di asculti
 Cum pădurea, codru svîntî
 Nerla șe ispititoari
 Și di multi știutoari.
 Îeș di-asculti cu și pari,
 Cinti șei privighitoari.
 Îeș, mindruți, și li-asculti
 Grija, toati mi li uîti.
 Foileana iarbî saci,
 Îeū sarac și tu saraci
 Îeș afari și ti roagi;

Ti roagi lu Dumnedzău
Si trăesc si ti ieū ieū.

Circhiți — Marioara Pădureț, 42.

V

CONVORBIRE ÎNTRE TREI ȚĂRANI BĂTRÎNI (TOADER A IFTIMIÎ, 51 ;
GHÎORGHE URSACHE, 56 ; COSTACHE MATEÎ, 44)

Toader — Vorghesc ieū di tatî-ñeū; c'acu duñata știi, c'ai fost la tocmala noastră cîn m'am însurat ieū.

Îacoboaia di colo dziși: „daū tăt pomîntu Domiciî, cî șelorlalti li-an dat distul; Aniciî nu-î daū niñica, cî m'o rușinat“.

„Nu si poati, dzic ieū, trebui si-î dai și ũ, cî trăești greū. Moșneagu ci: „daū și ieū“.

Amu dac'o vinit leza . . . las cî mulțesc lu Dumnădzău, nu pot si dzic cî n'am, c'am tot luat și ieū di pi undi-am putut, am șepti fălși di loc; frati-ñeū Ghîorghe ari și iel șinpridzeși, di-am avé dzili si tot trăim . . . amu daci vini leza moșneagu ie tăt pomîntu, las si-l iei ci-î a lui, nu-î pari rău nimăruî di aiașta; dar amu, și dziși iel? „Îaca măi, cum m'am potrizit ieū și v'am tăt dat pomîntu vouî! Am avut patru suti di franși și tăț i-am prăpădit! C'o trebuit si tot ieū pomînt în fiicari an, di pi la Ghiț'a Îordăchioaii și dila comuni!“

Îi pari rău moșneagului cî ni vedi c'avem și noi; da di si si-î pari rău? Șeli patru suti di franși daci li ține, șini știi și și puté 'ntimpla! chica 'n mîna mé saū la altu . . . orî ci i li fura șiniva, orî ci li ascundé iel singur undiva . . . li 'ngropa la o furci undiva și li găsam ieū saū frati-ñeū saū o sorî și li lua numa unu. Nu-î măi ghini cî ni-am folosit cu tății?

Ghîorghe—Tași din gurî, cumnati Toadiri. N'aș credi ieū cî moșneagu s'o dzici din inimî ră; aș-î șirea lui, si tolocăneascî di zaba. S'ar puté oari cî unū părinti si-î pari

rău di copchilu lui cî ari, saŭ si si bucuri la iel ca si-î mai iei din si i-o dat? Cari va si dzici, amu v'o luat po-mîntu, siind c'o vădzut c'aveți. . . Îaca ieŭ, dac'am vădzut cî zineri-Ńeŭ n'ari imaș, m'am lasat pi nimi și i-am dat imașu lui.

Costache — Ba nu, cî ca Ghîorghî a lui Niți șinstit, drept si-ț spuî, mai rar s'or găsi. Zineri-so dă zuncanîi, intri zite. Cin colo la numărătoari, si găsești și iel cu doi zuncanî și socru-so cu doi cai to pi-on imaș.

Ghîorghe — Atunș ieŭ di colo și dzic? Las si rămii zineri-Ńeŭ... ieŭ mi rătrag . . . N'o fost la știința me cî iel ș-o dat zuncanîi, insi dac'am vădzut ași, și știŭ cî iel n'ari di undi . . . și si fac? Las mai ghini pi dînsu și rămii ieŭ. Mai lesni m'oî invirti ieŭ. . . . . Dă, vini vremea 'n felî și chipurî, da tot mai di grabî fași un chip, la nevoi, unu mai batrîn dicit șel tînăr. Pi iei ũ întind în tăti păr-țili, noi am mai scapat.

Goești — (com. de D. G. Georgescu, învățător).

BOTOȘANI

BOTOȘANI

I

Șici Floaré lui Toadir o dat di beleaña nacazului. S'o condrat¹ cu preșectu² păr' i-o luat zunca și șici i-o vindut-o la Hirălău. O cunparat-o Moisë Gitlan cu opspreși franși. Gligori îi spuné: „Floare, șádz, Floare nu ti puni cu preșectu, Floare hăi. Capu pleacat saghîa nu-l tai“. Ț-ăi găsit! Moari stricali.

O făcut și é ca Țiganu cînd în loc di feștili o pus buși la lumînari, di niși nu ardé. Amu-i mai ghini daci o dat șinsté pi rușini?

Hirălău — (com. de D. Const. Gheorghiu).

II

Măi, ca popa ghini și-o duși, ales aista dila noi, niși nu mai ari chip.

Și fași iel și drezi, mai cu ghinișoru mai cu glumi, mai cu dragu părintilui o șurughești mai dihai dicit mini.

Da la varî nu lucru la dînsu si știu ghini cî n-îe mama. Popușoi am aproape o cutiie cu chibrituri. Mi rog, îs chiabur cu trii cămeș, una 'n sat și două 'n Eși. Las cî ghini o dzis șini o dzis cî dila popi și dila Țidan niși dracu nu iesi cu fărătura 'n barbi.

Hirălău -- (com. de D. Const. Gheorghiu).

¹S'a certat.

²Perceptorul.

III

Doamni, doamni, măi fimei. D'apuî cu zupînu Costăchel s'o trecut cu diochîu. An si-î torn o calcavuri di ar' si pomîneasce și țîța dila mi-sa. Sicî dî-o sitămîni n'o calcat pragu școlii, și noi gîndim ci îel si fași dobi di carti, da îel si buftești di somn. Vedz ci profesuru ista nu-î cîne la inimî ca șel și-o fost. M'a chiamat dî-o parte și nî-o spus: „Moș Ghîorghî, iaca și și iaca cum.... Știi ca si nu mi puî la amandî“.

D'apuî doarî n'oi da îeu cu crușé pisti Costăchel. Orî an si-l fac om orî an să-l cotozoșesc.

Hirlău — (com. de D. Const. Gheorghiu).

IV

Sicî îara o cucoani bogatî și avé o fatî. Amu odati si primbla cucoana cu fata pi uliți și li-o ișit în cali un sarac și saracu șeala o șerut si-î dei șinși banî. Cucoana o scos șinși banî și i-o dat. Atunșa saracu i-o dzis cucoanii: „cucoani, fata duñitali ar'si trăiasci c'un om mort. Oriși-a fași tot nu scapi di dinsu“. Dac'o audzit cucoana ași o luat pi fatî și pi vezeteu și s'o dus încotro i-o 'ndreaptat Dumnădzău.

Și tot s'o dus cu trăsura; ș'amu dila o vremi o azuns pintr'o păduri și îara 'nainté lor un dîal mari c'o trebuit si si scoboari cu tășî pi zos. Amu, numa si vedi fata înainté îi on palat frumos și dinainté palatului o florării mindri. Și îara porțili dișchisi și s'o dus fata si îei o floari. Da cind si îasi, porțili s'o 'nchis și îe o ramas acolo.

Dac'o vădzut și vădzut ci n'ari niși un chip si îasi dî-acolo, ș-o luat dziua-buni dila mi-sa ș'o 's ci: „si vedi c'ași nî-o fos soarta“! Și s'o 'ntors mi-sa acasi.

Amu, dupî și s'o dispărțit fata di mi-sa o 'nșeput a imbla pin palatu șeala. Și s'o dus în întîia odai și n'o

vădzut niñica, și s'o dus în a doăa odai și iar n'o vădzut niñica; cînd s'o dus în a triia o vădzut on împarat mort ș'o molțime di-a oasti, da tăț mort. Ș'o găsit o carti lingi împaratu și scrie într'insa ași: „șini a șeti carté asta șăpti ani, șăpti luni, șăpti săptămîni, șăpti dzili și șăpti șasuri așeia nî-a și soșii“.

Dî-acolé, ié dac'o vădzut ași o luat ș'o șetit șăpti ani într'una și n'o durñit di loc. Amu, într'o dzi, cînd șeté ié ași, numa și audi strigînd pi sus: „haî la roabi di vindzari, haî la roabi di vindzari!“! Ié, cînd o audzit, o 'ntreabat cit i-o roabi. Așelé cari iaraū roabi o dzis cî doūi rubli. Atunșa fata o luat ș'o cumparat o roabi ș'o pus-o si șéteascî 'n locu ii, și ié s'o luat și s'o culcat si doarmi o leacî, cî tari iara ostinitî: mi rog, daci șetisi șăpti ani 'n șîr!

Ș'o durñit, măi oaminî bunî, șăpti luni, șăpti săptămîni, șăpti dzili și tot durñé 'nainti și nu si măi scula. Amu, roaba șeia în timpu ista o tot șetit înainti pîni si s'o 'mplinit și șeli șăpti șasuri. Cînd s'o 'mplinit șeli șăpti șasuri o 'nziiet împaratu și cu tăti oasté lui. Și s'o apucat împaratu ș'o luat-o pi roaba șeia di neavastî ș'o făcut-o 'mpărăteasî.

Dî-acolé, o's cî 'mparatu o 'ntreabat șini-î așei cari doarmi. Da roaba, cari si făcusî 'mpărăteasî, fași: „ei, șini si șii? Îa o roabi di-a meli!“! Atunșa s'o sculat din somn fata cari șetisi șăpti ani ș'o vădzut cî roaba pi cari dasî ié doūi rubli iesti 'mpărăteasî în locu ii; da n'o dzis niñica'o tăcut morcu. Numa cî veșnic iara scîrghitî. Da împaratuļi i-o vinit în minti cî trebui si șii șeava la nižloc. Amu, într'o dzi o spus împaratu cî si duși 'n șeia parti și vré s'aducî la fișticari om dila curté lui citi șeava. Ș'o 'ntreabat pi tăț si si li aducî. Dî-acolé o 'ntreabat și pi fata șei scîrghilî si prezănt si-î aducî. Îar ié o spus si-î aducî o crușiți, un cuțit ș'o oglindî.

Amu, dupî și-o vinit împaratu din șeé parti o adus și fetiū șiliū scîrghiti crușiți, cuțit și oglindî. Dî-acolé ié o

mulțănit împaratului pintru prezânt ș'o luat și s'o dus într'o odai, o 'nchis ușa cu zăvoru pi dinuntru ș'o 'nșeput și plîngî și si spui: „dragî crușiți, dragî oglinzoari și dragî cuțițaș! Ieū am șetit în carti șăpti anî ș'am vădzut niști roabi cari dzișéū cî-s di vindzari; ș'am cumparat-o pi așei cari-î amu împărăteasi si ieū m'am culcat ș'am adurnit și cînd o 'nziiet oasté și cu împaratu ieū durném. Și roaba o dzis cî ié o șetit, și 'mparatu o luat-o pi dînsa di neavastî, iar ieū am ramas roabi 'n loc“ ! Și si zălué ié așa.

Da împaratu și cu logofātu împaratului asculta la uși, s'audi și vorbești. Amu ié, dupi și s'o zăluit cum o 'nșalat roaba îi pi împaratu o luat ș'o înșeput si dzici: „oglinzoari, vedzi-mî! Crusiliți păzăști-mî! Cuțițaș înzunghii-mî!“ Atunșa împaratu o strîcat ușa, o sârutat-o ș'o făcut-o 'mpărăteasi, iar pi roabi o spîndzurat-o.

Iar ieū am încălicat pî-o linguri scurti
S'o bag în gura șilui și n'asculti.

Cristești — Mariia Mascan, 50.

V

Unu avé o oai di șăpti anî și nu mai fata. Dî-acolé iel dac' o vădzut ași o luat-o ș'o dus'o 'ntr'o păduri diasi. Ș'o lasat-o acolo. Amu oaia si ié și si duși pin păduri. Pin păduri s'o 'ntilnit cū-o hulpi. Oaia o dzis hulpii: „haî și nî-om prîndi fraț di cruși“. Și s'o prins oaia și cu hulpia fraț di cruși. Amu hulpia fași citri oai.

— Haî 'n spri sat.

— Nu mărg în sat, c'amu am vînit dî-acolo.

— Apu atunșa haî pin păduri.

— Haî!

Și duc îi pin păduri și s'întilnesc c'un lup. Amu fași hulpia și cu oaia citri lup: „haî și nî-om prîndi fraț di cr...“
Lupu s'o prins. Fași hulpia:

— Pi oai s'o chemi cumătra Paraschiva; pi mini cumătra Ileana și pi duñata cumătru Grigori.

— Ghini, las si rămii ași! fași lupu.

Amu si ieũ tustrii și si duc spri sat dupi vinat. Hulpia intri 'ntr'o ogradi și o 'nșeput a si 'nvirti pi lîngi poñata cu găinili; lupu și oaia rămîn în drum. Da lupu 'nșepi si șerși pi oai cît îi di grasi. Oaia 'nșepi a behai ș'a răcni. Hulpia si 'ntoarși si vadi si-i. Și fași citri lupii: „da si ti-apuși di rupi cozocu cumătrii Paraschivii“?

Lupũ-o 'nșeput a si žura ci feritũ-o sfîntu, nu! Hulpia fași:

— Nu ti cred, cumătri Grigori, ci doar ti-am zăpsit¹ cînd iara si 'nșinghi colți în cumătra Paraschiva.

— Zăũ ci nu, mi žur pi si vrei, cumătri Ileani!

— Hai și-i žura! dziși hulpia.

Și mărg cu tălîi în ogradi undi iara un lemn gros di steazar o lecuți dischicat și cu pana 'n dischicături, pisăni s'o munșit omu si-l dischiși și l-o lasat ași.

— Viri laba isi, cumătri Grigori, și žuri! fași hulpia.

— İaca žur, cumătri Ileani, daci nu mi știũ žinovat, žur!“ Și viri lupu laba 'n dischicături. Hulpia scoati ghinișor pana, dischicatura si strinzi și prindi laba lupului, virtos. Lupu o 'nșeput a schelălăi — schelălăũ, schelălăũ. Da hulpia fași: „vedz, cumătri Grigori, bătaia lu Dumnădzăũ pintru c'ai žurat strimb. Rămii sănătos ci noi ni dușim“. Și s'o dus oaia și cu hulpia la păduri, da pi chelē lupului trebui si si luat omu șeala v'o šinși lei.

Cristești — Pătru Șobanu, 60.

VI

— Mi duc la notariu si-ni fac un condrat.

— Ţi-l fac, Frundzoai, da uiti si: pini una alta du-ti și-ni puni niști fasoli'n grădini. Ţ-oī da patrudzăși di bani.

¹Surpins.

Îeū ieū și mi duc și-î pun tăti grădina cu fasoli, două-dzășî di prăzini. Di-acolé vini iel. Aștept si-nî dei condratu și paralili — da iel fași: „di-amu si ti duși, Frundzoai, si-nî puî fasoli la ogor“. Avé patrudzășî di prăzini la Mascan. Da ieū dzic:

— Asta n'oi măi fași-o! Știū ieū undi țî-î ogoru? Cum si mî duc si-ț pun fasolili'n ogor străin și s'avem di vorbi pi urmi? Haî, duñata și-nî arati uni, și ț-oî puni.

— Apuî nu, ci am treabi la primării.

Stă și măi gîndești, pi urmi fași:

— Înî pari răū, ci n'am arat inci la cuconu Aurel ci nî-ai puni acolo. Nî-ai puni acolo patrudzășî di prăzini și la ogor patrudzășî și pi urmi ț-oî da patrudzășî di banî.

M'am uîtat și ieū la dînsu — da am dzis: „dă, și nîi inî pari răū, ci ț-aș puni“. Numa gîndem în gîndu neū: atunși 'si măninși tu fasoli cin țî li-oî puni ieū! Vedz duñata; dacî dila o fimei vadani și nevoeși — știi-mî Dumnădzăū — vré si žuceascî dzășî chei, d'apuî inci dila alți măi gospodarî!

Nu i-am pus fasolili, da niși patrudzășî di banî n'am măi vădzut niși în dziūa di adz.

Cristești — Mariia Frundzi, 40.

VII

Am si pun pi Ghiți a neū si faci o petiți di șeli cu drași, am si lichesc pi dînsa o mărcuți di triîdzășî di banî ș'am s'o trimet tucma la Domnu Ministeri. Las' dacî nu s'o fași treaba!

Cristeșu — Pătru Rusu, 60.

VIII

Am un țarc cu n̄ei algh̄i.

Gura cu dinții.

Am un sac cu mac; stă cu gura'n zos și nu sî varsî.

Hornu

Doûi lemni odolemni, șealanti minințali.

Scara.

Dulși, dulși și pi talzir nu-l poț duși.

Somnul.

La mătușa su părete șadi trii găinî bogheti.

Geamurile.

Cinilicî n̄ititicî, niși di Vodi n'ari frici.

Scinteia.

Ațîntinsî, ghemi strinsî.

Bostanul.

Ulsicuți verdi, în fundu îi nu sî mai vedi.

Oglinda.

Turtî piști turtî și la nîzluc urdi.

Rișnița.

Supt un carpanaș, zoac' un epuraș.

Furca cu fusul.

Urlî lupu la hotari și s'audi'n șeia țari.

Ciuperca.

Cristești — (com. de D. C. Iordăchescu, institutor).

IX

Cind îi moali vremé la Bobotează ar si șii oaminiî
slaghi pisti an.

*

Ca si nu si dioachi copchilu nic si ié glod di pi talpa
șiboțalii și i si fași un benchi în frunti.

*

Nu-î ghini di scaldat copchilu duminică dimineață, pintru cî cit crești într'o săptămîină dă 'napoi.

*

Nu si lasi copchilu singur cit nu-î botidzat; da daci esti numa dicit nevoi, apui trebui di pus o mituri lingi dinsu.

*

Duminică sara cînd si scaldi copchilu îi ghini si-l fași si pășasci 'n scaldătoare, și sporești la crescut. Scaldătoare nu si arunci afari după asfințitu soarelui, cî atunșa nu doarmi copchilu pisti noapti.

*

Cînd copchilu ridi si dzisi cî atunșa îi întindi Maica Domnului trî meri di aur, iar cînd plînzî, pintru cî i li ié.

*

Șei întii rufi cu cari 'mbrași copchilu si șii din vechituri, ca si șii 'n viață cruțători.

*

Daci suflî copchilu pré tari si știu cî ari trîi sufleti; asta din prișini cî mi-sa cînd iara gré cu dinsu o vădzut pi șineava aducînd api cu trîi colî odati. Așa cî pintru a-l scapa pi copchil di suflari gré si-î fași scaldatoari cu api adusi'n trîi colî.

*

Fimeia gré si nu dei cu chișoru'n porc orî în cîni, c'atunșa crești pi schinarea copchilului supt cheli păr di porc, cari-l înghipî și-l fași si țipi.

*

Nu si ié foc sara din odaia copchilului, pintru cî i si furî somnu. Tot di-ășeia nu si lasi alghiturile copchilului afari, în asfințitu soarelui, niși si nu doarmă copchilu în timpu șiala.

*

Cînd copchilu n'ari somn, îi ghini a fura somnu dila alti casi. Aștepți si'nnoptezi și cînd si vedi lușini la casa

*

di undi vrēi sî furî somnu, iēi copchilu 'n brați și-î arăt
luțina dzicînd din guri așa:

— Vedz așel focușor?

— Văd!

— Vedz așel focușor?

— Văd!

— Vedz așel focușor?

— Văd!

— Du-ti și ti'ncălzești și iē somnu și hodina și vin'
la mămuța fuguța!

Somnu sî furî dila o casî niprimitî, adicilea uni
barbatu și fumeia o avut numa o singură cununii, adicilea
niștunu dintr'inșii n'o fost vădov și cununat a două
oari. Nu sî iē somnu dila o casî cu copchiî di nîli.

Cristești — (com. de D. C. Iordăchescu, institutor).

X

POLOZĂNII

Astî varî la Crășun
M'am suit într'un alun
Sî minînc v'o două meri,
Da m'o vădzut șeal cu perili
Ș'o dzîs cî sî-î lăs șireșile,
Ci-s a lui perzîli;
Da iēu n'am ascultat,
Atunșa iel o luat
Un putrigai di chiătrî
Ș'o zvîrlit și m'o pâlî
În călcîi, drept dupî urechî,
Ș'am dzăcut un an așî di tari di măsăli
Cî nî-o chîcat unghiile.

Cristești — (com. de D. C. Iordăchescu, institutor).

XI

Foai verdi frundzi neagri,
 Tăti lumé tăt mi'treabi
 Di și port cămeșa neagri.
 Așa port c'așa ni-î dragi,
 Ci ni-î neavasta beteagi,
 Da ni-î beteagi di-o minî,
 N'o spalat cămeș di-o lunî.
 — Dă-ni-li si li spăl ieŭ
 Cu surșeli dila trunchi,
 Cu leșii din părău,
 Cu sopon dila Hîrlău.

Cristești — Duñitru Sandu, 35.

XII

Foai verdi nînti creați,
 Duminici dimineați
 M'o trimăs tata la coasi
 Ș'am cosit iarba pi roui;
 S'o rupt coasa drept în doŭi,
 M'am culcat ș'am adurnit,
 Șârpi verdi c'o vinit
 Zumatati m'o 'nghițit,
 Zumatati m'o lasat.
 Vin' măicuți și mi scoati
 Dila chin și dila moarti.

Cristești — Duñitru Sandu, 35

XIII

Foai verdi fir matasi,
 Cînti cucu sus pi casî,

Tăţ flăcăii staū la masi,
 Nişi nu bé nişi nu mâninci,
 Numa cu ochii si uiti;
 Staū la masi 'n suparari,
 Lī-o chicat un ordin mari
 Si margi la răcutari.
 Iēu di cind m'am răcutat
 Multi lacrăni am vărsat;
 Cum mi scol di dimineaţi
 Lacrănilī-ñi curg pi faţi.
 Nu-i o sari si 'nsărez
 Si nu pling, si nu oftez.
 Cinti cucu Ńercuri, zoi
 Răcuţi mărg dila noi;
 Cinti cucu luni şi marţ
 Trec soldaţi pin Galaţ;
 Cinti cucu viniré
 Trec soldaţi Dunuré,
 Mărg în zos ca nourii,
 Negri ca călugări,
 Nu-s negri di nispalaţ,
 Da-s negri di suparaţ,
 Ci s'o dispărţit di fraţ,
 Şi di fraţ şi di surori
 Şi di grădina cu flori.

Cristeşti — Duñitru Sandu, 35.

XIV

Cind iaram la răcutari
 N-īara faţa ca o floari,
 Da di cin m'am corporat
 O dzi mari n'am sarbat,
 Plug di coarni n'am luat,
 Boi la žug n'am înžugat.

Sărbătoare cum viné
 Îel în gardi mi numé,
 Îni da drumu dacî vré
 Pin oraș a mî primbla,
 Cîtî-o oari, două, trii
 Și-nî spuné si nu 'ntîrdziî.
 Îar șîava di 'ntîrdziîem
 Cu pedeapsî mi trezăm:
 Dzâși dzili di 'nchisoari
 Pintrî-o leacî di primblari.

Cristești — Toader Onțanu, 30.

XV

Amu staū ieū și staū, aștept on șeas, două. Ieū mi ținem, draga mé, ci-i la primărie. N'apuc a zăboyi ca di cin grăim și numa și aud pin tindî hodoronc tronc. Cin crăp o leacî ușa la tindî și si vedzi? Omu neū aghé-și purta capu di treaz și iara. S'o fost intilnit la ratuș cu Gligori a Popî și cu ista, cum șorile-i dziși... cu Bolohan. Măi Ghiorghieș în sus, măi Ghiorghieș în zos, păr l-o vădzut în ratuș. Curat parci o tunat și i-o adunat. Unu dă on șocan di rachiū, șeala on sinzeap, păr s'o suit rachiu la titvî. Mări, cum vini înșepi di pi la uși: „bre dă drumu, bre, ci s'o'nbatat căsula mé“. Amu ieū și putém si dzic cînd el iara craî comisari? „Măi, omule, îi mînca tu șeava?“ Îel tași. „Măi, omule, da di undi vii?“ Îel tași. „Măi, omule, nu cumva ti-ai afumat încotrova?“

-- Adicilea ti tai pin cap ci ieū is cam ași?

Fimei, fimei, mari pacati,

Cin barbatu nu ti bati.

Ghini o dzis șinî-o dzis ci fimeia nibătuti îi ca moara nifericati. ... Gligori a dracului... d'apuî și purișile di Bolohan. Da și ieū...

Dî-amu ieŭ mi culc.

Fîu... fiu... ci ghini an trăit. Îa așa cum is ieŭ, fa Ileani, cit oi și 'n viață an si trăesc.

Lupăriia — (com. de D. Const Gheorghiu).

XVI

Și? Conțiliŭ? D'apuî conțiliŭ doar din pacati an fost și ieŭ. Tu știî, măi Toadiri, pi tinpu cînd îara Sava primari la Cotnari. Vedz daci găsam o ziti gheategi pin sat o luam la mini. Cin si ivé pągubașu viné la mini. Adz una, mini alta, dupi o zumatati di an an făcut ca o strachini di gologani. Fimeia cînd îi trebuîe un gologan lua di pi poliți.

Amu, n'am ieŭ di lucru? mi puni șorile și leg gologanii 'ntr'o naframă și-î răpăd la primăriie. Da Sava, cum îi iel mehenchi a dracului:

— Moșule, d'apuî aiși îi bortî mari.

— Dă, cucoani Sava, astup'o și năata.

— Lipsesc gologani, moșule.

— Pruteanu o dat la noi izvod di tati paralili și o primit. Și daci nu s'azung parali aŭ si ti'nchidi.

— Ieŭ cînd primém parale tăém pi răbuș. Izvodu l-am prăpădit. Răbușu l-am înșipt în stuh și nu-l găsec. Ieŭ citi parali am adus atité sint și citi sint atité am adus. Daci'o luat fimeia di-o sari, di șeava, asta nu si chiami lipsi. Da nu 'nțăleg la și vi măi trebui izvod? Niși tu presect, niși tu cu leafi, niñici, niñicuți. Ș'apuî tot ieŭ zinovat? Daci-s prost ieŭ și li daŭ. Li fași on ghine ș'apuî di-acolo n'audzi? Sic'ai si stai închis? Neam di neamu neŭ n'o stat închis, și ieŭ?!... Ră s'o măi făcut lumé amu.

Lupăriia — (com. de D. Const, Gheorghiu).

XVII

He ... he ... he! ... saracu Ștefan-Vodi. S'înziie iel, altî făini s'ar mășina. Și cînd a și la vremé vremî credzi ci n'ar' s'înziie?

Calu lui îi cal, nu șmirțoagi ca a mé. Di una paști pin păduri, da șini-l poati prindi?

Și? ... Cuza? ... Ei, Cuza o fost mai 'ncoasi. Tătuca o făcut oasti cu Cuza.

Si'nziie iel ar puni-o di mămăligi Zidaniî. Î-ar lua cu pirghia.

Lupăriia — (com. de D. Const. Gheorghiu).

XVIII

Ghini o dzis șini o dzis ci din puțin prindi omu la niñic. Ași an sclintit-o ieū cu posăsăru ista din Berezlozi. Mi duc la cîntălerie, mi socotesc și la urmî si vedzi! Asti-vari an făcut o sutî di prăzîni di sășiri; cîn colo în condișile șelé a lui minca lut și pămînt ci n'am dicît v'o șăptîdzăși și v'o citeva. Prașilă an făcut patrudzășî și noūă. Amu, nu ci-ț mininci prăzînilé, da niși adunăturile nu li fași acătără.

Cuconu Moisi ar și iel cum ar și, da Șoil, ardeiu dracului di contabil, ghini ti mai șurughești. Arșîși și curălile lu tatu-su!...

Vatavu Ghiorghi îi fași chip ci adicilea am prăzîni mai multi.

Vorba șiluia: sinzile apî nu si fași. Da cinile di Șoil: „ian ascultî, Domnu Diordi, șini numiri cu așeli trebui si vurdești“.

Lupăriia — (com. de D. Const. Gheorghiu).

DOROHOI

DOROHOI

I

— Dzău ași, măi Ioane, cî daci n'ai on moșneag bătrîn, apui sî-l cumpiri... Amu fiindcî nî-am luat di vorbî dispre aîasta ț-oî spunc și ieū o pataranie.

Mnădzău sî-l ierti pi tătuța, cî-s atîța amar di aî di atunșa di cînd o murit și tot nu l-oî mai uita, și om diștept iara! da și șugubăț și bun di țilcuri... di iahî! comedie mari... Mî rog dă! îț spun cî cînd spuné iel citi una dî-a lui, apui noi ni tăvălém di ris; da iel aghé zînghe a rîdi o lecuță... adictilé ași numa ca sî ni stîrneascî pi noi. Da și cîn da iel ași citi-un sfat șeava, apui cum țî-l da și cum țî-l spuné nu-l mai uitaî. Cî iaga chiar di aîasta m'am și luat di vorbî, cî nî-am adus aminte di drașîi iștea di copchiî a nîi, cum împrăștii îi măliga ași și nu știu cî și fărăturili-s cu socotealî.

Azunesem ieū băitanaș, dă! aghé-nî nîzău mustețile, nu țîn minte cam ciț aî oî hi avut, da fiindcî ieū iaram măi ridicat întri șîilanți frați, apui mî lasa pi mine di umblam cu șarabana¹ ași... ca la o păduri... la o moari, o chirîie... dă... ca puntru casa omului, cî la casî cit nu trebui! măi ales cî sî chiamî cî la noi iarău șapte guri. Amu vini rîndu sî mierg la păduri. Tătuța știé ghini cî noi azvirlim fărăturili di măligi acasî încî fiind, da pi cîmp niși di vorghit nu rămîni.

---

¹Carul.

Ca si mi 'nveți iel si nu mai zvir! ași, si-i dă lui in gînd?

— Măi Ghîorghîeș — fași iel cîtri mini — i'ute si-i măi: tu ti duși la păduri; măligi ț-o pus mi-ta 'n traisti cit o trebuit... ași ci chitesc ci tot ari si-ț mai rămie o lecuți di fărături. Măi, amu citi discintiși am șiarcat ieū cu boala iasta a mé, da cu fărături rămasă dila păduri n'am șiarcat, cum m'o 'nvațat Ioana lu moșu Ni-halachi. Îaga si ti rog: ci si fărături di măligi ț-or rămîné dupi si-i mînce 'n păduri, si li lezi într'o peti-cuți si si ni-li aduși di liac acasi; ci dă! a si ași, n'a si, dator i omu si șersi ș'apuī di-acolē si-a si a si.

— Ei ghine, tătuți, las c'ași oi fașe, dzic ieū si 'nzug si o si pornesc... Hadi-hai, hadi-hai... boii 'n puteri, ieū îi cam silém. Azung in păduri. Tai, li clădesc lemnili, li aședz pi car... pări una alta soarili treși di aňadzî, dar și ieū flămînd ca un lup nu alti șiava. Îmbuc ieū si îmbuc si mai hodinesc o leaci boii, string frumușel făr-măturili di măligi 'n știargari și o ieū in spri casî, ci vidém ieū ci am pré 'ncărcat.

Amu cînd si cîrnesc ieū pi drumu șîala si fași cîtri Cordărești — adictilē spri satu nostru — iaga bou din brazdi si sparii dî-un drac di bondari ș'odată ni-o 'ntoarni 'n loc și-nî rupi capîtu la șarabani.

Eee! si ti fași tu măi Ghîorghîeș? mi rog, iara amu soarili la chindii și păr'am tras-o. păr'am sușit-o, am învîrtit-o, iaga ci s'o făcut noaptē mare. Dă! di prișeput ași ghini la tregî dî-aîestea nu mi cam tăē capu, da di nevoie m'am înghizuit di am meșterit-o, di-ț părē ci-s bardaș vechi... Cu chiū, cu vai, am făcut-o si si tirîie. Da păr'si-am închipurluit ieū caru ni s'o făcut foamî di-aș hi mîncat cit șepti. Si si minînc? În traisti măi avém ieū v'o doi pepini murați, v'o două căsulii di usturoi și v'o minî di bandraburci¹ șîarti, da măligi numa atituca citu-i dușém tătuți di leac... Si dracu si fac? Din prișina lea-

¹Cartofi.

curilor tătuții și chier ieū di foame? M'a credi iel puntru și li-am mîncat, ci doar îi om... Scot ieū fărătareil, șeli pi cari iaram și li zvirli și pi cari li adușem di leac tătuții și mai și avem în traisti și minînc ieū hăt ghinișor, ci mi rog nu iaraū puțuni, or și fost ca la v'o doi pumni. Amu, năcăzît ieū nu-î vorbi, da dupi și nî-am pus la cale pîntișili, o ieū însetu la vali... hai, hai, hai și rasare și luna, ași ci cu azutoru lu Dumnădzaū aproapi di nedzu nopții am fost acasî... Apu dupi și m'am dis-socalat¹ ieū, dupi și-am răgulat caru și boii, și mai vedzi sfat! Tătuța șoșmolindu-si ași a lene și zînghind ași... ci adictile mi lua piști chișor, fași citri mini: „și amu șelilanti și li lăsăm la naiba; da in adî traista și-nî ieū leacurile, ci aghé ti-așteptam“.

Cînd aud ieū aîasta arî prins a schimba feți feți di rușini și dzic: „d'apuî... iîi... iîi... ista... ci, tătuți, da ieū iaram și mor di foami... daci nu avem leacurili du-nîitale... Dă! si nu bânuești, ci iaga oi vorghî ieū cu Vasili a lui Toadir si-ț aduci mini liacuri di aîestea, ci merzi și iel mini la păduri“.

Șiilanți din casî știéu îi și vré si dzici, ași ci tătuța cînd o 'ntors capu spri dinșii apuî cînd îi o buhnit a ridi ieū am ramas ca un prost... ași, niși nu-nî dam soco teali ci și aū îi di rid ași.

Ș'apu dupi și nî-o spus îi ci adictile și pildi o vrut tătuța să-nî dei cu treaba iasta, fași tătuța citri mini și citri șiilanți: „apuî iaga, măi băeți, aîasta am vrut ieū si vi arăt, ci mi doari gura di cînd vi spun; si știți voi odati ci si nu împrăștieț măliga și orișe alt lucru, ci si chiâmi ci nu știu cum arî si vii lucru șăla“.

Și iaga ași li tot spun și ieū amu la drașii iștia di copchii, da si vedzi ci pări n'or păli n'or prindi îi minti, da atunșa or vini îi la vorba mé.

Ghîorțeni (Pomirla) – (com. de D. Constantin D. Diaconescu învățător).

¹Desbrăcat.

II

Aho, haho, sara lui Sfintu Vasile,
 La mult ai sinstiti boeri
 Si va hii di ghine.
 O pornit zupinu gazdi
 Intr'o sfinti di zoi
 Cu doispreși zuncalăi
 Și cu fisorii lui amindoï,
     Mai îndemnaț măi!
 La măru rotat,
 La cimpu curat,
 C'acolo măi multi pluguri s'o adunat.
 Intr'o sfinti dzi di varî
 De'ghé o arat și iel un corn di țari:
     Zoilii văili,
     Marțili finațili.
 O aninat plugu 'ntr'un os di rimi
 Și l-o făcut tăt firimi,
 Și l-o dus la covaliu¹ șeal măi mari
 Plugu di și-l togné,
 Brazdi neagri răsturna,
 Griu roșu răvârșă,
 Griu mărunt și arnăut
 O dat Domnu s'o făcut.
     Dzișeș, măi copchii!
 Cind o fost la arat,
 Mindri dzi s'o luinat;
 Cind o fost la grapat
 Mari omăt o chicat;
 Boerii s'o suparat
 Ș'acasi o plecat.
 I-o ișit inainti un fisor
 Cu doauî făclii aprinsi'n mini.
 Boerii s'o culcat,

---

¹Fierar.

Dimineața s'o sculat,
 Pi ochi negri s'o spalat,
 La sfinti icoani s'o 'nchinat,
 Și pi sluzi o poronsit,
 Calu di i l-o împodoghit.
 Și i-o scos un cal graur
 Cu șaua di aur,
 Cu friu di margarintari
 Ca la boerii sii mari.
     Îndemnat, fișori!
 O strigat cini și ogari
 Si meargi duñealui la primblare
 Si vadi și grișoru duñisale.
 Da și griu iara ași di mindru și frumos
 Ca fața lui Hristos:
 În schic ca vraghia
 Și'n hir ca maziré.
 Boerii tari ghini s'o bucurat,
 Di pi cal s'o discălicat
 Și pin griu s'o primblat,
 Schiși-o apucat.
 Cind li-o pus acasi pi masi,
 Copchii s'o bucurat
 Ci'n casi s'o luñinat.
 — Măi nevasti, griu nostru-i copt.
 — Tași, măi barbate, blastamate
 C'ai samănat și'n an v'o zăși falsi și zumatati.
 Măi ghini du-ti la Hirlău
 Și ié sășiri di-on leu
 Cu mănunchi di sucălău,
 Ci știu ci sășir și ieu.
 Îel rău s'o suparat
 Și la Tirgu Siretiului o apucat.
 Ș'o luat sășireli minințali
 Cu mănunchiu di florișeli,
 Ca pintru copchile tinireli.

Sășerica șei intoarsi
 Di copchila șei frumoasi;
 Sășerica șei mai nici
 Di nevasta ochișici.
     Minaț, baeți!
 Cu stinga sășira,
 Cu dreapta leaga;
 Sta znochiă ca droghii
 Și clăile ca nourii.
 Dintr'un schic, un ńertic,
 Dintr'o clai, o odobai,
 Dintr'un znop un oboroc.
 Sta doi fișori și si sfātué:
 Ară 'n șe loc s'o fășem
 În capu pămintului,
 În zălišté vintului.
 Si faci ară di arami,
 Cari nimi si n'o baži 'n sami.
 Și m'o trimes pi mini la munti,
 S'aduc noaui epi
 Suruepi
 Citi di-o suli di ai sterpi
 Niși minzu nu i l-am vădzut,
 Niși laptili nu i l-am supt,
 Cu cochita di arzint
 Bati schicu la pămint.
     Minaț măi!
 Cu nările sufla,
 Grîu si vintura,
 Cu codzili felezué,
 Cu urechiă 'n sac puné,
 Cu dinți ințașoșă,
 La moari ni-l găté,
 La moari la Ibănești;
 Da blastamata di moari
 Cind o vădzut atité cari

Cu povari
 O pus coada pi schinari
 Și s'o dus la lunca mari,
 Frundzi n'ari,
 Lunca-i n'ici
 Frundza chici
 Tot in patru si dischici.
 Da și murarășu mestir bun,
 S'o 'nsins c'o ați di lini
 Șo luat o cohiți di linti,
 Parca nevasta lui s'o scoati din minti,
 Ptu, ptu, ptu și na, na, na,
 Moara sta și si uita,
 Ci cam flămindi iara,
 Pin 'o pus mina pi Ie
 Și i-o tras un șocan in șali
 Șo așădzat-o pi măsali.
 Șo mășinat un tăbultoc
 Și l-o dus la zupin gazda di noroc.
 Da și zupin gazda ari o copchiliți
 Cari aprindi la flăcăi lu'niniți
 Și șădi cu minicuțili suflicati
 Și cu sprinșenili rădicati,
 Bati 'n siti și 'n covati
 Și fași lu Ghiți un colac indati,
 Cu zahar zăhăruit
 Și cu n'ere indulșit.

Minaș, flăcăi!

Da duňavoastri, boeri mari,
 Știu ci pi mini nu v'iț supara,
 Ci v'oi mai spuni șeva:
 Luaș cheițili și merziț in camaruți,
 Ci esti un sipit cu părăluți;
 Pintru a n'ii flăcăeș
 Aveș un portofel cu galbanaș,
 Nu ni-ț da un galbanaș,

Da ni-ț da o patroancă di șinș franși,
 Că la băeții năi tari li-s drazi.
 Si trăiț, si 'mbătriniț.

Vatra — Neculai Coțovanu, 40.

III

O 'nblat fișoru 'nparatului după 'nsurat si s'o 'ntilnit cu altu, tot fișor di 'nparat. Niși aista n'o avut părintile. Și s'o pus la vorbă după și înbli. Unu dziși: „înblu după 'nsurat“, da șialalant dziși: „ieș am o soră, cîn ridi ieși trandahir din guri, da cîn si chiaptini scoti din cap aur și arzintu, da cîn plinzi apă curzi di poti 'nneca lumia. Da șialalant dziși: „dă-u după mini“. Da iel o avut o Țigană c'o fată slugă la dinsu. Și trimeti pi Țiganca cu fata și pi sora lui pi apă la fișoru 'nparatului, cari avé si iei pi sor'sa. Merzi iel pi apă, D-dzău știi cit, sor'sa o flămîndzit și șeri dila Țigană di mincat. Da Țiganca q dzis si-ș scoti ochii cî i-a da, da é o spus cî nu vra. După și o flămîndzit ghini, o scos și i-o dat o bucațici pini. Pi urmă, șeri apă. Țiganca dziși: „dă și șealalant și ț-oă da, di nu nu-ț daă“. O răzbătut-o sătia, é ié și dă. Di colé o liapa-dat-o pi șeia 'n apă. Șeia o 'nnotat cit o 'nnotat și s'o prins di răchiti ș'o strigat. Murariu o audzit și o scos-o pi dinsa și o luat-o acasi. Da frati-su s'o dus acolo și dziși: „asta ț-i sora“, dziși: „asta“. É ridi, nu ieși ninici, si chiaptini nu ieși ninici. El închidi pi frati-su 'n grațdiu cailor și-i dă o făliuț di pini ș'un pahar di zin. Da sor'sa ași chioră cum iara tot s'o chiaptanat ș'o făcut doi peră di aur și o dat murariții si vîndi. Sină-a da doi ochi si li dei, da pi parali nu. É n'o găsit pi nimini, é dziși iar: „in du-ti la 'nparatu și-i vîndi“. Si duși é la 'nparatu și-i ieși Țiganca și dziși cî cunpîri. É dziși: „ieș nu daă pi parali, ieș vraă ochi“. Fata dziși: „nu da, mamă“; da mi-sa dziși: „ihă, hă, di-amu dragu mamii, ieș daă si ieș aieste doăi“. I-o dat ochii, é ié și spali, puni unu vedi, puni șialalant, vedi. Di colé puni pisti

spati minili și ș-o făcut aripl ș'o zburat la 'nparatu și s'o pus pi copac. Da é crușulița o avut la gît și i-o luasi Țiganca și dziși:

— Crușulița mé.

— Aud, stăpina mé?

— Frati-nu-î aiși?

— Aiși.

— Și fași?

— Șadi 'n grazdî 'ngropat până la zenunchi și bé un păhăruș di zin și măninci o bucățici di pini pi dzi.

— Da 'nparatu-î acasî?

— Acasî.

— Și fași?

— Dormi.

— Si dormi ghini și si si scoli ușor.

— Da 'npărăteasa dormi?

— Dormi.

— Di dormi, si dormi si nu si scoli.

Di colé o zburat iar la murariu șiala. Da copacu s'o uscat. Da 'nparatu s'o sculat și tăiet gîtu la livadariu și paza copasii. A două dzi vini iar, si puni pi altu copac și dziși tot ca ieri. Și iar o zburat și copacu iar s'o uscatu. Înparatu si scoli și iar vré si tai gîtu și la șialalant livadari cari l-o fos pus. Da iel o ascultat și dziși: „stai, Înaltate, ci iaca cum și iaca cum o vorghit di mata și di frati-su“. Di colé a două dzi o adus lumi multi și conzurat tăti ograda si prindi pasarica șeia. Cind a două dzi o vinit é s'o pus pi copac, da 'nparatu nu durné, asculti șeia si grăi é. Da é prindi a grăi ca si dișchidi feriasta. É întri 'n casî și 'ntorni minili și s'o făcut iar fati frumoasi. Ridi, iesi trandahir din guri. Di colé dziși inparatu: „chiaptini-ti“. É si chiaptini, iesi aur. Di colé chiami și pi frati-su din grazdî și o spus și-o pățit cu Țiganca. Și 'nparatu o legat pi fata Țigănsii și pi mi-sa di codzili harmasariilor și li-o farmat citi-o bucățici și iel s'o cununat cu dinsa.

Tureatci — Anița Bulgaru, 50.

